

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

חינו
מרכז ללימוד ומחקר תלמודיים

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ומצנים מרתקים

גליון מס' 449

פנינים לפרשת כי תבא פ"ד

השכמתי בבוקרו של היום הראשון של ראש השנה, והנה פתחתי את הארון כדי להוציא את השופר שלי ממקומו, שכן זיכה אותי הקב"ה להיות בעל תפילה ובעל תוקע, חשכו עיני! השופר לא היה במקומו. ניסיתי לחפש אותו הכא והתם, אבל השופר איננו ואני אנה אני בא?

חיזוק נפלא מכ"ק מרן אדמו"ר מתולדות משה שליט"א
על ההכנה הטובה ביותר לראש השנה, ועל כוחה של מצווה אחת

אליעזר (לייזר) רוט

בימים קדושים ונפלאים אלו, ימי הרחמים והסליחות, יושב כל יהודי שנגעה יראת ה' ללבו, ומבקש לסלול לעצמו דרך שתוביל אותו בבטחה להתעלות בעבודת ה'.

הרי גלוי וידוע לכל בר דעת, ש'תפסת מרובה לא תפסת', מי שינסה להתחזק בכל העניינים גם יחד, זוהי דרך קצרה שהיא ארוכה, כי נדמית הדרך הזו כקצרה שמובילה אותו הישר אל פסגת המעלה הרוחנית שבה הוא רוצה להיות, אבל אין שום ספק שאחד כזה גם אם יהיה בבחינה של 'יעלה בהר ה', הוא לא יצליח להיות בדרגה של 'יקום במקום קדשו', כי קפיצה למדרגה גבוהה מדי, סופה להסתיים בנפילה כואבת.

אשר על כן ידוע לכולם שצריכים לקחת נושא אחד, להתחזק בו, ולאחר מכן להוסיף עוד ועוד, ולהיות בבחינה של 'מוסיף והולך' בקדושה ובטהרה, וכן להחזיק במידה של 'פוחת והולך' בהבלי העולם הזה ובדברים שאינם לרצון הבורא ברוך הוא, וכך לאורך זמן זוכים להגיע לדרגה של 'יעלה בהר ה' וגם 'יקום במקום קדשו', בסייעתא דשמיא, ולוואי ונזכה לזה.

אמנם, השאלה שיש לנו לשאול כעת היא, מהיכן מתחילים? מה הוא הדבר שבו צריכים להתחזק בראש ובראשונה.

כבר נשתברו קולמוסים רבים בניסיון להשיב תשובה אחת על שאלה זו, והאמת היא שאין לזה תשובה אחת, כי לב יודע מרת

נפשו, ולפעמים אדם מרגיש שהוא פרוץ מאוד בעניין מסוים ובוודאי שעליו להתחזק שם קודם כדי למנוע את עצמו מאיסורי תורה רח"ל, לפני שיתחזק בדברים אחרים.

אמנם, עצה טובה למתלבטים בעניין זה היא להתחיל קודם כל להתחזק באמונה תמימה וטהורה, פשוט לחזק את האמונה שבלב, את ההכרה שהבורא ברוך הוא בורא ומנהיג את כל הברואים בכל רגע ורגע מחדש, אין שום דבר שקיים בעולם הזה שלא ברצונו ועל

פי פקודתו ומכח החיים והקיום שהקב"ה נותן בו בכל רגע ממש, ושמעולם לא אירע, מאז ימות עולם ועד כה, אחד מהיצורים הנוצרים עלי אדמות הפסיד משהו מכך ששמע לקול הבורא ברוך הוא, אדרבה, מלשמוע לקול ה' רק מרוויחים, גם אם בעיני בשר לא תמיד רואים את זה. וכל דברי נביאים וחכמים אמת, וזאת התורה לא תהא מוחלפת והקב"ה יודע כל מעשי בני אדם וכו' וכו'.

ואם תאמר, למה דווקא אמונה? מה ראית לקחת דווקא מצוה חשובה זו ולהציבה לפני כל ההתחזקות האחרות? אף אנו נענה ונאמר, שהאמונה היא השורש והבסיס לכל התחזקות באשר היא.

שהרי אדם רוצה להתחזק ולקבל על עצמו שיקפיד להתפלל דווקא במניין, דרך משל, ולמחרת היום כבר בא לו ניסיון שהוא מפסיד שעה עבודה, האם הוא הולך עכשיו להתפלל במניין, מה ייתן לו את הכח לעמוד בניסיון? אם הוא מאמין בבורא עולם באמנה פשוטה ויודע ש'אין אדם שומע לי מפסיד', יקל עליו להתגבר על יצרו ולהתפלל במניין למרות ה'נזק' שכביכול ייגרם לו כתוצאה מכך.

או לדוגמה אדם שרוצה להתחזק במצוות צדקה, על ידי אמונה ויכול להכניס את ידו לכיסו ולתת לזולתו בלי שירע לבבו, כי הוא יודע בוודאות ש'מעולם לא העני אדם מן הצדקה'. ואם בשמירת עיניים הוא רוצה להתחזק, האמונה שהקב"ה רואה ומשגיח ויודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם, תעזור לו להתגבר, והידיעה שהקב"ה נותן שכר טוב לשומרי מצוותיו, תיתן לו תוספת כח ועיזוז בעמדו בקבלה החשובה שקיבל על עצמו.

אם כן, ברור ומובן מדוע אמונה היא הבסיס שעליה מושתת הכל וממנה צריכים להתחיל.

סיפר לי יהודי בר אוריין

אבל איך מתחזקים באמונה? כמובן על ידי התבוננות בפלאי הבריאה ונפלאות גוף האדם, כזאת מכונה משוכללת כידוע למי שקצת מתחיל להתבונן ביכולות העצמות שיש לגוף האדם לעשות וכמו שנאמר 'מבשרי אחזה אלוקי', רק לראות מה אצבע אחת מסוגלת לעשות ואיך היא בנויה עם כאלו חיבורים וצירים וסחוסים עצמות וגידים ושרירים, שכולם יחד מורכבים זה בתוך זה, וביחד מאפשרים לה לבצע את הפעולה שלה, הרי ברור שיש פה חכמה אלוקית מופלאה מאוד.

אבל זה לא מספיק, כי הרי לכל באי עולם יש גוף פלאי עם אצבעות כל כך מופלאות ובכל זאת לא כולם זוכים להגיע לאמונה.

כבר אמרו צדיקי הדור שאמונה מחזקים על ידי דיבורי אמונה. כמו שאומרים בשם הלעכוביטשע"ר "האמנתי - כי אדבר", מי שמדבר דיבורי אמונה זוכה להאמין.

על כן נספר כאן כמה עובדות נפלאים של אמונה, לחזק ברכיים כושלות וכך יכלו גם המספר וגם השומעים להוסיף עוד אמונה בלבם ולחזק את ביטחונם בבורא ברוך הוא:

סיפר לי יהודי בר אוריין, שלפני כ-45 קיבל על עצמו קבלה טובה,

להתפלל מדי יום שחרית כוותיקין, חוק ולא יעבור. הוא קם מבעוד מועד, רץ לטבילה של שחרית, ולאחר מכן לומד עד שמגיע זמן תפילת שחרית, וכך הוא מתחיל את יומו בעבודה נפלאה של תפילת שחרית כוותיקין.

בתחילה בא לו הדבר בקושי רב ועצום. הוא הרגיש כל בוקר מחדש שהוא צריך לתלוש את עצמו בכח מעל יצועו, ממש היה הדבר עבורו כ'פיטורי בפי ושט', כמו לדחוק חבל של ספנים בתוך הנקב של הספינה, שעושים זאת בכח רב כמו שאמרו חז"ל.

הוא חשב שאחרי שבועיים או שלושה יהיה לו יותר קל, לאחר מכן חשב שאולי צריכים 40 יום, ובאמת היו תקופות קצת יותר טובות, אבל כל פעם הוא נפל בחזרה לקושי הנורא, והרגיש שהדבר ממש גוזל ממנו בריאות, עם כל זה התעקש מאוד, וכך נמשך הדבר שנה ושנתיים עד שחלפו כעשר שנים.

"אם הייתי יודע כמה יהיה הדבר קשה, לא הייתי נכנס לזה מלכתחילה", הוא מספר, "אבל לרגע אחד לא עלתה על קצה דעתי המחשבה שגם במשך עשר שנים לא אוכל להרגיל את עצמי להנהגה הזאת, הרי ידוע שלכל אדם יש 'שעון ביולוגי' פנימי, וכל אחד יכול להרגיל את עצמו לסדר יום שהוא חפץ בו אם יתמיד בכך לאורך זמן, ומשום מה אצלי זה לא עבד, כמה שהתאמצתי והתגברתי עוד יום ועוד יום, עדיין היה לי קשה כמוות הפרידה מערש יצועי מדי בוקר..."

"והנה בעוד רוחי מרה עלי מהקושי הזה, נזדמן לי ניסיון קשה מאוד באיזה עניין שאינו קשור בכלל לשעת הקימה שלי, משהו אחר. הרגשתי שאין שום כח בעולם שיכול לעצור אותי מלהיכשל בעניין הזה, אבל ידעתי שאין זה רצונו של הקב"ה שאעשה זאת, ולכן אזרתי כגיבור חלצי והתגברתי בכל עוז, ובפי תפילה לבורא עולם שיראה בעניי ובלחצי ובהתגברות העצומה שאני מתגבר לכבודו, ובזכות זה ייתן לי מתנה מיוחדת מאוצר מתנת חנים שלו, שמכאן ולהבא לא ייקשה עלי לקום בבוקר השכם לעבודתו יתברך".

מספר אותו יהודי שבאותו לילה הוא עלה על יצועו, ולמחרת השכים קום וקפץ החוצה מהמיטה בקלות ובלי שום קושי, ממש 'כמשחל בניתא מחלבא', ומיני אז, זה לו 35 שנה שלא הרגיש אף פעם אפילו לא קושי קטן בהשכמת הבוקר, וגם אחרי חתונות של נכדים וכדו', כשהוא הולך לישן מאוחר מאוד ובקושי מספיק לישון שעה או שעתיים, גם בכאלו מקרים, בהגיע השעה היעודה הוא ננער משנתו, אומר 'מודה אני' ונוטל לידיו, בלי שירגיש שום רצון או נטיית הלב להוסיף ולישן עוד קצת.

ראינו כמה עצום הוא הכח של ההתגברות על הניסיון, וכמה גדול כוחה של תפילה! עשר שנות עמל ויגיעה לא הביאו לשינוי, אבל תפילה אחת חזקה בזמן של עמידה בניסיון, שינתה אותו מן הקצה אל הקצה. והאמת שאין אנו יודעים חשבונות שמים, אולי זכה שהתקבלה תפילתו גם בגלל שבמשך עשר שנים התאמץ מאוד, ושני הדברים יחד הועילו לו.

ואמרת בשבחו של איש זה, שבשעת הניסיון כשרצה לבקש את הדבר הכי חשוב לו, מיד עלתה על דעתו לבקש בעבודת ה', הוא נתן

במעשיו פשט חדש לדברי חכמים "שכר מצווה - מצווה".

הרה"ק רבי משה מקוברין השיב כאשר נשאל מה היא המצווה הכי גדולה בתורה, השיב שהמצווה הגדולה והחשובה ביתר, היא המצווה שצריכים לקיים עכשיו. אם בא עכשיו הזמן להתעטף בטלית, זה המצווה הכי גדולה וצריכים לקיים אותה בשמחה ובהתרגשות גדולה, ומיד לאחר מכן המצווה הכי גדולה היא להניח תפילין של יד ומיד לאחר מכן תפילין של ראש, ומיד לאחר מכן התפילה ואמירת קריאת שמע, ומיד לאחר מכן תפילת שמונה עשרה. כך צריך יהודי לחיות, מתוך אמונה והרגשה שכל רגע ורגע הוא עושה את רצון הבורא ברוך הוא, ועל ידי כך זוכה להתעלות מעלה מעלה.

ועוד בעניין גודל מעלת המצוות והשפעתן הגדולה לנצח נצחים. בדידי הווא עובדא, לפני כ-15 שנה השכמתי בבוקרו של היום הראשון של ראש השנה, והתכוננתי לצאת לבית הכנסת, והנה פתחתי את הארון כדי להוציא את השופר שלי ממקומו, שכן זיכה אותי הקב"ה להיות בעל תפילה ובעל תוקע להוציא את ישראל ידי חובת תקיעת שופר, חשכו עיני! השופר לא היה במקומו. ניסיתי לחפש אותו הכא והתם, אבל השופר איננו ואני אנה אני בא? עם השופר הזה הורגלתי לתקוע, הצורה שלו נוחה עבורי, כמו כל בעל תוקע שצריך דווקא את השופר שלו המתאים לזווית פיו. הבנת שכל הנראה השאלתי אותו אולי למישהו בשנה שעברה ושכח להחזיר או שאולי אירע מקרה אחר שבטעות העבירו אותו למקום אחר, אבל למעשה נשארתי בלי השופר!

הלכתי לבית הכנסת, ובלית ברירה ביקשתי מהגבאי שיביא לי את השופר של הקהל שאיתו תוקעים בימות אלול, שופר כשר ומהודר אבל... לא השופר שבו הורגלתי לתקוע.

בהגיע עת התקיעות אחזתי את השופר בידי, בירכתי בהתרגשות ובשמחה, ו... לא הצלחתי להוציא קול הברה של תקיעת שופר. ניסיתי שוב ושוב, ובקושי רב הצלחתי לתקוע תשר"ת פעם פעמיים ושלוש, ולאחר מכן שוב תש"ת ותר"ת, וכך התקדמנו אט אט, עם הרבה ניסיונות כושלים והרבה מאמץ להגיע לתקיעות סדורות שבוודאי יהיו כשרות לכתחילה על פי הלכה. ב"ה בסופו של דבר הצלחנו, אבל זה היה מאוד לא נעים, שכידוע הדבר גורם מבוכה ואי נעימות לבעל התוקע כשהוא לא מצליח להשמיע קול שופר כראוי. למחרת, לפני התקיעות, ניגש אלי ה'בעל מקרא', יזכר לטוב הרה"ח רבי ישראל פייערשטיין זצ"ל, שהיה תלמידו של 'האור מלא' מקאסאן זיע"א, ולחש על אוזני שהוא שמע מהרה"ק בעל ה'דברי יואל' מסאטמאר זיע"א, שיש בידו קבלה שאם בעל קורא רוצה שהתקיעות שלו יהיו חלקות ללא קושי, שיזכיר לפני התקיעות את זכותו של הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, רבי לוי יצחק בן שרה סאשע, ויצליח לתקוע בקלות. ואכן שמעתי לעצתו ועשיתי כדבריו, וראה זה פלא, באותו שופר שאתמול בקושי הצלחתי לתקוע, היום עברו התקיעות באופן חלק בלי שום קושי, כאילו היה זה השופר שלי שמתאים לפי מידותיו.

אחר הדברים האלה התבוננתי בדבר וחשבתי ביני ובין עצמי, ראה נא כמה גדול ועצום כוחה של מצווה. הרי ה'קדושת לוי' כבר נסתלק מהעולם לפני יותר מ-200 שנה, ועדיין הכח של הסניגוריה שלימד אז על כלל ישראל חי וקיים, ועד היום יכול יהודי להשתמש בכח הזה כסגולה להינצל מכל דבר רע, ולזכות להצלחה בכל עניין.

הצטרף גם אתה

לעשרות אלפי לומדי דף היומי בהלכה' בכל רחבי העולם בחלק ג' במשנה ברורה ותזכה

לשמור שבת כהלכתה

ההצטרפות בכל עמדות 'נדרים פלוס' ובמזקד דרשו 02-5609000

**האם מי שלא התפלל מנחה,
כשהציבור כבר אמרו 'מזמור
שיר ליום השבת' יכול להתפלל
מנחה בפרוודור או בעזר"נ?**

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

אתם יודעים שה"חזון איש" אמר שאין דבר יותר טוב מאשר "סיפורי צדיקים". אפשר באמצעותם להתעורר ולהתחזק, והם נותנים חיות לנפש, אבל - הוסיף ה"חזון איש" ואמר - השאלה היא מאיפה לוקחים מעשים אמיתיים? לכן אני מקדים ואומר כי הסיפור הזה, שסיפר הרב פינקוס, הוא אמיתי... הוא טרחה, באופן אישי, לברר את אמיתותו

הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על איך נהפכים להיות עבדי ה'

תחת אשר לא עבדת את האלקים בשמחה ובטוב לבב מרב כל

(כח, מז)

זכרש"י: "מרוכ כל - בעוד שהיה כך כל טוב"

חז"ל דרשו את הפסוק (תהילים כז, א) "לדוד ה' אורי וישעי" - ש"אורי" הכוונה לראש השנה. וזאת משום שאין "חושך" גדול יותר ממה שבן אדם מסתובב בעולם ולא יודע מהי תכלית החיים, מה התפקיד שלו בעולם ומה עליו לעשות בשבעים שנות חייו. מאידך גיסא, אדם שיודע את תפקידו בעולם, להיות עבד ה', וביום ראש השנה ממליך את הקב"ה עליו - אין לך "אור" גדול מזה. "אורי - זה ראש השנה!"

עד כאן דברנו באופן כללי. אולם יש מן הצורך להיכנס קצת לתוך הפרטים, בבחינת "אין בכלל אלא מה שבפרט". איך בן אדם נהיה "עבד ה'?" הרי ברור מאליו כי אם אפשר "ליפול לתוך ראש השנה" ולהיות עבד ה'! ברור שיש צורך לעשות לכך הכנה מראש!

העיקרון הוא, שכל אימת שבן אדם נגיש לקיים מצוה, למשל, להניח תפילין או לברך ברכת המזון - אל לו להרגיש שהוא הולך לעשות איזשהו מעשה מצוה ותו לא, אלא עליו להרגיש שזוהי "עבודה" שיש להשקיע בה ריכוז, מחשבה וכוונה. יש להשקיע במצוה את כל הלב והנפש, כדי שזו לא תתקיים בצורה "יבשה" אלא מתוך התלהבות ושמחה.

קיום מצוה בצורה "יבשה" לא תפתח בקרבו של האדם את ההרגשה העילאית שמרגיש עבד ה'! רק מי שישקיע בקיום מצוה את רמ"ח אבריו ואת שס"ה גידיו, ויקיימה בהתלהבות, בשמחה, מתוך ריכוז המחשבה וכונת הלב - יוכל לחוות את ההרגשה שהוא עבד ה'.

סיפר הרב חייקין זצ"ל: רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, היה מגיע כל שנה לראדן מראש חודש אלול עד אחרי שמחת תורה לשהות במחיצתו של ה"חפץ חיים". גם בהיותו כבר ראש ישיבה, גברא רבא, הקפיד להמשיך במנהג זה, ובהגיע ראש חודש אלול היה עוזב הכל ונוסע לרבו, להיות עמו בימי אלול ובימים הנוראים.

שנה אחת, בה היה ה"חפץ חיים" כבר זקן מופלג וכבר לא אמר שיחות בישיבה, מכל מקום הוא היה נוהג עדיין לומר שיחות מפעם לפעם בביתו. ר' אלחנן ישב בישיבה ולמד ולפתע עבר רחש בבית

המדרש כי ה"חפץ חיים" עומד לדבר בביתו. רבי אלחנן מיהר ורץ לביתו של ה"חפץ חיים" שהיה כבר מלא וגדוש בציבור גדול של תלמידים. ה"חפץ חיים" מסר שמוע'ס ולאחר שסיים את דבריו - שמע רבי אלחנן תלמיד אחד שאומר לחברו:

"את אותה השיחה, בדיוק, הרב'ה אמר לפני שנה".

פנה אליו רבי אלחנן ואמר לו: "אינך צודק! השנה היתה תוספת של שמונה מילים! את שמונה המילים האלה והאלה הרב'ה לא אמר בשנה שעברה, ורק השנה הוסיף אותן!"

כך דייק ודקדק רבי אלחנן בכל מילה ומילה שיצאה מפי קדשו של ה"חפץ חיים". לא פלא, איפוא מוסיף הרב חייקין ומספר, שרבי אלחנן היה מדקדק באופן נפלא בכל מילה של תפילה או ברכה שיצאה מפיו, שהרי מדבר הוא עם בורא עולם!

"עקבתי אחרי רבי אלחנן" - מספר הרב חייקין - וכל בוקר, כל בוקר, כשהניח תפילין, היה אומר את הברכה בדחילו ורחימו, כל עצמותיו תאמרנה, ממש געוואלדיג, כמו שאנו אומרים את ברכת "לשמוע קול שופר!" כך, כאמור, כל בוקר, "להניח תפילין" כמו "לשמוע קול שופר", לא פחות!

כאשר הברכה נאמרת בצורה שכזאת, ובעצם כאשר כל מצוה מתקיימת בצורה שכזאת - הרי זה עולם אחר לגמרי! כך יכול אדם להרגיש שהוא עבד ה'. כך יכול הוא להמליך את הקב"ה עליו, "תמליכוני עליכם", ולהרגיש קשור לקב"ה.

שמעתי מצדיק אחד, רבי משה צינגר זצ"ל

שמעתי מצדיק אחד, רבי משה צינגר זצ"ל, שהיה מזקני נובהרדוק, משל:

בעליו של מפעל אריגה גדול רכש בחוץ לארץ שתי מכוונות אריגה גדולות, בשווי מיליון שקל כל אחת. המכוונות מסוגלות לתת תפוקה אדירה, ובמשך זמן לא רב מידיי, הן מכסות את עלותן, ויכולות להביא למפעל רווחים גדולים.

המכוונות הגיעו בשעה טובה ומוצלחת לנמל, הבעלים שילם עליהן את המכס הקבוע בחוק, טבין וטקילין, ושכר שרות הובלות שהביא אותן למפעל. "יום בשורה" הוא לנו - הודיע מנהל המפעל לכל העובדים.

בטקס מפואר התכבד בעל המפעל ללחוץ על כפתור ההפעלה ולהראות לכל הפועלים את ביצועיה של המוכנה.

הוא לחץ על הכפתור, אך... שוד ושבר, המוכנה לא עובדת! בדק שוב אם מלאו כראוי את כל הוראות ההפעלה. הכל מאה אחוז, אך המוכנה לא עובדת...

במקום נוצרה בהלה גדולה. בעל המפעל מיהר להתקשר בחוץ לארץ, ממנו רכש את המכוונות, וסיפר להם על התקלה. הם עברו שוב, ביחד. על כל הוראות ההפעלה, אחת לאחת - הכל בסדר גמור, אך המוכנה ממאנת לפעול...

"אין מה להיבהל" - אמר יצרן המכוונות - "יש לנו טכנאי ברמת גן, הוא יבוא ויבדוק את העניין וידאג להפעלתה התקינה של המוכנה". תוך פרק זמן קצר הגיע הטכנאי, בדק ובדק, לוחץ כאן לוחץ שם - המוכנה "מתה"...

לפתע זעקה אדירה בוקעת מפיו של הטכנאי: "הסתכלו כאן! החוט בחוץ... לא הכנסתם את התקע לתוך השקע! לא חיברתם את המוכנה לחשמל! מה פלא שאינה פועלת!..."

אנחנו עומדים ומתפללים, אומרים ברכות, מקיימים מצוות: בלי מוח, בלי לב, בלי מחשבה, בלי שמחה - המצוה "מתה"! היא לא "מחוברת" עם בורא עולם. ה"חיבור" לבורא עולם הוא רק כאשר משקיעים במצוה "עבודה", משקיעים במצוה לב ונשמה, מתרכזים ומקיימים אותה בכוונה, בהתלהבות ובשמחה.

שמעתי מרבי שמשון פינקוס זצ"ל סיפור על יהודי צדיק, מהצדיקים שבדור. בטרם אספר - אקדים ואומר:

אתם יודעים שה"חזון איש" אמר שאין דבר יותר טוב מאשר "סיפורי צדיקים". אפשר ללמוד מהם דרך בעבודת השם, אפשר באמצעותם להתעורר ולהתחזק, והם נותנים חיות לנפש, אבל - הוסיף ה"חזון איש" ואמר - השאלה היא מאיפה לוקחים מעשים אמיתיים? הרבה סיפורים, לצערנו הרב, אינם אמיתיים... לכן אני מקדים ואומר כי הסיפור הזה, שסיפר הרב פינקוס, הוא אמיתי...

הוא טרח, באופן אישי, לברר את אמיתותו:

צדיק זה, עליו נסב הסיפור, היה נוהג להאריך הרבה בתפילת "שמונה עשרה". והנה פעם אחת הוא טס לאמריקה והמטוס עשה חניית בינים באמצע הדרך. כל הנוסעים ירדו מהמטוס לזמן קצר ומוגבל מראש. הצדיק שיער שמשך הזמן הזה שניתן לנוסעים יספיק לו בכדי להתפלל תפילת מנחה, במתינות ובכוונת הלב, והוא נעמד להתפלל.

אלא שהוא האריך בתפילה, התפלל בדביקות ובערגה, והמטוס "ברח" לו... הרב פינקוס, ששמע את המעשה, העיד כי לא התעצל, נסע לצדיק ושאל אותו:

"איך היית מסוגל להתרכז בתפילתך? אתה יודע שהמטוס בורח לך, ואתה נשאר פה לבדך, ללא מכרים, וממשיך להתפלל כאילו לא אירע דבר? איך הראש שלך מסוגל להמשיך לעבוד במצב שכזה?" "ואתם יודעים מה ענה לי הצדיק?" - ממשיך הרב פינקוס לספר - "הצדיק ענה לי תשובה שפשוט צריך לקחת חברותא וללמוד אתו ביחד את התשובה! הצדיק ענה לי תשובה באידיש ואני מתרגם אותה לעברית מילה במילה ללא כל שינוי: 'היה לי פה טוב!'"

תשובתו היתה בעצם כך: "מה אכפת לי אם האווירון נוסע או לא נוסע, מה משנה לי אם אמצא את הפעקאלאך שלי או לא - בתפילה היה לי כל כך טוב, הרגשתי כזאת מתיקות, עד שכל השאלות האלו לא עניינו אותי בכלל! כשמדברים עם אלוקים מרגישים בכזה נועם, בכזאת קרבת אלוקים עד שלא מיחסים כל חשיבות לכל ענין אחר עלי אדמות!"

חז"ל אומרים במדרש (שיר השירים רבה פרשה ב): "וימינו תחבקני - זו תפילה". בתפילה יכול אדם להרגיש "ואני תפילה", שכל כולו נסחף פנימה אל עמקה, אל מתיקותה, עד כדי שהוא מרגיש קרבת אלקים כל כך גדולה בבחינת "וימינו תחבקני".

רבנות! ככה זה בתפילה, ככה זה בתלמוד תורה וככה זה בקיום כל המצוות. אי אפשר לקיים את המצווה בצורה "יבשה"! יש להשקיע עבודה בכל מצווה! צריך לקיים את המצווה עם כל הלב, עם כל הנשמה, עם כל הברען, מתוך שמחה של מצוה!

כך הופך אדם לעבד ה', כך יכול הוא להיכנס לראש השנה ולקיים את ה"תמליכוני עליכם" שמחה של מצוה

הכתוב אומר (דברים כח, מז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל". רש"י מפרש: "מרוב כל - בעוד שהיה לך כל טוב". אך האר"י הקדוש מפרש באופן אחר.

האר"י"ל מפרש כי הפסוק בא להגדיר במילים "מרוב כל" איזו שמחה צריכה שתהיה לנו בעת קיום מצווה. השמחה צריכה להיות כמו שמחה שיש לנו "מרוב כל"! פרוש: אם היה לבן אדם את כל הטוב שבעולם - הרי לא היה קץ לשמחתו. שמחתו היתה מרקיעת שחקים... זוהי השמחה שצריכה להיות לו בעת קיום מצוה! כך צריכה להראות שמחה של מצוה!

זוכרים את הפרסומות, של מפעל הפיס, שהתנוססו על האוטובוסים ועל לוחות המודעות: "הגרלת חמישים המיליון". אנשים היו בהיסטריה...

וכך סיפר לי: בני זה נולד פג כשמשקלו היה פחות מקילו אחד! במצב כזה הוא בסיכון בכל רגע, רעייתי נכנסה לרבנית קניבסקי ע"ה והיא כדרכה היתה אומרת לנשים הצדקניות לקבל על עצמם שכשיצאו מהמצר יגידו 'נשמת כל חי' בכוונה. אבל הפעם אמרה לה הרבנית...

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה',

ומחבר ספרי 'להאיר' על כוחה של הודאה להקב"ה עוד לפני שבעל הנס מכיר בניסו

סח לי יהודי יקר בעודו יושב, כשבנו בחור כבן שמונה עשרה יושב על ידו, ואומר לי תסתכל על הבחור החביב הזה, בא ותבין איך הוא כאן ליד.

בני זה נולד פג כשמשקלו היה פחות מקילו אחד! במצב כזה ניתן רק לשבת ליד התינוק מבלי לנגוע בו, והוא בסיכון בכל רגע, רעייתי נכנסה לרבנית בת שבע קניבסקי ע"ה והיא כדרכה היתה אומרת לנשים הצדקניות לקבל על עצמם שכשיצאו מהמצר יגידו 'נשמת כל חי' בכוונה.

אבל הפעם אמרה לה הרבנית, פגים אלו יש אצלם בכל כמה ימים תפניות ודברים בלתי צפויים. אם יבקשו בביה"ח לעשות איזה טיפול או משהו דרסטי, קחי את הילד בידיך ואמרי בעודו על ידיך את תפילת 'נשמת' ורק אז תקבלי את ההחלטה אם לתת את הסכמתך לטיפול.

ביום מן הימים המכשיר מגלה שטיפס לילד החום מאוד, מצב כזה הוא ממש קריטי, והאחיות מבקשות להזריק חומר לחוט השדרה לצורך ייצוב המצב והורדת החום. הן מבקשות את חתימת האם, אך היא דורשת לקבל את הילד לידיה לפני שתיתן את הסכמתה. האחיות השתוללו, הן דברו על סיכון ממש לתינוק, הוא גם במשקל נמוך מאוד, גם בחום גבוה זה ממש מסוכן! קראו לרופא שניסה להסביר את חומרת המצב, והיא בשלה, היא תחליט אם לחתום רק לאחר שהתינוק יהיה בידיה. לבסוף הסכימו.

התינוק היה בידיה והיא אמרה בכוונה תפילת נשמת כל חי, ולפתע נשמעת צעקה מהאחות, היא מסתכלת על טמפרטורת האינקובטור ורואה שווסת החום היה גבוה והוא אשר גרם לעליית חומו של התינוק, לאחר כמה רגעים שהתינוק היה בידיה של האם בעודה מתרפקת על הודיית נשמת כל חי חומו הלך ופחת, וכל הזריקה המסובכת התבררה כמיותרת ואף מסוכנת!

קבלה בידנו מרבי יהודה החסיד

על תפילת 'נשמת כל חי' כתב ה'כף החיים' (סימן רפא ס"ה): "קבלה בידנו מרבי יהודה החסיד, ששבח 'נשמת כל חי' מסוגל על כל צרה שלא תבוא לקבל על עצמו כשיהיה ניצול הימנה לומר נשמת כל חי בתודה וקול זמרה בפני עשרה, ובו ניצלו רבים".

הגאון האדיר רבי ישראל זאב גוסטמאן זצוק"ל סיפר שכשהגיע לגיל גיוס, פחד מאוד שיגייסוהו, כשהגיע יום ההתייצבות נכנס אל מרן הגאון רבי חיים עוזר זי"ע, אמר לו הגר"ע שילך, ולפני שיכנס לפקדי הגיוס שיאמר בכוונה גדולה את תפילת 'נשמת' ורק אח"כ יכנס, וכך עשה, משנכנס לפקיד בדיוק החליפו הפקידים את האשנב ביניהם, והוא מגלה שהפקיד שכעת התיישב הוא ידיד אישי של אביו, ובמקום הוציא לו פטור!

מהו הסוד המיוחד בתפילת נשמת, מדוע יש בכוחו לפתוח שערים סתומים במיוחד?

את התשובה נראה ניתן לקבל בפרשת שבוע:

פרשת כי תבוא בתחילתה עוסקת במצות הבאת ביכורים.

במצוות הביכורים. במשנה וברמב"ם הלכות ביכורים, מתואר העסק הגדול שעשו ממצות הביכורים, דבר שאין לו אח ורע בשום מצוה אחרת.

מהי מצות ביכורים, וכמה שיעורה?

יורד אדם לכרמו ורואה אשכול ענבים שביכר או תאנה שבכרה או פרי אחר משבעת המינים, כורך עליו חוט לסימן, וזה שיעור הביכורים

מהתורה, כפי שמבואר במשנה (פאה א, א): "אלו דברים שאין להם שיעור... הביכורים". אם יש לו מאה עצים, סך כל הביכורים מסתכם במאה תאנים".

לשם השוואה, מצות מעשר ראשון מחייבת להפריש עשרה אחוז מכלל היבול - כמות עצומה, כך ששיעור הביכורים באופן יחסי הוא קטן וזניח.

המשגיח רבי אורי ויסבלום שליט"א

המשגיח רבי אורי ויסבלום שליט"א בשיחותיו, מוכיח ממצוות הביכורים מהו כוחה של תורה. לוקח אדם תאנה אחת, שכמעט ואין לה שוויות ממונית, והופך אותה לנצח נצחים. רואים מכך, שבכדי להתעלות ולהתקרב לבורא אין צריך לתפוס מלאכים, אפשר לעשות זאת בקלות ובזול.

והשאלה נשאלת, מה העסק הגדול שעשו מהבאת הביכורים, הרי לא מדובר כאן על נתינה גדולה, אלא על כמה פירות בודדים שאינם אפילו אחוז אחד מהשדה. מה המסר שבאו להעביר לנו כאן בעסק הגדול שעשו סביב הבאת הביכורים?

דבר ייחודי נוסף שיש בהבאת הביכורים, היא מצוות ההגדה. מביא הביכורים מודה לקב"ה על כל השתלשלות הירידה למצרים והיציאה משם עד שזכה להגיע אל המנוחה והנחלה בארץ ישראל. פסוקים אלו הם הבסיס של ההגדה של פסח, הם מספרים אפוא בקצרה את כל הסבל הנורא שסבלנו במצרים, את האותות והמופתים שעשה עמנו הבורא עד ליציאתנו ממצרים.

אף כאן יש להבין, מה נוגע למצוות הביכורים ההודאה על יציאת מצרים וההגעה לארץ זבת חלב ודבש?

ובאמת ישנה מצוה אחת נוספת, שאחרי שמקיימים אותה מבקשים בקשות מהקב"ה - ברכת המזון. שלושת הברכות של ברכת המזון מסתיימות במלים "אל יחסרנו", ולאחריו מתחילים בבקשות: הרחמן הוא... ומבקשים בקשות רבות.

יש להבין מה מיוחד במצוות אלו - וידי מעשרות וברכת המזון, שאחרי שמקיימים אותם באים לקב"ה ומבקשים צרור של בקשות?

תגלה לי את הסוד

לפני שנלמד בקצרה את יסוד הדברים היוצאים מכך נקדים: לפני קרוב למאה שנה חי בירושלים רבי מרדכי לייב הכהן קמינסקי ז"ל. הוא עלה מרוסיה וכאן בארץ היה למלמד דרדקי, ובכל לילה היה משכים לבית המדרש כדי לומר תיקון חצות, לקרוא תהילים ולהגות בתורה. גם כאשר הגיע לשנות השיבה, היה נראה כשהוא הולך ברחוב לפני עלות השחר, אוחז עששית בידו ומשרך את רגליו לעבר בית המדרש. לא פעם ולא פעמיים היה מט ליפול ואף נופל ממש, אך בעקשנות רוסית טיפוסית היה קם וממשיך בדרכו. בגיל תשעים ושש הוא עוד המשיך במנהגו, והיה הדבר לפלא גדול.

רבי שלום שבדרון זצ"ל היה אז אברך צעיר. יום אחד הוא ניגש אל רבי מרדכי וביקש: "תגלה לי את הסוד: כיצד אתה מצליח להמשיך במנהגך? מנין אתה שואב את הכוחות לכך?"

אמר לו רבי מרדכי: "לאחר מעשה המרגלים ובכי העם על דבריהם, גזר הקב"ה שכל הגברים מגיל עשרים ועד גיל שישים ימותו במדבר, כמו שנאמר (במדבר יד, כט) 'במדבר הזה יפלו פגריכם'.

"מובא במדרש, שבכל ליל תשעה באב היו אנשי דור המדבר חופרים לעצמם קברים וישנים בהם. בבוקר היתה בת קול יוצאת ואומרת: 'יבדלו החיים מתוך המתים', ומי ששמע את הקול היה קם ויוצא מן הקבר. חמישה עשר אלף נותרו באדמה, והשאר קמו לחיים.

"האם אלו ששמעו את בת הקול, הסתובבו לצד השני וחזרו לישון? הרי הם שכבו כששיניהם נוקשות וידיהם רועדות, והיו בטוחים שהם לא יוצאים משם חיים. והנה הגיע הבוקר, והתברר שהם חיים וקיימים!

כל אחד מהם ודאי קפץ וזעק: 'מודה אני לפניך מלך חי וקיים שהחזרת בי נשמת! יש לי עוד שנת חיים!'"

המשיך רבי מרדכי: "בצעירותי חליתי במחלה קשה ושכבתי על ערש דווי. הרפואה ברוסיה הייתה ברמה ירודה ביותר, ואיש לא העניק לי סיכויי החלמה. והנה בחסדי שמיים הבראתי ממחלתי להפתעת הרופאים, בני המשפחה והמכרים. לאור זאת, האם נראה לך הגיוני שבכל בוקר, בהגיע הזמן לקום, אתהפך לצד השני ואוסיף לישון? הרי אני כבר ראיתי את המוות! אני לא מתחשב במצבי הבריאותי, בגיל ובשעה, אלא קם וצועק: 'מודה אני' על עוד יום של חיים שקיבלתי במתנה והולך לעבוד את ה' יתברך!"

כמה המבט הזה עמוק, נכון ואמיתי. לא צריך לשכב על ערש דווי כדי לחדד את הנקודה הזו, אלא רק לעשות לעצמנו תזכורות ויזימויות לכך!

הודאה על החסדים והניסים התמידיים

חז"ל הקדושים (מדרש חסרות ויתרות) מביאים דבר נורא: "כל 'הודו' שבמקרא מלא בר מן אחד [בכל מקום במקרא המילה 'הודו' כתובה בכתיב מלא עם שני וי"ם, חוץ ממקום אחד שהיא כתובה בכתיב חסר]: 'הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', ד"אמרו גאולי ה' (תהלים קז, א-ב) חסר [הפרק שעוסק בארבעה שחייבים להודות על הניסים שנעשו עמם]. מלמד שלא הודו להקדוש ברוך הוא עד שעשה להם ניסים, שנאמר אחריו 'אמרו גאולי ה' אשר גאלם מיד צר', וכנגד שעשה להם ניסים כך אותו מפארים ומשבחים וכך חסר הכתוב".

אומרים חז"ל: יש על אותם אנשים טענה. אמנם אתם צריכים להודות על הנס שקרה עמכם, אך מדוע אתם אומרים 'מזמור לתודה' רק לאחר שנעשו עמכם ניסים והנפלאות? היכן ההודאה על הניסים והחסדים היומיומיים?! ה"הודו" הזה חסר!

הקב"ה נותן לנו חיים! כיצד איננו זוכרים אם אמרנו "מודה אני"? בברכת 'אשר יצר' אומרים: "גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יפתח אחד מהם או יסתם אחד מהם אי אפשר להתקיים ולעמוד לפניך אפילו שעה אחת". איך האדם עומד ומתקיים? משום שהוא 'לפניך'! הקב"ה מקיים ומחיה אותו, נותן לו כח דיבור, שיווי משקל,

יכולת תזוזה, ובנוסף נותן לו גם את כל צרכיו הגשמיים. כמה חסדים הקב"ה עושה אתו!

'הורים יקרים, המסע עבר בשלום'

המשגיח רבי ירוחם ממיר היה אומר לתלמידיו, שאילו היה מבינים את כל התהליך שעובר המזון בגופם, החל מארוחת בוקר, דרך העיכול עד שהפסולת יוצאת - היו רצים בכל פעם לבית הדואר, משלמים טבין ותקילין, ושולחים להוריהם מברק עם המלים: 'הורים יקרים, המסע עבר בשלום'.

במסגרת ה'ועדים' שמסרתי בישיבה על סדר סידור התפילה התעמקתי בברכת 'אשר יצר'. ניגשתי לרופא שומר תורה ומצוות שהוא ידיד טוב שלי, וביקשתי ממנו שייתן לי סקירה קצרה מבחינה רפואית על תהליך פירוק המזון שבגוף.

צחק אותו רופא ואמר לי: "דע לך, לימודי הרפואה אורכים כשבע שנים אינטנסיביות מאוד, כאשר רובם מתעסקים התהליכי קליטת המזון בגוף, זוהי תורה שלימה. וכי אתה כאותו גוי שבא להתגייר אצל הלל וביקש ללמוד את התורה כולה על רגל אחת? אי אפשר להסביר תהליך כל כך מורכב ומדהים בזמן קצר..."

והמשיך ואמר: "כדי לא לפטור אותך בלא כלום, אתן לך המחשה קטנה על נפלאות הגוף. כשאדם נותן נגיסה בתפוח, באופן טבעי הוא מכניס את עצמו לסיכון גדול של מוות. למה? התפוח הוא חומר קשה, ורוב האנשים במקום ללעוס כמו שצריך בולעים אותו כשעדיין הוא מכיל גושים שלמים.

"נכנסים אותם גושים לוושט שמתרחבת כדי לקבל את החתיכות הללו שהן יותר רחבות מהשט עצמה! ובתוך הגוף, אין מעבד מזון חשמלי, אין שם לא ברזל, לא עץ ואפילו לא פלסטיק, זה בסך הכל בשר! בשר שצריך לעבד מזון קשה. וזה רק בתפוח, מה נאמר על שקדים ואגוזים שקשים פי כמה! איזו חכמה נפלאה זו!" כמה מובנים דברי המשגיח רבי ירוחם שאחרי כל תהליך עיבוד מזון היה צריך לשלוח מברק שהתהליך עבר בשלום!

רבי זבולון עומד ומברך ברכת

'אשר יצר' בשמחה עצומה

בימי שחרותי בשבת תחכמוני בישיבת "מאור התלמוד" בעיר רחובות, כיהן אז כאב בית הדין הגאון הצדיק רבי זבולון גרז צוק"ל, רבי זבולון היה חוץ מגדלותו בתורה ובקיום המצוות ובגדלות האדם, היה גאון בתפילה, ברכותיו היו נאמרות כמונה מעות, מילה במילה בהתלהבות עצומה, בעיקר בברכות השחר היה זה מחזה נורא הוד לדאותו איך חי ונושם כל מילת שבח והודיה בעת אמירתן.

היות ורבי זבולון כבר היה אלמן בימים ההם, היו בחורים בישיבה שזכו לישון בביתו כדי שלא ישן לבדו, באחד הימים נכנס הבחור התורן להיכל הישיבה כשכולו מרוגש מהחוויה העצומה שעבר באותו לילה בביתו של רבי זבולון, לילה אחד התעורר בשעה שלש בלילה למשמע צעקות רמות מרבי זבולון, הוא קם במהירות

ממיטתו לעבר הסלון ורואה מחזה נורא הוד, רבי זבולון עומד ומברך ברכת 'אשר יצר' בזעקות, בשמחה עצומה. כשסיים הבחין בבחור ואז תפס את עצמו שזעק את ברכותיו באמצע הלילה בעודו מעיר את הבחור, מיד התנצל והסביר לבחור, ישבתי וחשבתי מה היה מצבי עכשיו אם חלילה הייתי סובל מעצירות, איזה זיהום רח"ל יכול היה להתפתח בגופי, כמה מכאובים, צער ועוגמת נפש הייתי עובר.

המשכתי והתבוננתי כמה נפלאים דרכי ה' בבוראו את האדם בצורה כל כך נפלאה כמו שמרחיבים מרן הבית יוסף והרמ"א בעניין אמירת 'אשר יצר' (שו"ע אור"ח סי' ו סעי"א), ממילא היתה בלבי שמחה כה גדולה שלא יכולתי לעצור עצמי מלזעוק את דברי ברכה גדולה זו...!

אומר הקב"ה: כל חיך הם פלאים גדולים ועצומים, אני מחזיק אותך בעשר אצבעות באופן אישי, אם אתה נזכר להודות רק לאחר שמישהו הציק לך ואתה זעקת, משמע שאינך מתבונן נכון על מציאות החיים.

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א הגיע פעם לבית חולים, והנה הוא רואה ראש ישיבה המתבונן בשלטים הסמוכים למעליות וממלמל לעצמו משהו.

עוד הוא מתפלא על המחזה הבלתי שגרת, פנה אליו ראש הישיבה ואמר בהתרגשות: "תראה מה כתוב פה: קומה ראשונה - קרדילוגיה, קומה שניה - אונקולוגיה, קומה שלישית - אף אוזן גרון, קומה רביעית - השתלות. אני מביט על השלטים ואומר: תודה לך ריבונו של עולם! תודה שנתת לי לב בריא, תודה שאין בגופי גידולים רח"ל, תודה שהאוזניים שלי מתפקדות היטב, ותודה שכל איברי מתפקדים ואיני זקוק לקבל תרומת איברים!"

כאשר אדם יודע להודות על כל דבר שהוא מקבל, הוא חי את הריבונו של עולם יום יום שעה שעה, וכל עבודת ה' שלו נראית אחרת!

מצוות ביכורים באה ללמד אותנו, לא לחכות לדברים גדולים, העץ החל לנבוט, רואים סימן פרי תעשה לעצמך אות שהנה יש כאן עוד אות חיים שהקב"ה נותן לך ועושה עבורך, אבל כדי שזה יושרש בצורה החזקה ביותר, תתחיל למנות את עברך, תראה מאיפה באת, היית עבד נרצה ועברת סבל נורא וה' הוציא אותך משם באותות ומופתים, ועתה גם הנך זוכה אחר קבלת ארץ זבת חלב ודבש להביא מראשית פרי האדמה.

אם תמצוי לומר זהו סגולת תפילת נשמת כל חי, שם אנו מדגישים את הודאתנו לא על הניסים הגלויים, הם גם מוזכרים שם, אבל רובו של השיר מזמר על מציאות החיים היום יומיים שלנו, ומי שחי בהרגשת הנס הגדול, שואב אליו הנהגה ניסית בכל דבר ועניין.

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

מדוע

אין מברכים על התקיעות באלול?

כיצד

מברכים 'שהחיינו' על התקיעות
בר"ה לאחר שתקעו כל החודש?

הזפייע הכרך החדש! מועד לדוד

חידושים וביאורים בסוגיות המועדים: אלול, ראש השנה, יו"ב, סוכות, שמיני עצרת, חנוכה, ט"ו בשבט, פורים וד' פרשיות להבין את הפשט, להעמיק בעיון, להאיר את עניני המועדים

מאת הרב"ג רבי דוד הופשטטר שליט"א,

נשיא 'דרשו'

השיב לי הנוסע היקר, "אשלם לך בסיפור יפה שעובר במשפחה שלנו מדור לדור, ושאותו אתה בוודאי לא מכיר"... כששמעתי את תשובתו ידעתי שהוא ניצח בוויכוח, מול סיפור חדש אני לא יכול לעמוד, בוודאי לא כשהוא מגיע מאחד מבני משפחת גריינמן, ולבי אמר לי שהוא קשור לאחד מגדולי התורה במשפחה... הטיתי אוזני כאפרכסת, והאברך הצדיק סיפר לי את המעשה הבא:

הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א על ענייני פרשת השבוע ושאלות 'צוף התורה'

אַרְמֵי אֹבֵד אָבִי (כ"ה)

רש"י הקדוש מסביר שהרי לבן לא באמת הצליח לעקור את הכל כמו שביקש לעשות, ובכל זאת התורה מתייחסת אליו כאילו ביצע את זממו הרע, כי באומות העולם, הקב"ה מחשיב להם מחשבה רעה כמעשה.

מקרה: אדם אחד ניסה לשבח את חברו בדרך מקורית וכינה אותו 'כוכב', שהרי הקב"ה אמר לאברהם אבינו שזרעו יהיה ככוכבי השמים. אותו חבר נעלב עד עמקי נשמתו, שהרי בלשון המקובלת כיום כשאומרים על מאן דהוא שהנו 'כוכב' הכוונה היא שהוא מתנהג בצורה משונה, ואינו בגדר ה'נורמלי'.

שאלה: האם יש צורך לפייס את החבר שנפגע, אף שכוונת הפוגע היתה טובה ותמימה ולא היה לו שום רצון לפגוע בזולתו, או שמא נאמר שמאחר והלך לפי תומו, והשתמש בלשון בו השתמשה התורה לשבח, בוודאי שאין פה מקום לפייס את החבר שנפגע.

תשובה: אין ספק שצריכים לפייס את החבר שנפגע, שהרי לשון בני אדם היא זאת שקובעת ביחסים שבין אדם לחברו, ואף התורה דיברה במקומות רבים בלשון בני אדם, וכן ראוי לכל אדם לפייס את מי שנפגע ממנו, גם כשלא היתה שום כוונה לפגוע חלילה.

מעשה היה ברבי ישראל מסלנט, והובא בספר 'תיקון המידות', שכל ימיו היה נזהר מאוד שלא להגיע לכלל כעס, והיה משולל לחלוטין ממידה רעה זו. רבי ישראל אמר שמי שאינו כועס על זולתו כמעט לא מצוין שייכשל בעניינים שבין אדם לחברו, אם נזהר בכך, כי כל הפגיעות והעלבונות והמעשים הפוגעים בזולת, נעשים בדרך כלל מתוך כעס.

עד כדי כך היה רבי ישראל משולל לחלוטין ממידת הכעס, שפעם באו לפניו שני בעלי דין, ואחד מהם שהפסיד בדין איים שהוא 'הפוך את בית הדין' והוסיף שהוא לא ישאיר כסא אחד על מקומו אלא יהפוך את כל הכיסאות.

רבי ישראל השיב לו תשובה חדה וברורה: "אני מודיע לך בזאת, שאם תהפוך את כל הכיסאות, אני אהפוך אותם בחזרה אסדר

אותם כל כסא במקומו!"

אמנם פעם אחת כן בא לכלל כעס, ועל כך היה מיצר ומתחרט כל ימיו, ומעשה שהיה כך היה שבשנת תר"ח ותר"ט השתוללה מגיפת הכולרה (חולי רע) באזור, ורבים נפלו למשכב, ואף היתה סכנה גדולה לחייהם. רבי ישראל גייס סכומי כסף לא מבוטלים, ושכר רופאים בכסף מלא, ולמעשה הקים בית חולים מיוחד ליהודים, בו העמיד כעשרים אברכים שעשו את כל העבודות של הרתחת הבגדים והמצעים לצורך חטויו, ודאגו לנקות את המקום כדי שלא תתפשט המחלה עוד, וכן עזרו לרופאים בכל המצטרך.

הוסיף רבי ישראל ואמר לאברכים הללו שגם בשבת קודש יעשו בעצמם את כל המלאכות הללו, מפני פיקוח נפש, כמו שמובא בהלכה שבחולה שיש בו סכנה מחללים עליו את השבת ואדרבה, עושים זאת על ידי גדולי העיר ונכבדי הקהל כדי ללמד הלכה לרבים שאין שום מקום להחמיר בעשיית מלאכות בשבת במקום של פיקוח נפש.

החולים שאושפזו במקום לא התבקשו לשלם בכלל, מעני ועד עשיר, רבי ישראל דאג לכל מחסורם.

ויהי היום, חלה בנו של אחד מעשירי המקום, ואושפז בבית החולים.

של אותו צדיק? בני ביתו בוודאי ישמעו את הצפצוף ויקבלו את ההודעה, ולאחר מכן יעבירו לו את הבקשה להתפלל על פלוני בן פלונית. האם חילול שבת זה הוא בגדר של הצלת נפשות ודוחה את השבת, או שמאחר והרפואה הזאת היא רק סגולית ולא רפואה טבעית, אולי אסור לחלל עבורה את השבת?
תשובה: על פניו הדבר אסור, שהרי הרפואה היא סגולית ולא טבעית. וראיה לדבר מקהילות יעקב, בסימן א' ממסכת בבא קמא, דן בשאלה אם אדם שקצץ ציפורניו ונפלו על הארץ והזיקו לאשה שעברה ודרכה עליהן, האם עליו לשלם על הנזק שגרם, ומסיק ה'קהילות יעקב' שמאחר והנזק הוא סגולי, בוודאי יהיה פטור מדיני אדם.

פעם לקחתי במכונית אברך יקר ממשפחת גריינמן

פעם לקחתי במכונית אברך יקר ממשפחת גריינמן והסעתי אותו למחוז חפצו. הוא הוציא את ארנקו ורצה לשלם לי עבור הנסיעה, אבל אמרתי לו שאני מסרב בתוקף לקבל תשלום, ושהמכונית משמשת אותי כדי לגמול חסדים ולא כדי להרוויח כסף... השיב לו האברך היקר, אתה לא רוצה לקבל ממני כסף, ואני מאוד רוצה לשלם לך, ולכן יש לי רעיון - אני אשלם לך תשלום שאינו כסף.

הרעיון סיקרן אותי מאוד, ושאלתי אותו, נו, אדרבה בוא נשמע מה אתה יכול לשלם לי בלי לתת לי כסף?
השיב לי הנוסע היקר, "אשלם לך בסיפור יפה שעובר במשפחה שלנו מדור לדור, ושאותו אתה בוודאי לא מכיר..."

כשמעתי את תשובתו ידעתי שהוא ניצח בוויכוח, עם כל העקשנות שלי שלא לקבל כסף, מול סיפור חדש אני לא יכול לעמוד, בוודאי לא כשהוא מגיע מאחד מבני משפחת גריינמן, ולבי אמר לי שהוא קשור לאחד מגדולי התורה במשפחה...

הייתי אוזני כאפרכסת, והאברך הצדיק סיפר לי את המעשה הבא: יהודי צדיק מגדולי הדורות הקודמים, הגיע להתארח בעיירה קוסובה שבבלארוס, ומטבע הדברים פנה לפקוד את ביתו של רב המקום הגאון רבי שאול קצלבוגן זצ"ל, שאירח אותו בביתו במשך תקופה.

למרא דאתרא היתה בת ראשה לאה, שהיתה אז כבת שבע, ומאחר וידעה שהיהודי המתארח בביתם הנו צדיק וקדוש, היתה מאוד מסורה אליו ובמשך כל אותה תקופה שהתארח בביתם היא היתה טורחת לנקות את חדרו בכל פעם שיצא לתפילה בבית הכנסת, בכל פעם שהיה זקוק לספר היא היתה רצה להביא לו, הביאה לו תה חם וכיבדה אותו בעוגיות, וכך נמשך הדבר עד שביום מן הימים סיים אותו אורח את עיסוקיו בעיר ופנה להמשיך ליעדו הבא.

לפני שיצא מבית הרב, ביקש הצדיק לשאול את פיה של ראשה לאה הקטנה "בתי היקרה במה אברך? שאברך אותך בבריאות טובה???", הילדה הפיקחת השיבה לו שהיא רוצה ברכה יותר טובה. "רצונך

אביו הגיע לבקרו וראה את האברכים החשובים כשהם מדליקים אש ועושים מלאכות, ונחרד מאוד. הוא בא לפני רבי ישראל ואמר לו, הייתכן כדבר הזה? הם מקילים יותר מדי בהלכות שבת החמורות, אין זה ראוי!

רבי ישראל כעס עליו וגער בו על דברים אלו. אותו יהודי מיד הבין את טעותו, חלץ נעליו וישב לארץ כדי לקבל נזיפה ולבקש מחילה, ומיני אז היה רבי ישראל מיצר ודואג על אותו רגע של כעס שבא לידו.

מעשה היה בגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל

מעשה היה בגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל הי"ד, שפעם הלכו קבוצה של נערים יהודים פוחזים מה'בונדיסטים' ברחובה של עיר ונהגו בחוסר כבוד ללומדי התורה ושומרי המצוות שחלפו על פניהם. רוב האנשים לא רצו להתעסק איתם ולנסות להתעמת איתם, אבל אחד מתלמידי הישיבה לא הצליח לעצור ברוחו והעיר להם שהם מתנהגים בצורה שאינה מתאימה ליהודי. הדבר העלה את חמת זעמם, והם פרצו להיכל הישיבה מתוך רצון לעשות שפטים באותו בחור ובחבריו.

הבחורים נבהלו וחששו מפניהם, ולא ידעו כיצד להתגונן מפני נחת זרועם, אבל רבי אלחנן הגיע בתקיפות גדולה ותפס אחד מהם כדי להוציא אותו החוצה, אותו נער חצוף אמר לרבי אלחנן באידיש "אן הענט", כלומר "בלי ידיים" דהיינו, אל תרים עלי את ידך. השיב לו רבי אלחנן "דו אן הענט", - אתה בלי ידיים, שהרי הם באו כדי להכות את תלמידי הישיבה.

התקיפות של רבי אלחנן השפיעה עליהם, והם עזבו את המקום, אבל בתוך זמן קצר נפל קול הברה בעיר שאותו פוחז שהתחצף לרבי אלחנן איבד את היכולת להניע את שתי ידיו שהפכו משותקות.

חברי הקבוצה הבינו מיד מה גרם לכך, המילים שיצאו מפה קדשו של רבי אלחנן, שמהן השתמע שאותו בחור יהיה בלי ידיים רח"ל, והיה זה בבחינת 'שגגה היוצאת מפי השליט', שהרי רבי אלחנן לא התכוון לקלל אותו. שב אותו אחד יחד עם חבריו ובקול בוכים התחנן לרבי אלחנן שישב בשרו ויחיה. רבי אלחנן דרש ממנו שיתחייב שלעולם לא ירים ידו ולא ינסה לפגוע בלומדי התורה, ורק לאחר שהתחייב על כך, התפלל עליו ואכן שב הנער לאיתנו הראשון, ויהי לפלא.

"לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי"

מקרה: בעיצומו של יום השבת, יהודי יקר נמצא במצוקה רפואית, והרופאים מודאגים מאוד ממצבו. בני המשפחה רגילים לפנות לאחד מצדיקי הדור המתגורר בעיר אחרת, ולבקש את ברכתו בכל פעם שהם מתמודדים עם בעיה משמעותית. הניסיון שצברו מוכיח שכל ברכתיו של הצדיק מתקיימות, והם בטוחים שאם יברך את אביהם הפעם, הוא בוודאי יחלים וישב לאיתנו הראשון.
שאלה: האם מותר להם לשלוח פקס בעצם יום השבת לביתו

זכורני שפעם בערב ראש השנה אבא נתן לאחי סכום כסף וביקש ממנו שייגש למכולת ויקנה ארטיקים. אחי נדהם: "בערב ראש השנה אוכלים ארטיק?", ה'אימת הדין' הזאת של אבא נכנסה לנו לעצמות, הוא לא הצליח להבין איך אפשר בכלל ללקק ארטיק בכזה יום..."

הגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, ראש ישיבת 'תורת ה' ומראשי קהילת המתמידים, על אביו הגאון הצדיק רבי יצחק דוד גוטפרב זצ"ל וההכנה המופלאה שלו לימים הנוראים | חלק ב'

הוא חזר על המילים הללו של השוטר שוב ושוב! מה אתם חושבים לעצמכם, הוא היה אומר, חוטאים, מקבלים עונש וזהו, נגמר??? מה פתאום, מי שהוא 'עבריינין מועד' הענישה כלפיו הולכת ומחמירה בכל פעם. הרישום הפלילי נשאר ולא נמחק רק בגלל שכבר קיבלת עונש! זה לא עובד ככה! כדי למחוק את הרישום הפלילי בשמים צריכים דמעות של תשובה, צריכים להכות על הלב ולומר חטאתי עויתי פשעתי, אשמנו בגדנו גזלנו, אבל אנחנו ואבותינו חטאנו, ההכאה צריכה להיות בלב, לא מבחוץ על החזה, זה צריך להיות משהו פנימי, אדם צריך לבכות בדמעות על חטאיו וכולי האי ואולי.

בערב יום כיפור, היה נוהג אבי מורי להתפלל דווקא בבתי כנסת של בני עדות המזרח. בכלל, בכל ימות השנה היה משתדל ללכת מדי פעם להתפלל בבתי כנסת של בני עדות המזרח בגלל שאהב מאוד את סגנון התפילות והפיזיות שלהם, וכמובן את החמימות שהם מקבלים כל יהודי ומתייחסים לכל אחד בלבביות גדולה, אבל בערב יום כיפור זה היה אצלו מנהג קבוע, ובמיוחד בבית הכנסת 'אהבת

פעם ביקשו מאבי מורי זצ"ל שיבוא למגרש הרוסים, כדי להעיד במשפטו של אברך יקר שנעצר באחת ההפגנות שהתנהלו אז בירושלים נגד חילולי שבת או ניתוחי מתיים וכדו'.

אבא ישב שם בחדר ההמתנה, וראה שיש שם ארונות מלאים בקלסרים, מאות רבות, אולי אפילו אלפי קלסרים. היה זה לפני שהביאו את המחשב למשרדים ומוסדות, וכל העבודה היתה נעשית באמצעות כתיבת מסמכים ושמירתם באופן פיזי בקלסרים עבי כרס.

הוא שאל את השוטר הממונה שם בסקרנות, מה הקלסרים האלו, למה צריכים כל כך הרבה מסמכים?

השיב לו השוטר שמדובר ב'תיקים פליליים', כל קלסר כזה מכיל כמה וכמה תיקים פליליים של אנשים שנתפסו עוברים על החוק, והגיעו לבית המשפט.

תמה אבי ושאל, כל כך הרבה אנשים עוברים על החוק? השיב לו החוקר, ראה כבוד הרב, אלו תיקים פלילים שנצברו במשך עשרות שנים אתה מביין? אם כל יום יש כמה אנשים חדשים שנתפסו בפלילים, במשך שלושים או חמישים שנה, זה כמובן מגיע לאלפים רבים!

אבא עדיין לא הבין, אם כבר עברו עשרות שנים, סביר להניח שהאנשים כבר נשפטו וריצו את עונשם, אז למה התיקים שלהם עדיין מוחזקים כאן?

השוטר הסביר בסבלנות רבה את ההיגיון שבהתנהלות הזאת: כשאדם עובר על החוק, העבירה שלו נרשמת בתיק הפלילי שעל שמו. מתי מוחקים אותה? אף פעם! בתיק שלו כותבים שהוא נשפט וריצה את עונשו, אבל הרישום הפלילי נשאר לתמיד, וכל כך למה? כדי שהשופט יוכל לזהות אם מדובר ב'עבריינין מועד' שחוזר לסורו בכל פעם מחדש.

אם אדם עבר על החוק פעם ופעמיים ושלוש, כשהוא מגיע לשופט בפעם השלישית, השופט מחמיר אתו יותר גם אם כבר נענש על העבירות הקודמות שלו, וזה מפני שהאיש הזה עוד לא הבין שאנשים צריכים לציית לחוק, כנראה שעונשים קטנים לא מספיקים כדי ליישר אותו, הוא צריך עונשים כבדים יותר.

אוי... כמה זמן נשאר המשפט הזה צרוב בזכרנו של אבא! כמה זמן

חיים' שבשכונת בית ישראל.

אחי נדהם. "בערב ראש השנה אוכלים ארטיק?", האימת הדין הזאת של אבא נכנסה לנו לעצמות, הוא לא הצליח להבין איך אפשר בכלל ללקק ארטיק בכזה יום, עוד מעט ראש השנה ובדיק עכשיו צריכים לקנות ארטיק? הייתכן???

אבל אבא אמר לו "הערשלה, אמרתי לך לקנות ארטיקים לבנות. תראה איך הן עובדות קשה, תראה כמה הן מתאמצות ועוזרות לאמא! לקלף תפוחי אדמה אפשר בערב ראש השנה? לנקות דגים אפשר בערב ראש השנה, את זה אנחנו כן מבינים נכון, אז גם לקנות ארטיק לילדה שמתאמצת מאוד לעזור בבית אפשר בערב ראש השנה!".

היה זה שיעור חשוב מאוד שנתן לנו אבא מה זה חרדת הדין. אימת הדין! זה לא אומר להיות שקוע רק בעצמך ובחששות האישיים שלך מפני יום הדין הגדול והנורא, יהודי צריך לדעת שגם כשהוא רועד מפחד, א מענטש דארף מען בלייבן, צריכים להישאר בנאדם, לפקוח עין ולראות מתי צריכים לקנות ארטיק לילדות, מתי צריכים לומר מילה טובה למישהו, מתי צריכים לומר איזה דבר חידוד ואפילו הלצה קטנה ליהודי שבור לב. לא רק שזה לא סותר את אימת הדין, אלא שכך בדיוק מתכוננים ליום הדין, על ידי קנייה של סניגור נוסף, עוד סניגור אחד שיעזור לנו לצאת זכאים בדין, לחיים ולשלום.

התפללו מנחה בשעה מוקדמת כמקובל בערב יום כיפור, ואבא התחיל לומר את הווידוי, ושקע בווידוי כל כך חזק שגם כשכולם כבר התפזרו והלכו לבתיהם כדי לאכול את הסעודה המפסקת, הוא עדיין המשיך להכות 'על חטא' עוד ועוד בדמעות שלישי, כך עברו שעה ושעתיים והציבור התחיל להתאסף לאמירת הפיוט 'לך א-לי' שאומרים בכניסת יום הכיפורים, בזמן שהאשכנזים אומרים 'כל נדרי', וראו שהוא עדיין עומד ליד ארון הקודש, שקוע בווידוי של תפילת המנחה. ראו את הדמעות הזולגות מעיניו ונחרדו, לבסוף ניגש מישהו ואמר לו 'הרב גוטפרב, תיכף נכנס הצום ואתם עוד לא אכלתם סעודה מפסקת...".

אבא מיהר לסיים אתה תפילה ורץ הביתה כל עוד רוחו בו, אכל משהו קטן שתה כוס מים ורץ לבית הכנסת לאמירת 'כל נדרי'.

פניו היו מאירות בשמחה

אבל אל יטעה הקורא לחשוב שבגלל חרדת הדין הזאת הוא היה זעוף פנים ולא נוח לבריות, חלילה וחלילה. פניו היו מאירות בשמחה, תמיד כיבד כל אדם בכבוד גדול גם כשאימת הדין היתה מתוחה על פניו, זה לא הפריע לו להאיר פנים לזולת.

זכורני שפעם בערב ראש השנה עבדו קשה בבית להכין את סעודות החג והסימונים הטובים לליל ראש השנה, אמא והבנות התאמצו מאוד, ואבא שהבחין בכך נתן לאחי רבי צבי גוטפרב שליט"א, סכום כסף וביקש ממנו שייגש למכולת ויקנה ארטיקים לבנות.

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך מעמוד 11 | הג"ר אליעזר יוטקובסקי שליט"א

הלא הוא אביו של מרן הגר"ח גריינמן ושאר הגאונים והצדיקים בני משפחת גריינמן".

ואם בכוח דיבורם של צדיקים עסקינן, נספר מעשה נורא שאירע בימי הגר"א בעיר וילנא, כשבאו ערלים שרצו לעשות פרעות ביהודים והתגודדו מעבר לנהר כדי לבוא בקבוצה גדולה ולהכות ביהודי וילנא כחטיבה אחת. רבינו הגר"א שמע שהם כבר החלו לצעוד אל תוך העיר, כעת הם עוברים על הגשר החוצה את הנהר, בדרכם להיכנס לרחוב היהודים. שאל הגר"א "איך הם לא פוחדים? הם רוצים לעשות נזקים לעם ישראל". באותו הרגע התמוטט הגשר תחת רגליהם, ונפלו כולם אל הנהר. חלקם טבעו במים, ואלו שהצליחו להציל את נפשם ולהגיע אל גדת הנהר, מיהרו להימלט מהמקום אבלים וחפויים ראש, וליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר, כן תהיה לנו".

שאברך אותן באריכות ימים?", שאל האורח, והיא השיבה "לא! אני צריכה משהו יותר טוב!".

"איזו ברכה כן תרצי שאברך אותך?", שאל, והיא השיבה בלי להתבלבל: "אני רוצה שתברך אותי שאזכה לעשרה בנים תלמידי חכמים!".

עצם הצדיק את עיניו ובירך אותה בכוונה גדולה שתזכה ותתקיים המשאלה שלה ותזכה לעשרה בנים תלמידי חכמים!

האברך סיים את סיפורו בעת שהגעתי ליעד שאליו חפץ להגיע, והוא כבר עמד לצאת מהמכונית, אבל אני לא נתתי לו: "רגע רגע... מי היה אותו צדיק?", שאלתי.

"את זה אנחנו לא יודעים" השיב לי האברך, "אבל הילדה הזאת היא הסבתא שלנו, מרת ראשה לאה קרליץ, אמו של מרן החזון איש. היא אכן זכתה שהתקיימה בה הברכה - בניה וחתניה האירו את העולם, הבולט מביניהם היה מרן החזון איש, וידועים גם אחיו רבי מאיר ורבי שלמה, שאר האחים שכולם היו תלמידי חכמים מופלגים וכמובן הגיסים מרן הסטייפלר זצ"ל והגאון רבי שמאל גריינמן,

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

הקיבוצניק הצעיר לא הסתיר את האכזבה שלו מהחברה שבה הוא נמצא במטוס. הוא הסתכל וראה שבספסל לפניו יושבים חרדים, ספסל מאחוריו - חרדים, בספסל לצדו גם חרדים... הוא נשף נשיפה ארוכה וקולנית למדי והפטיר לעצמו ולסובבים אותו, "לא יכולתי ליפול במקום גרוע יותר"...

הקב"ה נתן לנו מתנה מאוד מיוחדת שמגינה עלינו מכל הלכלוכים - שמירת המצוות!

מאת: הרב אברהם פוקס

וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה (כו"ה)

התורה אומרת בפרשתנו דבר מאוד מעניין: "את ה' האמרת היום, להיות לך לאלוקים וללכת בדרכיו ולשמור חוקיו ומצוותיו ומשפטיו ולשמוע בקולו". מיד לאחר מכן מגיע פסוק נוסף: וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה כאשר ידבר לך ולשמור כל מצוותיו".

שואל רבינו האור החיים הקדוש, הרי זה דבר פלא: מילא את ה"לשמור חוקיו ומצוותיו" שבפסוק הראשון אפשר להבין, אנחנו מחשיבים את הקב"ה וממליכים אותו עלינו וממילא אנחנו שומרים את כל מצוותיו, אבל ה"לשמור כל מצוותיו", שבפסוק השני פחות מובן, הקב"ה האמיר אותנו והחשיב אותנו ולכן מה? היה אמור להיות כתוב שלכן הוא נותן לנו נחלה את ארץ ישראל, שלכן הוא מבטיח לנו את כל הטוב שבעולם... שמירת המצוות היא חלק ממה שאנחנו נותנים לקב"ה לא ממה שהוא נותן לנו...

"האור החיים הקדוש משיב כדרכו במספר אופנים, אבל התשובה הראשונה שלו היא כדלהלן: "יש לך לדעת כי כל המצוות אינם אלא שמירה מהתיעוב ומלכלוך הנפש, ובהשלמת שמירת המצוות יהיה האדם שלם מכל מום ומכל לכלוך".

פשוט מאוד, המצוות הן מתנה מיוחדת שהקב"ה נתן לנו. אנחנו נמצאים בעולם שפל, מלא תיעוב ולכלוך, זה בלתי אפשרי לשהות כאן בלי שיידבק בנו הלכלוך הזה, אבל הקב"ה נתן לנו מתנה מאוד מיוחדת שמגינה עלינו מכל הלכלוכים - שמירת המצוות!

והאמת שזו לא תשובה רעיונית, איזה ווארט יפה ונחמד ותו לא. מדובר כאן בהוראה לחיים, יהודי יקר, אומרת לנו התורה הקדושה, דע לך שאתה עומד להתלכלך, אתה בדרך להיות מטונף בזהמת העולם הזה, אם אתה רוצה להישאר נקי, עליך לעטוף על בגדיך סינר שישמור ויגן עליך. איך עושים את זה? על ידי שמירת המצוות וההקפדה על קלה כבחמורה.

הוא נסע עם רעייתו וילדיו בתקופה של בין הזמנים

את המעשה הבא שמעתי מידי קרוב, תלמיד חכם מופלג, שמשמש כמגיד שיעור, ומנהל בנחת ובשמחה את ביתו, בית של

תורה במלוא מובן המילה.

זכו אזרחי ארה"ב, שכספי המיסים שלהם מסייעים גם בפרנסתו של האברך החשוב הזה, שכן בהיותו נשוי לאשה בעלת אזרחות אמריקאית, הוא יכול לרשום את ילדיו כאזרחים אמריקאים, בכפוף לפרוצדורה של קבלת אזרחות, שלשמה יש לנסוע עם הילדים לארה"ב, ולשהות שם תקופה עד שהליך קבלת האזרחות מסתיים. כך עשה, הוא נסע עם רעייתו וילדיו בתקופה של בין הזמנים, שהה שם מספר שבועות, וחזר ארצה כשבידיהם דרכונים אמריקאים כשרים למהדרין, ומיני אז החל לקבל בקביעות קצבה לא מבוטלת מהממשל האמריקאי, מה שכמובן סייע לו לשקוד על דלת התורה והעבודה בנחת ובשלווה.

והנה בירך אותם ה' בילד נוסף, שנולד אחרי שכל השאר כבר קיבלו את האזרחות. הם המתינו מעט עד להזדמנות שנקרתה לידיהם, ושוב טסו לארה"ב לזמן מה, כשהפעם הם לוקחים איתם רק את התינוק הקטן, וכל שאר הילדים נשארים בארץ, תחת השגחתם של הדודים והדודות שטיפלו בהם בזמן היעדרם של ההורים.

ידידו יעצו לו שלא להגיש בקשה לאזרחות במדינות עמוסות וצפופות כמו ניו יורק וכדו', משום שבמקומות אלו התורים ארוכים והיחס יותר נוקשה וקפדני. אחד המוקמות המועדפים על מבקשי

שבספסל לפניו יושבים חרדים, ספסל מאחוריו - חרדים, בספסל לצדו גם חרדים... הוא נשף נשיפה ארוכה וקולנית למדי והפטיר לעצמו ולסובבים אותו, "לא יכולתי ליפול במקום גרוע יותר..."

ידידו האברך הזדהה עם כל מילה, כן בהחלט, גם הוא מרגיש ככה. "אני הבנתי ש'שיחת קירוב' לא הולכת להיות כאן", מספר לי האברך, אבל לא נתתי לו להשפיע עלי, לבשתי שריון של נחמדות, אמרתי לו יפה "שלום, ברוך הבא", והמשכתי לשוחח עם רעייתי כאילו לא שמעתי את הנשיפה שלו. לאחר מכן למדתי לי בנחת, שכחתי שהוא יושב שם."

"שעתיים אחרי ההמראה, הגיע אחד הרגעים המרגשים בטיסה..." הוא מספר בחיוך, "צוות האוויר עובר בין הנוסעים ומחלק את האוכל... הצוות עובר ומחלק את האוכל, קודם מחלקים את ה'רגיל' שבמקרה זה היה טרף, כי הטיסה לא היתה של חברה ישראלית, ולאחר מכן את האוכל הכשר למהדרין.

נתנו לו את המנה שלו והמשיכו הלאה לספסלים האחוריים כדי לאתר עוד כמה אנשים שלא הזמינו מנה כשרה.

הוא התפלא מאוד שנותנים רק לו אוכל, אבל לא אמר מילה. כעבור זמן קצר התחילו לחלק את המנות הכשרות, ואז הוא כבר לא נשאר בשתיקתו... "מה זה? למה רק אני מקבל אוכל שונה מכולם?", שאל בחשדנות...

זה בגלל שלא הזמנת מנה כשרה

"אה, זה בגלל שלא הזמנת מנה כשרה", הסבירו לו באדיבות, "הם מקבלים אוכל כשר ואתה לא".

"בסדר בסדר", השיב הבחור, "הבנתי... כבר חשבתי שאני מפסיד משהו, מסתבר שהאוכל שלי יותר טעים, הכל בסדר".

"אני עצמי ישבתי שם", מספר האברך "והרגשתי מאוד לא בנוח עם זה שיושב לידי יהודי שאוכל נבלות וטרפות מבלי למצמץ. אמרתי לו: "שמע ידידי, אני מבין שאתה לא שומר כשרות, אבל אם אתה רוצה אני יכול לתת לך את המנה שלי, אני ואשתי נתחלק במנה שלה, יש כאן מספיק אוכל לשניים, וממש לא מפריע לנו".

"תיארת לי לעצמי שהוא לא ירצה, אבל הרגשתי שאני חייב לעשות את המוטל עלי, ואם יש סיכוי קל שבקלים שאוכל להפריש יהודי ממאכלות אסורות, אני לא אוותר על ההזדמנות הזאת. לצערי, ההצעה שלי לא התקבלה על ידו, אבל לאחר מכן הרגשתי שהוא כבר פחות מנותק, ההצעה שלי כנראה כן גרמה לו להבין שמדובר בבני אדם, ולא ביצורים מהחלל החיצון.

לאחר זמן מה הוא התחיל להתעניין בספר שאני מחזיק בידי. "מה זה הספר הזה, למה זה כתוב כל כך צפוף, ומה זה הפסים הלבנים שיש באמצע???", הוא שאל.

התברר לי שהיהודי הזה מימיו לא ראה גמרא! הוא ראה את המרווח שיש בדף בין רש"י לגמרא ובין הגמרא לתוס', וחשב שאלו 'פסים לבנים'.

"תבחר איזו תשובה אתה רוצה שאענה לך", אמרתי לו: "אתה רוצה את התשובה הארוכה או את התשובה הארוכה מאוד???"

האזרחות הוא במדינת רומנוט, מדינה קטנטנה עם אוכלוסייה של קצת יותר מחצי מיליון נפש, היא שוכנת בקצה ארה"ב, צמוד לגבול עם קנדה, ומשכך הבקשות להתאזרח שם לא רבות.

בוורמונט אין קהילה יהודית מסודרת, ולכן הם התארחו אצל קרובי משפחה בניו יורק, וכשהיו צריכים להתייצב בוורמונט, הם הגיעו בטיסה פנימית, שהו שם כמה זמן שצריך לשהות ושבנו בטיסה חוזרת לניו יורק.

הביקור האחרון בלשכה בוורמונט היה ממש לפני ששבנו לארץ, הם ארזו אוכל כשר שיספיק להם ליום אחד, יצאו בטיסה לוורמונט, סידרו את מה שצריך לסדר, ופנו בחזרה לשדה התעופה כדי לשוב לניו יורק, על מנת להשלים את ההתארגנות לטיסה השבה ארצה.

או אז התברר להם שהטיסה מבוטלת. מזג אוויר סוער פקד את האזור, קרח הצטבר על מסלולי ההמראה, ושדה התעופה נסגר עד להודעה החדשה.

המשמעות היא שהם מפסידיים

את הטיסה חזור לארץ...

התחילו לברר מה עוד אפשר לעשות, ניסו להשיג נהג מונית שייקח אותם אבל בכזה מזג אוויר זה לא קל למצוא נהג שיסכים, ואלו שכן הסכימו ביקשו מחיר גבוה מאוד.

לאחר דין ודברים, נאמר להם שיש אוטובוס, תחבורה ציבורית, שיוצא מוורמונט לניו יורק, ונוסע במשך כל היום, כשבדרך הוא עובר בשבע מדינות נוספות. הם נכנסו לחנות הקרובה, ניסו למצוא את איזה דבר מאכל כשר, לשמחתם הם מצאו חבילת קורנפלקס שעליה התקיימו בשעות הקרובות, ואצו רצו כדי לתפוס את האוטובוס.

כך נמשכה הנסיעה כל אותו היום, וכשהגיעו לניו יורק לא נשאר להם זמן בכלל לנוח, מיד התארגנו בחופזה ו'טסו' לשדה התעופה, כדי להספיק את הטיסה לארץ.

ואכן, הם הגיעו מתנשמים ומתנשפים, והתברר שהם דווקא מהראשונים לעלות על המטוס שלהם. עלו והתיישבו, הסדירו את נשימתם והמתינו בסבלנות שהמטוס יתמלא ויגיע רגע ההמראה.

ברוב המטוסים, הספסלים מורכבים משלושה מקמות ישיבה, הגברת ישבה בכסא הפנימי ליד החלון, בעלה ישב לצדה, והנה מגיע הנוסע השלישי, בחור ישראלי צבר, נראה כמו קיבוצניק.

ידידי לא מאוד התלהב, המטוס היה מלא בחרדים, הרי בקווים של ארה"ב - ישראל לא קשה למצוא מניין לתפילה בחברת יהודים חרדים, בוודאי בימי בין הזמנים לקראת תחילת הזמן, המטוס מלא וגדוש בבחורי ישיבה שבאים לארץ, ובדיוק לידו מתיישב אחד שכנראה לא ממש בשל לשיחה על המחלוקת של ה'קצות' וה'נת'בות' בסוגיא בה הוא עוסק עכשיו...

אבל אם הוא לא התלהב, לפחות הסתיר את חוסר ההתלהבות. לעומת זאת, הבחור הקיבוצניק הצעיר בכלל לא הסתיר את האכזבה שלו מהחברה שבה הוא אמור לבלות את הטיסה. הוא הסתכל וראה

Dirshu
דרשו ד' ועזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

תורמי

זוזו כי
לאל
הגדולה!

המבצע הגדול לחודש אלול
תורמים לארגון 'אחינו' זרוע החיזוק של
'דרשו' ולהפצת גליון 'לקראת שבת'
זמקבלים מ'דרשו' מתנות ענק!!

המבצע מוגבל!! כל הקודם זוכה!!

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 467

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 13 חודשים
סך כל התרומה ₪ 299

1.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 530

תרום ₪ 24 לחודש
למשך 14 חודשים
סך כל התרומה ₪ 336

2.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

38 כרכים כריכה רכה - פורמט כיס

ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 387

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 276

3.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

19 כרכים כריכה רכה - פורמט רגיל

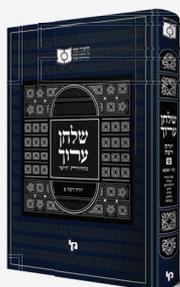
ספר המפתח על המשנ"ב

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 404

תרום ₪ 23 לחודש
למשך 12 חודשים
סך כל התרומה ₪ 276

4.

זקבל במתנה

ס'ט 'משנה ברורה'

6 כרכים כריכה קשה

ספר המפתח על המשנ"ב

שו"ע יו"ד כרך ט'

שו"ע יו"ד כרך י'

הכרך החדש! 'מועד לדוד' על המועדים

סה"כ שווי המתנות ₪ 828

תרום ₪ 28 לחודש
למשך 15 חודשים
סך כל התרומה ₪ 420

5.

איך תורמים? בכל עמדות 'נדרים פלוס' או במוקד 'דרשו' 02-5609000

הרגשתי שזכות גדולה נפלה בחלקי, ולאט לאט הנחתי לו תפילין, הראיתי לו בסידור מתי לומר את הברכות וכו'. תוך כדי שאני מסדר לו את התפילין של ראש, ראיתי שדמעות מתגלגלות מעיניו. שתקתי, לא אמרתי לו כלום, והאמת שגם אני כמעט בכיתי מהתרגשות...

מגיד השיעורים הרה"ג ר' עמרם בינעט
עם שלושה סיפורים וענייני הפרשה

קִימָךְ ה' לֹא לְעַם קְדוֹשׁ - (כח ט)

פרשת כי תבוא ידועה ומפורסמת בשני נושאים עיקריים שמופיעים בה, היא מתחילה במצוות ביכורים הכוללת גם פירוט של יציאת מצרים והפסוקים שעליהם מושתתת ההגדה של פסח, והחלק המרכזי השני הוא הקללות של משנה תורה. אבל האמת שבין לבין, אנחנו רואים כמה וכמה פסוקים שבהן הקב"ה מפגין את החיבה שלו לעם ישראל. "את ד' האמרת... וה' האמירך", יש את הברכות הנפלאות של "ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה", וכו', 'לתתך עליון על כל הגוים', 'ולהיותך עם קדוש', 'היום הזה נהיית לעם', ונתנך ה' אלוקיך עליון על כל גויי הארץ, וכן 'קיימך ה' לו לעם קדוש', ועוד.

רק לאחר מכן מגיעות הקללות הנוראות, אם חלילה וחס לא נשמע בקול ה' ולא נשמור את מצוותיו, ולבסוף אומר משה רבינו לבני ישראל "אתם ניצבים היום לפני ה' אלוקיכם", ורש"י הקדוש מסביר שם בתחילת פרשת ניצבים, שהקללות הן בעיקר כדי להפחיד ולהרתיע, ואם נסתפק בשמיעתן כדי שלא לחטוא, הן לא יתקיימו בפועל וממילא אין לנו סיבה לחשוש מהן.

האמת שיש כאן לימוד גדול עבורנו. התורה באה באזהרות חמורות מאוד, אוי ואבוי למי שלא ישמע בקול הבורא ולא ישמור את מצוותיו, התוצאה כל כך חמורה עד שאפילו בקריאת התורה אנחנו אומרים את זה בקול נמוך כידוע, זה לא משהו שאנחנו רוצים לומר אותו בקול. אבל כל האזהרות החמורות האלו מגיעות רק אחרי שורה ארוכה של בסרכות ושל חיזוקים ושל גילויי אהבה מופלאים שהקב"ה מפזר עלינו בלי סוף, כמו שצינו כאן את חלקם.

לפעמים היצר הרע מטעה אותנו לחשוב ש'שמאל דוחה' זאת שיטה טובה, ו'מיין מקרבת' זו עוד שיטה טובה, וכל אחד בוחר מה מתאים לו לפי הזמן, אבל זאת טעות. האמת היא "שמאל דוחה" זאת בכלל לא שיטת חינוך, רק כשהיא באה אחרי 'מיין מקרבת' וכשאחריה יש שוב 'מיין מקרבת', אז יש ל'שמאל דוחה' תועלת כלשהי, כשאנחנו יודעים שהימין, החלק החזק והדומיננטי הוא הקירוב, והחלק של הענישה והריחוק הוא החלק הנספח שנועד רק להציב גבולות, ולא להיות עיקרי ומרכזי.

"זידי (סבא) מה שלומך?"

לפני זמן לא רב השתתפתי בשמחת החתונה שערך אחד מידידי לבנו, ומאחר ואנו חברים באותה קהילה, הכרתי את רוב המשתתפים בשמחה.

לפתע צדו עיני מחזה לא שגרתי, אני רואה אברך צעיר ונמרץ נכנס לאולם, ומיד פונה לעבר יהודי מבוגר שישב בקרבתו, הוא בא אליו בכזאת שמחה מתפרצת: "זידי (סבא) מה שלומך? מה נשמע? איך אתה מרגיש? אתה לא יודע כמה אני שמח לראות אותך!"

היהודי המבוגר מגיב בהתאם, ומשיב לו באותה שמחה: "ברוך ה', אני מרגיש מצוין, ואני רואה שגם אתה מרגיש טוב, תמיד נחמד לראות אותך, אתה תמיד שמח ומחייך! איזה יופי!"

הצעיר לוחץ אתך ידו בחמימות ומספר לו שהוא עוקב אחרי המאמרים התורניים שהוא מפרסם בעלון תורני כלשהו: "זידי, שתדע לך שאני מקבל המון המון חיזוק מהמאמרים שלך, כאלו ווארטים חזקים ונפלאים, מוראדיג!!!".

היה זה מחזה מקסים, באמת, לא רואים הרבה כאלו מפגשים חמים ומלאי אהבה בין סבא לנכד... אבל משהו אחד הציק לי מאוד כשראיתי את זה, ולא ידעתי לשים את האצבע. מה לא בסדר

בפגישה זאת בין השניים? הרגשתי שזה לא מסתדר לי... ואז נזכרתי... רגע רגע, האברך הזה הוא בכלל לא נכד של אותו יהודי מבוגר. אני הרי מכיר את המשפחה ואני מכיר את שני הסבים שלו, גם מצד האב וגם מצד האם, והזקן הזה הוא לא אחד מהם! ניסיתי לחשב ביני ובין עצמי, רגע רגע, אולי הוא סבא של אשתו? אבל לא, אני מכיר גם את חמיו של אותו אברך צעיר, ואת הסבים משני הצדדים גם שם. "עמרם", אמרתי לעצמי, "שים לב! אתה לא מדמיון. ראית פה 'נכד' מתנפל על 'סבא שלו' בכזאת התלהבות, ואם לא תהיה כאן איזו התפתחות דרמטית בעלילה שתחשוף בפני שהוא התגלה כילד מאומץ, האיש הזה אינו הסבא שלו! אז מה פשר המחזה המרנין הזה שזכיתי לראות???"

התחלתי לחפש בין קהל הבאים את אותו אברך צעיר, תפסתי אותו ומשכתי אותו הצידה. "תגידי", אמרתי לו, "האיש הזה הוא סבא שלך?".

האברך לא הביין: "מה???" על מי אתה מדבר?".

הצבעתי על אותו יהודי, ואמרתי לו: "הוא, לפני רגע קראת לו 'זידי'. הוא סבא שלך???"

מה פתאום סבא שלי

הוא חיך חיך רחב ואמר "לא! מה פתאום סבא שלי. אתה הרי מכיר את הסבים שלי. אני קורא לו ככה כי זה עושה לו טוב! הוא נהנה מזה למרות שיש לו בלי עין הרע נכדים בשפע, הוא מקבל באהבה ובחיבה את זה שאני גם מכנה אותו בשם זה!".

בשלב זה הוא סיפר לי שהוא מתפלל בבית כנסת של קהילה מסוימת ששם יש יהודי מבוגר שחצי מבני הקהילה הם נכדים שלו, וקוראים לו 'זידי', והכיניו הזה תפס כל כך חזק, עד שגם אנשים אחרים בבית כנסת קוראים לו ככה, והוא מקבל את זה בצורה מאוד טובה, כך שהוא החליט לנסות את זה על כמה אנשים מבוגרים וראה שזה עובד נהדר.

החלק היותר רחב של הסיפור מבחינתי הוא שהאברך הצעיר הזה הביין מה המפתח לחיים מאושרים. הוא מפזר סביבותיו אהבה בלי לצפות לקבל תמורה. עקבתי אחריו קצת וראיתי שהוא פשוט שופע מחמאות, לא מתקמצן בכלל, "איך אני שמח לראות אותך", "וואיי כמה שאתה נראה טוב, רואים שאתה שוקד על תלמודך", ועוד כאלו מחמאות שהוא פשוט שפך על כל סובביו, סתם, כי זה עושה לו טוב לעשות לאחרים טוב!

חשבתי לעצמי, כמה אנחנו צריכים ללמוד ממנו. איך החיים שלנו היו נראים הרבה יותר טוב אם היינו שופעים כך אהבה ושמחה, פשוט כי התורה ציוותה אותנו 'ואהבת לרעך כמוך'...

אחרי אותו סיפור, התחלתי לפקוח את העיניים

אחרי אותו סיפור, התחלתי לפקוח את העיניים יותר בנושא הזה, והנה גלגל הקב"ה לידי עוד דוגמה נהדרת להתנהגות נכונה ובריאה. נסעתי למקום כלשהו, וידיד לקח אותי 'טרמפ' במכונית שלו, כשבדרך הוא כרסם בעוגיות מאפה בית, ואפילו הציע לי לקחת גם מהעוגיות.

אמרתי לו "יפה מאוד, מי זה שככה החליט לכבד אותך בעוגיות מאפה בית???", והוא השיב לי "זאת אמא שלי שתהיה בריאה, כל פעם שאני בא לבקר היא נותנת לי משהו לדרך, ותמיד יש שם גם פתק...".

הוא מכניס את היד לשקית ומפשפש מעט בין העוגיות: "בטח גם הפעם היא הכניסה פתק, היא אף פעם לא שוכחת", הוא אמר ואכן שלף פתק קטן ומקופל, ונתן לי לקרוא.

"פון מאמי וואס האט דיר שטארק...".

"מה זה?" שאלתי אותו "מה מסמלות השלוש נקודות הללו???", הוא השיב לי בפשטות "נו מה אתה חושב, אתה יודע לבד את התשובה... המשפט המלא הוא 'פון מאמי וואס האט דיר שטארק ליב'. כלומר 'מאמא, שאוהבת אותך מאוד חזק', אלא שבמקום 'אוהבת', מופיעות שלוש נקודות...".

"אני אגלה לך את הסוד", הוא אמר לי, "מאז שהייתי ילד קטן, אמא תמיד דאגה לבטא את האהבה שלי אלי, כמו גם לאחים והאחיות שלי. היא לא הסתפקה רק באמירה סתמית של פעם בכמה שנים, אלא ממש הזכירה והשרישה את זה בלב שלנו שהיא מאוד אוהבת אותנו, וכמובן גם הראתה את זה במעשים כשדאגה לנו ללא לאות יומם ולילה.

"כשהגעתי לשיבה, היא המשיכה במנהג הזה, אבל אבא שלי קצת פחות התלהב. הוא אמר שזה לא כל כך מתאים ואם בחורים בשיבה יראו את זה יעשו ממני צחוק, ולכן ביקש שהיא תפסיק.

"אמא שלי מאוד מכבדת את אבא שלי, אבל בנושא הזה היא לא הסכימה אתו בשום אופן והחזיקה בדעה שצריך להמשיך, אבל היא מכבדת את אבא ולא רצתה לסתור את דבריו ולכן מצאה פתרון היא התחילה לכתוב את המכתבים בצורה כזאת, והשלוש נקודות האלו מסמלות עבורי את אותה אהבה שהיא תמיד הפגינה כלפי, כך היא ממשיכה גם היום, כשב"ה כבר יש לי בית משלי וילדים משלי".

עשיתי קצת שמה, וראיתי

שהוא מאוד נהנה מהיחס

שני הסיפורים האלו התחברו לי עם סיפור שלישי, שממש בידי הווא עובדא, ושקרה לי פעמיים, ומכל אלו ביחד אני רוצה להוציא את המסקנה שלנו למאמר הזה.

בחג הפסח האחרון הייתי מאושפז בבית החולים 'הדסה' בגלל חסימת מעיים. זה כמובן לא נעים להיות מאושפז, בטח לא בימי חול המועד והשביעי של פסח, אבל אם הקב"ה שם אותי בבית החולים, יש לו את הסיבות שלו.

יחד איתי בחדר אושפז יהודי מבוגר, הוא היה בן למעלה מ-70, והוא לא היה יהודי שומר תורה ומצוות, אבל הוא כיבד את נוכחותו של אדם חרדי בחדר.

מאחר והיו אלו ימי חול המועד וחג, ואני ככה 'תקוע' בבית חולים, השתדלתי לשמח את עצמי ועל הדרך שימחתי גם אותו, שאלתי אותו מדי פעם איך הוא מרגיש, לפני כל בדיקה איחלתי לו שיגיעו תוצאות טובות, כשקמנו בבוקר שאלתי אותו מה הוא חלם בלילה, וכשהלכנו

מגיע כל יום שישי לבית החולים כדי לזכות יהודים במצווה חשובה זו. כשהוא הגיע לשכן שלי לחדר ושאל אותנו אם הוא רוצה להניח תפילין, השיב לו היהודי הזה: "אני מסכים, רק בגלל עמרם, הוא כל כך אוהב אותי, אני לא רוצה לאכזב אותו".

אני בכלל לא התערבתי בשיחה, רק שמעתי מהצד, והוא לא רצה לאכזב אותי... לאחר מכן הוא סיפר לי שגם הוא הניח תפילין רק בבר מצווה, לפני קרוב ל-65 שנה!

לאחר מכן הרהרתי ביני ובין עצמי... תראה מה זה! יהודים שעד לפני כמה ימים לא הכירו אותך בכלל, לא רוצים לאכזב אותך כי השפעת עליהם אהבה!

כמה הילדים שלנו ירגישו מחויבים אלינו אם אנחנו נשפיע עליהם אהבה לפחות באותה מידה?

כמוכן שעם הילדים זאת מערכת יחסים שונה, יש גם דרישות וציפיות ואכזבות זה לא 'זבנג וגמרנו' הרבה יותר מורכב לתפעל מערכת יחסים ארוכת טווח, ואני לא באתי לתת פה איזה פיתרון קסם לכל הבעיות.

אני רק מנסה לחדד את הנקודה שבה פתחנו... רבותי, הורים יקרים, אבות ואימהות, הרי כלונו אוהבים את הילדים שלנו, זה הטבע שבו ברא הקב"ה את העולם. אז בואו לא נכלא את הרגשות האלו בלב, הלב הוא לא מחסן ואין סיבה לטמון בו רגשות, בטח לא רגשות כל כך חשובים. בואו נראה לילדים שלנו אתך האהבה שלנו אליהם, וכשהם ירגישו ויבינו שאנחנו באמת באמת אוהבים אותם, הם כבר לא ירצו לאכזב אותנו.

זה בדיוק מה שהקב"ה עושה איתנו בפרשת כי תבוא, הוא מדגיש את האהבה שלו אלינו שוב ושוב במגוון דרכים וצורות, ורק לאחר מכן מגיע השלב של האזהרות והאיומים, כי גם כשיש אהבה גדולה לפעמים צריך לשים גדר ולהעמיד את הילד בפני גבולות ברורים. כשהגבולות האלו עטופים באהבה, הם הרבה יותר אפקטיביים!

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

לישן נתתי רשימת המלצות על מה כדאי לו לחלום הפעם, עשיתי קצת שמח, וראיתי שהוא מאוד נהנה מהיחס ותשומת הלב החיובית. כשהגיע 'אסרו חג', הביאו לי תפילין, וכמוכן שהתפללתי עם תפילין, אחרי התפילה שאלתי אותו אם הוא רוצה להניח תפילין, הוא ממילא פה בבית החולים, אין לו לאן ללכת, ויש לי כאן תפילין... הוא היסס לרגע, ואז אמר לי: "עמרם, האמת שכל אחד אחר שהיה מציע לי להניח תפילין הייתי מסרב לו, אני לא אוהב שמטיפים לי ואומרים לי מה לעשות, אבל לך אני לא יכול לסרב! אתה כולך ככה מלא אהבה, אני יודע שאתה מציע לי את התפילין בגלל שאתה דואג לי ולא בגלל שאתה חושב על עצמך, ולכן אני אניח תפילין, אבל אני לא יודע, להניח, אני צריך שאתה תניח לי".

האמת שמאוד התרגשתי, מעולם לא זכיתי להניח ליהודי תפילין, חוץ מלעצמי. הרגשתי שזכות גדולה נפלה בחלקי, ולאט לאט הנחתי לו תפילין, הראיתי לו בסידור מתי לומר את הברכות וכו'. תוך כדי שאני מסדר לו את התפילין של ראש, ראיתי שדמעות מתגלגלות מעיניו. שתקתי, לא אמרתי לו כלום, והאמת שגם אני כמעט בכיתי מהתרגשות. אחרי שהוא אמר 'קריאת שמע' וחלצתי לו את התפילין, שאלתי אותו מתי הוא הניח תפילין פעם אחרונה, והוא השיב לי שבכל ימי חייו הוא הניח תפילין רק פעם אחת, ביום בו חגג לו בר מצווה לפני כ-60 שנה. מאז ועד עתה לא הניח תפילין שוב, ולכן הוא כל כך התרגש. השתחררתי מבית החולים ודרכינו נפרדו.

הגיע למקום יהודי חסידי, חסיד אמינינו

אחרי זמן מה חזרתי לבית החולים לצורך בדיקה שמצריכה אשפוז, ושוב שמו אותי בחדר עם יהודי מבוגר שאינו שומר תורה ומצוות. אמנם הפעם לא היה זה בחג ולא ביליתי שם זמן רב, אבל השתדלתי לשמח אותו ואת הסובבים.

למחרת בבוקר, יום שישי, הגיע למקום יהודי חסידי, חסיד אמינינו, שהציע למאושפזים להניח תפילין. לאחר מכן הוא סיפר לי שהוא

הצטרף גם אתה

לעשרות אלפי לומדי 'דף היומי בהלכה'
בכל רחבי העולם בחלק ג' במשנה ברורה ותזכה
לשמור שבת כהלכתה

ההצטרפות בכל עמדות 'נדרים פלוס'
ובמוקד דרשו 02-5609000

האם מי שלא התפלל
מנחה, כשהציבור כבר
אמרו 'מזמור שיר ליום
השבת' יכול להתפלל
מנחה בפרוזדור
או בעזר"נ?

לאכול את הארוחה של מישהו אחר, והוא לא יאכל לידי אוכל שאינו כשר. הוא ביקש מצוות המטוס שייקחו את המנה שלו, ונשאר ללא אוכל, כשהוא דבק בהחלטותיו, לא לאכול לידי אוכל שאינו כשר ולא לקחת ממני את המנה הכשרה, כך למשך השעות הארוגות של הטיסה.

"המטוס נחת בשלום ב"ה, ודרכינו נפרדו. מאז לא פגשתי אותו שוב, ואין לי מושג עד כמה אותו מפגש השפיע עליי.

"אבל כן למדתי דבר אחד. אותו יהודי, תינוק שנשבה, הרגיש זר ומנוכר כשעלה למטוס, וכשירד נפרדנו כידידים. תראה כמה האווירה שמסביב השפיעה עליי לטובה.

"חשבתי לעצמי, מה קורה בכל אותם פעמים שאני נמצא בסביבה לא טובה, האם גם עליה משפיעה הסביבה? אולי בעצם גם אני יכול להשתנות בתוך כמה שעות אם אני נמצא במקום פחות חיובי?

"הרגשתי אז במוחש כמה צדקו דברי חכמים והדברים הידועים שכתב רבינו הרמב"ם, שמי שאינו מוצא מקום לדור בו אלא בחברת אנשים לא טובים, מוטב לו שידור במדבר לבדו בבדידות כל ימיו ולא יושפע לרעה מהסובבים אותו.

"ולכן אנחנו צריכים להתרחק מהשפעה רעה, ואם חלילה נאלצים לשהות בסביבה פחות חיובית למשך זמן מה, צריכים להתכונן מראש, ללמוד מוסר ולהתחזק מאוד לפני כן, כדי שלא ניפול במגע עם אנשים פחות טובים.

"ובאמת, ראיתי שמובא בספרים, שהתקנה של אמירת 'עלינו לשבח' לאחר התפילה, נועדה בדיוק בשביל זה, כשיהודי יוצא מבית הכנסת והולך לעבודת יומו, הוא פונה לשוק למקח וממכר עם ערלים ועם אנשים שאינם מהוגנים, לכן צריכים קודם להתחזק ולרענן שוב ושוב את הידיעה וההרגשה בלב שה' הוא האלוקים ואין עוד, ורק לאחר מכן אפשר לצאת החוצה אל הרחוב הפתוח".

הוא חייך ואמר לי "אנחנו יושבים כאן למשך שעות ארוכות בין אם נרצה ובין אם לא, אז תתחיל עם התשובה הארוכה מאוד, ואם אני ארגיש שזה משעמם אותי אני כבר אעצור אותך..."

"התחלתי להסביר לו על קצה המזלג, שזה תלמוד בבלי, עם פירוש רש"י ופירוש התוס', הוא הוסיף ושאל עוד ועוד שאלות, ואכן שוחחנו כך שעתים, אולי יותר, עד שהשיחה הסתיימה לה פחות או יותר.

"כשהגיעה הארוחה השניה, שוב נתנו לו אוכל שאינו כשר. הפעם כבר לא הצעתי לו, כלום, הנחתי שהוא עוד זוכר את ההצעה שלי ממקום, ואם ירצה להימנע ממאכל טריפה הוא ידבר איתי.

"תגיד", הוא שאל אולי פתאום, "בפעם הקודמת שאכלתי את האוכל שלי, הרגשתי שזה ממש מפריע לך. אני רוצה להבין, מה אכפת לך מה אני אוכל? אני מבין שאתה רוצה לשמור על עצמך ולא רוצה לאכול מאכלים שאינם כשרים, אבל למה זה מפריע לך שאני אוכל, יש לך איסור לראות אותי אוכל דבר לא כשר??? או שאתה שזה סתם עניין כזה של דתיים שרוצים שכולם יהיו דתיים כמותם?".

מי שרוצה לעשות חור בדופן המטוס הסמוך למקום שלו

"הסברתי לו את המושג של 'כל ישראל ערבים זה לזה', עם המשל הידוע של אותו אחד שרוצה לקדוח חור בתא שלו בספינה, או במקרה שלנו, מי שרוצה לעשות חור בדופן המטוס הסמוך למקום שלו, כמובן שזה מסכן את כולם..."

"הוא שמע, הפנים, והצהיר שאם כך, הוא לא יאכל לידי אוכל שאינו כשר.

"אמרת לי שההצעה שלי ממקודם עדיין בעינה, הוא יכול לקבל את המנה שלי, אבל הוא סירב בתוקף ואמר שהוא בשום אופן לא מוכן

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הצטרף גם אתה

לעשרות אלפי לומדי 'דף היומי בהלכה' בכל רחבי העולם בחלק ג' במשנה ברורה ותזכה

לשמור שבת כהלכתה

ההצטרפות בכל עמדות 'נדרים פלוס'

ובמוקד דרשו 02-5609000

האם מי שכבר קיבל שבת מותר להגיד לחברו שעדיין לא קיבל שבת, לעשות לו מלאכה?

לפני כמה שנים, למדנו בכולל את מסכת עירובין, אני והחברותא שלי. יום אחד נדהמו האברכים לראות את ר' בנימין נכנס אל היכל הכולל הגדול, סוּחב אחריו ערימה של 100 טור שו"ע ומשנ"ב - על הלכות עירובין, אותם חילק תמורת תשלום סימלי. אבל את מה שעומד מאחורי זה, רק אני ור' בנימין ידענו, ושנינו היינו מרוגשים מההבנה הפשוטה: הקב"ה שמח בלימוד שלנו...

על הכרת הטוב, וכיצד מודים, ועל הסייעתא דשמיא של כל אחד ואחד

מאת: הרב צבי גטקר

אַרְמֵי עוֹבֵד אָבִי וִירַד מִצְרִימָה (כו ה)

עומדים אנו בסיומה של שנה, שנה שסיימנו אותה ב"ה בחיים, שנה מלאה מתנות מהבורא ית', וזו העת להכרת הטוב.

מצוות ביכורים, מבאר הגאון בעל 'ברכת מרדכי', היא מצוות הכרת הטוב, להכיר טובה על שדה ויבול שניתן לנו ברחמי של הבורא יתברך. גדלו בפרדסך רימונים? קח את ה'ביכורים', ותביא בית ה', תשתחוה לפניו ותאמר תודה. כמה פשוט מובן ונפלא.

וכעת כשאנו עומדים עם הביכורים לפני השי"ת, ומניפים, יש לנו נוסח לומר, 'ארמי עובד אבי, וירד מצרימה', איך זה נכנס? מדוע עלינו להודות כעת על אשר גאלנו וגאל את אבותינו, הלא לשם כך יש לנו את ליל הסדר בו אנחנו מהללים ומודים על כך, שאילו לא הוציאנו משם, הרי אנו ובנינו ובני משועבדים היינו לפרעה במצרים. זו תודת הפסח, מה שייכות יש לה ל'ביכורים', מדוע לא מספיק לבוא ולומר, ה' נתת לי אדמה, נתת לי פירות, תודה! ?.

אלא בהכרח, כנראה אנחנו לא מבינים על מה וכיצד מכירים תודה. הכרת הטוב אינה אמירת תודה, הכרת הטוב היא להכיר מהי הטובה שקיבלת, קודם כל תבין מה קיבלת.

והנה זאת עלינו לדעת, היה חוזר מידי שנה רבי ברוך מרדכי זצ"ל, כי זה שיש לנו קרקע, ב"ה, וכן בסייעתא דשמיא היו לנו הכלים והיכולת לזרוע בה זרעים, וגשם ירד. תודה לה' - חסדי שמים. זו עדיין לא ממש הכרה במה שאירע.

אלא עליך להבין, כי כשהשמש זרחה בימים הללו והבשילה את הפירות, היא לא זרחה, משום שתמיד הרי היא זורחת, אלא בזריחתה כיוון וחשב כביכול הבורא, עליך על פירותיך, ממש כך, כשגשם הירוה את האדמה, הוא לא ירד כי ירד גשם בחסדיו יתברך, אלא הבורא חשב על השדה שלך, ובהשגחה פרטנית הוא כיוון ושלח מים על התלמים שלך, ויותר מכך על כל שיבולת ושיבולת מהשדה שלך. כך ממש.

ולכן כשבאים להודות, לא מספיק בכלל לומר, ה' תודה על הפירות,

יש כאן הרבה יותר מנתנית מתנה, יש כאן ליווי של השגחה פרטית, על כל צעד ושעל, ואת זה צריך להכיר, ועל זה צריך להודות.

לשם כך, מתחילים ואומרים, מארמי עובד אבי, לומר ולהצהיר, כי אנחנו מכירים, כי הכל מושגח בפרטנות מאז ההצלה מלבן הארמי ועל הגאולה ממצרים, כל ההשתלשלות עד השיבולת הנוכחית, הכל בכלל, כן אני יודע שכאשר הציל אותנו ה' משם, לא את אבותינו לבד הוא גאל, ולא, לא רק כי בסוף המציאות היא שבזכות שאבותינו נגאלו, גם אנחנו גאולים כיום, אלא אני מודה ומצהיר כי אני יודע ומאמין שהשי"ת כשהוא גאל את אבותינו הוא חשב גם עלינו, זה היה חלק מהעניין, לא תוצאה משנית, כשירדו אבותינו ממצרים, הקב"ה בא וגאל אותם, כדי שאתה אלחנן שלו, אתה, תהיה גאול היום בשנת תשפ"ד, ותעמוד ותאסוף את יבול שדך.

זו הכרת הטוב. וכעת ניתן לומר - תודה.

וכך עלינו לעמוד בדמדומי שנת תשפ"ד ולחשוב ולהודות, ולהודות, על כל כך הרבה מתנות, וחסדים, שהשי"ת נתן לנו השנה, מתוך חשיבה אישית, עלינו, על צרכינו, ועל מצב רוחנו.

יום אחד, בסוף סדר א', סגרנו את הגמרות, ושנינו מעצמנו אמרנו אחד לשני, מה עושים, איך משדרגים את הלימוד, הרי לא כדאי שזה יגרו ככה.

חשבנו דקה שתיים, ואז אמרתי, נראה לי שאם נסכם את הסוגיא להלכה, ונצא ברורים, יהיה טוב יותר, ר' בנימין הסכים איתי, ואמר, נכון גם אני חושב שבכאלו סוגיות עמוקות, וסברות דקות, הלימוד של ההלכה יביא לנו גם הבנה ובהירות נוספת וגם יתן לנו סיפוק וחיות.

נו, אמרתי אז מחר תגיע מוקדם, ותתפוס בשביל שנינו שו"ע וטור?, בעזר"ה סיכם ר' בנימין, אשתדל מאוד.

למחרת הגעתי לכולל, ועל הסטנדר היה מונח, טור ושו"ע בכרך אחד, כל הכבוד ר' בנימין, אני רואה שאתה ממש 'מוצלח', לתפוס לנו את הספר שמאות אברכים לוטשים אליו עיניים..

אבל הוא חיך ואמר ממש לא, לא רק לנו תפסתי.. ואז יצא וחזר עם ערימות הספרים העצומה הזו. ובחיוך מאושר הוא סיפר לי: אמש נסעתי לירושלים לעזור לחבר שעוסק באיסוף גניזה. ממש כשסיימנו לדבר על הנושא של הלימוד ושנחנו נצרכים לכרך הזה, החבר חיכה לי עם הרכב בחוץ, ונסענו, הגענו לאזור בתי הדפוס, וטיפלנו בכמה עניינים הצריכים טיפול.

בבואנו לצאת, פתאום צדה עיני, משטח שלם של טור ושו"ע המונחים במקום המיועד לפינוי הגניזה. יצאתי מהרכב, הסתכלתי איזה חלק זה הכרכים הללו, ואני רואה לא פחות ולא יותר, - אלו יהלומים - על הכריכה מוטבע, 'טור שו"ע ומשנ"ב - הלכות עירובין'!!!

כדי להיות בטוח שניתן לקחת את הספרים, ניסיתי לשאול בכמה בתי דפוס מהיכן זה הגיע ורובם התחמקו, אחד מהם לחש לי כי היה פשלה קטנה במהדורה הזו, והמו"ל דרשו להדפיס חדש, המדפיס הסכים, אבל לא כ"כ התאים לו לשלם את דמי איסוף הגניזה, ולכן הוא נתון הוראה למחסנאי להשאיר את זה בחוץ, בתקווה שעמותת הגניזה תפנה את זה בלי לחקור חקירות. - בקיצור ניתן לקחת מזה כמה שרוצים.

לא יכולתי כמוכן לסחוב את כל המשטח, אז לקחתי רק מאה. לא יאומן, מידי, הבא ליטהר, רק באים, רוצים להתרומם, להתעלות בלימוד, עם הרצון מגיעים הכלים, ומיד!.. הבא ליטהר מסייעין בידו.

כמה שמחה יש למי שחש באמת תחושה כזו, כמה ושמחת בכל הטוב שורר בקרבו של מי שמבין, כי השי"ת, חושב עליו, ושומר את צעדיו, ממש כמו אבא לבנו הפעוט, שנולד לו אחרי עשרות שנים. וא"כ על אחת כמה וכמה עזרה ועידוד והשגחה פרטנית הוא יתן לו כאשר הוא ירצה להתקרב אליו.

ידידי מאנשי ירושלים, פתח כולל לפני כמה שנים

ידידי מאנשי ירושלים, פתח כולל לפני כמה שנים, ביום מן הימים הוא אמר לי כך: מדברים הרבה על בטחון ואמונה, השגחה פרטית היא ב"ה נושא שיחה וקריאה בימינו.

אבל מי שרוצה להרגיש את זה, לראות את זה בעיניים, כדאי לו שיכנס לנעלי 'החזקת תורה', הקב"ה פשוט אוהב את לומדי התורה, אין הגדרה אחרת.

הצורה שבה מתגלגלים המלגות ללומדי התורה, היא ניסית ממש, ובכל פעם.

ואכן כפי דברי חז"ל הנודעים, הבא ליטהר מסייעין בידו, כך גם היום בגלותנו, ניתן לראות זאת בחוש ממש.

לפני כמה שנים, למדנו בכולל את מסכת עירובין, אני והחברותא שלי, מסכת עירובין כידוע אינה מן הקלות ללמידה, אבל ב"ה הזכות ללמוד עם ר' בנימין, הפכה את הלימוד לאתגר מתוק.

יום אחד נדהמו האברכים לראות את ר' בנימין נכנס אל היכל הכולל הגדול, סוחר אחריו ערימה של 100 טור שו"ע ומשנ"ב - המודפסים בכרך אחד על הלכות עירובין, אותם חילק תמורת תשלום סימלי למעוניינים.

ציבור הלומדים ממש הסתער על המציאה, מי לא מעוניין בטור שו"ע פרטי, וכך מתוך מאות האברכים זכו הראשונים לקבל לידיהם את הכרך הנכסף.

אבל את מה שעומד מאחורי הערימה הזו, רק אני ור' בנימין ידענו, ושנינו היינו מרוגשים מההבנה הפשוטה: הקב"ה שמח בלימוד שלנו, הוא אמר לנו את זה...

תשמעו מהי השגחה פרטית, המיוחדת ללומדי התורה. כפי שהתחלתי, למדנו יחד אני ור' בנימין את מסכת עירובין, סוגיא אחר סוגיא, והנה בטיבורו של הזמן, התחלנו להרגיש חולשה, קצת חוסר בהירות, שהתגלגל לחוסר סיפוק, משהו לא זרם.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הצטרף גם אתה

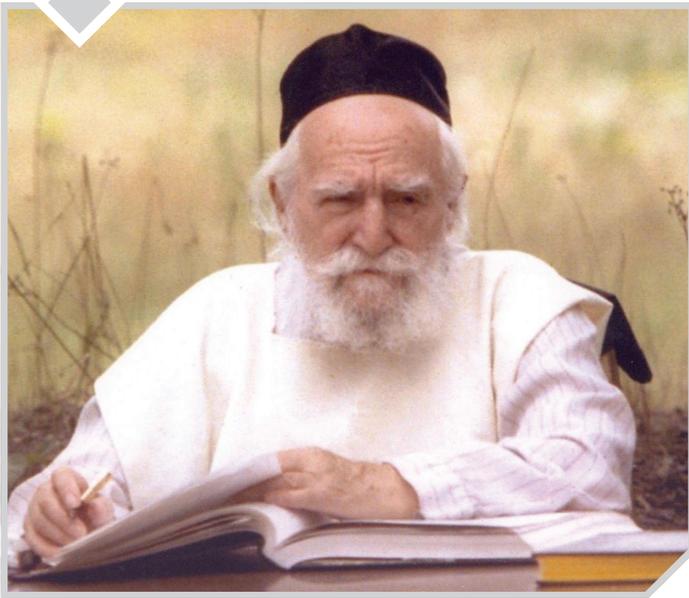
לעשרות אלפי לומדי 'דף היומי בהלכה'
בכל רחבי העולם בחלק ג' במשנה ברורה ותזכה
לשמור שבת כהלכתה

ההצטרפות בכל עמדות נדרים פלוס!
ובמוקד דרשו 02-5609000

האם מי שכבר קיבל
שבת מותר להגיד לחברו
שעדיין לא קיבל שבת,
לעשות לו מלאכה?

בינתיים הגיע למקום פרופסור גדול, וכשראה שהם מטפלים בפצעים אמר להם "עד שאם מטפלים בפצעים, אני רוצה לבדוק לו את הלב, כי אם הלב נחלש ואינו פועל טוב, אין מה לטפל בפצעים, צריך לטפל קודם בלב..."

על הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל שלמד על מנוחת נפשו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בלימוד התורה, מתוך התאריכים של מכתביו...

הרב ישראל ליוש

וְכַתְּבֶתָּ עָלֵיהֶן אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּעֵבֶרָה לְמַעַן אֲשֶׁר תִּבְאֵ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נָתַן לָךְ... (א יב)

המלבי"ם מדגיש שהציווי לכתוב את כל דברי התורה על האבנים היה שיעשו כן ממש בעת שיעברו בירדן, כאשר המים להם חומה. ובזכות מצוה זו יבואו אל הארץ, כלשון הפסוק: "למען אשר תבא אל הארץ..."

דברי המלבי"ם יתבארו עפ"י דברי הגאון רבי ירוחם ממיר זי"ע בפרשת ויחי עה"פ 'וירא מנוחה כי טוב', שתמה: אם יישוב הדעת ומנוחת הנפש הם אחד מקנייני התורה, מדוע ניתנה התורה במדבר השומם, תוך כדי טלטולי הדרך והקשיים. מן הראוי היה שהתורה תינתן אחר כניסתם לארץ ישראל, כאשר כולם מיושבים בדעתם, איש תחת גפנו ותחת תאנתו...?

מבאר ר' ירוחם שאכן לקבלת התורה נדרשת מנוחה, אך לא במנוחת הגוף עסקינן אלא במנוחת הנפש. וזה גופא למדנו מאופן נתינת התורה במדבר, שאף שהגוף שבור ומרוסק מחמת עינויי הדרך, על האדם להיות במנוחת הנפש, כדי שיהיה ראוי לקבל תורה. ואדרבה, לו היתה התורה ניתנת בארץ ישראל, בתנאים גשמיים נאותים ונוחים, היו ישראל לומדים שרק בצורה כזו אפשר ללמוד תורה. וכשהיו מזדמנים להם קשיים המפרים את מנוחת גופם, לא ילמדו תורה, כי גם מנוחת הנפש היתה נעדרת. על כן למדתנו התורה שמנוחת הנפש היא התנאי לקבלת התורה, ועלינו לשרות בה אף בתנאי גוף בלתי נוחים...

עפ"י יש לומר שעל כן צווה הי"ת לכתוב את התורה תוך כדי מעבר הירדן, כאשר המים עומדים כחומה ועם ישראל שרוי במצב בלתי רגיל, אשר בוודאי עלול להפר את שלוות הנפש. כדי ללמדנו שאין זמן או מאורע שפוטרים מלימוד תורה. בכל עת ובכל מצב, עלינו להתיישב בדעתנו, להניח את נפשנו וללמוד תורה...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל למד על מנוחת נפשו של הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בלימוד התורה, מתוך התאריכים של

של מכתביו...
"התאריכים" - אמר רבי משה מרדכי - "הם הספר מוסר הכי גדול... אין תאריך בשנה שהוא מופקע מלכתוב תשובות..."
אחת התשובות המפורסמות העוסקת בעירוב בברוקלין ובמנהטן, משתרעת על פני שלושה עשר עמודים. זו תשובה שמדהימה פני כל מי שעוסק ב'עירובין', שליטה נוראה בכל הראשונים, ומהלכים רבים בכל פרט ופרט...
בתחילת התשובה כותב ר' משה: "בע"ה, ערב חג השבועות תשי"ב..." ואחר לימוד תשובה כה ארוכה ומסועפת, נדמה כי סופה תהיה בערב חג הסוכות... אך לא!... כך מסיים רבי משה את התשובה: "והנני ידידו מוקירו בלב ונפש ומברכו בחג שמח ובקבלת תורה בלב שלם ולזכות בחג הבע"ל לקיים מצות ראייה חגיגה ושמחה בבית הבחירה שיבנה במהרה ע"י גוא"צ..."
מדהים! תשובה כה ארוכה, מלאת מקורות מהש"ס ומהראשונים, נכתבת ביום אחד, ולא סתם יום... ערב חג השבועות, יום מלא טרדות, עמוס בסיבות טובות להעדר יישוב הדעת. אך רבי משה עסוק במשוח חייו, ביישוב הדעת ובמנוחת הנפש... כי כך היא דרכה של תורה, וזו קניינה!

יש שהבינו את ציווי התורה לכתוב את התורה במעבר הירדן, לפני הכניסה לארץ ישראל, באופן נוסף: ובהקדם דברי הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל (חזון יחזקאל סוטה פ"ח) שהסביר את ההבדל בין קריעת ים סוף, לבין ייבוש מי הירדן. בעוד שים סוף נבקע רק כאשר הגיעו מים עד נפש, לחוטמו של נחשון בן עמינדב, ואילו מי הירדן יבשו מיד כאשר הניחו הכהנים את כפות רגליהם על הירדן! וביאר: קריעת ים סוף היה קודם קבלת התורה, לפני שאמרו ישראל 'נעשה ונשמע', ועדיין לא עמדה להם זכות התורה, לכן היו חייבים להגיע לזכות מסירות נפש באמונה, כדי שייגזר להם הים. אבל יבוש מי הירדן היה אחר קבלת התורה, א"כ זכות זו גדולה יותר, ומיד כשהניחו הכהנים נושאי ארון ברית ה' את כפות רגליהם, מיד יבשו מי הירדן.

אם כן, יש לומר שעל כן צוה ה' לכתוב את דברי התורה תוך כדי מעבר הירדן, ללמדנו שאמנם יבוש מי הירדן היה בזכות וכוח התורה, אך הזכות היא לא בעבור מצוות התורה, אלא בזכות שלומדים אותה ועוסקים בה. ועל כן צוה ה' לא רק לשאת את ארון ברית ה', אלא לעסוק בכתיבת התורה, תוך כדי המעבר בירדן, כי כוח התורה הוא כאשר היא נלמדת, ולא כאשר היא רק מונחת בארון.

יום השוק ב'פינסק' היה בימי ראשון, ומפאת המרחקים הגדולים והביצות שהיו סביב מקום השוק, היו הגויים באים עם סחורתם לרחבת השוק כבר ביום שבת, כדי שיוכלו להתארגן מבעוד מועד. בשבת עצמה עוד לא היו הרבה קונים מהמון העם באים אל השוק, ועל כן הסחורה נמכרה אז יותר בזול. לדאבון לב, הדבר גרם לזלזול

בשמירת השבת כהלכה. פעם הגיע מרן ה'חפץ חיים' זי"ע לפינסק, ניגש אליו ר' איצ'ה וסיפר על ענין קניית הסחורות בשבת, וביקש ממנו שיחזק את הציבור בדרשתו בענין שמירת שבת. שאל אותו החפץ חיים: "מה עם לימוד תורה...? האם לומדים תורה בעיר...?", "לא" - השיב ר' איצ'ה - "לצערי הרב, פעם היו בכל בתי הכנסת בפינסק חבורות בכל מקצועות התורה, אך גם ענין זה נחלש מאוד...".

"אספר לך מה שקרה בוורשה" - אמר לו ה'חפץ חיים' - "יהודי אחד מעיירה קטנה הגיע לקנות סחורה בוורשה, שם כבר היתה תחבורה מהירה. היהודי לא היה רגיל בכך, ועל כן לא נזהר כשחצה את הכביש, ועלתה עליו עגלה והוא נפצע. מיד הגיעו רופאים והחלו לטפל בפציעתו. בינתיים הגיע למקום פרופסור גדול, וכשראה שהם מטפלים בפצעים אמר להם "עד שאם מטפלים בפצעים, אני רוצה לבדוק לו את הלב, כי אם הלב נחלש ואינו פועל טוב, אין מה לטפל בפצעים, צריך לטפל קודם בלב...".

"כך גם בפינסק" - אמר ה'חפץ חיים' לר' איצ'ה ברלין - "כל המצוות הם כנגד איבריו של אדם. לימוד תורה הוא כנגד הלב, ואם הלב לא עובד טוב, אין מה לטפל בשאר האברים. קודם נחזק את לימוד התורה, ורק אח"כ נחזק את ענין השבת...".

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך מעמוד 5 | הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

היה אפשר לשמוע את קצב פעימות הלב שלו... העיניים שלו נצצו... וכל זה למה? כי הוא הסיע אתמול את מי שזכה! ואם כן בקל וחומר ומה נהג מונית זה שלא זכה בכסף - כל כך שמח ומתרגש, זה שזכה במליונים - על אחת כמה וכמה?

אומר האר"י הקדוש: כך צריכה להראות שמחה של מצווה! כשאנו זוכים לקים מצווה, שומה עלינו להרגיש כאילו זכינו בזכיה הגדולה של הפיס, כאילו יש לנו את כל הטוב שבעולם! הנחנו היום תפילין - הרוחנו מיליונים! ברכנו בכת המזון - הרווחנו מיליונים! למדנו תורה - הרווחנו מליונים!

ובאמת האריז"ל העיד על עצמו שכל המעלות אליהן הגיע, וכל ההשגות שאותן השיג - היו בזכות שהיה שמח הרבה בשמחה של מצוה! מורי ורבותי!

בכל תפילה, בכל ברכה, עלינו להרגיש שאנו מדברים עם המלך. כך נוכל לומר כל מילה בנחת, בשמחה! כל מצוה שמקיימים עלינו להרגיש שעושים אותה לכבוד השם יתברך! כך נוכל לעשות אותה בחשק, בהתלהבות ובשמחה!

הרי לפנינו, מוראדיגע הכנה לקראת יום הדין.

[מתוך 'דורש טוב' אלול-ראש השנה]

האם אפשר לתאר במילים את שמחתו של הזוכה המאושר שהתבשר שזכה בפרס הגדול?

אני זוכר שנסעתי פעם עם נהג מונית בבני ברק

אני זוכר שנסעתי פעם עם נהג מונית בבני ברק וראיתי עליו שהוא שרוי בשמחה גדולה, בהתרגשות מיוחדת, ראו עליו שעובר עליו עפע'ס משהו מיוחד.

רציתי לשאול אותו אם יש לו איזושהי שמחה במשפחה, אך בטרם הספקתי לשאול, הוא כבר פתח את הפה מעצמו והתחיל לספר: "הסעתי אתמול את זה שזכה בפיס. הוא ביקש ממני שאקח אותו לבית מפעל הפיס בתל אביב. בתחילה לא האמנתי לו, אך לאט לאט אני מתחיל לקלוט שהסיפור נכון... כבוד הרב! מה אומר ומה אדבר - הוא אומר לי בהתרגשות - הוא ירד מהמונית בבית מפעל הפיס ואמר לי להמתין לו, וכעבור כמה דקות הוא חוזר למונית ומראה לי ש'ק על סך ארבעה עשר מליון ... היתה עליו חותמת גדולה של מפעל הפיס...".

רבותי! לא היה שייך לעצור אותו... הוא דיבר בכזאת התרגשות...

הריני מוליך פירות אלו דורון לת"ח, ויהי רצון מלפניך ה' אלוקינו... שתחשב לי מצוה זו כאילו הבאתי ביכורים לביהמ"ק ונתתים לכהן, וקיימתי מצוה זו בשלימות'

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

וְלִקְחֶתָּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה (כ"ו ב) - הבאת ביכורים בזמננו - 'ומפני חטאינו גלינו מארצנו, ואין אנחנו יכולים לעלות ולהביא ביכורים לבית מקדשנו', אמנם עדיין ביכולתנו לקיים מעין מצות ביכורים, שעניינה של מצוות ביכורים היא הודיה לה' על כל הטוב שעשה עמו מעודו, שיהודי מודה על כך ברוב שמחה בעת הבאת ראשית הפרי, ומעין זה יש גם בברכת 'שהחיינו' על פרי חדש המתחדש משנה לשנה, ובזה נותנים שבח והודיה לה'. ובפרט כשמביאים פירות חדשים לת"ח שיברך עליהם 'שהחיינו', נחשב יותר מהקרבת ביכורים, כדכתב 'כף החיים' (או"ח ס' רכה ס"ק יט) 'ויש להשתדל להביא פירות חדשים לת"ח לברך שהחיינו, כדי שייחשב לו כאלו הקריב בכורים, על דרך הגמ' (כתובות קה): 'כל המביא דורון לת"ח כאלו מקריב ביכורים'. וכל שכן אם מביא בכורים בעצמו. ויש לומר קודם הבאתם הריני מוליך פירות אלו דורון לת"ח, ויהי רצון מלפניך ה' אלוקינו... שתחשב לי מצוה זו כאילו הבאתי ביכורים לביהמ"ק ונתתים לכהן, וקיימתי מצוה זו בשלימות'. וברכת 'המוציא' על הלחם היא כהקרבת ביכורים (אוצר פלאות התורה).

לא יוכל האדם לשאול או ללוות מרעהו איזה כח בכוחות הנפש שיחסר לו

וְלִקְחֶתָּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תָּבִיא מֵאֶרֶץ (כ"ו ב) - אחד הטעמים במצות ביכורים, להכיר טובה להקב"ה על כל הטוב שגמלנו. כתב הרמב"ן (סוף פר' בא): וכוונת כל המצוות, שנאמין באלוקינו ונודה לו שהוא בראנו, והיא כוונת היצירה, שאין לנו טעם אחר ביצירה הראשונה, ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלוקיו שבראו.

כתב רבי אליהו דסלר זצ"ל ("מכתב מאליהו" ח"א): עבודת ה' בנויה על יסוד הכרת הטוב, ועבודת הלב, עבודה שיש בה מן השלמות, תהיה רק בהרגשת ההודאה. ואמרו חז"ל: כל הכופר בטובתו של חברו, לבסוף כופר בטובתו של הקב"ה (מדרש הגדול שמוות א, ח). ביאר רבינו נחום זאב זיו זצ"ל מקלם: כל אדם מתנהג במעשיו כפי כוחות נפשו. אם כעסן הוא, יכעוס בכל ענין שיביאהו לזה, ואם גאה יתגאה בכל מקום שהוא. אם טוב הוא יתנהג בטובה עם הכל, וכן רע הלבב, ברעתו. לא יוכל האדם לשאול או ללוות מרעהו איזה כח בכוחות הנפש שיחסר לו. כן כפיות טובה היא תכונה בכוחות הנפש, ואדם כפוי טובה לבני אדם, יכפור בטובתו של הקב"ה. וכשיודה האדם לה', הוא נהיה כנותן, והקב"ה כמקבל, ויזכה אז לדביקות בו ית', כאשר ידבק הנותן במקבל, שהיא אהבה גמורה. ויזכה להשיג אהבתו ית'. כתב הסטייפלר זצ"ל ("ברכת פריץ" פ' בשלח) מניעת הכרת הטוב, היא מדה רעה ומרה מאד, ועיקר הדרך לאהבת השי"ת ביארו ב'חובת הלבבות' על יסוד הכרת הטוב. ובמשנת רבי אליעזר פ"ז אין לך קשה לפני הקב"ה יותר מכפיית טובה, לא נטרד אדה"ר מגן עדן אלא על כפיית הטוב, אף אבותינו במדבר לא כעס עליהן הקב"ה אלא על כפיית הטובה, וכשהיו אבותינו בארץ לא היו רוב חטאותיהן אלא כפיות טובה, מפני מה ענש הכתוב ביותר לכפויי טובה? מפני שהוא כעין כפירה בעיקר. האדם הזה הוא כופר בטובתו של חברו למחר הוא כופר בטובתו של קונו, שכפיות טובה הוקשה לכפירה בעיקר, היזהרו שלא תכפו טובה, שכפוי טובה אינו יכול לקבל מלכות שמים.

תזכור שאתה עושה איתי חסד, ואתה כל היום עוסק במצוות חסד

וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָיו (כ"ח ט) - רבי יחזקאל לווינשטיין זצ"ל פעם היה בבי"ח תה"ש, והיו שם אנשי רפואה שטיפלו בו, ואחז המשגיח בידו של אחד מהם וא"ל: תזכור שאתה עושה איתי חסד, ואתה כל היום עוסק במצוות חסד, ואם תחשוב ע"ז ותזכור את זה יהיו לך הרבה זכויות, ואמנם אתה גם מתפרנס מזה כי צריך פרנסה, אבל אתה גם עושה חסד עם אנשים והציבור צריך אותך, ואתה מהנה הציבור, ואם תחשוב ותתכוון לכך תזכה הרבה! (רבי גרשון אדלשטיין זצ"ל)

השמחה היא מצוה, והעצבות היא עבירה?

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה (כ"ח מ"ז) - השמחה אינה מצוה נאמר בספרי החסידות, רק היא גורמת למצוות רבות. העצבות אינה עבירה, אך היא גורמת לעבירות רבות. אומר רבינו בחיי חייב אדם על השמחה בהתעסקו במצוות, והשמחה במעשה המצווה מצווה בפני עצמה מלבד השכר שיש על המצווה, יש שכר על השמחה.

והדברים מפליאים איך יתכן שיהא עונש חמור כל כך על דבר שהוא מעלה נשגבה בעבודת השי"ת

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מֵרַב פֶּל (כ"ח מ"ז) עבודת ה' בשמחה - עשה רצונו כרצונך - הרמב"ם (פ"ח מהל' לולב הט"ו) כתב: השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה ובאהבת הקל שציווה בהן עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו. שנאמר: 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב. והיינו שפירש הרמב"ם דברי הכתוב, כל פרשת התוכחה שנאמרו בה עונשים וגזירות חמורות מאד, כל זה הוא תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב. הרי שהעונשים החמורים הם על עניין זה. והדברים מפליאים איך יתכן שיהא עונש חמור כל כך על דבר שהוא מעלה נשגבה בעבודת השי"ת. ה'בד קודש' (לגרבי"ד פוברסקי) כתב, ולכאורה נראה, שאין הכוונה שעל ביטול מצווה זו באו כל דברי התוכחה, ובוודאי מדובר שחטאו עבירות חמורות, אלא בא הכתוב ללמדנו שורש העניין איך אדם מישראל יורד לדיוטא זו, והולך אחר יצרו המתגבר עליו לעבור עבירות חמורות, והוא משום שלא קיים המצווה בשמחה ובטוב לבב. הנה למדנו במשנה (אבות פ"ב מ"ד) הוא היה אומר עשה רצונו כרצונך, כדי שיעשה רצונך כרצונו. ובביאור הגר"א ציין לגמ' (מו"ק טז): המסבירה את הפסוק (ש"ב כג, ג) 'אמר אלוקי ישראל לי דיבר צור ישראל מושל באדם צדיק מושל ביראת אלוקים'. א"ר אבהו אמר אלוקי ישראל אני מושל באדם. מי מושל בי? צדיק. שאני גוזר גזירה והוא מבטלה. והוא הפירוש כדי שיעשה רצונך כרצונו. עניין זה הוא מפליא מאד, ואלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, הקב"ה אומר שהצדיק מושל עליו כביכול. ונראה לבאר, עשה רצונך כרצונו. והוא שתכלית האדם הוא לקיים המצוות שלא בתורת עול ושיעבוד, כמו עבד שמבטל דעתו ורצונו מפני רצון אדונו, אלא מתוך אהבה ורצון ממש, וחובת האדם מישראל הוא להתעלות בביטול גמור, ולהיות רצונו הגמור כרצון הקב"ה, ומתאחדים הרצונות עצמם ממש. והוא עניין המוזכר בתפילת ימים נוראים, ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם, ועניינו דאבר הרצון הוא 'הלב' ואין כבר בלבו שום רצון אחר כלל, אלא רצון קונו. ובנוסח התפילה (ברכות ק"ש של ערבית) נאמר, ומלכותו 'ברצון' קבלו עליהם. והיינו, ששלמות קבלת מלכות שמים הוא ברצון. והרי הוא מלך ומושל גם על רצוננו ונעשה רצוננו כרצונו (טיב הפרשה).

מה מרגש היה לשמוע פעם אחת

מה מרגש היה לשמוע פעם אחת כשרבינו זצ"ל (בעל הקהילות יעקב) מדבר על לבו של אברך אחד, שכפי הנראה מרוב דאגות וטרדות בא לידי עצבות, ולא היה יכול להתמסר ללימודיו, ובא לשפוך נפשו לרבינו זצ"ל. ורבינו זצ"ל, בלבביות ובמאור פנים, ובהתרגשות: דעו לכם שכדי להצליח בלימוד צריכים להתעלם מהצרות ומהדאגות של העוה"ז. גם אני, אם הייתי שם, לא הייתי לומד כלום, ודעו כי תמיד היו לי טרדות וצער, הפרנסה בדרך כלל תמיד בצמצום רב מאוד, ולפעמים בדקדוקי עניות, ומצב הבריאות לא תמיד בסדר, ועוד ענייני צער ועגמת נפש, והשתדלתי להתעלם מהכל שלא יטריד אותי, להתפלל לה' שיהיה לטובה, ולבטוח בה' שהכל לטובה, ורק כך הצלחתי ללמוד תורה (פניני הקהלות יעקב ח"א עמ' י"א).

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

האם ניתן לקיים את מצות הדלקת נרות שבת בתאורת החשמל? אילו נרות נהגו להדליק בבית החזון איש והקהילות יעקב? ומהי הסגולה בהדלקה בשמן זית?

לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ניתן לקיים את מצות הדלקת נרות שבת גם בתאורת החשמל; ולא רק בנורה שיש בה חוט לוחט, כפי שהיה מצוי בעבר, אלא אף בנורת פלורוסנט וכיוצא בה. והגר"נ קרליץ זצ"ל הסתפק בדבר. ולדעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל והאור לציון, אין יוצאים ידי חובה אלא בתאורה הפועלת באמצעות סוללות או מצבר, שכוח החשמל כבר מונח בה בשעת ההדלקה; אבל

תאורה הפועלת באמצעות הזרם של חברת החשמל, המתחדש בכל עת, נחשבת כהדלקת פתילה ללא שמן, שאין יוצאים בה ידי חובה. ובזמננו, אף שעיקר האור בבית הוא על ידי תאורת החשמל, דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל שאף על פי כן חובה להדליק נרות שבת, משום שזו היתה תקנת חכמים, אשר בזמנם לא היה אור כזה, וגם כיום קיים חשש רחוק שהחשמל יכבה. וכן המנהג בכל מקום. וכן הורה הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, שראוי שלא לסמוך על תאורת החשמל בלבד, אלא יש להשתדל לקיים את המנהג להדליק נרות, שבו ניכר שמדליקים לכבוד שבת; ולכתחילה, תדליק האשה גם את הנרות וגם את תאורת החשמל לכבוד שבת, או שהיא תדליק את הנרות והבעל ידליק את תאורת החשמל, [ואם החשמל היה דלוק, יכבהו ויחזור וידליקנו לכבוד שבת]. ודעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שלכתחילה תדליק האשה את הנרות במקום שיהנו מהם, כגון על שולחן הסעודה; ואם אין אפשרות כזו, תדליק אף את תאורת החשמל לכבוד שבת.

וכאשר האשה מדליקה גם את תאורת החשמל לכבוד שבת, דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאין הבדל אם מקדימה להדליק את הנרות או את תאורת החשמל, אולם, לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, לכתחילה תקדים את הדלקת תאורת החשמל להדלקת הנרות. ובנרות עצמם - מצוה מן המובחר, להדליק בשמן זית, משום שהוא דולק כראוי ואורו זך וצלול. ומדברי המשנה ברורה נראה, שהנרות המוצקים שבימינו, העשויים מחומרים משובחים הדולקים היטב, עדיפים אף משמן זית, משום שאין בהם כל חשש שיעברו על מלאכת 'מבעיר' כדי לשפר את האור, ואף דברים שאסור חז"ל לעשות לאור נרות של שמן זית, מותר לעשות לאורם של הנרות שבזמננו. וכן נהגו בבית החזון איש והקהילות יעקב, להדליק בנרות רגילים ולא בשמן זית. אולם, לדעת הכף החיים, גם בזמננו מצוה מן המובחר להדליק בשמן זית. וכן כתב הקצות השולחן, שהמנהג בארץ ישראל להדליק בשמן זית; ואף לבני ארץ ישראל ראוי לנהוג כן, משום כבוד הברכה. וכן נהג והורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל. ובספר חסידים כתב, שההדלקה בשמן זית היא סגולה לאריכות ימים; והחיד"א כתב, שיש בה סגולה לזכות לבנים המאירים בתורה שנמשלה לשמן זית.

האם מותר להניח פסולת בפח אשפה ריק בשבת? ומהו איסור 'ביטול כלי מְהִיפְנוּ'?

חכמינו ז"ל תיקנו שלא להניח בשבת חפץ של 'מוקצה' על גבי חפץ המותר בטלטול, ואיסור זה מכוּנה: 'ביטול כלי מְהִיפְנוּ', כלומר, ביטול כלי מסוג השימוש שהיה 'מוכן' [= ראוי] לו קודם לכן; שהרי לפני שהניח בו את המוקצה, היה הכלי ראוי לכל סוגי השימושים, וכעת נעשה טפל למוקצה, ונאסר - כל עוד המוקצה מונח עליו - בטלטול. ובכלל איסור זה, אסור להניח מוקצה

אף על גבי 'כלי שמלאכתו לאיסור', אשר מותר לטלטלו בשבת רק לצורך שימוש בגופו ובמקומו; משום שמבטל בכך את שימושו, שהרי מותר לטלטלו לצורך גופו ומקומו, וכעת אוסרו בטלטול לגמרי. וטעם האיסור של ביטול כלי מהיכנו: יש אומרים, משום שהוצאת הכלי מכלל שימוש דומה כביכול לשבירת הכלי, האסורה משום מלאכת 'סותר'; ויש אומרים להיפך, שהיא דומה כביכול לחיבור הכלי לקרקע, האסורה משום מלאכת 'בונה'.

ובמקרים דלהלן, אין איסור 'ביטול כלי מְהִיפְנו': א. כאשר אין כל מניעה מלנער את המוקצה מהכלי מיד לאחר הנחתו בכלי. ב. כאשר מונח בכלי חפץ של היתר החשוב יותר מהמוקצה, שבאופן זה אין הכלי נעשה טפל למוקצה, אלא לדבר ההיתר, ומותר לטלטלו. ג. 'כלי שמלאכתו לאיסור', אשר מותר לטלטלו לצורך שימוש במקומו - יש אומרים, שמותר להניחו בכלי של היתר, משום שמותר להוציא את המוקצה מהכלי מיד כשירצה להשתמש בו. ד. כלי המיועד להניח בו מוקצה, אשר כעת אין בו מוקצה, כגון פח אשפה ריק - לדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, מותר להניח בו פסולת שהיא מוקצה, משום שהוא מיועד למטרה זו, ואין זה נחשב לביטול שימושו של הכלי. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, אסור להניח בו פסולת שהיא מוקצה; אך אף לדעתו, יתכן שאם מניח יחד עם הפסולת שהיא מוקצה גם פסולת שעדיין ראויה לשימוש, כגון כוסות חד פעמיים, אין בכך איסור ביטול כלי מהיכנו.

האם מותר לנתק בשבת תקע של מכשיר פָּבוּי? והאם מותר לערוך שינוי בשעון שבת - בשבת?

כידוע, לשיטת מרן החזון איש זצ"ל, סגירת מעגל חשמלי ופתיחתו בשבת, יש בהם איסורי 'בונה' ו'סותר'. ונחלקו פוסקי זמננו, בנוגע להוצאת תקע מן השקע בשעה שזרם החשמל אינו פועל, או שינוי מצב מתג החשמל בשעה שזרם החשמל כבוי, על מנת שהתאורה לא תפעל לאחר חיבור הזרם מחדש [על ידי שעון השבת], וכדומה: לדעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, אף לשיטת החזון איש אין בכך משום איסור סותר; אך עצם טלטול התקע או המתג אסור משום 'מוקצה', ולכן יש לעשותו באופן המותר, כגון 'טלטול בגופו', או 'טלטול מן הצד'. אולם, לדעת האור לציון, לשיטת החזון איש,

גם כאשר זרם החשמל אינו פועל, יש איסורי 'בונה' ו'סותר', משום שבהוצאת התקע או הזזת המתג הוא בונה או סותר את הדרך שבה יוכל לעבור זרם החשמל כאשר יתחדש. ואכן, כך כתבו בארחות רבינו ובמאורות נתן בשם החזון איש עצמו.

ומענין לענין באותו ענין: שעון שבת המחובר לזרם החשמל ומכוון להפסיק את זרם החשמל - הסתפק הגר"ש אויערבך זצ"ל, בנוגע לעריכת שינוי בו בשבת על מנת להקדים את שעת הפסקת הזרם, האם הדבר נחשב ככבוי בידים, או שאין זה אלא כ'גרמא' לכיבוי. ולמסקנתו, לצורך חולה, או לצורך מצוה, מותר לעשות כן. וכמובן, אין ההיתר אלא באופן שהזזת השעון אינה כרוכה בכל מלאכה שהיא. ובנוגע לעריכת שינוי בשעון בשבת על מנת לאַחַר את הפסקת הזרם, דעת הגר"ש אויערבך זצ"ל, שמעיקר הדין הדבר מותר, אבל למעשה אין להתיר זאת אלא 'לצורך גדול'.

ברם, לדעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, אסור לערוך בשעון שבת שום שינוי בשבת, בין על מנת להקדים את שעת הפסקת הזרם, ובין על מנת לאחרה, משום שנחשב כעושה מלאכה בעצמו. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שמאחר והשעון מתוכנן לפעול כך, אין זה נחשב כגרמא, אלא כמעשה בידים. וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שבכל אופן אין לכוון בשבת את שעון השבת, מחשש שנחשב ל'תיקון כלי' בשבת. והגרי"ש אלישיב זצ"ל הוסיף, שלדעת הסוברים שלשיטת החזון איש יש איסורי 'בונה' ו'סותר' בשינוי המצב במתג החשמל גם כשאין זרם בחוטים [ראה לעיל] - אף שינוי בשעון שבת נחשב כשינוי ב'בנין' ואסור.

אספנו עבורך
שיעורים מרתקים ב'משנה ברורה'

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות
שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו!

לשיעורים בקו התוכן של 'דרשו' 077-2222-666

כמה דקות ביום
ואתה בקיא
בהלכות שבת!

וזהו בניך כשתילי זיתים שלא יתערבו באחרים.
לכך סמך לו בנים ובנות תוליד

תוציא את העבירות על השולחן! והמכשיר ימשיך לצפצף

בנסיעה לארצות הברית התעקשו הפקידים שרבינו מרן הגר"א"ל שטיינמן צוק"ל יעבור דרך גלאי המתכות...

הוא עבר והמכשיר צפצף. ביקשוהו שיוציא את מה שיש לו בכיסים והוציא. ולא הועיל במאומה. ביקשוהו שיוריד את הפראק, הוריד ועדיין המכשיר צפצף.

כששאל את מקורביו מה הבעיה, אמרו לו שהמכשיר מגלה כל מתכת בגוף ואינם מבינים מדוע הוא מצפצף על אף שכבר רוקנו אותו מכל וכל.

אמר רבינו: "הלא עברתי שבר והכניסו לי פלטינה" ... אמרו למפקד והלה קד קידה וביקש סליחה בשם אמריקה הגדולה...

בחדר האח"מים המתינו לרבינו מספר מכובד של גדולי ישראל שבאו לקבל את פניו, אך רבינו נעמד בצד והחל ממרר בבכי.

לשאלת בנו על מה ולמה בוכה כך, אמר לו: "שמעת את המכשיר שמגלה מתכת קטנה המסתתרת בתוככי הרגל איך הוא מצפצף. חשבתי לעצמי כשאעלה למעלה בכניסה לבית דין של מעלה יעמוד מכשיר, יעבירו אותי דרכו והוא יצפצף, או יותר מזה - ישמיע אזעקות עולות ויורדות... ויבקשו ממני: אהרן לייב, תוציא את העבירות על השולחן! והמכשיר ימשיך לצפצף, יבקשו את המצוות לבדוק אם אין בהם פניות, ועדיין הצפצוף ימשך... הלא הקב"ה בוחן כליות, בוחן לבבות, ויגלה כל דבר קטן כגדול. אוי נורא נוראות!..."

לשאלת בנו על מה ולמה בוכה כך, אמר לו: "שמעת את המכשיר שמגלה מתכת קטנה המסתתרת בתוככי הרגל איך הוא מצפצף. חשבתי לעצמי כשאעלה למעלה בכניסה לבית דין של מעלה יעמוד מכשיר, יעבירו אותי דרכו והוא יצפצף, או יותר מזה - ישמיע אזעקות עולות ויורדות... ויבקשו ממני: אהרן לייב, תוציא את העבירות על השולחן! והמכשיר ימשיך לצפצף, יבקשו את המצוות לבדוק אם אין בהם פניות, ועדיין הצפצוף ימשך... הלא הקב"ה בוחן כליות, בוחן לבבות, ויגלה כל דבר קטן כגדול. אוי נורא נוראות!..."

(מתוך 'זמתוק האור' פניני הגר"א"ל)

- וְלִקְהָתָהּ. בגימ' בשבעה המינין
- טָנָא. בגימ' ס'. רמז לבכורים אחד מס' ולכך נעלם ס' בפ' בכורים
- וְשִׁמְחָתָהּ בְּכָל הַטּוֹב. וסמך ליה כי תכלה לעשר, שבשביל המעשר תשמח בכל הטוב כמו שדרשו עשר בשביל שתתעשר
- הַטּוֹב. עולה כ"ב בשביל התורה שנתנה בכ"ב אותיות
- הַשְּׂקִיפָה. עולה בגימ' ת"ק כלומר השקיפה ממהלך ת"ק שנה שמשמים לארץ.
- אֶת ה' הַאֲמַרְתָּ הַיּוֹם. גימ' זה בקריאת שמע
- לְתַהַלְלָהּ וְלִשְׂמָחָהּ. כלומר מה שישראל משבחים ומהללים לשם הוא להם לתפארת והיינו דאמרינן עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק שאותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם מחזירה להם אבל מי ששח שיחת חולין בבהכ"נ מקיפין לו כל גופו בקוצים
- הַתּוֹרָה הַזֹּאת בְּאֵר הַיֵּטֵב. בגימ' גם בשבעים לשונות.
- בְּסֵתֶר בְּגִי' בל' הרע ובגימ' מסר ממון חבירו
- זֵיתִים יִהְיוּ לָךְ בְּכָל גְּבוּלְךָ. זה הפסוק מתחיל ומסיים בזית לומר שאין הזית מתקבל באילן אחר. וזהו בניך כשתילי זיתים שלא יתערבו באחרים. לכך סמך לו בנים ובנות תוליד.
- וְלֹא נָתַן ה' לָכֶם לֵב לְדַעַת. וסמך ליה ואולך אתכם ארבעים שנה רמז שעד מ' שנה אין אדם עומד על דעת רבו

(לקט מתוך פירוש 'בעל הטורים' על הפרשה)

וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכֵי

מדוע המידות אינן נמנין בתרי"ג מצוות

רבי חיים ויטאל כותב בשערי קדושה שהמידות אינן נמנין בתרי"ג מצוות כי הן עיקרי ויסודי המצוות ובלעדיהם א"א כלל לקיים המצוות, לכן לא נמנו בכלל המצוות

(אכן כן מצינו קצת אזהרות בתורה בעניין המידות, וכמו גסות הרוח, חנופה, מחלוקת ועוד - ארחות יושר).

הגר"ש רוזובסקי ביאר את הפסוק בתהילים "אמת מארץ תצמח", שהאדם הרוצה למצוא את האמת צריך להנמיך ולכופף עצמו לארץ, ואז הוא מוצא ללא קושי, אך הקושי הוא שהאדם אינו רוצה להשפיל עצמו. (זכרון שמואל).

ובין זולתנו על דרך החסד והרחמים, כאשר ידענו מתורתנו שזהו דרך השם וזה הפצו מבריותיו למען יזכו לטובו כי חפץ חסד הוא, וע"ז נאמר והלכת בדרכיו.

ועניין המצוה הוא שיבחר לו האדם בכל ענייניו ובכל מעשיו בין באכילה בין בשתיה בין במשא ומתן בין בדברי תורה בין בתפילה בין בשיחה ובכל דבר הדרך הטובה והממוצעת ולא יתרחק אל הקצוות לעולם, ועל כלל הענין הזה אמרו ז"ל שיהא אדם שם דעותיו תמיד, כלומר שיחשוב בענייניו לעשות אותם על דרך המיצוע והיושר.

וכתב ע"ז המנחת חינוך שכבר מלאו ידיהם בדין זה בהרבה ספרי מוסר עיין בדבריהם וינעם לך, ואשרי המקיים מצוה זו, השי"ת ישים חלקנו עמהם.

וכל החטאים מושרשים במידות

כתב הגר"א (באבן שלמה פ"א) כל עבודת ה' תלוי בתיקון המידות, וכל החטאים מושרשים במידות, ועיקר חיות האדם הוא להתחזק תמיד בשבירת המידות, ואם לאו למה לו חיים.

החפץ חיים כותב בספרו שמירת הלשון 'כלל הדברים יראה האדם להרגיל את עצמו במידותיו שיהיה מן הטובים ולא מן הרעים'. (שער התבונה פ"ז).

ושכבר מלאו ידיהם בדין זה בהרבה ספרי מוסר

כתב החינוך (מצוה תרי"א) שנצטוינו לעשות כל מעשינו בדרך היושר והטוב בכל כוחנו, ולהטות כל דברינו אשר בינינו

אף שביקש ממני לשמור הדברים בסוד, מ"מ עכשיו כבר אין צורך עוד להסתיר הדבר

מרן רבינו (הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך) שליט"א למד בחברותא עם כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זצוק"ל מידי ערש"ק בטור ב"י הלכות שבת.

וסיפר רבינו בשיחה למכון 'אוצר הגנוז' כיצד החל הלימוד בחברותא. שפעם כאשר שוחח עמו הרבי, הפטיר לעברו 'לאמיר זעהן ווי דו לערנסט' (-הבה נראה כיצד אתה לומד), והוסיף: 'קענסטו קומען ווען דו ווילסט' (-הנך יכול לבוא מתי שתרצה). "באתי אליו בערב שבת", סיפר רבינו, "ומאו והלאה נמשכה הקביעות כשמונה חודשים, בכל פעם כשעה ולעתים שעה ורבע". והוסיף רבינו וסיפר כי סדר הלימוד הקבוע היה בטור ובית-יוסף עם הנושאי-כלים, בהלכות שבת. והרבי זי"ע היה מניח דגש על לימוד הטור, בית יוסף, שולחן ערוך הרב בעל התניא, ועוד. סדר הלימוד היה במהירות עצומה שכן הוא היה בעל מח וכשרונות נדירים מאוד, ועם כל זאת הלימוד לא היה מקופיא אלא לעומקה של הלכה ("געלערנט שטארק").

להלן כמה עובדות והנהגות ששמע מרן שליט"א אצל כ"ק האדמו"ר מגור בעל הבית ישראל זי"ע:

א. בעניין חשמל בשבת, אמר לי "אני משתוקק להחמיר, אבל איני חופשי לפעול כרצוני, כי אם אנהג כך, אזי החסידים בתל אביב ידמו בליבם שנהפכתי ל"קיצוני" ולא ינהגו על פי הוראותי בשום דבר, ומה אעשה שגם את החומרות שלי צריך אני לשקול במבט של טובת הכלל"

ב. וגילה לי כלל גדול בעניין החומרות שמחמיר לעצמו, (אף שביקש ממני לשמור הדברים בסוד, מ"מ לאחר פטירתו כבר אין צורך עוד להסתיר הדבר), שבעצם הוא משתוקק מאוד להחמיר לעצמו ככל הדעות והשיטות והחששות, והוא מוכן ומזומן לכך, אלא שמאחר שמצוי שמנהגיו מתגלים לחסידיו אפילו אם משתדל להסתירם, ורבים נוהגים כן לאחריו, לכן הוא שוקל תמיד אם כדאי לו להחמיר אפילו לעצמו, כיון שאם יחמיר אפשר שחלק מהחסידים לא יתנהגו כמותו, שידמו שזה קשה, וחשש ששוב לא ינהגו המנהגים שתיקן לרבים - ואפילו החשובים, שידמו שאינו אלא מחמיר מידי.

(מתוך עלון מאמר שבועי משפטים תשפד)

כשאני מספר את זה, כולם מסרבים להאמין, וכי רבי שמואל רוזובסקי צריך לזכות הזו לטאטא בית מדרש

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א: הגאון רבי יצחק הקר שליט"א מספר, שבסוף ימיו מרן רה"י רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל התאונן, עם מה אני אגיע לעולם הבא?... הגר"א בסוף ימיו תפס את הציצית ואמר, ציצית ציצית... פה בכמה גרושים זוכים על כל כנף בשבע מאות עבדים ובכל הציצית באלפיים ושמונה מאות עבדים!! כך כותבים חז"ל. ושמה גם אם תשלם מיליון (!) אי אפשר לעשות שום מצוה אפילו הכי קטנה... וכך אמר הרה"י רבי שמואל, אני מחפש עם איזה זכות אגיע לעולם הבא... ולבסוף הוא אמר, אני מקוה שיעמדו לי הזכויות של מה שדאגתי לניקיון בישיבה!

בקום הישיבה, הבית מדרש היה ב'הליגמן', ואכלו בפרדס, ולא היה כסף לניקיון. אז היה קצת מלוכלך. וכשהבחורים היו הולכים לאכול, רבי שמואל היה סוגר את דלתות בית המדרש, וכמו שמש הוא היה מנקה את בית המדרש! רבי שמואל היה מלך... ולא בז לקטנות. ועם זה הוא התנחם ואמר שהוא מקוה שזה יעמוד לו לזכות.

כשאני מספר את זה, כולם מסרבים להאמין, וכי רבי שמואל צריך לזכות הזו לטאטא בית מדרש, הרי כל התורה שלומדים היום בישיבות זה הכל רבי שמואל... רבי שמואל, ותלמידיו, ותלמידי תלמידיו... אבל צריך לדעת: מה הראיה על ריינקייט... מה הראיה שהכל היה אמיתי וטהור...?

רבי שמואל רצה להביא הוכחה בשמים על הריינקייט, שהוא התכוון באמת ללמד תורה בשביל ללמד תורה... היה אכפת לו שיוכלו ללמוד ושיהיה נעים ללמוד. להיות ראש ישיבה זה גישמאק בפני עצמו... הראיה הייתה מפה. מהנקודה הזו. כמה הוא דאג לזה... כמה היה אכפת לו באמת שבחור ילמד... ומי שידוע זה התבטא אצל רבי שמואל בעוד הרבה דברים, שהיה ניכר שבאמת אכפת לו שיצליחו, שיעלו, לעודד... להרים

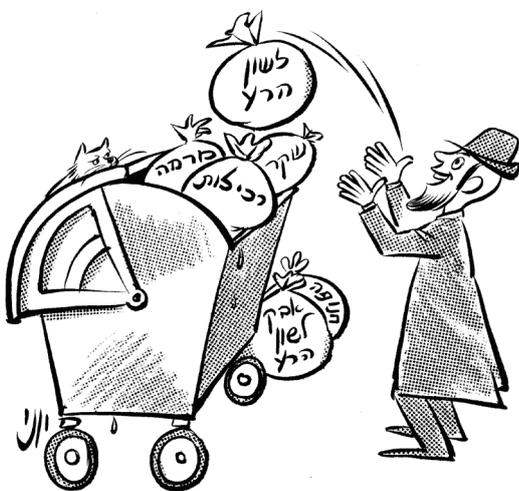
(מתוך ארחות חיים - פנחס תשפ"ד)

לפני ראש השנה, שברתי את ידי

סיפרה הרבנית קנייבסקי ע"ה: באחת השנים, לפני ראש השנה, שברתי את ידי ולא יכולתי לתפקד. היו אלה שלושה ימים רצופים של חג ושבת יחדיו, ואני הייתי מגובסת ואפופת כאבים ללא יכולת לזוז חשבתי כל הזמן, מה יהיה עם המצווה המיוחדת של הפרשת חלה, עליה אני מקפידה כל שבוע, האם אאלץ הפעם להחמיצה? להטריח אחרות לא חפצתי. מה צר היה לי הדבר והתפללתי להשי"ת בכל ליבי שיעזור לי.

יום חמישי הגיע והנה דפיקות בדלת. על הסף ניצבת שכנתי וידידתי ושאלה בפיה: "ביום חמישי קיימתי כבר מצוות הפרשת חלה. חששתי שעקב החג המתקרב, הכמות לא תספיק והכנתי היום עוד כמות בצק להפרשת חלה. חשבתי אז בלבי, אם אני יצאתי כבר ידי חובת המצווה, מדוע שלא אחפש משהי אחרת, שעדיין לא הפרישה חלה ואזכה אותה בכך?! הנה, קחי לך והפרישי חלה"...אוי, כמה ששמחת! וכך, במשך כמה שבועות, הכינה לי אותה מכרה - חלות, כדי שאוכל, למרות ידי המגובסת, לקיים מצוות הפרשת חלה

(מתוך ספר "שלישי באשמורת")

ללא מילים

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

אני לדודי
ודודי לי

ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, ואת הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן

הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א על העבודה בימי הרחמים והסליחות

יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעוה שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים, א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם של השדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישיב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו.

והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מר"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות מה יש בידך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלוש.

(באר הפרשה - כי תצא תשע"ט)

משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת מן ההר אל העם - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתייהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרם בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם.

באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרם בני זוג ערירים וזקנים אשר מושבם בבקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק, כיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו... ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעותה... על כן, שמעי נא רעייתי, תיכף ומיד אומין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו.

וכי תקח על עצמך לשלם חובות
במשך שלושים שנה

אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת עניתי לי 'כסף מנלן' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: 10dirshu@gmail.com

גליון 645
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בחרו בלשון רכה

חז"ל מספרים על רבי יהודה הנשיא, שרצה ללמד את תלמידיו להקפיד על דיבוריהם. הזמינם לסעודה, וציוה להניח לפניהם על השולחן לשונות מבושלות, חלק מהלשונות היו רכות, כי התבשלו די צרכן, אך הלשונות האחרות, היו קשות, שכן לא התבשלו די הצורך. גם רבי עצמו השתתף בסעודה, ובתוך מארח הפציר בתלמידיו לאכול מהלשונות, והנה שם לבו לכך, שאיש מבין התלמידים לא נטל לצלחתו מן הלשונות הקשות, ורק הלשונות הרכות והמשובחות הובאו אל פיהם של התלמידים. התבונן רבי במעשי תלמידיו ואמר להם, תנו דעתכם למעשיכם, הנה כולכם בחרתם בלשונות הרכות, ואת הקשות הנחתם בצד, נהגו כך תמיד, גם כאשר אתם מדברים איש עם רעהו, בחרו בלשון רכה, דברו בנחת, ואת הלשון הקשה, את דברי הכעס, הניחו בצד.

(עפ"י ויקרא רבה ל"ג א')

פרשת השבוע

ושמחת בכל הטוב (כ"ו - י"א)

מסופר: פעם אחת בא יהודי עשיר אל הרה"ק רבי פינחס הורוביץ זיע"א בעל ההפלאה ותלמידו של המגיד ממעזריטש זיע"א, והתאונן בפניו שהוא עשיר גדול ובניי גם עשירים הם, אך לצערי הגדול אינני נהנה מעושרי הרב, כי סובל אני מעצבות ל"ע, ושום דבר אינו מסוגל להשביע רצוני, ולחלצני ממועקת העצבות, ותמיד שרוי אני בכעס, ואין לי מנוחה. השיב לו הרבי, נראה מזה כי אין עשרו בא אליך מסטרא דקדושה, כלומר שרווחיך באים לך ממסחרים לא כשרים והגונים, ואין אתה נוהג לפי התורה, כי חזקה על האחד העוסק במשא ומתן באמונה, שאין הוא סובל מדיכאון כל שהוא, אלא תמיד שמח וטוב לב, תנסה נא, המשיך הצדיק להורות דרך תשובה לעשיר, להתחיל ולעסוק במשא ומתן רק באמונה וביושר, את כספך שהרווחת במרמה ובתחבולות רעות, הוצא נא מרשותך על ידי מתן צדקה ביד פתוחה, ותראה שתבריא מהרה מעצבך ומרגוןך אשר אתה סובל מהם. העשיר קיבל על עצמו כדברי הצדיק, הוא תרם סכום גדול מאד לצרכי צדקה לכל המוסדות

הידועים, וכן לעניים שהשעה דחוקה להם, ונתרפא מיד מעצבותו, ונשאר שלם בגופו ושלם בממונו, שהחזיר לו הקב"ה בכפל כפלים, יהודי זה שלא היה מהחסידים, הפך לחסיד מובהק, והשמחה היתה שרויה עליו תמיד, ורק אז הרגיש לשמחה מה ואת עושה, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה.

ליראה את ה' הנכבד והנורא

(כ"ח - נ"ח)

עבודתו של הרה"ק רבי יחזקאל משינאווא זיע"א היתה באש יוקדת, וכל איבריו חלים וזעים, בבחינת "כל עצמותי תאמרנה", כשהיה מבטא את התיבה "והנורא" בתפילת שמונה עשרה, היה רועד בכל גופו בפחד נורא. וסיפר הרה"ק ה"קדושת ציון" מבאבוב זיע"א, כי פעם בא אל רבנו יהודי כפרי כדי להזכיר לפניו את פרתו החולה, וכשנכנס לבית הכנסת עמד אז הרבי בחזרת הש"ץ, וכשאמר את תיבת "והנורא" עברה רעדה והתערורות בין כל הנוכחים, ביניהם אותו כפרי שהתרגש עד לעמקי נשמתו, ושכח לגמרי מפרתו החולה ונשאר בשינאווא שבועיים תמימים, עד שהפך לאחד מבני החבורה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:13 ת"א: 7:15 ר"ת: 7:51

פרשת כי תבא

זמני כניסת השבת
ירושלים: 6:02 ת"א: 6:17

לא זע ולא נע. הוא עמד דומם והרכין את ראשו, קפץ את שפתיו והחריש. הרב עודדו: "אינך צריך לחשוש, ר' יעקב בני. יכול אתה לספר כל שבליבך, ואשתדל לעזור לך". אך גם דברים אלו לא הועילו. ר' יעקב שתק כדג ולא היה מוכן לפצות את פיו.

הרב ניסה שוב ושוב לדובב את בן שיחו ולשדלו בדברים רכים, על מנת שיספר לו את פשר עיסוקו החדש בקבצן – אך לשווא. שתיקה זו התפרשה כהודאה באי הצדק. הייתה לרב הרגשה, שר' יעקב עצמו חש עתה, שמלאכת הקבצנות לא הייתה הוגנת, ועל כן הוא נמנע מלהשיב. הוא לא רצה להכביד עליו, ורק ביקשו לחדול ממלאכה זו. תגובתו של ר' יעקב הייתה שוב שתיקה מוחלטת. כשראה הרב כי הוא אינו נענה בחיוב, חזר על בקשתו, הפעם ביתר תקיפות. ר' יעקב הבין שאין הוא יכול להמשיך בשתיקתו ובשמירת סודו, ומלמל: "אי אפשר. לא אוכל להבטיח זאת שאפטיק את איסוף הצדקה". תמיהתו של הרב הלכה וגברה, ועימה גם החלה סבלנותו פוקעת. הן לא נשמע כדבר הזה. הרב שואל ואין משיבים לו, דורש ואין נענים, מתעניין ואין משתפים פעולה. הוא פנה אל ר' יעקב בחריפות: "כך אין הדבר יכול להמשיך. או שתסביר לי לשם מה הינך מקבץ נדבות, או שתחדל מכך מיד!".

דלת חדרו של הרב נפתחה בפתאומיות, שעה בה היו דנים הרב ושואב המים במלאכת הקבצנות. בפתח נראה משה הנגיד, אחד מעשירי העיר. הוא נראה נתון בהתרגשות עזה. והתפרץ בדבריו לכיוון הרב: "רבי!", קרא כשכולו רועד מהתרגשות, "ר' יעקב זה צדיק הוא, צדיק נסתר!". משה הנגיד שאף אויר מלוא ריאותיו והחל להתנצל על התפרצותו הפתאומית. "המתנתי בחוץ כדי לשוחח עם הרב בעניין מסוים. ישבתי קרוב לדלת ובחוצפתי הרבה האזנתי לשיחה ושמעתי את הדברים. הרגשתי כי חייב אני להתערב בשיחה. אין בפי מילים לתאר את גדלותו של ר' יעקב היקר." עתה הוא הפנה מבטו אל ר' יעקב: "אין לך מה להסתיר, ספר לרב הכל". דמעות בצבצו בעיני הנגיד, הוא פרץ בבכי חרישי, יצא מהחדר, וסגר אחריו את הדלת.

עתה לאחר שקיבל את רשותו של משה הנגיד, הייתה לו האפשרות לספר. פתח ר' יעקב את סגור ליבו וסיפר: ר' משה הנגיד הינו אחד מלקוחותי הקבועים, במשך כל השנים היו הוא ובני-ביתו משלמים את שכרי עבור שאיבת המים בו במקום.

לא אוכל להבטיח שאפטיק את איסוף הצדקה

מעשה בשואב המים שבעיירה מסוימת, שנקרא בשם ר' יעקב. הוא היה יהודי צנוע ונעים הליכות. הכל אהבוהו וחיבבוהו, שכן בעל לב טוב ובעל חסד היה ר' יעקב שואב המים. סדר יומו היה קבוע. מידי יום היה משכים קום עם שחר, לומד שיעור קבוע בתורה והלכה, מתפלל תפילת שחרית בניגון ובנעימה, ולאחר כל זאת היה שואב המים מתפנה לעבודת יומו. הוא היה יוצא יום-יום אל מחוץ לעיר, ממלא את חביות המים מן הנהר ומחלק את המים ללקוחותיו ביושר ובאמונה. כסף רב לא השתכר מעבודה זו, אך מעולם לא התלונן. מסתפק במועט היה ר' יעקב ושמח בחלקו ובכל אשר לו. הבריות רחשו לו כבוד. כאדם ישר, שעמל על פרנסתו, וכיהודי יודע ספר.

על כן, רבה הייתה ההפתעה, כאשר ביום מן הימים, החל ר' יעקב שואב המים להתהלך ברחוב, קופסת מתכת בידו, אשר שימשה כקופת צדקה והוא מקבץ נדבות. בתחילה חשבו האנשים שזהו מעשה חד-פעמי. אולי הוא חייב לפרוע איזה חוב מעיק? או שמא מצבו דחוק זמנית? אך עם הזמן נוכחו שעיסוק חדש זה היה לתופעה קבועה. בשעות הפנויות ממלאכת שאיבת-המים, היה ר' יעקב עוסק באיסוף תרומות וקיבוץ נדבות למטרה בלתי נודעת. עם הזמן החלו הבריות לרנן אחריו: "מה הוא עושה בכסף?", "מדוע אין הוא יכול להסתפק בשכרו משאיבת-המים?" היו מן התושבים שהביעו בקול רם את זעמם על שואב-המים המבקש להתעשר על חשבון הצבור. השמועות והרינונים הגיעו גם אל רב העיירה.

לא חלף זמן רב ור' יעקב קיבל לביתו הזמנה, ובה הוא מתבקש לסור לביתו של הרב. בביתו של הרב, התקבל ר' יעקב שואב המים בנועם ובחביבות. הרב החל להתעניין בשלמו ולשאלו על מצבו ועל ענייניו. ר' יעקב הבין מיד את מטרת השיחה וענה בקצרה: "הפרנסה אכן אינה ברוח", אמר לרב, "אך כהרגלי, ב"ה מסתפק במה שיש. ומודה לה' הטוב יום יום". הרב הופתע מתשובתו. הוא סבר שר' יעקב יספר על קשיים כלכליים ועל בעיות פרנסה, ולהפתעתו, הנה הוא שמח וטוב-לבב כבימים ימימה, ואין בפיו כל טרוניה. מבלי כל שליטה פרצה השאלה מפיו מאליה: "מדוע, אם כן, הינך מקבץ נדבות בשוק?" דממה מתוחה השתררה בחדר. ר' יעקב

משל ונמשל

מלחמת היצר מלחמה תמידית

היצר הרע אורב לאדם כל ימי חייו, ומנסה להסיתו מדרך התורה, ועל האדם להלחם בו בכל תחבולה כדי לנצחו. משל למה הדבר דומה: לשתי מדינות אשר נלחמו זו בזו שנים רבות, יום אחד הכריז המלך של אחת מהן, כי אדם אשר ימצא פתרון ויביא לישוב הסכסוך בין המדינות, יזכה בפרס גדול, תינתן לו האפשרות להיכנס לאוצרות המלך וליטול שמה במשך שעה שלימה כל מה שליבו חפץ. הגיע אדם חכם אשר יעץ למלך פתרון הולם ליישוב הסכסוך, עשה המלך כדבריו והשלום שרר בין המדינות, ואכן הוזמן אדם חכם זה לבוא ביום פלוני אל בית המלך לשם קבלת הפרס המובטח. בהתקרב היום חשש המלך שבמשך השעה יטול האיש החכם מאוצרותיו את הדברים היקרים ביותר, פנה המלך ליועציו וביקש עצה מה לעשות? אמר אחד היועצים, נודע לי שאדם זה אוהב מאד לשמוע מנגינות ערבית ולבו הולך אחריהן, אם כן הושב בבית האוצרות את התזמורת המעולה ביותר, וכשיכנס האיש לבית האוצר, תפצח התזמורת בנגינה, והאיש יישב בקסמי הצלילים, ויסיח דעתו מאוצרות המלך. שמח המלך לעצה הנבונה וכך עשה, וכשכנס האיש לבית המלך קפא על מקומו לשמע מנגינה נפלאה, אולם מיד הזכיר לעצמו לשם מה הוא בא, ומיהר להיכנס לחדר האוצרות, חיפש האיש בין האוצרות, אך המנגינה הערבה הסיחה את דעתו ובלבלה את מחשבתו, לרגע קט נעמד להקשיב לצלילים הקסומים, ועוד רגע, ועוד רגע, ואז גער האיש בעצמו, אל תשכח לשם מה באת לכאן, אולם המנגינה היתה כה ערבה לאזנו עד שלפתע הכריז השר הממונה על האוצרות: "תם הזמן", אבל – מלמל האיש במבוכה – לא הספקתי לקחת דבר, לא הועילו כל טענותיו הזמן עבר, וכך חזר לביתו עצוב וממורמר על ההודמנות הנפלאה שהיתה בידו והוחמצה בהיסח הדעת.

כך הוא הנמשל, האדם מקבל מתנה נפלאה מהקב"ה, במשך כל ימי חייו רשאי הוא לצבור לעצמו מצוות ומעשים טובים בעולם הזה, אולם אז קם יועץ רשע – היצר הרע, ומפתה אותו בדברים אחרים המסיחים את לבו מתורה ומעשים טובים, לבסוף כאשר מגיע זמנו לבוא לפני ב"ד של מעלה, נזכר האדם בצער כי בזבז את זמנו היקר מכל בשמיעת מנגינות שווא, אולם אז כבר מאוחר מידי, ועל כל אדם להזכיר לעצמו בכל יום ובכל שעה מהי תכלית בואו לעולם הזה, אל לו לתת ליצר הרע להסיח את דעתו מהתורה והמצוות.

(בשם החפץ חיים הקדוש זיע"א

יומא דהילולא כ"ד אלול

לפני כמה חודשים, קרא לי ר' משה וביקש שאסכים לקבל את הכסף בסוף החודש, הסכמתי. פעם או פעמיים הוא אכן שילם את שכרי בסוף החודש, ולאחר מכן חדל לשלם. בוקר אחד, כשדפקתי בדלת ביתו ובידי כד המים, פתחה אשתו את הדלת. בעלה לא היה בבית, והיא נצלה את ההזדמנות כדי לספר לי את האמת על סיבת אי-התשלום. רק התנתה שלא אספר זאת לאיש.

היא גילתה בפני, כי העסק המשגשג שבבעלותם הדרדר, והם ירדו מנכסיהם. מעתה אינם אלא עניים מרודים, אך הם מנסים בכל כוחם למנוע את פרסום הדבר. סיפורה נגע ללבי, המשיך ר' יעקב בדבריו, כשהרב ישוב המום על כיסאו. החלטתי לעזור למשפחה זו ככל יכולתי, ולמנוע מהם חרפה.

כך התחלתי לאסוף תרומות, ואותן מסרתי לגברת הבית, תוך השתדלות שהדבר לא יודע לאיש. אני מודע ללעגם של בני העיירה הזבים לי על שאני מקבץ נדבות. אך אינני מתפעל מהם כלל וכלל. אני נחוש בדעתי להוסיף לתמוך במשפחתו של משה, עד שירווח לו. ר' יעקב סיים את סיפורו והשפיל את עיניו. ימחל-נא לי כבוד הרב, אמר בהכנעה, אך לא יכולתי להבטיח לו שאפסיק ממנהגי זה מחד, ומאידך לא יכולתי לספר לרב מבלי הסכמת הגביר, שכן הבטחתי לא לגלות את הסוד.

הרב לא יכול היה להשתלט על רגשותיו ועל סערת רוחו. שואב המים שישב מולו מבויש ונכלם, ונחשב עד לפני רגע כקבצן חוצפן, לבש עתה בעיניו דמות אצילית של צדיק בעל נשמה נעלית, של בעל צדקה וחסד לשמה. אני צריך לבקש את סליחתך, ר' יעקב יקירי, אמר לו הרב, הלוואי שירבו כמותך בישראל, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. עלה והצלח, ואף הנני מוסיף מעתה את המלצתי עבור מעשי הצדקה והחסד שלך.

צ'ין אדם לחברו

לקבל את פסק הדין בהכנעה

שאלו את הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זיע"א (יומא ההילולא כ"א אלול), מדוע, כאשר יש ליהודי שאלה בעניני טריפה, הוא רץ לשאול את הרב, ומקבל את פסק דינו בהכנעה, גם אם הרבה כרוך בהפסד ממון. ואילו כשיש לאדם דין תורה עם חברו בעניני ממונות, מנהגו של עולם הוא, שפסקו של הרב מתקבל על ידי החייב בתרעומת. אמר להם רבי יהונתן, בדיני ממונות, כשאדם אחד מפסיד, בעל דינו מרוויח, ואת זאת קשה למפסיד.

מחול לך מחול לך

מסופר על הרה"ק רבי יהודה צדקה זיע"א, ראש ישיבת פורת יוסף, שפעם בא לפניו איש חשוך ילדים, והפציר בו שיברכו בבנים, אבל הוא השתמש והעיר לאותו אדם, שאינו כדאי לדחוק את השעה, וכפי שאמרו רבותינו (ברכות ס"ד) 'כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו'. לאחר מכן היכהו לבבו, אולי פגע ברגשות הזולת וציער אותו, ויחפש אחריו לפייסו בדברים, ולבקש בהכנעה את סליחתו, ולא הירפה מן האיש עד שהגיד לו בפה מלא, מחול לך מחול לך.

ואהבת לרעך כמוך מדאורייתא מסופר: באחד השבועות האחרונים לחייו של הרה"ק רבי יחזקאל סרנא ראש ישיבת חברון זיע"א, כשהוא

חולה ורפה אונים, התאמץ לעלות במוצש"ק לתפלת מעריב להיכל הישיבה. כשהגיע למדרגות התברר שכבר סיימו להתפלל, אולם הוא המשיך והשתרך בשארית כוחותיו בכדי להגיע אל ההיכל. שאל אותו מלווהו, טירחה זו למה? הן כבר גמרו להתפלל. נתן בו רבי יחזקאל עיניים טובות והשיב: תפלה בציבור היא מדרבנן, ק"ו לערבית שהיא רשות, ואילו לברך את בני הישיבה בשבוע טוב הוא, "ואהבת לרעך כמוך" מדאורייתא.

כשיהודי בצרה אי אפשר שלא להתייחס

מספרים על הרה"ק רבי מנחם מענדל ה"צמח צדק" מליובאוויטש זיע"א, שהיה לומד בבית סבו הרה"ק "בעל התניא" זיע"א. כה שקוע היה בלימוד התורה, עד שכאשר פרץ בנו התינוק בבכי גדול, הוא לא שמע אותו כלל, והמשיך בלימודו. אבל הסבא הגדול, שהיה בקומה העליונה, שמע את קול הבכי, ירד, לקח את התינוק בורעותיו והרגיע אותו. לפתע הבחין בכך הנכד, והתנצל בפני סבו באומרו שהיה שקוע בלימוד, ולא שמע את קול הבכי. אמר לו הסבא: ידעתי בני ידעתי, אולם - וכי אתה חושב שאני הייתי שקוע בלימוד פחות ממך? אך דע לך כלל: בכל מצב שלא תהיה, כשיהודי בוכה, כשיהודי בצרה, אי אפשר שלא לשמוע, אי אפשר שלא להתייחס.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח אלול
רבינו המהר"ל מפראג רבי יהודה ליואי ב"ר בצלאל (שס"ט)
רבי יצחק חיות ב"ר אברהם (אפי רברבי - שע"ג)
הרה"ק רבי יוסף מאוסטיאל ב"ר מרדכי מנעשחיו (תק"צ)
הרה"ק רבי עבדאלה סומך (בעל זבחי צדק - וחזון למועד - תרמ"ט)
יום ראשון י"ט אלול
רבי חיים בנבנשתי ב"ר ישראל (תל"ג)
הרה"ק רבי זאב נחום בורנשטיין מביאלא
יום שני כ" אלול
הרה"ק רבי משה אריה פריינד ב"ר ישראל (תשנ"ו)
יום שלישי כ"א אלול
רבינו יעקב סג"ל מולין ב"ר משה (מהרי"ל - ה"א קפ"ז)
הרה"ק רבי יהונתן אייבשיץ ב"ר נתן נטע (אורים ותמים - תקכ"ד)
הרה"ק רבי דב בעריש מאלעסק ב"ר שלמה לוצקער תר"י)
יום רביעי כ"ב אלול
הרה"ק רבי מרדכי דוב מהורונסטייפליע ב"ר משולם זושא (תרס"ג)
הרה"ק רבי פינחס מקינצק ב"ר נתן דוד משידלאווצא (תרס"א)
יום חמישי כ"ג אלול
הרה"ק רבי יוסף משה משאליץ ב"ר אלקנה (ברית אברם - תקע"ה)
הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק ב"ר פינחס (תקפ"ו)
יום שישי כ"ד אלול
הרה"ק רבי יוסף באב"ד ב"ר משה (מנחת חינוך - תרל"ד)
הרה"ק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ב"ר אר יהודה לייבוש (חפץ חיים - תרצ"ג)
זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א
מודפס "בם אני אודר" רפרום יוסף הרש"ר על המעשרים.

הלכות מזוזה (ג)

א) "חייב אדם להוזהר במזוזה מפני שהיא חובת הכל תמיד, וכל זמן שיכנס ויצא יפגע ביחוד השם שמו של הקב"ה, ויזכור אהבתו, ויעור משנתו ושגיוותיו בהכלי הזמן, וידע שאין דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא ידיעת צור העולם, ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים וכו'". (רמב"ם פ"ו מהלכות תפילין ומזוזה הלכה י"ג)
ב) במצות מזוזה יש קבלת עול מלכות שמים. (שער תשובה לרבינו יונה שער ג' אות כ"ב)
ג) צריך לזהר מאוד במזוזה. (שו"ע יור"ד סימן רפ"ה סעיף א'), ובדאי שהוא בכתיבת המזוזה אצל סופר ירא שמים, (מזוזה ביתך סימן רפ"ה ס"ק ד'), וכן צריך לזהר אחר כך בכל דיני קביעת המזוזה, וכל שכן במיני שרבו הדלתות השונות, וחדרים שונים, ומרפסות, וכניסות לבית, שהדינים משתנים מבית לבית, וכיוצא בזה. (ראה עוד אריכות בספר שער יוסף)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי מרדכי דוב מהורונסטייפליע

ב"ר משולם זושא זיע"א

נלב"ע כ"ב אלול תנצב"ה

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרָשַׁת פִּי-תָבָא - תַּתְחִיל לְהוֹדוֹת

"וְלִקְחַתְּ מִרְאשֵׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה... אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֶיךָ נִתַּן לָךְ" (דברים כ"ו, ב')

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה שמואל אימן בן אסתר זרי מאיר ישראל בן רחל ברכה- ליאור יהושע סומך וב"ב יהודה אריה בן רחל ברכה רונן אברהם וב"מ קסיר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן ג'ניה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'ולייט אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טילה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קטנט בת דגטו רונית בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פרדאל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

משקה קר ועל הדרך לקנות לי משהו לאכול?". כיצד היינו מגיבים?

הקב"ה נתן לנו שנה שלימה. איך יתכן שאנחנו לא אומרים לו תודה על כך? הבעיה הגדולה שלנו שאנחנו חושבים שכל מה שקיבלנו זה מובן מאליו שמגיע לנו!

בחודש אב ה'תשפ"ג נולד לי ב"ה נכד בבית הרפואה שערי צדק. באים לשחרר את התינוק ולפתע הרופאה אומרת: "יש מים בְּרָאוֹת. אנחנו רוצים לעשות בדיקת אקו-לב כדי לראות שהכל תקין".

פתאום הבת והחתן נלחצו והתפללו וכו'. אמרתי להם: "חשבתם יולדים וכעבור 48 שעות יוצאים עם תינוק בריא ושלם? אמרתם תודה לקב"ה?". הם כמובן הודו לבורא עולם וב"ה הבדיקות היו תקינות והם יצאו בשלום. הקב"ה רצה להראות לנו- אין שום דבר מובן מאליו.

הרמב"ן אומר על הפסוק: "עם נָבֵל וְלֹא חָכָם" (דברים ל"ב, ו') - אלו האפיקורסים! למה נקרא נָבֵל? כי אינו מודה בטובת ה'. כל עבודת ה' מושתתת על הכרת הטוב. יהי רצון שנדע להודות לבורא עולם על כל הטוב שנתן, נותן ויתן לנו.

אנחנו מתקרבים בצעדי ענק לימים הנוראים. כולנו מגיעים לראש השנה עם רשימת מכולת. אחד מבקש זיווג, אחד ילדים ופרי בטן, אחד פרנסה והשני רפואה.

האם לא הגזמנו? האם אנחנו לא עזי פנים? האם חשבנו לעמוד בסוף השנה ולומר: 'ריבוננו של עולם- תודה! תודה על השנה שחלפה ונשארנו חיים וקיימים'. כמה אנשים לא זכו לחיות עוד שנה בשעה שאנחנו נזכה לברך: "שהחיינו וקיימנו והגענו לזמן הזה". חלפה עוד שנה וב"ה הילדים בריאים! כמה ילדים ל"ע חלו במחלות קשות במהלך השנה.

עברה עוד שנה והקב"ה נתן לנו "לָחֵם לְאָכֹל וּבְגָד לְלַבֵּשׁ" (בראשית כ"ח, כ') וב"ה אנחנו לא צריכים לבקש "מתנות בשר ודם".

הזוהר הקדוש כותב: אנשים עומדים בראש השנה וצווחים "הב הב" בספר חיים ברכה שלום ופרנסה טובה וישועות". אין בעיה לבקש מאת בורא עולם. הבעיה היא שלא אמרנו תודה לחי העולמים על מה שנתן לנו.

נדמיינ לעצמינו: יום חם. אנחנו נוסעים ברכב. לפתע בצדי הדרך אנחנו רואים אדם מזיע מאוד. הוא מנסה לעצור טרמפ.

לאחר שעצרנו לו האיש נכנס לרכב ומלמל דבר מה. אנחנו בטוחים שהוא אמר לנו תודה. אנחנו אומרים לו: "בשמחה".

להפתעתנו הרבה הטרמפיסט עונה: "לא אמרתי תודה! רק אמרתי שלא מרגישים את המזגן. אפשר להגביה את המזגן? דרך אגב אפשר לעצור ליד קיוסק ולקנות לי

בברכת שבת שלום וכתובה וחתימה טובה הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות מברשת ציון

זמני לכת

19: 56	19: 13	18: 02	י"מ
19: 53	19: 11	18: 20	ת"א
19: 55	19: 12	18: 22	מ"ב
19: 55	19: 12	18: 21	כ"ג

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאלוהי ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
להצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר ולילד אלחנן רפאל בן אריס ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - ראש השנה - חלק א'

מהם מנהגי ערב ראש-השנה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

בערב ראש השנה בתפילת שחרית לא אומרים וידוי ונפילת אפיים. מנהג הספרדים גם לא לומר מזמור "יענך ה' ביום צרה" (תהילים כ', ב') ובנוסף לא אומרים את המזמור "תפלה לדוד הטה ה' אָזְנְךָ" (תהילים פ"ו, א').

מנהג האשכנזים לומר מזמור "יענך ה' ביום צרה" (תהילים כ', ב') למרות שלא אומרים וידוי ונפילת אפיים.

בתפילת מנחה של ערב ראש השנה לא אומרים וידוי ונפילת אפיים.

נוהגים לעשות התרת נדרים בערב ראש השנה. מנהג ישראל להסתפר בערב ר"ה לכבוד החג. לובשים בגדים מכובסים ומגוהצים לכבוד יום טוב, למרות שהוא יום דין ומשפט. אנחנו מראים בכך, שאנחנו בטוחים בחסדי ה' שיוציא לאור משפטינו ויכתבנו לחיים טובים. **מקורות:** שו"ע סימן תקפ"א סעיף ד'.

מנהג יפה לטבול במקווה טהרה בערב ראש השנה, מכיוון שהטהרה מועילה לתפילת האדם. לכתחילה יטבול מתחילת שעה זמנית חמישית של היום. לא יברך על טבילה זו.

יטבול חמש טבילות ויכוון עבור כל טבילה:

א. בשביל הטהרה.

ב. לתיקון מידת הכעס.

ג. למתק את הדינים והגבורות בחסדים.

ד. להעביר מעליו את לבושי החול ויכוון 'תכלה שנה וקללותיה'.

ה. לקבל את קדושת ראש השנה ויכוון 'תחל שנה וברכותיה'.

מי שלא זוכר את כוונות הטבילות יטבול חמש פעמים ויכוון בטבילתו לפי מה שכתוב בספרים הקדושים ועל דעת רבותינו. **מקורות:** בן איש חי, ניצבים שנה א' הלכה ג'

אדם שלא יכול ללכת למקווה טהרה לטבול, הדבר הנכון שישפוך על גופו כשניים-עשר וחצי ליטר מים. אפשר לעשות זאת על ידי מקלחת: יעמוד תחת הטוש במקלחת כשהברז פתוח עד שישער בדעתו שנשפך עליו שיעור זה. אין הבדל בין מים חמים לקרים.

התורה מגינה ומצילה

הגאון הצדיק רבי משה ניישלוס זצ"ל (אב"ד סקוירא) כשהספיד את רבינו מרן פוסק הדור הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל סיפר: אדם הלך בגרנד-סטריט בניו יורק. לפתע הוא ראה ילד שרדף אחרי ילד אחר כדי לתפוס אותו. הלה פרץ בין המכוניות החונות וחצה את הכביש בריצה. הרודף מיהר אחריו. רכב שהגיח במהירות פגע בילד הרודף והעיף אותו למרחק כחמישה עשר מטרים. מחבטת העוצמה הכיפה שלו עפה באוויר. עוברים ושבים התגודדו סביב הילד והזעיקו מיד אמבולנס.

אותו אדם חשב: "רחמנות על ילד יהודי!". הוא נזכר שהוא ממש לפני בית רבינו. הוא מיהר, עלה ונקש בדלת. רבינו פתח את הדלת וראה איש חיוור כולו. רבינו שאל: "מה קרה, על מה הבהלה?". הלה סיפר: "שני ילדים רצו וחצו את הכביש. מכונית פגעה באחד, מצבו אנוש". "היכן?", רבינו חקר. "פה, למטה, מתחת לבית!". "הזעיקו אמבולנס?" - "כן". "טוב, ייקחו אותו לבית הרפואה. על מה הרעש?!".

"אבל הוא ילד יהודי!", קרא. "מי סיפר לך? הילד שנפגע הוא לא יהודי!", רבינו קבע. "במו עיניי ראיתי את כיפתו עפה!". "לא היתה זו כיפתו", רבינו הפטיר ושב לתלמודו. האיש תמה והחליט לחקור בדבר. הוא חיפש עד שמצא אדם שראה את כל האירוע מהתחלה ועד הסוף. האיש סיפר לו: "ילד גוי רדף אחרי ילד יהודי כדי להרביץ לו".

"הילד היהודי ברח מפניו. הוא הצליח לחצות את הכביש בשלום אבל בתוך כך עפה כיפתו מראשו. הילד הגוי רדף אחריו ונפגע על ידי המכונית". הדברים נאמרו ממש כדברי רבינו. "אבל מהיכן ידע? רוח הקודש גלויה!". האיש עלה בשנית לרבינו וסיפר. רבינו לא התפעל. "לא נביא ולא בן נביא אני", אמר. "אבל אני לומד תורה בהתמדה ויגיעה והתורה מגינה ומצילה. הבנתי שלא יכול להיות שילד יהודי יפגע מתחת לבית!". (מעובד מתוך 'קול התורה', ויגד משה)

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,
חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי
בטל' 052-6329144
(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב יהודה שמחון זצ"ל

המקובל הרב יהודה שמחון זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ז (1897) בעיירה שיפא שבמרוקו. משפחה שמחון היו כ"ו דורות של צדיקים וחסידים קדושי עליון, בן אחר בן ללא הפסק. רבינו היה הדור ה-כ"ז בשושלת המעטירה.

ברבות השנים רבינו התיישב בעיירה ארפוד שבמרוקו, שם קשר קשרי קיימא עם משפחת אביחצירא המעטירה, כשראשית הקשר בין המשפחות מקורו בדורות קדומים. הצדיק רבי אברהם בן שמחון זצ"ל (סבו של רבינו) היה מתלמידי הגאון הקדוש מרן רבי יעקב אביחצירא זצוקלה"ה, כפי שעולה ממכתב שרבי יעקב זצ"ל שלח לו. הוא גם היה מתלמידי המובהקים של הגאון הקדוש רבי דוד אביחצירא עטרת ראשנו הי"ד.

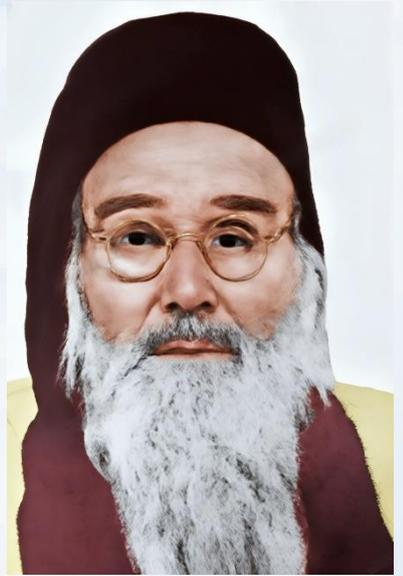
רבינו נודע כמקובל וכאיש מופת. איתמחי גברא ואיתמחי קמיעא. איש אשכולות שכולם אהבו ונעזרו בו רבות. רבינו שימש בתור מוהל וזכה להכניס אלפים מילדי ישראל בבריתו של אברהם אבינו ע"ה. את הכל עשה בהתנדבות לשם שמיים. כמו כן שימש חזן ופייטן, מלמד תשב"ר, ספרא דדיינא ושוחט ראשי.

רבינו פעל רבות להשכנת שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו. הצטיין ביותר במידת הענווה המופלגת שאפיינה את דמותו. שקידתו והתמדתו בתורה הקדושה היו לשם דבר. בני ביתו העידו עליו שלא פסיק פומיה מגירסא בכל מקצועות התורה- תנ"ך, ש"ס ופוסקים, זוהר וקבלה.

בשנת ה'תשכ"ב (1962) רבי יהודה יחד עם בני משפחתו עלו לארץ ישראל. רבים הגיעו להקביל את פניו ובראשם הצדיק הגאון רבינו יצחק אביחצירא ה'בבא חאקי' זיע"א (דוד אשתו שכיבד את רבינו מאוד). רבינו התיישב בעיר האבות באר-שבע ובה התגורר כשנתיים ימים עד ליומו האחרון. נפטר ב-כ"ב אלול ה'תשכ"ד (1964). חי כ-67 שנים. ציונו בבית העלמין הישן באר שבע, ציונו סמוך לציונו של הצדיק רבי חיים חורי זצ"ל.

סבא (מצד האב): הגאון ר' אברהם (מתלמידי הגאון הקדוש מרן רבי יעקב אביחצירא וכן למד היה מתלמידיו המובהקים של הגאון הקדוש רבי דוד אביחצירא עטרת ראשנו, הי"ד).
אביו: הגאון הקדוש ר' יעקב. **נשותיו:** מרת עזיזה (זיווג ראשון- נפטרה בארפוד בעודה צעירה לימים), מרת מרים שמחה (זיווג שני- בתו של הגאון הקדוש רבי מסעוד שטרית זצ"ל, המכונה ה'בבא סידי', אחיו מאם של ה'בבא סאלי' זיע"א).

בתו: מרת יאקוט (נישאה לר' מאיר פחימה זצ"ל, מחשובי השוחטים בעירו). **חברותא:** הגאון הקדוש רבי מאיר אביחצירא זיע"א, הגאון הקדוש ר' מכלוף אביחצירא (תלמיד חבר לרבינו).
מתלמידיו: הצדיק הקדוש ר' אלעזר אביחצירא, הגאון ר' אליהו אברג'ל (חבר בית הדין הגדול).
מספריו: **ישבח ורינה**- פיוטים.

האדמו"ר רבי דוד חי אביחצירא שליט"א העיד: "רבי יהודה בן שמחון, לא היה כמוהו בקמיעות. היה צדיק יסוד עולם!". סיפורים רבים ועדויות רבות מספרים על אודות הצדיק שהוציא דיבוקים וכיו"ב.

בתו יאקוט סיפרה: בעיירה ארפוד התגוררה משפחה אמידה בשם משפחת תורג'מן. משפחה זו הכניסה ספר תורה לבית הכנסת וערכה לכבודו סעודת מצווה. רבי יהודה ישב בסעודה בראש השולחן. השמחה גאתה לשחקים ובני העיר פייטו ושוררו לכבוד המצווה החשובה. לפתע נכנס אחד מבני המשפחה בבהלה ואמר שממון רב של בני המשפחה נגב במהלך השמחה.

בצר להם בני המשפחה פנו לרבינו ושאלו מה עליהם לעשות. הצדיק ביקש שיביאו לו כוס עם שמן זית. כשהביאו לפניו רבינו החזיק בידו את הכוס, לחש מה שלחש. לאחר מכן קרא לבתו יאקוט שבאותם ימים היתה כבת חמש. הרב ביקש ממנה שתאמר לו מה היא רואה בכוס. בתו יאקוט העידה שראתה כעין סרטון המופיע בכוס:

"אבא, הנה הוא עולה מהסולם, יורד מהסולם, הנה הוא לוקח את הכסף". לפתע יאקוט ראתה את פני הגנב. אותו אדם היסב איתם בשולחן כשהוא מפיט ומשורר לכבודה של גניבה. (לימים השתדך המקובל הצדיק רבי דוד מנהריה שליט"א עם משפחת תורג'מן הנזכרת והתחתן עם בתו של רבי עזר תורג'מן וגם הוא נכח באותו זמן והוא אישר את המעשה).

תלמידו הגאון רבי אליהו אברג'ל (חבר בית הדין הגדול) העיד על רבינו: "בילדותי זכיתי ללמוד שנה תמימה אצל הצדיק, שהיה עושה כמעשה רבי פרידא ממש. רבינו הסביר את הלימוד בצורה פשוטה וברורה עד שאני וחברי זכינו להבין את הלימוד לאמיתו. אם אחד מהתלמידים לא היה מבין, רבינו היה חוזר ומסביר את הלימוד לאט ובסבלנות אין קץ עד שהיה ברור שהתלמיד אכן הבין כראוי את הלימוד. הוא החדיר בנו תורה, קדושה ויראת שמיים שמלווים אותנו במשך כל חיינו.

"אספר דבר נוסף החקוק בזכרוני; עוד שהייתי ילד קטן הייתי רואה את הגאון הקדוש רבי יהודה זצ"ל מהלך הלך ושוב עם הצדיק המקובל רבינו מאיר אביחצירא זצ"ל (הבבא מאיר זיע"א), שהיה אז צעיר לימים וזקנו עדיין כולו היה שחור. שני הגדולים היו עוסקים בתורה הקדושה ללא הפסקה. כך היה חוזר המעשה על עצמו מידי יום ביומו".

"על הערכתו הגדולה של הגאון הקדוש הבבא מאיר לצדיק ניתן ללמוד מכך שהפקיד בידינו את אוצרו היקר, את בנו הגדול המקובל הצדיק רבי אלעזר זצ"ל (הבבא אלעזר) ומינה את רבינו לשמש כמלמד לבנו".

מעלת זיכוי הרבים

"הילדה שלך ממש היתה דקות ספורות מהגרוע מכול",
כונני הרפואה שהוזעקו למקום אמרו לו. היא הובהלה אל
בית הרפואה וקיבלה שם עירוי וטיפול יסודי.

הרופאים שטיפלו בילדה והיו סביבה סירבו להאמין לסיפור
של האב. "לא יתכן שביום כזה חם הילדה לפי טענתך
היתה ברכב לוחט במשך חמש שעות ונותרה בחיים." "אין
מצב, זה לא הגיוני", אמרו לאבא.

אבל האבא הודה לצערו שאכן הסיפור מדויק לחלוטין ואין
בסיפור שום דברי גוזמה. באותו לילה האבא עלה על יצועו
לישון.

הוא נרדם. לפתע הוא חולם חלום מופלא ויוצא דופן. בחלומו
הוא רואה, שמעלים אותו לדין בבית דין של מעלה. שם דנים
מה לעשות עם הבת שלו. לבסוף קובעים כי עליה להיפטר
מן העולם.

"עמדתי מהצד בבית דין של מעלה ונבהלתי מהמחזה",
האב סיפר, "לפתע ראיתי בצורה ברורה את מרן הצדיק
הרב עובדיה יוסף זצ"ל".

"הצדיק ניגש לבית דין של מעלה כשהוא מתחנן: "אני
מבקש מכם, תשאירו את הילדה הזו בחיים מפני שלאבא
שלה יש זכות גדולה". מרן הרב עובדיה נימק את בקשתו
לפני בית-דין של מעלה: "לאבא שלה יש בית דפוס
בנתניה".

"הוא מרבה להדפיס על חשבונו 'סטיקרים' (מדבקות לרכב)
עם שבטי חיזוק ואמונה: 'ה' אוהב אותך', 'דבר עם ה'
והכל יתגשם', 'קמת בבוקר- תגיד תודה, כל השאר זה
בונוס'".

את כל הסטיקרים הוא מדפיס על חשבונו ומחלק חינם
לאנשים. הם מדביקים את הסטיקרים על החלונות ועל
החלק האחורי של המכוניות שלהם.

יהודים שקוראים את המשפטים האלה מתחזקים
ומתקרבים לאביהם שבשמיים. על כן הוא נחשב כמזכה
הרבים. זכות מזכה הרבים כה גדולה בשמיים, שבזכותה
להציל את בתו מגזירת המוות", כך מרן הרב עובדיה יוסף
חתם את נימוקו בתחנונים לפני בית דין של מעלה, ומיד
התעוררתי מהחלום.

האב, בעל הדפוס מסיים ואומר: "אין לי ספק, שהיה לנו נס
גלוי. לא הגיוני. מעולם לא היה מצב שילדה קטנה היתה
חמש שעות ברכב לוחט ונותרת בחיים. אין לי הסבר, אך
דבר כזה קרה, אבל כשראיתי את החלום הזה באותו
לילה, הרגשתי, ששלחו לי תשובה מהשמיים". ראו עד
לאן מגעת זכותו של מזכה הרבים!

אנחנו נמצאים ימים ספורים לקראת ראש-השנה. ביום זה
אנחנו אומרים: "היום הרת עולם. היום יעמיד במשפט כל
יצורי עולם".

כיצד ניתן לצאת זכאים בדין? אילו סגולות עשויות להכריע
את הכף לטובתנו? אחת מהסגולות היא מעלת זיכוי
הרבים.

אנחנו לא מודעים לזכות העצומה של זיכוי הרבים. להלן
סיפור שמעובד מתוך העלון 'טוב לחסות בהשם' ממנו ניתן
ללמוד מעט על הזכות של מזכה הרבים.

הרה"ג פנחס פרץ מהעיר אופקים שליט"א סיפר את המעשה
המדהים הבא: יש יהודי שבבעלותו בית דפוס בעיר נתניה,
אשר אירע עימו מעשה מופלא ונורא.

בכל יום אשתו היתה לוקחת את הבת שלהם למעון. באותו
יום היא פנתה אליו בבקשה: "בעלי היקר, היום יש לי עניין
דחוף, האם תוכל לקחת את הילדה למעון במקומי?". הבעל
כמובן הסכים ונסע עם הילדה.

הוא הגיע עם הרכב אל בית הדפוס שבבעלותו ונכנס לעבודה.
באזור השעה 13:00 בצהריים אשתו התקשרה אליו והזכירה
לו שלא ישכח להוציא את הילדה מהמעון.

הבעל הסכים בשמחה ועשה את דרכו רגלית לעבר המעון
שהיה לא רחוק מהדפוס. הוא פנה אל המטפלת וביקש את
הילדה.

המטפלת התבוננה בו ואמרה לו: "אני מצטערת אבל אשתך
לא הגיעה היום כהרגלה עם הילדה למעון". הוא השתק
לשבריר שניה ואז הוא קיבל את תדהמת חייו! הוא שכח את
הילדה ברכב מאז השעה 8:00 בבוקר וכלל לא הביא אותה
למעון.

הוא שכח מבקשת אשתו. מכוח ההרגל הוא נסע כהרגלו
ישירות לעבודה, ירד מהרכב כשהילדה הקטנה נשארה
ברכב.

"אני לא מאמין", הוא זעק בקולי קולות והתחיל לרוץ בטירוף
לכיוון הרכב כשהוא מתכוון לקראת הגרוע מכל. במקביל הוא
התקשר לאיחוד הצלה.

הילדה סגורה ברכב ביום חם במשך כחמש שעות! הוא כבר
דמיין את המראה בעיני רוחו. הרי הטמפרטורה ברכב
כשהחלונות סגורים הוא גבוה מאוד.

הוא הגיע אל מול הרכב ולא מאמין למראה עיניו... הילדה
שלו היתה אדומה כמו עגבנייה, אבל למרבה הנס והפלא היא
חיה, יש לה דופק. היא אומנם נושמת בכבדות, אבל היא לא
מתה! כונני הצלה הגיעו תוך שניות ספורות ונתנו לה טיפול
מקדים שהציל את חייה.

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל
פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברוק דב ז"ל
יצחק יצקן בן רחל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה
אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אקביל יוסף חיים בן נסכה ז"ל
סעידה בת שופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל
מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל
יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה
יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל
אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה
רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל
מרים בת מרים ע"ה אריה בן מרים ז"ל דוד יצחק בן פרחא ז"ל
פיבי מלכה בת מזל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה
נעמי בת כתום ע"ה אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה אליאור בן פרידה ז"ל
משה בן רוזה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה
סעדה בת בסה ע"ה שפרה בת פסיה ע"ה בנימין בן דב ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל
רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל
יצחק בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל
קסאנש בת דג'יטו ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל
אסתר בת נעמי ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה
ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה
מישא אסתר בת זהרה ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל מסעוד בן יקוט ז"ל
רחמה בת מסעודה ע"ה סעידה בת תופחה ע"ה איליהו בן חיים משה גרשון ז"ל
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל כל נשמות עם ישראל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תבא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2024 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תבא

- ב ..... ושמחת בכל הטוב - לטב עביד
- ה ..... להגיד שאינך כפוי טובה - חיוב לתת שבח והודאה
- ח ..... שאלתי מאת ה' - כח התפילה בחודש אלול
- י ..... ונצעק אל ה' אלוקי אבותנו - יפה צעקה
- יב ..... לראש ולא לזנב - להתחזק בכל עת ולא ליפול ברוחו
- יג ..... עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב - עבדות ה' מתוך שמחה
- טו ..... שבת 'היום' לה' - בצל כנפיך יחסיון

פרשת כי תבוא

ושמחת בכל הטוב - לטב עבד

בפרשתן (כו יא), 'ושמחת בכל הטוב', פירש בה הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע (ליקוטים) שנרמזו כאן הדרך הישרה שעל ידה יוכל האדם לשמוח תמיד, ועל אף כל הרפתקאי העדו עליה עדיין יוכל להחזיק במידת השמחה, ואם תשאלני כיצד, תשובתו - על ידי שיתחזק באמונה הטחורה ש'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד', וגם הצרה הגדולה ביותר אינה אלא טובה, אלא שלקוצר דעתנו ובינתנו אין בידינו יכולת להשיג אותה. וזהו שאמר הכתוב 'ושמחת בכל הטוב', ר"ל, 'ושמחת ע"י שתדע בכל המאורעות שאינם אלא טוב".

וזה לשון קדשו של הרה"ק בעל התניא זי"ע (אגרה"ק יא), וכשיתבונן האדם בעומק הבנתו ויצייר בדעתו הווייתו מאין בכל רגע ורגע ממש, האיך יעלה על דעתו כי רע לו או שום יסורים מבני חיי ומזוני או שארי יסורין בעולם, הרי האין שהיא חכמתו יתברך הוא מקור החיים והטוב והעונג, והוא העדן שלמעלה מעוה"ב, רק מפני שאינו מושג לכן נדמה לו רע או יסורים, אבל באמת אין רע יורד מלמעלה והכל טוב רק שאינו מושג לגודלו ורב טובו, וזהו עיקר האמונה שבשבילה נברא האדם - להאמין דלית אתר פנוי מיניה ובאור פני מלך חיים, ועל כן 'עזו וחדוה במקומו' הואיל והוא רק טוב

א. וכה ביאר בספר 'גאון יעקב' (הנדפס בעין יעקב) הא דאיתא בגמ' (תענית כב.) שרב ברוקא חוזאה פגש את אליהו הנביא 'בשוקא דבי לפט', ושאלו אם יש כאן אדם שהוא בן עולם הבא, לסוף הראה לו אליהו על שני אנשים שהם בני עוה"ב, שאלם רב חוזאה למעשיהם שבגין כך זכו להיות בני עוה"ב, השיבו לו 'אינשי בדוחי אנן מבדחינן עציבי, אי נמי כי חזינן בי תרי דאית להו תיגרא בהדייהו טרחינן ועבדינן להו שלמא' - אנשים שמחים ומשמחים בני אדם ומשכינים שלום בין הניצים. ולכאורה קשה לאיזה צורך היה לו לרב חוזאה לדעת מיהו בן עוה"ב, וכי ביקש לבוא עימם בקשרי שידוכין... וביותר מקשה, היאך באמת השיב לו אליהו על אנשים אשר המה חיים בעולם הזה שהם בני עוה"ב, והרי מקרא מפורש כתיב (איוב טו טו) 'הן בקדושי לא יאמין', שכל זמן שלא פסק ממנו יצר הרע מי יודע מה יהיה באחריתו, ואפילו לגבי אבות העולם מצינו (תנחומא תולדות ז) שאין הקב"ה מייחד שמו על החיים. ומבאר, כי כוונת רב חוזאה היתה לשאול, האם יש מי שזוכה להשיג בעודו בעוה"ז מעין תענוגי עוה"ב, למען יוכל ללמוד מדרכיו ולהשיג אף הוא אותה הנאה, והיינו כי אין שום דבר מתענוגי עוה"ז שלא יתערב בו עצב, 'כי אם יאכל וישבע מכל תענוגים, אז מלבד שיולידו לו חלאים רעים מריבוי המאכל, אף יתעצב מהעדר אוהביו והפסד ממון, עוד איזה קטטה ומריבה ימצא', אכן תענוג עוה"ב הוא בשלמות אשר אין בו שום עצבות כלל, והוא התענוג האמיתי. והרוצה להנות בעודו חי בעוה"ז כעין תענוג עוה"ב 'יהיה שמח וטוב לב בכל ענייניו, לקבל כל ענייני הנהגותיו בשמחה, ולא יתעצב בשום דבר מהמקרים אשר יזדמן, כי יאמר הלא מאת אלוקים הוא ולמה זה אתעצב. גם אם יראה אחרים מתעצבים או מריבים זה בזה גם כן ירבה שלום ביניהם וינחם את ליבם', ואכן זהו דוגמת עוה"ב 'אשר אין שם עצב ורוגז והכל בתכלית התענוג והשלום'. ומוסיף לבאר עוד שזהו עומק הברכה הנזכרת בגמ' (ברכות יז.) 'עולמך תראה בחייך' - שגם בעודו בחיי העוה"ז יזכה להשיג מתענוגי עוה"ב מתוך מנוחה ושלווה ששון ושמחה.

ב. והרי שלאמיתו של דבר ה'רעה' היא הרבה יותר טובה מה'טובה', ואדרבה דייקא מחמת רוב הטובה הגנוזה ב'רעה' על כן אי אפשר להשיג עד כמה טוב וחסד יש בדבר עד שנדמית כ'רעה'. משל למה הדבר דומה, לכוס חמין שנתנו בה צוקער (סוכר) במידה גדושה ורחבה, ולרוב מתיקות המים אי אפשר אפילו להכניסם לפה... כי לפי התכונות שהטביע הקב"ה בכריותיו וחוש הטעם שנתן להם נדמה להם כי מתיקות יתירה - רעה היא... אכן אילו היה לנו 'כלים' להשיג את רוב המתיקות היינו מבינים עד כמה הדבר הוא מתוק שבמתוק...

וכה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (הובא בספר 'יסוד העבודה' מכתבי קודש אות ג) ...כללו של בטחון להאמין באמונה שלימה שכל דבר הנעשה מה' שהוא טוב לכל, והכל נעשה לטובת האדם, ומה שאינו בהבנת האדם (יאמין ש) הטובה הנעשה הוא בערך דבר הנסתר מהשגה ובוודאי היא יותר טובה, וד"ל. עכ"ל. כלומר שאף הטובה הטמונה כאן היא טובה

כי תבוא לפי שנחמתם בצידם, שאין פסוק ופסוק שלא הזכיר בו שם הוי"ה המורה על הרחמים (כמו ישלח הוי"ה בך וכו'), להודיע, שהמדה היא ברחמים, ואין לך נחמה גדולה מזו, עכ"ל.

ביאור הדברים, שכאשר יודע האדם כי כל מכה וכל צרה שלא תבוא היא מאתו ית', והוא 'זוכר' את שם השי"ת, הרי הא גופא היא נחמתו בעניו, שהלא הקב"ה הוא מקור הטוב והחסד, ומפי עליון לא תצא הרעה, וגם מה שנראה לעין בשר כרעה היא באמת טובה גדולה, אלא שקצרה דעת האדם וקטנה בינתו מלהבין מהי אותה טובה, אולם מאמין הוא שכל מה העביד רחמנא לטב עביד. ודע, כי על ידי האמונה הזאת יובה לראות במהרה בישועת ה' כי תבוא.

כל היום, וע"כ ראשית הכל שישמח האדם ויגל בכל עת ושעה ויחיה ממש באמונתו בה' המחיה ומטיב עמו בכל רגע, ומי שמתעצב ומתאונן מראה בעצמו שיש לו מעט רע ויסורין וחסר לו איזה טובה, והרי זה ככופר ח"ו וע"כ הרחיקו מדת העצבות במאד חכמי האמת. אבל המאמין לא יחוש משום יסורין בעולם ובכל עניני העולם, הן ולא שוין אצלו בהשוואה אמיתית. עכ"ל ק.

בפרשתן (כה טו-סח) נאמרה 'פרשת התוכחה', והקשו בזוה"ק (זו"ח) מדוע לא נזכר בה שום פסוקי נחמה והבטחה כדרך שמצינו ב'קללות' שבפרשת בחוקותי, שם נאמר 'וזכרתי את בריתי יעקב' וגו', ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים. ומבאר הרדב"ז (ח"ב סי' תשס"ט) בזה"ל, כי אין צריך נחמה בפר'

כל כך גדולה עד שאין ביד האדם להשיגה... וכמו שצדיק נסתר מעלתו גדולה יותר מצדיק גלוי וניכר לכל, כך טובה נסתרת עדיפה היא מטובה גלויה.

רמז לדבר נתן בספר 'ארי במסתרים', כי הנה 'אריה' עולה כמנין 'גבורה' (216), כמו כן עולה בגימטריא כמנין ג' פעמים 'חסד', נמצא שכל דבר הנראה כ'גבורה' אינו אלא ג' פעמים 'חסד'... וזהו שאמר הכתוב (איכה ג י) 'דב אורב הוא לי ארי במסתרים' וה'כתיב' הוא 'אריה', שאם נדמה לך כי דב אורב הוא לי אריה... הבט ב'מסתרים' - בתוכן הפנימי שבו ותמצא שאינו 'גבורה' אלא ג' פעמים 'חסד'...

ג. וכמו שכתב בספר 'אגרת הטיול' (להגה"ק רבי חיים אחי המהר"ל מפראג, אות א) כי בכל 'מגילת איכה' לא נזכר שם 'אלוקים' המורה על מידת הדין אלא רק שם הוי"ה שהוא שורש הרחמים, ומבאר טעם הדבר 'להודיע כי ברוגז רחם יזכור כי לא בשטף חמה ישפוט עמו', והיינו שכל הצרות אינם אלא ב'רחמים' ולא על ידי דין ורוגז ח"ו. ד. כה אמר כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זי"ע, בכל מקום שיש קרי וכתוב בתורה יש איזה קשר ושייכות ביניהם, וכגון (בפר' כי תצא) שהכתיב הוא 'נער' (נערה בלא אות ה') והקרי עם ה', לא כן הם פני הדברים בתוכחה, שהקרי והכתיב הינם תיבות אחרות לגמרי (כגון עפולים - טחורים) ללמדך שלא כפי שנראה לך כן הוא האמת... ולדין, בבוא על האדם זמן או מצב של 'תוכחה', עוברים עליו זמנים קשים, ידע שגם אם 'רואה' מציאות של קושי לנגד עיניו הרי 'הקריאה' היא אחרת לגמרי... והנראה כ'צרה' אינו אלא 'חסד ורחמים'... ורמז לדבר, שהנה הבעל קורא אסור לו לקרוא התיבה בע"פ אלא עליו להביט בתוך 'ספר התורה' ולקרוא את ה'קרי' מתוך ה'כתיב' הגם שאינו רואה בעיניו את מה שהוא אומר בפיו, כי בא לומר לנו, עיין היטב ואז תראה שאין זה כפי שנראה לך רק טובה וברכה.

ה. ביאור נפלא הביא בעל ה'אלופי יהודה' בשם אחיו הגאון ר' יעקב ש. פריינד זצ"ל על דברי רש"י (בראשית יח טז) 'כל השקפה שבמקרא לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך מן השמים' (פרשתן כו טו), כי הנה המשקיף ומביט על הנעשה בעולם פעמים יראה לו כי יש כאן הנהגת דין ורעה... אבל כשמשיקיף 'מן השמים' שם רואים כי הכל לטובה, ואין כאן כל רעה כלל וכלל.

ו. נפלאות כתב הגה"צ רבי אליהו דסלר זצ"ל (במכתב, הובא בספר הזכרון עמ' קלג), הנה השי"ת יהפוך את הקללות לברכות, א"כ עלה בדעתי אם אפשר לאמר עפ"י דרך הדרוש, כי כל התוכחות האמורות בפרשה ב' פירושים להם - ויש בכל אחת פירוש אחר השונה מן הפשוט אשר הוא לברכה, אלא שהוא ברמז או בסתר, ואי"ה כשיזכנו השי"ת במהרה בימינו אמון נדע איך הוא ממש כל הענינים ברכות גמורות, הנה לעת עתה אפשר להשתדל בדרך דרוש איך להבין ענין הברכה בכל א' מן התוכחות.

אמנם באמת גם זולת הדרוש היסוד הוא אמיתי, כי אפי' התוכחות כפשטן ברכות הנה, ובשוב ה' את שיבת ציון נראה כי היינו כחולמים, אשר כל הגליות והצרות היו רעות רק בחלום, אבל באמת כל צרה וצרה לא היתה צרה כלל אלא טובה גדולה ורחמים גדולים, כי באמת הרחמים היותר גדולים באתגליא הוא מדת הדין. עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

הנה כתבו רבותינו בעלי התוס' (דעת זקנים) לפרש מה שנאמר בפרשתן (כח ג) 'ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה' וז"ל, ברוך אתה בעיר זו ירושלים שנקראת עיר הקודש, וברוך אתה בשדה זו ציון שנאמר בה (מיכה ג יב) ציון שדה תחרש, עכ"ל. והקשה הגאון רבי שמחה ווסרמן זצ"ל שלכאורה יש לתמוה וכי על כך נאמר 'ברכה' (ברוך אתה) כשציון היא במצב של 'בשדה תחרש'... אכן, כל אחד יודע ש'חרישה' היא מלאכה חשובה ונחוצה ביותר בכדי שתוכל הארץ לתת יכולה באופן משובח, אמור מעתה, כי גם 'חרישת' ציון אינה קללה וחורבן, אלא ברכה והכנה להצמיח 'פירות' גדולים וטובים נאים ומשובחים... ושפיר ניתן לומר ברוך אתה בשדה... (הובא ב'שמחת אלעזר' ח"ב עמ' טו).

ומכאן יתחזק כל מי שעובר 'חרישה', כ'שמסרקות של ברזל' חורשים את גופו ונפשו רח"ל, כי באמת 'חרישה' זו היא טובה וברכה גדולה עבורו, ומאותם ייסורים קשים ומרים ה"י יצמח 'אילנות טובים' להנאות בהם בני אדם... וישים אל ליבו עוד מה שכתב הרה"ק רבי שלמה'ניו מסאדיגורא זי"ע בשם הרה"ק רבי מרדכי מליניץ זי"ע לפרש במה שנאמר (בראשית כז כח) 'ויתן לך', וברש"י, 'יתן ויחזור ויתן', שהנה 'יחזור' יש לפרש מלשון 'חזרה', והכוונה היא, שאם הקב"ה יתן לאדם שפע, ולאחמ"כ ויחזור - נראה שח"ו חזר בו הבורא מרצונו לתת ה"י, באשר הוא רואה שמצבו יורד מטה מטה, לא ידאג ולא יפול ברוחו אלא יתחזק בישועת ה' כי עוד יבוא זמן ושוב יתן... (הובא בחיי שלמה עמ' רנו).

ולא בכדי אומרים פרשה זו 'ויתן לך' בכל מוצש"ק, לרמז, כי גם אם עבר שבוע שהיה נראה שכביכול חזר בו הבורא והפסיד ממנו השפע, דע שגם אחר ה'יחזור' בו, יש תקוה שיתן שוב. וכך מצינו (פרק אין עומדין, ברכות לג.) שתקנו מעיקרא להבדיל על הכוס, לאחמ"כ הענו אז תיקנו שיבדילו בתפילה, חזרו והעשירו שבו להבדיל על הכוס, ועדיין נשארה התקנה להבדיל בתפילה. ומדוע השאירו, כי רצו שיזכרו לדורות עולם, כבר היה פעם מצב של הענו ויצאו ממצב זה להיות עשירים, אף עתה אם יענו אל יתיאשו, כי יחזרו להעשיר.

ז. וכך איתא בחז"ל (דב"ר ד א, מס' סופרים פ"ב א ב) 'אין מפסיקין בתוכחה', היינו שאין מפסיקין באמצע קריאת התוכחה להעלות אחר לתורה. וביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (ראה תרל"ה), פירוש, אין מפסיקין להעמיק ולחשוב מחשבות על ההרפתקאות דעזו עליו, והוא ענין 'מדת ההשתוות' - שיקבל את כל הבא עליו בשווה - בחסדים מגולים או בדין. כי אם אין האדם משתנה בפגעו בו מידת הדין, אין לה קיום להקללה וחולפת ועוברת ממנו (אך אם ח"ו האדם מתפעל יותר מדי, בזה נוסף קיום וחיזוק להרע), וזהו אין מפסיקין - שלא יפסיק מדביקות ובטחון שיש לו בהקב"ה אף שיעבור עליו מה שיעבור, ע"כ.

נמצינו למדים שבמה שהאדם מקבל את הבא עליו באמונה ובטחון, בשלוות הנפש הוא מבטלם מכל וכל, אבל אם הוא מתפעל מהם יותר מדי וכל היום חופף עליהם במחשבתו, אזי אינו כי אם 'שומר' עליהם לבל יסתלקו מאתו. והיינו טעמא כי כל תכלית ה'הסתרה' שהקב"ה מסתיר עצמו בכדי שנדרוש אחריו, וברגע שהאדם 'גילה' את בוראו בתוככי ההסתרה, תיכף ומיד יסיר הקב"ה את הסתרנו מעמו.

וכך ביאר הרה"ק ממונקאטש זי"ע (שער יששכר, תשרי, מאמר הסליחות אות מג) בלשון הפייט שאומרים בסליחות (מוצאי מנוחה) 'רצה עתירתם בעמדם בלילות', שלכאורה היה צריך לומר יותר 'בהשכימם בלילות', אלא הכוונה לעורר זכות בני ישראל העומדים בנסיון האמונה גם כשהם בבחי' בלילות, לגודל החושך והאפלה וההסתר פנים, אך בכל זאת שמך לא שכחנו, ודי בזכות זה כדי לקבל עתירתנו ברצון.

כיוצא בדבר שמעתי מצדיק אחד שליט"א לבאר באופן נורא ביארו במה שאמרו חז"ל (ברכות ס): 'לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' בלשון ארמי, ולא נקטו בלשון הקודש 'כל מה שעושה הקב"ה הכל לטובה' וכיו"ב, וכן כשהובאה ההלכה ב'שולחן ערוך' (אור"ח ר"ל ה) גם כן הובא בלשון ארמי. אלא יתבאר על פי מה שכתבו התוס' (ברכות ג. ד"ה היה) 'אומרים העולם, לכך אומרים קדיש בלשון ארמית, לפי שתפלה נאה ושבח גדול הוא על כן נתקן בלשון תרגום, שלא יבינו המלאכים (כמאמרם שבת יב: שאין מלאכי השרת מכירין בלשון ארמי) ויהיו מתקנאין בנו'. כיו"ב ממש יש לומר, כי אין לך מעלה ושבח גדול יותר מאותו זמן שאיש יהודי שרוי בהסתר וחשכה ובכ"ז אומר בפה מלא שהוא מאמין שהכל לטובה... וחשש גדול הוא שהמלאכים יתקנאו בנו שהרי אין להם 'מצב' כזה, כי לעולם אינם שרויים בחשכה... ובכדי שלא יתקנאו בנו המלאכים תיקנו לאמרו בלשון ארמי שלא יבינו...

עצה נוספת לביטול התוכחה מצינו בדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (נצבים ד"ה אתם נצבים) שלפי המבואר בפרק ערבי פסחים (פסחים קיז.) יש קמ"ז פרקים בספר תהלים, והם מסלקים ומבטלים קמ"ז קללות הנאמרות בתורה הקדושה, מ"ט שבבחוקתי וצ"ח שבכי תבוא, כי בשירות דוד מלך ישראל ממתיקים את כל הקללות שבעולם.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

ה

הוא להודות ולהלל לא-ל הטוב על כל החסד אשר גמל עמו, וכמו שדרשו חז"ל (בספרי, הובא ברש"י פסוק ג) מה שנאמר 'ואמרת אליו' - שאינך כפוי^ט מובה^ט, וענף משורש המצוה הוא לדין, חיוב ההודאה על כל טובה שהקב"ה עשה ועושה עמו.

וז"ל, אין לך אדם שלא נעשה לו נס, בפרט בדורות האלו אשר הצרות מתגברים בכל יום ויום, גזירות ומלחמות עצומות, חרב ורעב, מצור ומצוק, וחלאים רבים, ומי אשר האיר עליו הקב"ה חוט של חסד, והצילו מכל הפגעים רח"ל, יהיה לו לזיכרון תמיד חסדי ה', ולא להיות מכפויי טובה. ולא זו בלבד, אלא כל

להגיד שאינך כפוי טובה - חיוב לתת שבח והודאה בפרשתן (כו ב-ג), 'ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלוקיך נתן לך... ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגרתי היום לה' אלוקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו'. והנה כל האמור בתורה הוא כנבואה הנצרכת לדורות, וגם בזמן הזה לאחר שנחרב הבית עדיין שייך עניינה של מצות הביכורים (כפי שהאריכו בספה"ק).

וביצד היא נעשית בזמן הזה, מבאר ה'קב הישר' (פי"ח) בשם בעל ה'חרדים' כי תוכן עניין ה'ביכורים'

הנה, איתא בחז"ל (דב"ר ד א, מס' סופרים פי"ב א ב) 'אין מפסיקין בתוכחה', היינו שאין מפסיקין באמצע קריאת התוכחה להעלות עולה אחר לתורה, שהרי העולה לתורה פותח בברכו את ה' המבורך, והקב"ה צווח ואומר 'אינו בדין שאתברך ובני בצער', והיינו כדאמרן, בבוא על אדם צרות וייסורים חלילה, עצתו, שיפתח פיו בשבח והודאה להשי"ת בכל לבו ונפשו, וממילא יתבטלו כל צרותיו ומכאוביו, כי הקב"ה יענה כנגדו לומר היאך אתברך מפי בני יקירי והוא בצער - עלי לבטל ממנו את הצער והמכאוב.

ח. מאמר מתוק אמר הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל לבאר מדוע נקטו חז"ל בלשונם להגיד שאינך כפוי טובה, ולא אמרו 'להגיד שאתה מודה להקב"ה וכיו"ב, אלא כי אכן אי אפשר לו לאדם לומר בפה מלא שהוא מודה להקב"ה, שהרי 'אילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו וכו' אין אנחנו מספיקים להודות לך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו על אחת מאלף אלפי אלפים ריבי רבבות פעמים הטובות ניסים ונפלאות שעשית עמנו' (מתוך תפילת 'נשמתי'), ומי יכול להשתבח בעצמו ולומר כי יצא ידי חובת ההודאה... ורק זאת ניתן להיאמר - שלכל הפחות לא יכפור בטובה... לזכור כי ה' אלוקינו הוא גומל לחייבים טובות בכל עת ובכל שעה, ולהודות לו כפי יכולתנו.

על אחת כמה וכמה שעל האדם להיזהר שלא להיות כפוי טובה, ושלא יהיה חלקו מאותם שאינם מכירים בטובתו של מקום אלא אדרבה מבטלים בה, וכאותו מעשה שהיה אצל הגאון הגדול רא"מ שך זצ"ל, פעם ניגש אליו אברך, מרחוק כבר נראו שפניו זוהרות באור ושמחה עילאה, משהתקרב 'בישר' האברך שזה עתה נולדה לו בת במזל טוב, שאלו הגרא"מ, נו, שומעים בכל יום 'מעשים' כאלו, מה השמחה הגדולה האופפת את כל מהותך, נענה ואמר, רבי, זה לי בת ראשונה אחר המתנה של עשרים שנים מיום הנישואין... אחרי הדברים האלה בא אל רה"י אברך ופניו (הצי) נפולות, ו'בישר' לרה"י שנולדה לו בת, תמה רה"י, א"כ עליך להיות בשמחה, מדוע הינך מהלך כאילו היום 'תשעה באב'... השיב הלה, זה לי בביתי שבע בנות, ועתה כבר חשבת שהולד הנולד יהיה 'בן זכר', ולמעשה, שוב בת... עוד בת על בנות... אמר לו הרב שך, לפני כמה רגעים עמד כאן אברך 'בן גילך' והנה קרנו אור פניו - ומדוע, כי נולדה לו בת אחר כ' שנה, הגע בעצמך, מדוע הנך כועס, אילו לא היו נולדים לך ילדים עד היום הזה - הרי היית שרוי ב'שמחת עולם', וכמו זה שהיה מקודם, וכי מן הראוי להיות בעצבות על שכבר חנן אותך השי"ת בשבע בנות... וכדי בזיון וקצף...

ט. עפי"ז ביארו (וכבר נכתב כן בספר 'אהבת ציון' שי"ל בשנת שצ"ט) סמיכות פרשת הבאת הביכורים לעניין מחיית עמלק, כי הנה מצינו בדברי חז"ל (תנחומא בשלח כה) שהביא הקב"ה את עמלק על ישראל על שהיו כפויי טובה, ואמרו 'היש ה' בקרבנו', וכלשונם 'יבוא עמלק כפוי טובה (עי' רש"י במדבר כ יז) ויפרע מעם כפוי טובה' (-כלשון רש"י שמות יז ח, תמיד אני ביניכם ומזומן לכל צרכיכם, ואתם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין?), לכן נסמך ביכורים למחיית עמלק, שאמר הכתוב 'זכור את עשה לך עמלק' על שהייתם כפויי טובה, על כן הָבִיאוּ בִיכּוּרִים וְתוּדוֹ תְּמִיד לַה' הַגּוֹמֵל חֲסָדִים טוֹבִים לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל. וכן הוא בספר חסידים (סי' תרס"ה) אין מדה רעה כמו כפוי טובה, ובתוספתא (שבועות פ"ג ה"ה) איזה הוא שנוי שבעולם זה הכופר במי שבראו.

י. סיפר יהודי חשוב מתושבי לאנדאן הבירה יצ"ו כי בצעירותו (לפני נישואיו) נפטר עליו אביו ז"ל, מכיוון שמקור פרנסת הבית הייתה מבית יצור למזון שהפעיל האב הוכרח זה הבחור עפ"י בקשת אמו לצאת לעבודת יגיע

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

מי אשר משפיע עליו הקב"ה שפע של ברכה, שזכה לישב בביתו בהשקט ובבטח, ופרנסתו היא סדורה, שצריך ליתן שבח והודיה למקום על זאת. ומה מאד מזהיר בספר חרדים, שזהו מכלל מצוות עשה של 'הגדתי היום לה' אלוקיך, כי באתי אל הארץ הטובה', מכאן אזהרה על בני אדם המקבלים טובה והשפעה מהש"ת, ליתן שבח והודיה, ולא לקרות קול קובלנא (מתרעם)

כדרך צרי העין, אשר יותר מאשר נותן להם ה' מזון ומחיה, יותר הם בוכים וקובלים וכו', עכ"ל.

ובן כתב השל"ה הק' (אות יב) בזה"ל, 'וענית ואמרת' (פסוקה) פירש רש"י 'מזכיר חסדי המקום'. ככה מחויב אדם לעשות בינו לבין קונו יתברך כשמשפיע לו איזה טובה או איזה הצלחה, להלל ולהודות לו שהזמין לו זה הדבר ברחמיו וברוב חסדיו ב"ה. עכ"ל". וכבר כתב

כפיים (בהנהלת המפעל). מכיוון שנתבקש כן מאמו פנה אל 'ראש ישיבתו' הגאון רבי יהודה זאב סג"ל זצ"ל (ממאנטשעסטער) ושאלו כדת מה לעשות בזו העת, אמר לו רה"י לפי מצב הנסיבות אכן עליך לבוא לעזרת אמך האלמנה (פשיטא שאין כאן כל הוראה לרבים, וכל מקרה יש לדון לגופו של ענין), אבל זאת אבקשך, שבכל לילה בעמך בתפילת ערבית כשתגיע לתיבות 'על ניסך שבכל יום עמנו' תעצור ותתבונן לחשוב 'איזה נס עשה עמך הקב"ה באותו יום שעבר עליך...' היהודי מגלה את לבו, זה לי כארבעים שנה אשר בכל לילה הנני מקיים את ציווי 'ראש הישיבה' והנני מעיד בפה מלא כי לא היה יום אחד בכל אלו השנים שלא מצאתי בו נס שעשה עמי הבורא יתב"ש.

יא. כמה יסודות נאמנים ו'הלכות גדולות' למדנו בדרכי ה'הודאה' מפרשת הביכורים, הנה ה'אור החיים' מפרש לשון הכתוב 'וענית', וז"ל, ואפשר שהוא עוני, כאדם פחות שקיבל טובה גדולה ממלך שְׁמַעְנֵי עֲצֻמוֹ לִפְנֵי בִלְב נִשְׁבַּר, כמו כן הוא יכניע עצמו לפני ה', עכ"ל, דהיינו שעל האדם להבין את גודל חסדי הבורא עמו, שנתן לו מתנה אף שלא היה ראוי מצד מעשיו, וכל הטובות שעושה עמנו הקב"ה הינם רק מצד מידת הרחמים, ואל יודה מתוך גאוה וזחות הדעת שאכן הגיע לו...

וכבר הבאנו את המסופר, שפעם נכנס אל הרה"ק ה'אמרי חיים' ז"ע איזה יהודי אוד מוצל מאש - מהמלחמה הגדולה, אשר זיכהו ה' וניצל בחיים, זכה לעלות בריא ושלם לארה"ק, גם זכה להנשא ולחיות בשלום ושלווה, וזכה שנוולד לו בן למזל"ט בשעטומ"צ, נכנס ואמר לרבי, רבי ס'קומט זיך מיר א מזל טוב (מגיע לי מזל"ט), שאלו הרה"ק, ומה עוד מגיע לך... כלומר, ראה כמה חסדים טובים גמל עמך הקב"ה, דברים שאינם פשוטים כלל וכלל, אל תחשוב ש'מגיע לך' זכור שהכל חסדים מגולים ומתנות נפלאות.

כמו"כ מעשה באיש שדרש בפדיון הבן של נכדו - אחר שהוא היה אוד מוצל מאש ועבר את כל הצרות והתלאות, ניצל בחיים ונישא ונולדו לו בנים ובנות, השיא כבר בנים ועתה הוא בפדיון הבן של הנכד, בעת הסעודה דרש ואמר, הנה חשבתי לבאר בנוסח שהכהן אומר בפדיון הבן, במאי בעית טפי (במה הינך רוצה יותר בבנך או בחמשת סלעים), ואפשר לומר, שאומרים לאדם בעל שמחה, מאי בעית טפי - מה עוד הנך רוצה - וואס נאך ווילסטו... אחרי ריבוי חסדים גדולים שגמל עמך הא-ל הטוב.

עוד מצינו בפרשה זו, בדברי ה'ראשונים' בדיוק הכתוב 'ארמי אובד אבי', מיהו 'ארמי' זה שאיבד את אבינו... וחז"ל פירשוהו כלפי לבן הארמי (ועי' ברש"י), אכן ה'אבן עזרא' וה'ספורנו' ביארו שהכוונה ליעקב אבינו, וכאילו נכתב, אבינו [- יעקב] כשהיה ארמי (כשישב בארם) היה אובד - עני מנכסים, כמו גר בארץ נכריה בלא כלום, וכך היה גם כשירד למצרים ויגר שם במתי מעט, והכוונה שבאים אנו להודות להקב"ה שכל הארץ והפירות אינם שלנו מירושת יעקב אבינו, שהרי לא היה לו מאומה, אלא ה' אלוקינו הוא שנתן לנו את האדמה והאת היכול שהצמיחה. ומבאר רבינו בחיי עומק העניין בזה, שיתחייב האדם לתת אל לבו בזמן מעלתו ושלותו - זמן הירידה והשפלות שהיה לו, דהיינו שבשעה ש'זורחת עליו השמש' וזכה להארת פנים צריך להתבונן בצער והמצוקה שהיה לו מקודם לכן, כיצד זכה ש'מאשפות ירים אביון', כי עי"ז תהא ההודאה מכל הלב.

ידועה המליצה, מעשה באיש עני ואביון שהיה דר בקצה העיר בבית נוטה ליפול, פעם הציע לו אחד מידידיו בעל חנות שיקנה אצלו 'כרטיס להגרלת הלאטער"י' (לוטו), אמר לו העני וכי שוטה אתה, והלא אם יזדמן לידי 'שווה פרוטה' אקנה בה מעט לחם לעולליי הרכים ולא כרטיסי הגרלה... ריחם עליו ידידו והציע לו את דמי ההגרלה כהלוואה, שאם ירוויח בלוטו ישיב לו את ההלוואה, ובאם לאו יהיה פטור. ואכן, באישון ליל ראה הידיד שעני זה זכה באלפי זהב וכסף... מיד החיש פעמיו לבית העני שכבר ישן בעמקות נפלאה, ברצונו להודיע לו על ה'זכיה' הגדולה שנפלה בחלקו שנעשה לעשיר העיירה, בלב מלא התרגשות דפק על הדלת, תחילה בדפיקות שלוות ושקטות,

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

רבינו ה'אור החיים' הק' זי"ע (שמות כב ו) 'אין לך שעה גופו בין בבחינת צרכיו', נמצא שתמיד עלינו לתת שבח ורגע שאין השי"ת עושה פעולה עם האדם בין בבחינת והודאה להשי"ת על נפלאותיו וטובותיו בכל עת².

משלא נענה דפק בחזקה בידעו שוודאי רצון בעה"ב שיקיצנו משנתנו להודיעו בשורה טובה זו. עד שבשעטו"מ נייעור הבעלים, ניגש אל הדלת ב'בגדי שינה' פתח סדק צר בדלת, ושאל את האורח מה רצונך... ענה לו ידידו 'רציתי לבשרך כי זכית בהגרות הלוטו'... תוכ"ד נשתנה קולו של בעה"ב והחל גוער בו, ממילא כל בני העיר אינם יודעים מכך, אבל אתה הרי יודע כי הנני 'עשיר העיירה', וכי כך נוהגים, ב'חוצפה' כזאת - לדפוק בבית העשיר באישון ליל... ותוספת דברים אך למותר, עדיין יושב הוא בביתו הרעוע המט ליפול, וכבר 'שכח' הכל, וכבר ממחר לגעור ולנזוף במי שבא להיטיב לו ולבשר לו 'בשורה טובה' אודות עשירותו...

הוסיף הגאון רבי איסר זלמן מלצר זי"ע (הקדמה לאבן האזל 'עבודה' ח"ב) ביתר שאת, שהנה נאמר (תהילים ל א) 'מזמור שיר חנוכת הבית לדוד', והיינו שיר והודאה על חנוכת בית המקדש, וכבר נתקשו המפרשים בביאור המשך המזמור שנראה ממנו שמודה על שנתרפא מחליו, וכמו שאמר (פסוק ג-ד) 'ה' אלוקי שוועתי אליך ותרפאני וגו', חיותני מירדי בור'.

ומבאר הגרא"ז, כי הנה מדרכו של עולם, איש עני של"ע נעשה חולה, הרי מעתה אין לו דאגות אחרות זולתי ענין חליו, וכל תפילותיו אינם אלא שיעזרוהו ה' ויסיר ממנו מחלתו וישלח לו רפואה שלימה, עד שב"ה חזר לאיתנו ולבריאותו, אז חזר להתפלל על דוחק פרנסתו, ושמע אלוקים גם לתפילה זו, ונתקיים בו 'ענני במרחב י-ה', וזכה לפרנסה בהרחבה, וב"ה במשך הזמן התרוממה קרנו התעשר בעשירות גדולה, גם בנה בית גדול, וכשהגיע היום המיוחל עשה 'חנוכת הבית' ברוב פאר והדר, ובמקהלות עם הודה להקב"ה על עשרו ואשרו שזכה ל'דירה נאה'. אמנם שכח מלהודות על החסד שנעשה עמו בבריאות גופו והצלתו מאותה מחלה, גם שכח להודות על שהרימו הקב"ה מדלותו ועניותו, אלא כל מחשבותיו כעת הם רק על העשירות ועל ה'בית הגדול'... זה הכלל, מטבע האדם שתיכף לאחר שנושע מצרה פלונית שוכח את כל הצער שהיה לו... אך שלימות ההודאה היא שבכל חסד וחסד שנעשה לו יזכור גם את אשר עבר עליו מקודם לכן, ויודה על כל החסדים שנעשו לו מעודו ועד היום הזה. וזאת למדנו מדוד המלך ע"ה, שבשעה שבא להודות על 'חנוכת הבית' זכר 'חסדו ואמונתו' - גם את הנס שהיה לו שנתרפא ממחלתו, וכמו שמסיים ואומר 'למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלוקי לעולם אודך', לא הודאה לשעתה, אלא 'לעולם' אודך...

עוד בה ייאמר, הנה פירש רש"י מה שנאמר 'וענית' - שהוא 'לשון הרמת קול', והקשה הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע, מה מקום להרמת הקול, והרי אמרו חז"ל (ברכות כד:) 'המשמיע קולו בתפלתו הרי זה מקטני אמנה' (וברש"י, שמראה 'כאילו אין הקב"ה שומע תפילת לחש'), וביאר, כי מדרך העולם שבשעת הצרה זועקים בקול גדול, ומקיימים בעצמם את לשון הכתוב 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו'... על כן בדין הוא שגם ההודאה תהיה בקול רם ולא בשפה רפה... יב. והדברים אמורים ביותר בעמדנו ב'אחרית שנה', שהכל מברכין 'תכלה שנה וקללותיה', ואף אם אכן 'כל לבב דוי וכל ראש לחלי', מ"מ לא נמצא איש שלא היטיב עמו הבורא בכל השנה 'על חיינו המסורים בידך... על ניסך שבכל יום עמנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת ערב ובוקר וצהרים', מדוע לא יודה כל אחד באשר הוא, למי שאנו אומרים עליו בכל יום 'הטוב כי לא כלו רחמיך, והמרחם כי לא תמו חסדיך' - על כל הטובה שגמל עמו הבורא בזו השנה... וכי רק רעה (טובה הנראית כרעה) גמלוהו מן השמים, וכי מי נתן לו חיים, לחם לאכול ובגד ללבוש, בית מדור ללון שם... וכו' וכו'. וכמו שהמליצו בשם החודש אלול שהוא ר"ת אפשר להודות וצריך להודות... עוד אמרו, אלול ר"ת 'ועתה אלוקינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך' (ד"ה א' כט יג), גם הובא (עי' ליקוטי מהר"ח) ש'אלול' ר"ת 'ויאמרו לאמור אשירה לה' (שמות טו א), כי הזמן גרמא להודות ולומר 'שירה' על כל השנה שעברה.

אבל, באמת אמרו, כי לאו דווקא כשיארע לאדם נס מחוץ לדרך הטבע עליו להודות, אלא ענין ההודאה היא - להודות בזה כי ה' ברא עולמו ובכל עת פניו אלינו להיטיב לנו ולהוסיף לנו טובה על טובתנו ללא הפסק שיעור ורגע, וכבר הוכיח כן הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצ"ל מדברי המשנה (אבות ה ה) 'עשרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש', וראה זה פלא, כל הניסים שהמשנה מונה הם בדרך השלילה 'לא הפילה אשה... ולא הסריח בשר הקודש מעולם, ולא נראה זבוב... ולא כיבו גשמים אש של עצי המערכה', ללמדך שגם זה לנס ייחשב. ועל האדם להודות גם כשמהלך החיים הולך לו למישרין מבלי שיארעו לו תקלות והפרעות, וההודאה עליהם תהיה לא פחות

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

בנסיות ומבתי מדרשות, אמר הקב"ה אם תעשה כן דע שאתה מקבל פני השכינה, עכ"ל. וכתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"א) בזה"ל, היא הבטחה גדולה כי לעולם אין תפלה חוזרת ריקם, וצריך האדם להיות עומד אצל הפתח עד שנפתח לו (עת רצון). ויש זמנים שפותחין משמים" כמו באלול ועשרת ימי תשובה שהם

שאלתי מאת ה' - כה התפילה בחודש אלול איתא במדרש בפרשתן (דב"ר ז ב), 'אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוונות פתחי' (משלי ח לד), אמר ר' יהודה בר סימא, וכי יש מזוזה בבתי כנסיות (והלא בתי כנסיות פטורין מן המזוזה), אלא מה המזוזה הזו אינה זזה מהפתח כך לא תהא זו מבתי

מהניסים הגלויים. הוא שאומר הכתוב (תהלים קז א) 'הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו', שיש להודות לקב"ה לא רק כשהיה לו רע ויצא ממצבו זה, אלא גם בשעה כי טוב בכל מצב, ובכל עת כי לעולם חסדו.

כה היה מעשה באברך שבאחד הלילות נכנס הביתה כדרכו, ומשום מה לא הגישו לפניו את 'סעודת הערב' כרגיל, ולא עוד אלא שראה לתדהמתו כי הכיור מלא בכלים מלוכלכים ושיירי מאכלים דבוקים בהם... ושאל בחרי אף את בני ביתו מה עשית היום... כמי שאומר מדוע את יושבת בטל מבלי לעשות כלום... שמעה חרפתה ולא ענתה. למחרת שוב ראה שכמעשה מאתמול כך מעשיה היום, מטבח מלוכלך ואוכל אין, חזר על שאלתו מה עשית היום, והיא מתעטפת בשתיקתה... ביום השלישי כשפתח את דלת הבית חשכו עיניו, הילדים מסתובבים בלא מלבושים הולמים, בוקה ומבולקה בכל פינות הבית, הקירות מעוטרת בכתמי שוקולד - מעשה ידי הילדים להתפאר, והיא שוכבת במיטתה, הרים קול בצעקה מה עשית היום, פתחה את פיה בחכמה ואמרה, אכן היום לא עשיתי כלום... והיה בזה תוכחת מגולה ללמדו כי כך נראה בית כשהיא לא עושה כלום, ומעתה יבין היטב כמה עשתה ועשתה ביום אתמול ושלשום בעת אשר היה נדמה לו שלא עשתה מאומה מאחר שלא הייתה מוכנת לו סעודתו... ומלבד הלימוד בארחות החיים שיבין וישכיל כל איש כמה יגיעה ו'עבודה' יש בסדר יומה רגיל של עקרת הבית, הרי יש בזה גם מוסר השכל כלפי הנהגת האדם לבוראו ית', כי אם בדבר אחד אין הקב"ה עושה כרצונו... אל יתרעם אלא יזכור היטב כמה חסד ורחמים עושה עמו הקב"ה בכל רגע ורגע, ואוי לו ואוי לנפשו אילו לא היה עושה הקב"ה היום כלום כי אז לא היה נשאר ממנו שריד ופליט...

יג. בימיו של הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד זצוק"ל היה חי בעיה"ק ירושלים יהודי בשם רבי אברהם שהיה משמש כ'סתת' אבנים לבניה, והיה נקרא רבי אברהם'לע דער טשעטשער, באחד הימים נפלו אבנים גדולות על רגליו של ר"א, ועצמותיהם נשברו, ולא נמצאה עברו רפואה בין הרופאים שבירושלים, והיו שתי רגליו נתונות בסכנה, על כן קרא הרי"ח לכמה 'גבאי צדקה' והטיל עליהם להשיג בדחיפות די מעות עבור ר"א, כדי שיוכל להפליג לעיר וינא לדרוש שם ברופאים. הגבאים הצליחו להשיג עבורו מעות להוצאות הנסיעה ותו לא מידי. ר"א הפליג לדרכו מתוך בטחון בה' שבבואו לווינא יעזרהו השי"ת וימציא לידו את שאר המעות. ר"א הגיע לווינא ויפן כה וכה וירא כי אין לו מכיר, לאידך, הרופאים לא אבו לטפל בו מבלי תשלום ממון ודמים... בצר לו ישב באיזהו מקום ובכה תמרורים, עבר שם אדם אחד מכובד וירא איש עברי בוכה, וישאלהו לפשר הבכי, ענה ר"א, כי הוא בא מירושלים אחרי שסיתת אבנים לצורך פרנסתו ברצותו לתת לחם לפי הטף, אבל רגליו נשברו, ולא נמצא לו מזור בעירו, על כן כתת רגליו הנה, אבל מה יעשה ואין לו מעות לשלם לרופאים. הוציא האיש פיסת נייר מכיסו רשם בה כמה שורות בלע"ז, ונתנו לר"א. וכה אמר לו, לך נא אל ביה"ח פלוני הטוב ביותר, תן להם הנייר, והכל יבוא על מקומו בשלום. ר"א החיש פעמיו לשערי ביה"ח, נתן לשומר את הנייר, והלה קרא מיד לרופאים שאכן קיבלו אותו בסבר פנים יפות, מיד ניתחו את רגליו וטיפלו בו את הטיפול הטוב ביותר, עד שהחלים לגמרי. משיצא בירר מה טיבו של הנייר שנתן לו האיש ברחובה של עיר, אמרו לו זה האיש היה הקיסר 'פראנץ יוזף' אשר משום מה מצאת חן בעיניו, וציוה עלינו לטפל בך כאילו היית בנו יקירו.

משחזר לירושלים, היו הכל שמחים לראותו בריא ושלם, מהלך בנחת על שתי רגליו. כשרי"ח הגיע לתפילת שחרית שמע את ה'קול' מהלך במחנה, רבי אברהם'לע איז דא (ר"א נמצא) עם שתי רגלים בריאות, והזמינו להכנס אליו אחר שחרית, משנכנס הרגיש בו רי"ח שאיננו שמח בלב שלם, ושאלו מה היה ואיך היה, ר"א סיפר את כל דבר הנסיעה, ואת דבר הנייר שקיבל ממאן דהו - ומיהו, ה"ה הקיסר 'פראנץ יוזף'... ולכן אני בוכה, כי אם אכן כבר מצאתי חן בעיני הקיסר, מדוע לא ניצלתי את ההזדמנות לבקש ממנו להשלים לי כל צרכי, לשלם החובות, ולעמוד על שתי רגלי בפרנסתי לדורות עולם. אחי ורעי אהובי וידידי, בימים הללו כאשר הננו כביכול מוצאים חן

עת הצרה לכל הדעות היא עושה כולה, וכבר מצינו בגדולת תפילה שקודם הצרה בדברי חז"ל (סנהדרין מב): 'לעולם יקדים אדם תפילה לצרה'.

וזוסיף הרש"ק, כי פעמים שיש חסרון בתפילה שקודם עת צרה כי איננה בכוונה כל כך כמו בעת צרה, אלא שהקב"ה ברחמיו מצרף את התפילה שבעת צרה שהיא בכוונה חזקה עם מעלת התפילה שקודם הצרה שעליה אמרו 'עושה כולה', מצטרפים זה לזה ובאה לו ישועה שלימה. עפ"ז כתב עוד, שהתפילה בחודש אלול היא 'בתפילה קודם הצרה', קודם שיתחיל הדין בר"ה, ועל כן יפה היא ביותר ופועלת הכל, אכן הקב"ה ברוב רחמיו מצרף את התקיעות והתפילות

ימי רצון", ולפי מה שאדם דופק כל ימי השנה כך נפתח לו באלה הימים, אם כי וודאי כל השב פותחין לו עתה, אבל כל התפלות שלא היה להם עליה כל השנה מתעלין גם כן עכשיו. ובימים אלו מבקשין בשמים שיתעוררו בני ישראל בתשובה. עכ"ל.

חידוש נפלא מחדש הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (קהלת יעקב אלול עמודים רי-ריא), שהנה נחלקו חז"ל (עיי' ויק"ר י ה) אם תפילה עושה מחצה או כולה, ומחדש, שבחודש אלול לבולי עלמא התפילה עושה כולה. וקבע יסוד זה לגבי כל השנה, שרק בתפילה שמתפללים אחר שכבר הגיעה 'עת הצרה' ח"ו נחלקו אם תפילה עושה כולה או מחצה, אבל בתפילה הבאה טרם בוא

בעיני ה' - אני לדודי ודודי לי, הבה ננצל את ההזדמנות להתקרב אליו ולבקש ממנו ככל צרכינו בשפע גדול, ככל אשר תאוה נפשנו.

עוד רגע אדבר בענין הקרבה אל ה' בימים הללו, וכלשונו של הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עץ הדעת טוב ד"ה או ירמזו) כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה. ממשל לאדם שנכנס לחנות, ורוצה לקנות כלי יקר, אך דא עקא, בהילוכו שם שבר כלי יקר, הרי מיד אומר לו המוכר - שברת שלמת את המחיר המלא. והיה אם המזיק הוא ידיד או קרוב של בעל החנות, בוודאי לא יבקש את המחיר המלא, רק 'מחיר הקרן' - כמה שעלה לו עצמו כדי שלא יצא נפסד. ואם המזיק הוא בנו - הרי אף אם הוא כבר בעל בעמיו ויש לו לשלם יותר לו בעל החנות לגמרי (ולכל היותר יתן לו עונש רק כדי לחנכו מתוך אחריות ואהבה שידע להזהר להבא, אבל לא מחמת תשלומי נזק). ומה נפק"מ בין זה לזה, אלא, ככל שהאדם יותר אהוב ורצוי לפניך הנך יותר מעלים עין ומוחל.

כיו"ב, כל השנה אנו כעין רחוקים מהקב"ה, ולכן יש לנו לשוב בתשובה שלימה על החטא (כעין תשלום מלא) או חלילה עונש גמור כחומרת המעשה, אבל באלול אנחנו אהובים לפניו - כי אז נהפך הקב"ה לידיד ואוהב אל האדם השב בתשובה, הננו רצויים לפניו ונעשים כקרוב וידיד או הבן שהזיק, שאז מבקשים ממנו רק תשלום קטן מאד רק כדי לחנכו שידע להזהר מעתה ולא לשבור חפצים. כיו"ב, מסתפקים כביכול מן השמים בתיקון קל, הקב"ה מבקש מאתנו רק תשלום קטן - כמי שמבקש מבנו רק כחינוך על לעתיד ומעתה חטוף וקח לך דרך תשובה כי עתה הוא הזמן המקובל ביותר לתשובה.

יד. הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (ויקרא, עה"פ מוכיח אדם) מביא מעשה, פעם הגיע יהודי לעיר אחת ואמר שהוא ה'מוכיח' מפראג, הכל היו בטוחים שנזדמן לפנייהם דרשן נפלא וישמעו ממנו פנינים ואמרות טובות, ולמעשה הלה אינו פותח פיו... עד שסיפר, רבותי, שמעו נא, הנה פעם הייתי עושר אדיר, נכבד העיר וכו', עד שביום אחד גלגלו עלי את הגלגל מן השמים ונהפכתי לעני מרוד חסר כל, ועוד רבות צרות אפפוני ה"י... בקיצור, מטה מטה ירדתי, נמצא שהנני ה'מוכיח' - ההוכחה הגדולה ביותר שהכל בידי שמים, אין אדם מעשיר את עצמי ולא מעמיד את עצמו על מצב טוב, אלא הכל כפי שהעמידו לו משמיא.

ומביא שנשבר לבם של השומעים, לכמה שברים ונמס לבם והיה למים, המוסר הכי גדול של המוכיח האמיתי מפי ספרים וסופרים לא היה עושה רושם בקרבם אחד מני אלף מזה. לכן הוא המוכיח האמיתי של פראג. ואמר קדיש אחר דרשה זו.

אף אנו נאמר, הנה מגיע חודש אלול, ומתקרבים ימי הדין - הבט נא בשופר שהוא ה'מוכיח' - הוא צר מצד אחד ורחב מצידו השני, ויהיה זה ספר מוסר חי... כשתראה בעיניך כמה אנשים החלו את השנה בצד ה'רחב' ול"ע הם מסיימים את השנה בצד ה'צר', עתה הינם 'מן המיצר' קראתי... וזהו אריה שאג - אותיות ראייה, ראה מה עבר כל השנה... ותדע את אשר לפניך... ורק ע"י ריבוי התפילות והתחנונים בזה החודש, אזי אף אם הינך עומד עתה בצד ה'צר', אוחז ב'מן המיצר'... עוד תצא למרחב בהרחבה מופלגת וגדולה...

זי"ע (ח"ה עה"ת) בזה"ל, וישמע את תפילתנו לא נאמר, אלא וישמע ה' את קולנו, ללמדנו בא, שצריכים לזעק בקול בעת צרה", ועי"ז עונה ה' תיבא, ואף כי לפעמים עונה ה' במשך איזה ימים, ואפילו לכמה שנים, כדאיתא במדרש (מדרש שמואל ד) יש תפלה לכמה שנים, אבל הצעקה בקול מועלת מיד". עכ"ל. וכלומר, שהגם שאין תפילה שחוזרת ריקם מבלי לפעול פעולתה לטוב, מ"מ לפעמים אין בכוחה להחיש את הישועה מיד, אלא

בראש השנה שהם נעשים בכוונה יתירה מחמת אימת הדין לאותם התפילות של חודש אלול. מכאן תלמד על גודל הזכות להוסיף תפילה ותחנונים בימים אלו בהכנה לקראת ר"ה וכל השנה הבעל"ט".

ונצעק אל ה' אלוקי אבותנו - יפה צעקה בפרשתן (כו ז), 'ונצעק אל ה' אלוקי אבותינו וישמע ה' את קולנו, ואמר הגה"ק ה'חפ"ץ חיים'

טו. כה אמרו צדיקים (עיי' משמיע שלום להרה"ק רבי שמעון מאמשינוב זי"ע - אלול, ועוד) לרמז בדברי חז"ל (ע"ז ג.) 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', כי חודש אלול - חודש השישי למנין החדשים (המתחילים בניסן) הוא כנגד יום השישי - ערב שבת, ואכן מי שטרח והכין עצמו בערב שבת - חודש אלול לקראת חודש תשרי הוא חודש השביעי (שהוא כנגד יום השביעי שב"ק) הוא יאכל בשבת - בחודש השביעי, כשייגמר דינו לטובה ולברכה לשנת גאולה וישועה.

טז. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הר"ד בשפתי צדיק הוש"ר לב) הוכיח נוראות ממה שמצינו ב'נערה המאורסה' שהיא נענשת 'על דבר אשר לא צעקה' (לעיל כב כד), שמכאן למדנו 'כשהאדם יכול לצעוק ואינו צועק מקרי רצון' [ולא אונס], על כן בת עמי לא תחשה ולא תשקוט בזעקה...

יז. ואין הכוונה לצעוק בפיו גרידא, אלא כפי העולה מהספה"ק עניין 'צעקה' נובע מתוך ההכרה שאדם מכיר שרק הקב"ה יכול להושיעו, הן כשוראה זאת מצד 'מציאות' הדברים, ובעיקר, כשמשריש בעצמו את האמונה שאין לו שום פתח הצלה אלמלי הקב"ה עוזרו, ולאידך מרגיש שאין בכוחו לשאת את הצרה, עד שמאיליה פורצת זעקת הלב, אוי טאטע אין הימעל, געוואלד... (אוי, אבי שבשמים, הצילני נא), וזעקה גדולה ומרה זו מחרישה כל מקטרגים ופותחת כל רקיעים.

פעם הוצרך הרה"ק מ'תולדות אהרן' זי"ע לשהות בים לצורך בריאותו, ולפתע נקלע לתוך מערבולת מים, ונסחף לעומק הים, רחוק הרבה משפת החוף, ובחסידי ה' ניצל מן הסכנה בדרך נס. לימים סיפר הרה"ק מעשה זה לנכדו הרה"ג רבי אשר אנשיל הכהן כ"ץ שליט"א, ושאל אותו בזה"ל (וכפי שרשם זאת לזכרון), מה אתה חושב שעשיתי שם למטה, שאמרתי וידידי וצעקתי שמע ישראל... לא ולא. לא אמרתי שום וידידי, אלא צעקתי בכל כוחי, טאטע, נאר די קענסט מיר העלפן, העלף מיר (אבי שבשמים רק אתה יכול לעזור לי, אנא ממך הושיעני), ואז הגיע איזה גל כח מלמטה ופלט אותי לחוף אל שפת הים, ע"כ (הובא בזכור לאברהם).

יח. הנה איתא ברמב"ם (מתנות עניים פ"ז ה"ג), לפי מה שחסר העני אתה מצווה ליתן לו... אפילו היה דרכו של זה העני לרכוב על הסוס ועבד רץ לפניו והעני וירד מנכסיו קונין לו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, שנאמר 'די מחסורו אשר יחסר לו', ומצווה אתה להשלים חסרונו ואין אתה מצווה לעשרו. ובהלכה ז' כתב, ועני המחזור על הפתחים אין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נותנין לו מתנה מועטת (שהרי מבקש מעוד אנשים נדבות, ואינו נתלה רק עלי), ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת, שנאמר אל ישוב דך נכלם.

מכאן למד הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל יסוד נפלא בהלכות תפילה (שערים בתפילה, עמוד צו), שהרי בתפילה הננו באים לפני הקב"ה 'לבקש רחמים כעני בפתח' (ל' הפייט בתפילת ימים נוראים), כיצד נזכה שהקב"ה ישמע שוועתנו וימלא כל מחסרונו אם נשכיל לבקש ממנו כאותו העני המוזכר ברמב"ם, וכלומר, שאם האדם עושה השתדלויות שונות, ונוקש על דלתות כל העסקנים, בעלי שררה ובעלי יכולת, וכ'השתדלות' נוספת הוא בא גם אל המלך לבקש ממנו, כמי שבא לעוד 'אדרעס' (כתובת נוספת) לבקש סיוע ועזר, כי אז נקבל ח"ו רק 'מתנה מועטת'. אמנם אם נבוא כמי שאינו מתדפק אלא על דלת אחת - אשר שם מושב העשיר הגדול אשר בידו להושיעו ולהוציאו ברגע אחד מאפילה לאור גדול, ורק ביכולתו להושיע אז נקבל מתנה מרובה, כך בתפילה המתפלל מתוך הרגשה שאין לנו מלך גואל ומושיע אלא אתה, אם כן מחויבים לתת לו מתנה מרובה, בשפע רב עד בלי די.

ולא עוד, אלא שאם נבקש בהכרה שאנו חסרים לאותו הדבר, ובלא דבר זה חיינו אינם חיים, אזי כביכול 'על פי תורה' יקיים בנו הקב"ה כלשון הרמב"ם ומצווה להשלים חסרונו (שהרי אינו מצווה לעשרו - להוסיף לו על מחסורו, ורק עד כמה שהוא 'חסר' לאותו דבר כך יקבלנו), כשהקב"ה ימלא כל מחסורנו.

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

יא

ממלאים מן השמים את מבוקשתו רק לאחר זמן, אבל הצועק בתפילתו נענה מיד^ט.
לקוב"ה יתיר מבולו, הדא הוא דכתיב (שמות ג ט) 'ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי, עבל"ק.

וכבר איתא בזוה"ק (ח"ב כ.) בהאי לישנא קדישא, גדולה צעקה מבולן, שצעקה היא בלב, הדא הוא דכתיב (איכה ב יח) 'צעק לבם אל ה', צעקה וצעקה דבר אחד הוא, וזו הצעקה קרובה להקב"ה יותר מתפלה ואנחה, דכתיב (שמות כב כב) 'כי אם צעוק יצעק אלי שמוע אשמע צעקתו'. אמר רבי ברכיה, בשעה שאמר הקב"ה לשמואל 'נחמתי כי המלכתי את שאול למלך (שמואל א' טו יא), מה כתיב 'ויחר לשמואל ויועק אל ה' כל הלילה, הניח הכל ולקח צעקה משום דהיא קרובה עוד כתב שם עוד וז"ל, ודבר זה בענין תפילה נוקב ויורד הוא עד התהום, כשיש איזו צרה כגון שצריך סכום כסף בדחיפות גדולה ורץ מזה ולזה, וגם מתפלל ומבקש, וגם הולך לקבל ברכות מצדיקים, או כשיש חולה בתוך ביתו ועושה כל ההשתדלויות, הולך לרופא ונוטל רפואות... וגם מרבה בתפילה כחלק מ'חובת השתדלותו', הרי זה באמת כעני המחזר על הפתחים - שהעני מחפש עזרה מכמה וכמה מקורות שונים, ובתוכם גם לבעה"ב הזה נשואות עיניו, ואז ההלכה היא שאינו חייב לתת לו אלא דבר מועט. כן הוא בתפילה, שכאשר עוסק הוא בכל דרכי ההשתדלות ובכללם גם ניגש לתפילה ונושא עיניו לשמים, הרי אז ההלכה נותנים לו מתנה מועטת, שגם הקב"ה יתן לו קצת סייעתא דשמיא, וכמש"כ הרמב"ם 'ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם, ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת שנאמר אל ישוב דך נכלם', אבל יותר מדבר מועט אינו חייב לתת שיש לו ממי לקחת ומסתדר לבד.

ודבר זה ידוע ומורגש לכל אחד - אם ישים לב לזה, כשבא עני שהוא נצרך גדול ומבקש נדבה גדולה והנדיב פוטרו בדבר מועט, הבה נתבונן מעט, מה הם מחשבותיו של אותו בעל הבית ברגע זה כשמלוהו עד הדלת, בוודאי הוא חושב, זה האיש יסתדר כבר בלעדי - הוא לא ימות מרעב. וכן אם תשאל את הקמצן הגדול ביותר כשסוגר הדלת בפני העני - מה הוא חושב כאשר מחזירו ריקם, וודאי אין מחשבתו - לא איכפת לי שימות ברעב, אלא הוא חושב מדוע הוא בא דווקא אלי, שיפנה לעוד אנשים בבקשת עזר, אבל אם היה ברור לו שאין לעני זה למי לפנות, הרי רק רוצח ואכזר גמור היה משיב פניו ריקם. כביכול הוא גם כן אצל הקב"ה, כשבא האדם ונופל לפניו יתברך בטענה ברורה שירחם עליו - כי אין לו אחר לפנות אליו ואם לא ירחם הקב"ה עליו הנו נשאר במחסורו לעולם, מיד ירחם עליו הקב"ה, וימלא מחסורו.

יט. בעיירה 'בריסק' התגורר אחד מחסידי קארלין שכדרכם של חסידי קארלין התפלל בהתלהבות ובקולי קולות, ורצו אנשי בריסק לגעור בו שיפסיק מלצעוק בתפילתו, אך הגרי"ז לא נתן להם לומר לו דבר, כעבור איזה זמן נסע הגרי"ז למעיינות המרפא, וביקש מאותו חסיד שיצטרף עמו בצאתו לדרך, בהיותם יחדיו מחוץ לעיר פנה אליו הגרי"ז ובקול רעש גדול שאלו 'מה שלום מע"כ, איך אתה מרגיש', נענה החסיד והשיב, שב"ה הכל בסדר, אך מדוע יצעק הרב 'הרי אני עומד בסמוך אל הרב והנני שומע גם כאשר ידבר אלי בשקט', השיב לו הגרי"ז ואמר 'הוא הדבר אשר רציתי ללמד אותך, שתפסיק לזעוק כל כך בתפילתך, כי הקב"ה עומד לצידך ושומע את תפלתך', נענה החסיד ואמר 'ודע אני שהקב"ה עומד בסמוך אלי ושומע תפלה, אך מה שאני צועק בתפלה הוא כדי שאני אשמע את אשר אני מוציא מפי'...

וכלפי מה הדברים אמורים, שיתור ויחפש כל אחד באשר הוא במה מתעורר בתפילתו, שתצא מעומק הלב, ו'בתחבולות תעשה מלחמה' כל אחד כפי תכונות נפשו.
כ. הרה"ק רבי מענדל מווארקא זי"ע היה אומר בלשון הכתוב (תהילים פא ח) 'אענך בסתר רעם', כי ה'רעם' והצעקה צריך להיות 'בסתר' - ממעמקי הלב, ואז יתקיים בו בוודאי אענך...

וכלפי מה הדברים אמורים, שיתור ויחפש כל אחד באשר הוא במה מתעורר בתפילתו, שתצא מעומק הלב, ו'בתחבולות תעשה מלחמה' כל אחד כפי תכונות נפשו.

כ. הרה"ק רבי מענדל מווארקא זי"ע היה אומר בלשון הכתוב (תהילים פא ח) 'אענך בסתר רעם', כי ה'רעם' והצעקה צריך להיות 'בסתר' - ממעמקי הלב, ואז יתקיים בו בוודאי אענך...

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

הדעת שהוא הראש, דעת זמח שבראש, ועי"ז יכלכל מחלהו, ועל כך נאמר ונתנך ה' לראש, שיהיה 'תקיף' וחזק בדעתו, ועי"ז יהיה לו רפואה שלימה בגוף ובנפש^{כא}.

מעתה עם ה' חזקו ונתחזקה להיות 'תקיף ולא חלש', ולהתאזר בגבורה לקראת הימים הנוראים והקדושים הבעל"ט, ואל ישמע לקול יצרו הרע הבא עליו בערמה ובתחבולה להפילו בייאוש כי כבר הרחיק הרבה ללכת בדרכיו הרעים^{כב}, אלא יתחדש^{כג} מכאן ולהבא לעבודתו ית"ש^{כד}.

על מצבו, והקב"ה מקשיב ומושיע תיכף ומיד (ואילו בלא 'צעקה' אזי אף תפילת רבים פעמים שאינה פועלת מיד אלא 'נשמעת' במרומים ונענית בבוא עיתה וזמנה).

לראש ולא לזנב - להתחזק בכל עת ולא ליפול ברוחו בפרשתו (כח יט), 'ונתנך ה' לראש ולא לזנב', ותרנם אונקלוס 'לתקיף ולא לחלש', וביאר הר"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (ר"ה אות ז) שהוא על דרך הכתוב (משלי יח יד) 'רוח איש יכלכל מחלהו', בכל ענייני מחלה חלילה הן בגוף והן בנפש רח"ל, העיקר הוא התחזקות

כא. ובזה מבאר מה שנוהגים לאכול בליל ראש השנה ראש של כבש או דג ולומר 'שנהיה לראש ולא לזנב' ש'אנו מתפללים שיהיה לנו דעת ושכל זך נקי לחזק את עצמנו'.

וידוע מאמר העולם, שלכן אוכלים 'ראש' בר"ה, כי ראש נשאר ראש בכל מצב... אף לאחר שנטלו את נשמתו, מרטו שערתיו הפשיטו את עורו ושטפו אותו ברותחין, אינו נהפך לעולם להיות זנב... ועל כך אנו מבקשים שתמיד נהיה בגדר 'ראש', שום רוח שבעולם לא תזיז אותנו, ולא נתפעל משום דבר, קטן כגדול...

כב. וכמו שביאר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בניהו ברכות סא: ד"ה צדיקים) מה שאמרו שם בגמ' 'רשעים יצר הרע שופטים', שהכוונה היא שבתחילה הוא מפתה אותם לעבור עבירה, ולאחר שחטאו חושש היצה"ר שמא יתחרטו על עוונם ויהרהרו בתשובה, על כן בא אליהם בדמות 'שופט' לשפוט אותם על חומר העוון 'כמה פגמים פגמו בעבירות שבידם, וכמה עולמות החריבו', וכל כוונתו להביאם לידי ייאוש ח"ו, שמראה להם שאפילו אם יתנו כל ממונם ויענו בצום נפשם ימים ולילות לא יספיקו לתקן אחד מאלף... מעתה, כאשר באים לאדם מחשבות כאלו, יזכור היטב היטב מי הוא 'הידיד' ש'לוחש' לו אותם מחשבות והרהורים... וידע בבירור מה הם כוונותיו...

כג. וכך אמרו צדיקים לרמז במזלו של החודש 'מזל אלול בתולה' (ספר יצירה פ"ה מ"ח), שבחודש זה ביד כל אחד לעזוב את כל העבר - כמי שלא קלקל מעולם, דוגמת קרקע שלא נחרשה מעולם - הנקראת בגמרא 'קרקע בתולה' (ע"ז לב).

כד. שמעתי מחכם אחד ממרביצי תורה בדורנו ה"ה פמ"מ רי"א גאלדהירש שליט"א, פעם נשאל הגה"ק גאב"ד טשעבין זי"ע, המוצא איש מזרע עמלק, אך אין ביד המוצא להרגו כי אם להכותו, האם בכלל מצוות 'מחיית עמלק' הוא גם להכותו, וממילא עכ"פ יכה אותו כפי יכולתו, או שכל קיום המצווה הוא רק אם מוחה אותו כליל על ידי שהורגו ומאבד אותו מן העולם, ובלא"ה לא יעשה מאומה, והשיב הרב מטשעבין שפשיטא שיש גם מצווה להכותו, וראייה לדבר הוא מלשון רש"י מפורש, שכתב לפרש הא דאיתא בגמ' (פסחים פח.) לעניין קרבן הפסח ש'מיחוי קרביו' דוחה את השבת, ו'מיחוי' היינו שמנקב את הקרביים בסכין, ופירש רש"י 'מיחוי' לשון נקיבה וחיבול כמו תמחה את זכר עמלק, והרי שרש"י מפרש מה שנאמר תמחה את זכר עמלק שהכוונה לנקב ולחבול, ומכאן שגם לחבול בעמלק ולהכותו נכלל בכלל 'תמחה' את זכר עמלק.

והנה, שאלה זו לא נשאלה רק פ"א בימי הטשעבינער, אלא דבר יום ביומו הננו שומעים 'שאלה' זו שוב ושוב, שכידוע 'עמלק' זה היצר הבער בקרבנו, ובכלל מלחמת עמלק לדידן היא מלחמת היצר, והכל שואלים - ממילא אין לי כל דרך ומציאות להרגו לגמרי, האם יש ענין עכ"פ להכותו מכות קטנות כפי כוחי... והרי אינו 'מחה תמחה' לגמרי א"כ לא אתחיל כלל, ומתייאש מעיקרא ממצבו. אמנם האמת, שגם זה בכלל 'מחה תמחה' - כל מכה ומכה שהאדם מכה את היצר הרי הוא 'מוחה' בזה את עמלק - היצר. שהרי כלל מסור בידינו שממילא איננו יכולים לעמוד כנגדו ולנצחו לגמרי, ואין הקב"ה דורש מבריותיו אלא להתחיל להלחם, וה' יגמור בעדו, כמאמר חז"ל (סוכה נב:) אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, וכמו שהראה לו הטשעבינער שגם לנקב ולהכות - כפי יכולתו נחשב כמקיים תמחה את זכר עמלק - כי באמת רק זה ביד בר אנוש, להתחיל כפי שידו מגעת, אבל למחות אותו לגמרי הרי ה' יגמור בעדו.

עושרין וכו', מזה יוכל כל איש לחזק את עצמו יהיה אך שיהיה אם יזכה לעשות אפילו מצוה אחת.

עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב - עבדות ה' מתוך שמחה

בפרשתן (כח מז), 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל', וביאר רבינו האריז"ל הק' (הובא בתקדמה ל'חרדים') שכוונת הכתוב באומרו 'מרוב כל' היא מכל מיני תענוג שבעולם ומכל זהב ופז רב ואבנים טובות ומרגליות, ר"ל שעבודת ה' צריכה להיות מתוך שמחה של מצווה² והרגשת תענוג ואשר בקיומה יותר מהתענוג שיש לו מרוב כל' - מכל מיני תענוג שבעולם³.

עוד איתא מהאריז"ל (שעה"כ דרוש תפילת השחר) 'אמנם תהיה [התפילה] בשמחה יתירה וגדולה בכל האפשר כדמיון העבד המשמש את רבו בשמחה יתירה, ואם משמשו בעצבות עבודתו נמאסת לפניו⁴ [ואין

נוראות מצינו עד כמה יקר וחביב לפני השי"ת 'הרוצה בתשובה' כל מעשה טוב ומחשבה טובה של יהודי הרוצה להתקרב אליו ית'כ⁵. שהנה איתא במשנה (בכורים ג ג) הגיעו (מביאי הביכורים) קרוב לירושלים, שלחו לפנייהם ועטרו את ביכוריהם, הפחות הסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים, וכל בעלי אומניות שבירושלים עומדים לפנייהם ושואלין בשלומם אחינו אנשי המקום פלוני באתם לשלום. וביאר הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (אות א) מדוע חולקים כבוד כה גדול למביאי הביכורים, וז"ל. כי במצווה הזאת יוכל כל איש ואיש לראות מה יקר חסדך אלוקים - שאפילו מצוה קלה שמקיים אדם העובד בשדה, ואפילו רק חשב במחשבתו שחשב על התאנה שביכרה שתהיה קודש לה' היה יקר כ"כ לפני הקב"ה ואומר וקורא עליה, ולפיכך הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתם, להראות שאפילו מצוה קלה מאיש פשוט בתכלית הפשיטות רק מחשבה טובה באמת, נתקבל לפני הקב"ה ברחמים ורצון, וכל מלאכי רחמים מעטרין אותה בכמה

וגם מובן מדוע הוכיח רש"י מפרשת כי תצא - מיחוי לשון נקיבה וחיבול כמו תמחה את זכר עמלק (דברים כה), ולא הוכיח מפסוק הקודם לו - בפרשת בשלח, שם כתיב 'כי מחה אמחה את זכר עמלק'. והתירוץ פשוט, ששם מדבר הקרא שהקב"ה בעצמו מוחה את זרע עמלק, כדכתיב שם 'כי מחה אמחה' ובוזא ודאי הכוונה למחות לגמרי (מלשון וימח את כל היקום). לכן הביא רש"י הוכחה ממקום המדבר במה שהטיל הכתוב על האדם - תמחה את זכר עמלק, ומשם מוכח שהכוונה גם להכאה גרידא וכיו"ב, כי אין האדם יכול לגמור - להכות לגמרי, רק הקב"ה יכול והוא גומר בעדו. כה. וכך הגיד בקדשו הרה"ק הרבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע 'אם היה רואה בעל תשובה איך שבהרהור תשובה עומד נשמתו כאותה גדולה כצדיקים גמורים היה שמח שמחה גדולה איך שיצא מחושך לאור גדול' וכו' (רמתיים צופים פי"ח אות נז, ששמע מפ"ק).

כו. הנה אומרים אנו בברכת (אהבה רבה) 'ותן בלבנו בינה להבין ולהשכיל וכו' לשמור ולעשות ולקיים' וכו', ולכאורה יש להקשות מהו כפל הלשון 'לעשות ולקיים', שהרי עניין אחד הוא לשניהם, וביאר הרה"ק הרבי ר' הירש מרימינוב זי"ע על פי מה שאמרו בגמ' (סנהדרין יד.) 'הוי קבל וקיים' ופירש רש"י וקיים - ותחיה, ולפי זה יתבאר גם מה שאנו מבקשים לקיים - שנזכה לעשות את המצוות מתוך חיות (לעבעדיג), בשמחה ובזריזות, ולא שנעשה את המצוות כ'מת'... כמצוות אנשים מלומדה ומן השפה ולחוץ ח"ו.

כז. פעם חזר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מהמקוה בערב שבת בעגלתו של יהודי אחד, בהגיעו לביתו החל מפזז ומכרכר בכל עוז בשמחה עצומה, ולא ידעו מקורביו לשמחה מה זו עושה, עד שהסביר להם שזה עתה זכה לקיים מצוות 'ביומו תתן שכרו' (ששילם שכרו של בעל העגלה על הנסיעה)... וכי אינו מן הראוי לשמוח בכל לב...

כח. הגה"ק רבי חיים מוואלאזין זצוק"ל ביאר בסמיכות הכתובים 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל' ל'ועבדת את אויביך', כי הקב"ה אומר עבודה כזאת שאינה באה מתוך שמחה וחדוותא דליבא, אותה העבודה 'ועבדת את אויביך', ולא את בוראך, כי אותו ב"ה תעבדון רק מתוך שמחה וטוב לבב (ולכן נענש מידה כנגד מידה - ועבדת את אויביך).

סיפר אחד מנכדיו של הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שפעם שמע את זקנו עורך 'חשבון הנפש', והיה סופר ומונה כל מעשיו שעשה בתקופה האחרונה, אך אז הפטיר באנחה קורעת לב 'ישראל מאיר, אתה אכן לומד, הינך מתפלל ומקיים מצוות ה', אבל היכן השמחה של מצוה... וכה חזר פעמים רבות על דברים אלו, אלא שלאחר זמן מה,

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

שהיא עליו כמשא וממחר להסיר מעליו, אבל יחשוב בשכלו כאלו בעשותה אותה המצוה ירויח אלף אלפים דינרי זהב, ויהיה שמח בעשותו אותה המצוה בשמחה שאין לה קץ מלב ומנפש ובחשק גדול, כאלו ממש בפועל נותנים לו אלף אלפים דינרי זהב אם יעשה אותה מצוה, עב"ל.

בא וראה עד כמה גדלה מעלת עבודת ה' בשמחה, באותם דברים מלהיבים שכתב הרה"ק השפת אמת זי"ע (תרמ"ג ד"ה בפסוק), וז"ל. יש ללמוד מזה דמכל שכן במדה טובה, כשבני ישראל עובדין לה' יתברך בגלות בשמחה אף על פי שהם בחוסר כל מזה יבוא הגאולה בעזרת ה' יתברך, ולכן נכתב סיבת הגלות לידע איך לתקן זה על ידי ההיפוך, להתחזק בשמחת עבודת ה' יתברך גם מתוך היסורין, עב"ל.

והזמן גרמא להרבות בשמחה עתה בעמדנו בימי רחמים ורצון חודש אלול הבעל"ט ל"ה, ומקרא

הדברים אמורים דייקא לגבי תפילה, אלא לכל מצווה ומצווה, וכמבואר שם בהמשך דבריו].

ונודע מה שכתב הרמב"ם (סוף הלכות לולב פ"ה הט"ו) וז"ל, 'השמחה שישמח אדם בעשיית המצווה, ובאהבת הא-ל שציווה בהן, עבודה גדולה היא'. וכתב ה'חרדים' בזה"ל, וכן גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש - בשבר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית. עב"ל. וכן איתא מהאריז"ל (שעה"כ הנ"ל) וכמעט שעיקר המעלה והשלמות והשגת רוח הקודש תלויה בדבר זה^{כט}.

דבר נורא כתב הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (הקדמה לשער המצוות) וז"ל, ונהנה אנחנו ראינו כמה וכמה מצות שעושים בני אדם ואינם מתקיימים דברי רבותינו ח"ו בענין גדול שברם אפילו בעולם הזה, אבל השורש שהכל נשען עליו הוא, שבעשיית המצוה אל יחשוב

התעשת והתחזק באמרו 'ישראל מאיר, אתה עוד חי וקיים, עדיין בידך לקיים מעתה מצוות מתוך שמחה...' ולא נתן למחשבות אלו להפילו ברשת הייאוש... אלא קיבל על עצמו להתחזק מכאן ולהבא.

כט. מסופר על אחד שאתא ובא אל הרה"ק רבי אברהם מטשעכנוב זי"ע ואמר לו, הרי יחדיו למדנו בשנות הנעורים, ואף אני עובד את ה' בכל יכולתי ועוסק בתורה כמו מע"כ, כיצד נתעלית להיות רבי ומנהיג עדת הקודש, ואילו אני נשארתי אדם מן השורה. שאלו הרה"ק מה היא השמחה הגדולה ששמחת בה מעורך ועד היום, סיפר היהודי שפעם זכה בגורל בסכום עצום של עשרת אלפים רובל ואז רבתה שמחתו שאינו זוכר כמוה עוד בחייו. שקע הרה"ק בשרעפיו ואמר וכפל 'אה... לא היה לך עוד שמחה כזאת מימך... לא היה לך עוד שמחה כזאת מימך...' דע לך, כי בכל יום ויום בשעה שפושט אני את זרועי בכדי להניח את התפילין הקדושים, לבי מתרונן משמחה כל כך, אלף פעמים ככה מאותה השמחה שהרגשת כששמך עלה בפיס... מששמע אותו יהודי כך נענה ואמר 'אכן, אתה הוא רבי, אתה רבי...'.^{כט}

פעם נכנס לשולחנו הטהור של ה'יסוד העבודה' חייל יהודי וראה שפניו מאירים באור נפלא ושאלו למעשיו, השיב לו שהינו משרת בחיל המלך ובליל יו"ט א' דסוכות הוצרך לעמוד על משמרתו סביבות המחנה, ונכספה וגם כלתה נפשו לישב בסוכה, וסיכן חייו ועזב את ביתן השמירה ורץ כצבי' עד שהגיע לסוכה שם מיהר לברך 'לישב בסוכה' ולאכול כזית פת לקיים מצוות עשה דאורייתא וחזר אל מקומו, אמר לו הרבי, אכן מצווה גדולה קיימת, ואף רבו וגדלו זכויותיך שקיימת המצווה מתוך 'מסירות נפש', מכל מקום לא בזכות כן הוא פניך כל כך... נענה החסיד וסיפר כי בבואו חזרה למחנהו נתרבו בקרבו רגשי שמחה וצהלה על שזכה אף בזמן קשה כזה לקיים מצוות סוכה, והחל מרקד ומפזז לכבודה של מצוה, והייתה השמחה גדולה לאלוקים, נענה ה'יסוד העבודה' אמנם כן, עבור ה'שמחה של מצוה' זכית להארת פנים כזאת.

ל. עפי"ז ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע (כללי דאורייתא אות ה') בדברי חז"ל (עירובין נד.) 'האי עלמא כבי הילולא דמיא', שכבר כתבו הקדמונים, שאף ששכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אך שמחה של מצווה משתלמת שכרה גם בהאי עלמא, וזהו שרמזו חז"ל האי עלמא, השכר בהאי עלמא הוא כבי הילולא דמיא, כפי ערך הדמיון לבית חתנות, ר"ל, כפי המידה שהיה בשמחה (כמו ב'בי הילולא') כך יקבל שכר בהאי עלמא.

לא. ויש ללמוד ממקרא מפורש על חובת השמחה בימי אלול, שכן נאמר (תהילים צז יא-יג) 'ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלואו, יעלו שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער, לפני ה' כי בא כי בא לשפוט הארץ, והרי שלפני זמן ה'משפט' שרויים כל העולמות בשמחה, ומכאן נלמד על השמחה הגדולה שיש בחודש אלול שהוא לפני תשרי...

באר הפרשה - פרשת כי תבוא

דהיינו שבת^ל, זה האמירך היום שחפץ בכך יותר ממלאכי השרת. עב"ל^ו.

בדרך זה מבאר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש זי"ע (חמשה מאמרות, תורת שבת בפרשתן) גם את הכתוב האמור מקודם (פסוק טז) 'היום הזה ה' אלוךך

מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך, שכבר עמדו המפרשים לבאר אומרו 'היום הזה', שעל איזה 'יום' הכתוב מדבר, וכבר ניתנה התורה מסיני ארבעים שנה קודם לכן. אלא כוונת הכתוב ל'יום הידוע' הוא יום השב"ק [ועיי"ש שמאריך בזה בדרך הסוד], ששורשו

לד. כה אמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע, שאף שלאנשים כערכנו אין שמץ של השגה מה הם מלאכי השרת וחיות הקודש, וכל שכן שאיננו מבינים מה הם הכנפיים של המלאכים, אולם זאת גילו לנו חכמינו זכרונם לברכה, שביום השב"ק אנו עושים בהבל פינו מה שמלאכים יכולים לעשות, ואותם תשבחות שאנו מזמרים הינם כשירת המלאכים... לה. הוסיף הרה"ק מאוז'רוב זי"ע (באר משה עמ' תשעג) פרפראות לחכמה, כי 'האמרת היום' עולה בגמטריא כמנין 'השבת'... ומן העניין להביא מה שכתב רבינו בחיי (שמות כ ח) וז"ל, וכן אמר דוד (תהילים קיט ז) 'מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי', היה לו לומר 'בכל יום' אלא שרומז על היום המיוחד הוא השבת שהיה מתענג בו בעסק התורה כל היום. עכ"ל.

לו. אגב אורחא, מקום אתנו להרחיב קצת אודות כח התפילה ביום השב"ק, שהוא 'עת רצון' לקבלת התפילות באהבה וברצון, וכבר מצינו נוראות בזוה"ק (תיקו"ז כא, עיי"ש) שהתפילה מתקבלת בכל שבת כמו בעשרת ימי תשובה, מעתה, צא ולמד מה שהפליגו חז"ל על כוח התפילה בעשרת ימי תשובה, וכלשון הרמב"ם (פ"ב מהל' תשובה ה"ו) 'אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרת הימים שבין ר"ה ויוהכ"פ היא יפה ביותר ומיד היא מתקבלת' וכן בין קודם גזר דין ובין לאחר גזר דין, אמור מעתה, שגם על תפילה בשב"ק נאמר האי כללא שהיא יפה ביותר, ומיד היא מתקבלת. רמז לדבר נתן הגה"ק ה'מגלה עמוקות' זי"ע (אמור אופן כז) בלשון הכתוב (תהילים קל ב) 'ה' שמעה בקולי תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני' - שמעה בקולי תהינה ר"ת שבת, כי אז הקב"ה שומע ביותר את התפילות. כך מביא הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (חמשה מאמרות' מאמר שבת פר' במדבר) בשם תלמידי הבעש"ט הק' 'עיקר כח התפילה הוא בשבת קודש', ורמז לדבר 'כי שבת ראשי תיבות תפילתי שגורה בפי, על דרך שאמרו חז"ל במשנה בברכות (לד:): אם תפילתי שגורה בפי יודע אני שהיא מקובל'.

הרה"צ רבי אליהו ראטה זצ"ל אמר בשם הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע כי דף גמרא בשבת שווה בערכו לחמש מאות דפי גמרא בימות החול, וכן פרק תהילים אחד בשבת שקול כנגד חמש מאות פרקי תהילים בימות השבוע (הובא בספר איש חסיד היה עמ' שג).

פעם ישב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע בסעודה שלישית בעידן רעוא דרעוין, ופתח וסיפר על יהודי בימים מקדם, שנכנס ביום השבת אחר חצות היום אל בית המדרש, והחל באמירת תהלים בדמעות שליש ובהשתפכות הנפש. באותה שעה שהה בביהמ"ד אחד מהמתפללים שנתלהב לבו מהמחזה שראו עיניו, איך שהלה שופך דמעות כמים, והחל גם הוא לומר תהלים בהשתפכות הנפש ובדמעות.

במוצש"ק ניגש אליו השני ושאלו, לבכיה מה זו עושה. כי לפי רוב הבכי והדמע נראה כי צרה ויגון מצאוך, אנא, גלה לי מצפוני לבך, אולי יהיה בידי לעזורך, פתח היהודי את סגור לבו ואמר - בת לי היושבת בבית וממתנת עד בוש לזיווגה - אך ורק מאחר שאין הפרוטה מצויה בכיסי, ואין בידי להתחייב על נדונייתה, והנה במשך ימות השבוע הנני טרוד על המחיה ועל הכלכלה, ואינני רואה אותה לנגד עיני, אך בהגיע יום השבת קודש, הנני פוגש אותה ולבי נופל בקרבי על הצרה הגדולה. על כן מיד אחר סעודת השבת הנני ממחר לבוא בשערי ביהמ"ד - לשפוך לב כמים אל האלוקים, שיחיש לנו ישועה בקרוב. נענה השני ואמר, אף אני יש לי בביתי בן עלם חמודות וירא שמים. וגם אני איני מצליח להביאו לברית השידוכין, היות והפרוטה כלתה מכיסי, על כן הייתי מייעץ שנשדך בינינו. ואכן השידוך יצא מן הכוח אל הפועל ומאותו הזיווג נולדו ארבעה אחים גדולי עולם, ושניים ידועים מהם הלא המה הגה"ק בעל ה'קצות החושן' זצוק"ל והגה"ק 'בעל קונטרס הספיקות' זצוק"ל. ולימד מכאן החפץ חיים, כי תפילת היהודי כשאינו סומך רק על ה', פועלת גדולות ונצורות - כגדולי עולם הללו שיצאו משידוך זה, ובפרט כאשר שופך ליבו כמים ביום השבת קודש.

חטיבה אחת בעולם, שנאמר (לעיל ו ד) שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, ר"ל אמונה בייחוד ואחדות השי"ת בעולמו שיסודו באהבת השי"ת, היום - דא שב"ק, להיות לך לאלוקים וגו', זה האמירך היום - בשבת להיות לו לעם סגולה, כי השבת היא אות ברית ביני ובין בני ישראל, ולא נתנו ה' אלוקינו לגויי הארצות כי לישראל עמך נתנו באהבה לזרע יעקב אשר בם בחרת לך.

יה"ר שנזכה לשוב בתשובה שלימה, להתחזק באמונת אומן, ועי"ז יושפע שפע רב, ולכתיבה וחתימה טובה.

וענינו הוא מגודל הפלגת אהבת ה', וכמו שהביא הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי השבתות מאמר א' אות ט) בשם הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע כי 'שבת' בגימטריא 'אהבה בכל לב, אהבה בכל נפש, אהבה בכל מאד', וזהו שאמר הכתוב היום הזה - בשבת ה' אלוקיך מצוך לעשות, כי על ידי שמירת השבת זוכים לקבל את התורה ושמירת ועשיית אותם גם בשאר ימות השבוע מתוך אהבה בכל לבבך ובכל נפשך.

והמשיך הכתוב לומר את ה' האמרת מלשון אהבה, וכמו שפירשו חז"ל (ברכות ו.) 'אתם עשיתוני

לז. והזמן גרמא להתחזק ביותר בשמירת השבת כאשר עומדים אנו שתי שבתות קודם ראש השנה, ומרגלא בפומיה דהגה"צ רבי יחזקאל לעווינשטיין זצ"ל לעורר מדי שנה בשנה (ובשנתו האחרונה כשכבר היה חלוש ולא היה בכוחו למסור שיחתו ברבים שלח בכתב ידו עם חתנו הגר"ז גינזבורג) בדברי חז"ל (שבת קיח:) אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין, שיש בזה רמז וענין לשתי השבתות האחרונות של השנה, ולא דווקא לענין גאולה הכללית בביאת המשיח, אלא גם לגאולה הפרטית של כל אחד ואחד, וכל הרוצה להיגאל בר"ה לטוב לו כל הימים יקיים סגולה זו לשמור שתי שבתות אלו כהלכתן (אור יחזקאל ימים נוראים). וכע"ז איתא מהרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע (ליקוטי הרי"ם ר"ה בתחילה). כתב הגה"ק החיד"א (מראית עין, שבת קיח.) וז"ל, הרב מוהר"ר יונתן ז"ל פירש את הפסוק (דניאל ט ז) 'לך ה' הצדקה ולנו בשת הפנים', כלומר, לך ה' הצדקה שאמרת דבשמירת שתי שבתות תגאלו, והוא צדקה וחסד גדול דבדבר קל כזה בלי טורח תבא הגאולה, 'ולנו בשת הפנים' - דאפילו דבר קטן כזה אין אנו עושים ונשארים בגלות עכ"ד. ומוסיף החיד"א, באמת שיש להצטער מאוד על זה, דסמא בידן (שהרפואה מצויה בידנו) בדבר נקל מאוד, ובכמה מאות שנים לא עלתה בידינו האמת שצריך שכל ישראל יזהרו, וזה דבר חמור מאוד ומכל מקום בושנו מאוד וזה רמז 'ולנו בשת הפנים', דבמקום 'שבת' נהפך לנו ל'בשת'...

כיוצא בדבר הביא הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (מאמרי השבתות ט ו) בשם הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע לפרש בלשון הכתוב (איכה ג כג) 'נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת', כי 'נחנו' מרמז על יום השבת שהוא יום מנוחתנו, ומאחר שנחנו פשענו ומרינו - פשענו ב'נחנו' ר"ל שלא שמרנו את יום השבת כדבעי, על כן אתה לא סלחת... על כן יראה כל אחד לנצל את ב' השבתות שנשארו בריבוי תורה ותפילה, ועי"ז יזכה לגאולה שלימה' בכל עניניו.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת כי תבא תשפ"ד

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריה"ת

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

ואפשר לומר על פי מה שאמרו חז"ל במסכת תענית "בעוון צדקה, שפוסקים ואינם נותנים, גשמים נעצרים", לכן, כאשר אמר "עשיתי ככל אשר ציטנתי" שקיימתי מצות מתנת עניים, אם כן סרה הסיבה של עצירת גשמים, לכן מבקשים שיעשה הקב"ה מה שהבטיח ונתתי גשמיכם בעתם. (ילקוט הגרשוני)

והיית רק למעלה ולא תהיה למטה כי תשמע אל מצות ה' אלקיך אשר אנכי מצוך היום לשמר ולעשות (כח, יג)

צריך להבין למה כפל הכתוב לומר שלא תהיה למטה, הרי כבר אמר והיית "רק" למעלה? עוד יש לדקדק שהמילים "כי תשמע וכו'" מיותרים לכאורה שהרי כל הפרשה עוסקת בעושיין רצונו של מקום?

ואפשר לבאר לפי דברי הגמרא (ברכות ה, א) "לא כל אדם זוכה לשתיה שלחנות" (להיות תלמיד חכם ועשיר), והטעם, כי רצה ה' לזכות את ישראל שלא יאכל עולמו בחייו בעוה"ז, ולכן מי שהוא למעלה בענייני עוה"ב מוכרח על פי הרוב שלא יהיה לו במעלה בענייני עוה"ז, כדי שלא יקופח קצת משכרו, וכדברי חז"ל (קידושין לט, ב) "שכר מצוה בהאי עולמא ליכא",

אמנם, מצאנו בפסוק "ובאו עליך כל הברכות", שמשמע שיש כן שכר בעוה"ז, אלא שמה שמשלם ה' שכר לאדם הוא בעד מה שהוא עתיד לעשות מצוה, על ציפיתו לעשיית המצוה, ועדיין לא עשאה, שכר זה ניתן גם בעוה"ז. אי"כ יש די בשכר זה שיהיה גם בענייני עוה"ז למעלה, ושכר המצוה עצמה לא יקופח, וזה שהבטיח והיית רק למעלה בכל ענייניך, ולא תהיה למטה כלל אפילו בענייני עוה"ז, ולכן ממשיך הכתוב ואומר שאם תשאל איך יתכן שיקבל שכר בעוה"ז, זה יהיה "כי תשמע" לשון עתיד, שעדיין לא עשית את המצוה.

ומדוקדק בזה מה שסיים "אשר אנכי מצווך היום לשמור" מלשון "ואביו שמר" שימתין האדם תמיד מתי תבוא מצוה זו לידי ואקיימנה,

וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבד אבי (כו, ה)

פירש רש"י: בקול רם. יש לפרש על פי מה דאיתא במסכת ברכות שאסור להגביה קולו בתפלתו, לפי שנראה מקטני אמנה שסובר שאין הקב"ה עונה לחש ובוהן לבבות ומחשבות חס ושלום. והנה לפי זה אם אדם אומר בתפלתו דבר שנודע מזה לכל העולם שהקב"ה בוהן לבבות ויודע מחשבות, אזי רשאי להתפלל בקול רם.

והנה כאן הוא אומר "ארמי אובד אבי" שלבן ביקש במחשבתו לעקור את הכל, וה' הצילנו מידו, שהיה יודע את מחשבתו, ובוהן את לבבו. ואם כן כהאי גוונא רשאי לומר בקול רם. וזה הוא שפירש רש"י וענית ואמרת בקול רם וקשה הלא אסור להגביה קולו בתפלתו לזה אמר ארמי אובד אבי משום הכי מותר להגביה את קולו. (חנוכת התורה)

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי (כו, יג)

איתא במדרש (פר' עקב) שפעם בא רבי פנחס בן יאיר לעיר אחת ושאלוהו אנשי העיר עצה על העכברים שאוכלים להם את התבואה בכמויות מופרות, וענה להם שכנראה אינם זהירים בהפרשת תרומות ומעשרות, ואכן תיקנו את דרכם ונפסק המכה.

עוד יש בגמ' (הוריות יג, א) שהאוכל ממה ששיירו העכברים משכח את תלמודו. לפי"ז הפשט בפסוק, "לא עברתי ממצותיך" – דהיינו שהקפדתי לעשר כמו שנדרש. ולכן "ולא שכחתי" כי הרי לא הגיעו אלי העכברים...

(מפרשים)

השקיפה ממעון קדשיך (כו, טו)

כתב רש"י "השקיפה ממעון קדשך - עשינו מה שגזרת עלינו, עשה אתה מה שעליך לעשות שאמרת אם בחקותי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם", מדוע הביא רש"י דוקא הברכה של ונתתי גשמיכם?

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - עם רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. אסור לאכול מעשרות כמצב זה (כו, יד). ב. מצוה המתקיימת פעמיים בשמיטה (כו, יב). ג. באמצעות מסמנים הביכורים (כו, ב).
- ד. יותר חם מקדחת (כח, כב). ה. לשון הברלה (כו, יז). ו. פירוש "שגַר" (כח, ד). ז. ביטוי (ארמי) לרוח המזיקה לִבּוֹל (כח, כד). ח. כמות הנתינה המינימלית לעני (כו, יב). ט. נוצר מאבק ועפר על גבי לחות (כח, כד). י. משמעות "ישל" (כח, מ). כ. הנהגה רעה הנשללת בהבאת ביכורים (כו, ג). ל. "אובד אבי" (כו, ה). נחשב "מכה רעהו בסתר" (כו, כד). מ. מילה נרדפת ל"מזולז" (כו, מז). נ. גיילים להתפזר לכל צד (כח, ז), מתכת לחה (כח, כג). ס. עיור (כו, יח), מה הם "עשתרות" (כח, ד). ע. מאז, נחשב זמן שמחה (כו, יא). פ. פירוש "טַנְאָךְ" (כח, ה), משמעות "עֲנוּג" (כח, נד). צ. ממיני הארבה (כח, מב). ק. רוח כזאת יוצרת שִׁדְפוֹן (כח, כב). ר. כך נקראת התרומה (כו, יג), נשמע "ירידה" אך משמעו "שליטה" (כח, נב). ש. כנגדו לא נכתב "ארור" (כו, כד). ת. מהו "דבש" בשבעת המינים (כו, ב).

שאלות לפי א' ב' על הפרשה - בלי רש"י. (מהרב מ. אלינגר)

- א. פותחים בגנות, בליל הסדר. (כו, ה). ב. לא קרה, לבגדים, במדבר (כט, ד). ג. הר הברכה (כו, יב). ד. מתיקות הפירות (כו, ט). כו, טו). ה. בקשה הנאמרת, בעת וידוי מעשרות (כו, טו). ו. פתיחת הפרשה (מכאן, שמצוות ביכורים רק בא"י) (כו, א). ז. כינוי שבח לארץ ישראל (כו, ט). ח. סיחון מלך שם (כט, ו). ט. כינוי לפירות הנמצאים בסל (כח, ה). י. "פחדת" - מלה נרדפת (כח, ס). כ. "פרדם הענבים" (כח, לט). ל. ברכה שמבקשים אותה בראש השנה (כח, יג). מ. כינוי ל"נסים" שראינו (כט, ב). נ. כמותו, יבוא הגוי (כח, מט). ס. מקום שאינו גלוי (כו, כד). ע. מתכונות העמים, שיחריבו ביהמ"ק (כח, ג). פ. כינוי לצאצאים (כח, ד). צ. ממיני הארבה (כח, מב). ק. כינוי לעם ישראל (כו, יט). ר. השבט הראשון, בהר עיבל (כו, יג). ש. תשימו על האבנים בירדן (כו, ב). ת. יאכלו מהכרם (בקללות) (כח, לט).

מה נענה אנן, יושבים סתם כך בארוחת ערב ומדברים דברי גנאי על הזולת! הרי אנחנו לא נמצאים בחשש שיכו אותנו, ובכל זאת מדברים! ועל יהודי! נורא נוראות!

(יחי ראובן)

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל (כח, מז) יש מדרש על פסוק זה "זהו עונג שבת", וצריך ביאור. מובא בשם הרה"ק מאוסטרופולי, על הפסוק "עין תחת עין" שדרשו בזה חז"ל שצריך לתת ממון, וביאר שזה מרומז בפסוק שתחת האותיות "עין" אחרי הע' - פ'. אחרי הי' - כ'. ואחרי הנ' - ס'. אותיות כסף. כעין זה כתב כאן בספה"ק "אגרא דכלה", שנרמז בזה שלא קיימו עונג שבת כמו שצריך, ונרמז בפסוק תחת אשר - האותיות שאחרי "אשר" אחרי הא' - ב'. אחרי הש' - ת'. ואחרי ר' - ש'. אותיות שבת.

(אגרא דכלה)

בשם הרה"ק מקאצק זי"ע מובא, שפירש "לא עבדת את ד' אלוקיך - בשמחה". שעשיית את העבירות בשמחה עם 'גישמאק', וזה העוון החמור.

והשיבך ה' מצרים באניות (כח, מח)

נשאל הגר"ח קנייבסקי (שליט"א) [זצוק"ל], מהי ההדגשה "באניות"? והשיב, שיש במדרש איכה (פר' ד' ס' כ') "פעם אחת באו שונאין על ישראל, ושלחו ישראל שלוחים אצל פרעה נכה, כשהוא מפרש בים הגדול (פרעה נסע אז באניה בים הגדול). רמז הקב"ה לשלדותיהן של המתים הטבועים בים (שיצופו על פני המים), והיו שטיין על פני המים, (כשראו זאת המצרים) אמרו המצרים שבספינות אלו לאלו: מה טיבן של שלדות הללו? אמרו להם: אבותיהם של בני ישראל אלו, תחת אבותיכם המצרים עמדו, ועמדו (בני ישראל) והטביעו אותם במים. אמרו שרי הצבא המצריים: וכך עשו בני ישראל לאבותינו ואנחנו הולכים ומסייעין להם! מיד חזרו" (המצרים בספינותיהם למצרים) ע"ש. וזוהי הקללה, שהרי אפשר ליקחן למצרים גם שלא דרך הים, ו"באניות" היינו דרך הים, כדי שיהיה הנ"ל.

(דרך שיחה)

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת (כח, טא) איתא במדרש, "גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזאת - זה מיתת צדיקים", (הובא ביערות דבש ח"א דרוש ד') והיכן זה נרמז? תירץ על זה הגאון רבי בצלאל ראנשבורג מוילנא שהכוונה כי בכל ספר מחמשה חומשי תורה תמצא מיתת צדיקים, בספר בראשית - מיתת האבות הק', ועוד. בספר שמות - וימת יוסף וכל אחיו. בספר ויקרא - מיתת נדב ואביהו. בספר במדבר - מיתת אהרן ומרים. אבל בספר דברים לא נזכרה מיתת שום צדיק.

והגם שנאמר בסוף התורה "וימת שם משה" ב' תשובות בדבר: א' שבעת שאמר משה הפסוק "גם כל חלי" עוד היה חי. ב' הלא מרע"ה אשר הי' עניו מאד, בטח לא החזיק עצמו לצדיק... וזה שאמר גם כל חלי אשר לא כתוב בספר התורה "הזאת" כלומר בספר דברים, זה מיתת צדיקים.

(מגד ירחים)

עוד יש מפרשים בזה, שהנה כתיב (ישעי' סג, ט) "בכל צרתם לו צר", ויש בזה "קרי" ו"כתיב", שה"קרי" הוא לו צר, וה"כתיב" זה לא צר. ובדרך כלל הרי הולכים לפי ה"קרי" שהקב"ה משתתף בצרותיהם של ישראל.

אבל במיתת צדיקים, הרי "יושב בערבות שש ושמח בבא אליו נפש נקי וצדיק", וזה צער רק לנו ולא לשכינה. א"כ לגבי מיתת צדיקים זה הולך לפי ה"כתיב" שלא צר. וזה הפשט "מכה אשר לא כתיב" שהולכים לפי ה"כתיב" "אשר לא צר" - זה מיתת צדיקים.

(מפרשים)

אלה יעמדו לברך את העם על הר גרזים (כז, יב)

כתב השלה"ק דבפ' כי תבא למדנו שהברכות ניתנו על הר גרזים והקללות על הר עיבל, והמזבח בנו על עיבל, ושם הקריבו שלמים ושם נאמר 'ושמחת לפני השם אלקיך', ומצות שלמי שמחה ביום טוב נלמד בגמ' חגיגה מזה הפסוק 'וזבחת שלמים ואכלת', והקשה החזקוני איך עושים יום טוב על הר הקללות ולא על הר הברכות? ותירץ שהוא לחזק את ששת השבטים שנתנו להם לעלות בהר של הקללות, לראות נחמה וליישב דעתם. ולכן 'ובנית שם מזבח', ללמד ששכינה נמצאת גם ביניהם.

ובזה נתרבה שכרו יותר על העתיד ויספיק המעט השכר שהוא לכל טוב עוה"ו ויזכה לב' שלחנות.

(עפ"י ערבי נחל)

ברוך אתה בעיר וברוך אתה בשדה (כח, ג)

ברוך אתה בעיר - שיהא בית הכסא סמוך לשולחןך (בבא מציעא קז ע"א)

רבי שלום שבדרון זצ"ל מספר, שפעם ישב חסיד סלונים בתוך חבורת משכילים. הם דברו על הצורך החיוני ללמוד לימודי חול באוניברסיטה, והביאו ראיה לדבריהם, שהרי אפילו הרמב"ם היה בקי גם בחכמות חיצוניות.

החסיד שמע את הדברים, חיך ואמר: אמשול לכם משל למה הדבר דומה:

היה פעם יהודי עני ואביון, בכל אשר פנה - ההצלחה לא האירה לו פנים. עז היה רצונו להתפרנס בכבוד, אך מה יעשה ומשמים גזרו אחרת. באין בידו תעסוקה אחרת להעסיק את עצמו, הלך לבית הכנסת והצטרך לשיעור דף היומי הנמסר על ידי רב המקום.

אחרי כמה ימים, הגיעו לדברי הגמרא במסכת שבת (כה ע"ב): "תנו רבנן: איזה עשיר?" נו, איך נעשים עשירים? התעורר מיודעינו, ואז הוא שומע את הרב מקריא מתוך הגמרא: "... רבי יוסי אומר: כל שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו".

בשמעו דברים אלו שמח בלבו - הנה, יש תקוה! הלא גם לו יש את היכולת להתקין בית הכסא סמוך לשולחנו...

רץ הביתה ואמר לאשתו: "קחי את הילדים לגן ותחזורי מחר"... הביא פועלים, אשר חפרו חור בתוך הבית באמצע הסלון, כיסה אותו במכסה דק - והנה שירותים בתוך הבית!

אשתו חוזרת לבית, רואה את השירותים החדשים ושואלת אותו: "מה זה?"

אמר לה בעלה: "את יכולה ללכת ללוות כספים, תוך שבוע אנחנו עולים על דרך המלך, עשירינו מובטח!"

תוך יומיים אשתו והילדים ברחו מהבית... אחרי שלושה ארבעה ימים כל השכנים עזבו. אבל הוא החזיק מעמד כי הבין שבשביל כסף צריך להקריב הרבה, אבל כשהמצב החמיר עוד יותר ונעשה בלתי נסבל - גם הוא עזב.

ואז הוא פנה לרב בתלונה: "הלא שמעתי ממך בשיעור שמי שיש לו בית הכסא בבית הוא עשיר!"

אמר לו הרב: "שוטה שבעולם, לא כתוב שכך נהיים עשירים. כתוב שמי שיש לו בית הכסא סמוך לשולחנו זה סימן שהוא עשיר, ויש ברשותו בית רחב ידים, מרווח, עם ארבעה וחמישה חדרים, שאת אחד מהם יכול הוא בקלות להפוך לבית הכסא, אבל אם הוא דלפון, אין באפשרותו לעשות בית הכסא בביתו, כי יצטרך לעשות זאת באמצע הסלון, כמון, וזה דבר בלתי נסבל".

וכך, אמר החסיד לאותם משכילים: "אתם מדברים על הרמב"ם? אצלו ידיעת החכמות החיצוניות היא סימן לעשירות של תורה, אבל אתם, כיון שהנכם עניים בתורה - אין בלבכם מקום לחכמות חיצוניות, ואם בכל אופן תתעקשו לעסוק בהן - סופכם שחכמתכם כולה תהא מסרחת ונאבדת".

(ומתוק האור)

ארוז מכה רעהו בסתר (כז, כד).

ביאר רש"י: "על לשון הרע הוא אומר". ידוע הסיפור על הגאון מוילנא זצ"ל, מהתקופה בה ערך גלות, שפעם נסע עם בעל עגלה גוי, והחמור, בהנהגת בעליו, נכנס לשדה פרטי שבצד הדרך ואכל מהתבואה שבה. הגוי, שראוה לפתע את בעל השדה מתקרב נמלט והתחבא בסביבת מקום, בעל השדה ניגש אל הגאון שישב בעגלה והפליא בו את מכותיו, הגאון לא גילה שהגוי הוא זה שגנב משום שלא רצה לדבר לשון הרע על בעל העגלה הגוי, שהיה אשם בנזק שגרם החמור.

הרי הדברים מבהילים! כל תורתו העצומה של הגאון מוילנא לא היתה מצילה אותו מדינה של גיהנום אם רק היה אומר שלוש מילים: "זה לא אני!" ובסך הכל לגאון היתה סיבה טובה לומר זאת בכדי להינצל ממכותיו של בעל השדה, ומה גם שמדובר על גוי.

תפילין שבראש צריכים להיות כמו שאומרים ב"לשם יחוד" שלפני הנחת תפילין: "ועל הראש נגד המח, שהנשמה שבמחוי עם שאר חושי וכוחותי, כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך". כשבתוך הראש מונחים התפילין, כשהמח כולו משועבד לעבודתו יתברך - עמי הארץ רואים זאת ומתיראים.

מסופר על הרב מפוניבז' זצ"ל, שנסע פעם עם ה"חזון איש" זצ"ל במונית באחת הערים בארץ. בימים ההם עוד לא היה חשש כל כך גדול מנסיעה בשכונות ערביות, ואכן, בדרכם חלפו שני גדולי הדור באחת מן השכונות הללו. אלא שבדיוק אז טמנו כמה פרחים מארב למונית, והחלו לידות לעברו אבנים. הנהג חשש מאוד מפניהם, אבל ה"חזון איש" ביקש ממנו לעצור. הוא פתח את הדלת, ונהג המונית נזעק בבהלה: "הרב, הזהר נא, הרי הם עלולים לפגוע בכם". אולם החזון איש לא שמע לאזהרותיו, הוא יצא ונעמד מול הנערים הפוחזים, ומיד כשראו אותו - ברחו משם כולם כל עוד נפשם בם.

שמעתי מרבי אליקים שלזינגר מלונדון, שהיה מקרה עם בת ממשפחה חילונית שחפצה לחיות חיי תורה. היא הוטרדה בפנימיה של מוסד לבנות, והשלטונות ראו בכך ענין חמור מאוד, ממש כמו חטיפה, ממש כמו בפרשת יוס'ה שוכמכר הידוע.

במהלך החקירה, היו אמורים חוקרים להגיע לביתו של מרן החזון איש, כדי לחקור אותו בענין. הם חשדו בו שיש לו יד בכל הפרשה, וחשבו אפילו להאשים אותו בחטיפה.

סיפר רבי אליקים, שכאשר השוטרים היו בחוץ, הוא פנה אל החזון איש והודיעו על כך שהם שם.

אמר לו החזון איש: "צא ואמור להם שילכו מכאן". אולם רבי אליקים חשש מהם ואמר לחזון איש שהוא מפחד מפניהם. אמר לו החזון איש: "אתה מפחד, אבל אני לא מפחד". והוא בעצמו קם ויצא מביתו אל החצר.

ברגע שהם ראו אותו, לקחו השוטרים את רגליהם והסתלקו משם... פשוט ברחו מרוב פחד.

זהו זה. כך מתגשמת הברכה: "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". וכדברי רבי אליעזר הגדול "אלו תפילין שבראש" שכשהתפילין בתוך הראש - הרואים מפחדים ומתיראים.

(יחי ראובן)
כתוב בספר 'כנסת דוד', ליקוט מדברי הרה"ק רבי דוד'ל טאלנער זי"ע, ע"פ דברי הגמ' בב"ק דף צב 'מנא הא מילתא דאמרי אינשי בתר עניא אזלא עניותא', מהא דתנן במסכת ביכורים שהעשירים הביאו הביכורים בקלתות של כסף וזהב, והיו מחזירים להם הקלתות, אך העניים שהביאו בסלי נצרים קלופים, לקחו מהם אף את הסלים עם הביכורים, הרי שנמשכת העניות על העני.

וצריך עיון מדוע באמת הדין כן, ואם העשיר יביא הקלתות של זהב על מנת להשאירו, לא יקחוהו ממנו, ואם העני יבכה שהוא רוצה את הסל בחזרה, לא יחזירוהו לו, מדוע הוא כן?

ותירץ רבי דוד'ל ע"פ מעשה שהיה איתו, כנודע שבניו של הרה"ק רבי מרדכי טשערנאבלער זי"ע היתה להם עבודה קדושה לנסוע על פני העיירות והכפרים לאסוף ממון לצדקה, ופעם אחת שלח רבי דוד'ל מודעה לעיירה אחת שבקרוב יבא לבקר שם לקבץ מעות צדקה. והיה שם מקורב אחד שהיה ממש עני ואביון, בשמוע שהרבי עתיד לבא, נתמלא שמחה וצהלה, והיה לו צער שאין לו מה ליתן לרבי, כששמעה אשתו את צערו, אמרה לו, אל תצטער, והרי לכן שלח הרבי להודיע כמה שבועות לפני כן, שיהיה לנו זמן לאסוף כמה פרוטות, ונתאמץ בכל יום להשאיר איזה פרוטה, כשיבא הרבי יהיה לנו מה לתת לו.

לעומת זאת היה עשיר מופלג באותה עיירה, כיון ששמע הבשורה שהרבי עתיד לבא העירה, נשבר לבו בקרבו, שהוא חייב לתת מתנת יד כפי כבודו לרבי, ואכן כך היה, כשנסעתי לשם, קבלתי מאותו עני מתנה זעירה בשמחה גדולה, ומאותו העשיר מתנה גדולה בלב קשה מאד. ומכיון שהייתי נצרך לאותם המעות עבור פדיון שבויים, לא יכלתי למנוע את עצמי לקבל אותו הסכום מידי העשיר, אך לא היתה לי הנאה כלל בקבלת המעות ממנו, הם דקרו בלבי כמסמרות, אלא שלא היתה לי ברירה וקבלתי, לעומת זאת היתה לי נחת רוח גדולה מאד כשקבלתי הפרוטות מידי העני המאושר.

עפ"ז ביאר רבי דוד'ל ענין הסלים דמצות הביכורים, כי בזמן שהיה ביהמ"ק קיים, כיון שראה העני תאנה אחת שביכרה, התמלא שמחה גדולה שיזכה להביא מצות ביכורים לפני ה', שאינו בעל יכולת

להשיא יתומות או לתרום ספר תורה, אבל תאנה אחת גם הוא יכול להביא, וכל הבית נתמלא שמחה, ולא ידע האיך יביא הביכורים, אמרה לו אשתו, אני אקלע לך מסלי הערבות הקלופות, ונעשה כלי נאה להביא ביכורים לפני ה', איי כמה נחת רוח יהיה למעלה ממצוה זו. כ"כ הרבה לב נקלע יחד עם הערבות הקלופות, עד שהקב"ה אוהב את הסל הזה, כביכול אינו יכול לוותר על סל כזה. [ופעמים שמביא את הסל לבדו, אם נטמאו הביכורים, וכמ"ש אשתקד מדברי הג"מ רבי שאול קסטילניץ זצוק"ל]

לעומת זאת העשיר המופלג, כשנתבשר מפועליו שביכרו הפירות, החל להתאנח, אף, שוב צריך לעלות לירושלים, הנה עתה כבר הייתי שם בחג השבועות. ומתחיל לחשוב באיזה כלי להכניס את הפירות. והוא נזכר ששנה שעברה כשעמד בשורה לפני הכהן, עמד לפני עשיר מופלג מהעיר הגדולה, והכניס את הפירות בקערה של כסף טהור, עתה אני אראה להם מי אני, אני אביא קערת זהב, עין לא ראתה.

כשבא העשיר הזה לבית המקדש, אומר הקב"ה, איני יכול להסתכל על הקערה הזו, שלא הביאה אלא להראות לעמים והשרים את עשירותו, החזירו לו את זה מיד. כי כל לבבות דורש הויה. (הגרמ"י רייזמן תשע"ט)

ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע (כו, ג)

ענין הכרת הטוב נלמדת מפרשתנו כמו שכתב רש"י מהספרי "ואמרת אליו - שאינך כפוי טובה".

בספר ציוני תורה מביא, ישנה שאלה מפורסמת, לפי דברי ה'חנינוך' שכתב במצוה שלא לנקום וזה לשונו: "שלא לנקום, כלומר שנמנענו מלקחת נקמה מישראל. והענין הוא כגון ישראל שהרע או ציער לחבירו באחד מכל הדברים. משרשי המצוה, שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב עד רע, הוא סיבה שתבוא עליו מאת השם ברוך הוא, ומיד האדם מיד איש אחיו לא יהיה דבר בלתי רצון השם ברוך הוא, על כן כשיצעררהו או יכאיבהו אדם ידע בנפשו כי עוונותיו גרמו והשם יתברך גזר עליו בכך, ולא ישית מחשבותיו לנקום ממנו כי הוא אינו סיבת רעתו, כי העוון הוא המסבב, וכמו שאמר דוד עליו השלום (שמואל ב' ט"ז, י"א) הניחו לו ויקלל כי אמר לו השם יתברך, תלה הענין בחטאו ולא בשמעתי בן גרא. ועוד נמצא במצוה תועלת רב להשבית ריב ולהעביר המשטמות מלב בני אדם, ובהיות שלום בין אנשים יעשה השם שלום להם".

לפי דברי החינוך, צריך להבין למה חלה עלינו חובת הכרת הטוב כלפי האדם המטיב לנו? הרי הוא רק שליח להביא את הטובה? אלא, שיש לדעת שמידת "הכרת הטוב" היא מהדברים שאפשר להגיע איתם גבוה עד לרקיע. שהמסגל את נפשו להכיר טובה לחבירו על כל טובה וטובה שמקבל ממנו, הוא נוכח יותר ויותר בכל פרט קטן שהשני עושה בשבילו, ומודה לו.

מסופר (מובא באוצרות התורה) על מרן הסטייפלר זצ"ל שהיה נוהג פעמים רבות לנסוע לפתח תקוה ולבקר אצל אדם אחד זקן, כשנשאל מדוע עושה זאת ולא חס על זמנו? השיב: בצעירותי שלמדתי בשיבה, אותו אדם היה מעיר אותי בחצות אם הייתי נרדם וחייב אני לו הכרת הטוב...

וכן היה לו קביעות לנסוע אל אדם אחד שהיה לו יד בעלייתו לארץ ישראל בכל ערב ראש השנה, ולאחל לו שנה טובה, וכפי שידוע זמנו היה יקר לו יותר מכל הון שבעולם, ואע"פ כן עשה זאת משום שחוב הכרת הטוב אין ערכה פחות מזה...

ישנו סיפור פלאי בירושלמי (מסכת תרומות מד, ב) שיהודי אחד הזמין את הרב לאכול אצלו סעודה. בהגיע הרב לסעודה הופתע מאוד לראות שאת מי בחר היהודי להושיב על יד הרב? לא פחות ולא יותר מאשר את... כלבו! הרב, שכמובן הרגיש מאוד מבוזה פנה אל היודי ושאל אותו: וכי הזמנת אותי כדי לביישני? ענה לו היהודי: שהרב יבין אותי, כלב זה, אינו "סתם כלב"... מה הכוונה? מספר היהודי לרב: "אשתי נשארה בבית לבדה ובאו נכרים לתופסה, והכלב התנפל עליהם פצע אותם והבריח אותם, ובכך ניצלה. וכעת אני משלם "הכרת הטוב" לכלב, ומכבדו לשבת ע"י הרב. ע"כ.

ומאידך, המקשה את ליבו שלא להכיר בטובה שמקבל מחבירו יכול להתדרדר עד עמקי שאול של רשעות וכפיות טובה.

כמו שמספרים על אחד הצדיקים שעשה טובה לאיזה יהודי, ולאחר מכן שיגר לו אבן קטנה, שאל היהודי למה שלח לו אבן? ענהו, שכשתרצה לזרוק עלי אבן בעבור הטובה שיהיה לפחות אבן קטנה... כמו"כ היה פעם איזה צדיק שהגיע לעיר אחת, וזרקו עליו אבן גדולה, אמר "איני מבין מי זרק ולמה זרק, שהרי איני זוכר שעשיתי לאחד מהעיר טובה גדולה כזאת..."

ישנו סיפור ידוע על עיירה מסוימת שהתגורר בה עני מרוד בשם "שמערל", שמערל זה, היה מקבץ נדבות ואוכל לחם חסד, עד שהתרגל רק לקבל מאחרים. ביום מן הימים פנה אליו יהודי אחד מתושבי המקום עם הצעה, וכך אמר לו: "אני מוכר כרטיסי הגרלה, ההגרלה נערכת פעם בחודש בעיר הגדולה, ואני משמש כנציג של "מפעל הפיס", קונים אצלי כרטיסים ואני מביא את הכרטיסים להגרלה הגדולה, אולי תנסה את מזלך ותקנה כרטיס במחיר 5 זלוטי, ואולי תזכה".

שמערל שהתרגל רק לקחת, כמובן לא הסכים לבזבז 5 זלוטי על זה. המוכר ריחם עליו ואמר לו "תראה שמערל, אני מוכן להלוות לך את ה-5 זלוטי, ונעשה הסכם כזה: אם לא תזכה, הכסף יהיה על חשבוני ולא תצטרך להחזיר לי, ואם כן תזכה תחזיר לי את ה-5 זלוטי", לזה כבר הסכים שמערל.

אחרי חודש, נסע המוכר לעיר הגדולה, שם נערכה ההגרלה, וכמובן מי זכה? שמערל העני!

המוכר לקח את כל הכסף, ונסע בחזרה לעיירה, כשבליבו הוא חושב איזה "רעידת אדמה" הולכת להיות בעיירה כשיוודע דבר זכיתו של שמערל ה"עני". עד שהגיע המוכר אל העיר, כבר ירדה החשיכה, וכבר נהיה מאוחר בלילה. אולם, המוכר החליט שאינו יכול לחכות עם הבשורה עד מחר, וילך עתה בלילה לבשר לשמערל על הזכייה.

הימים היו ימי חורף, בחוץ היה שלג וגשם וקור עז, המוכר השתרך לקצה העיירה לבקתתו של שמערל. הסתובב וחיפש עד שמצא את הבקתה העלובה, נקש בדלת, ולא קיבל מענה, נקש שוב ושוב, יותר ויותר חזק, עד שלבסוף ענהו שמערל ושאל מה הוא רוצה, צעק לו המוכר "יש לי הודעה משמחת מאוד עבורך, אבל קודם כל תעשה טובה ותפתח את הדלת כי אני עומד לקפוא", שמערל לא זע ממקומו. המוכר מתחנן אליו שוב, והוא בשלו "אני יושן עכשיו!", צועק לו המוכר: "שמערל תדע לך שזכית בהגרלה הגדולה!", כאן, כבר שמע את פסיעותיו של שמערל מתקרבות את הדלת. שמערל פותח את הדלת, ופונה אל המוכר בכעס: "אינך מתבייש? את הגביר של העיירה אתה מעיז להעיר באמצע הלילה?!... הוא אשר דיברנו, שמי שאינו מכיר טובה לחבירו, מסוגל להגיע לכדי רשעות.

ה'חינוך', עצמו במצוות כיבוד אב ואם מאריך שאם אין אדם מכיר טובה להוריו שגידלוהו לסוף גם אינו מכיר טובה להקב"ה, וכמו שאמרו חז"ל (משנת ר"א פ"ז) "כל הכופר בטובתו של חבירו לסוף כופר בטובתו של הקב"ה".

והנה אחד היסודות בעבודת השם, הוא עניין הכרת הטוב שעל ידה מרגיש האדם חובה כלפי הקב"ה על כל טובותיו שבכל נשימה ונשימה וכל מה שמקבל ממנו ית' במתנת חנם, ואם יתברר אצל האדם עניין הכרת הטוב, ממילא ירגיש חובה בנפשו לעשות מצוות השי"ת וק"ו שלא לעבור עבירות ולהיות ח"ו כפוי טובה.

אשר על כן, באו חז"ל ואמרו, הן אמנם שכל מה שמגיע אליך הוא מאת השי"ת ולכן אין לראות בשליח גורם מסויים ולכן אסור ג"כ לנקום כניל. אבל לעניין הטובה, אמת שהמייטיב הוא רק שליח, אבל מוטלת עליך החובה להכיר לו טובה אך ורק כדי להכשיר את נפשך אתה, ובשביל לחדד אצליך את מידת הכרת הטוב, בכדי שיועיל לך בענייני עבודת השי"ת.

ובזה מובן מאוד מה שמצאנו חובת הכרת הטוב כלפי דוממים, כמו שמצאנו אצל משה רבינו שלא הכה את הים, ונשאלת השאלה וכי הים מרגיש שגמלת לו רעה תחת טובה? אבל ביסוד הנ"ל מובן שכל הסיבה הוא בשבילך ולא בשביל המייטיב לך.

נקודה נוספת שמתבארת בזה, הוא, שאין לתבוע מהשני שיכיר לך טובה על מה שהטבת עמו. ישנם אנשים שמטיבים לזולתם ויושבים ומצפים לגמול שכר, ובאם הלה אינו מטיבם כפי מחשבתם, באים בטענה שלא יהיה השני "כפוי טובה". ותביעה כזאת אינה מוצדקת בעליל. שכן מה שהגיע טובה לזולתם הוא בגלל שכך רצה הקב"ה, ויש לך להודות לד' שזכית שיהיה לך חלק בזה ומגלגלין זכות ע"י זכאי, אבל

(ציוני תורה)

יתן ה' את אויביך הקמים עליך נגפים לפניך (כח, ז)

נס ההצלה של יהודי מקנס

בהתגשמותה של ברכה זו ראו בני מקנס שבמרוקו, בזכותם נס ובפלא שהתרחשו עבורם מן השמים, והוכיחו להם כי לא יטוש ה' עמו ונחלתו לא יעזוב.

כפי שמובא בהגדש"פ "אבותינו ספרו לנו":

צורף זהב היה באלכסנדריה, שהיה גם איש חסד וכן תורה. הוא גידל בביתו יתום כבן עשר, שאיבד את אביו ואת אמו בנסיבות טרגיות.

הצורף לימד את היתום את מלאכת הצורפות, ובלילות ישב ולמדו תורה, והלה עשה חיל בעמלו, עד שהפך לאיש תלמיד חכם וידע ספר, ולצורף מומחה. אולם, כעבור שבע שנים, חש בעדינותו, בקיאת בני הצורף אליו, והחליט כי הוא מבוסס דיו, כדי לעמוד ברשות עצמו ולעזוב את בית מטיבו, ותוך זמן קצר שב למקנס, עיר הולדתו.

בבואו לשם מצא את העיר כולה נבוכה.

במקנס התגורר "סריף" שפירושו: 'חכם דת' ערבי, מצאצאי מוחמד, והיה האיש נכבד ונערץ על המוסלמים. במשך כל ימות השבוע נהג להתבודד במסגד, ובימי שישי, ימי השבתון שלהם, היה נעלם ואיננו, ורק לקראת הערב היה מתגלה לפתע בתוך ביתו, ומברך את כל נכבדי העיר.

למאמיניו סיפר, שמלאך בא ונטלו ל"מכה", שם הוא משתתף בתפילה המרכזית ב'עבדה', וזוכה להתגלות הנביא המדבר איתו פה אל פה.

בין המעריצים הרבים היה גם המלך, שהיה זוכה לשמוע מפיו תיאורים מדויקים ומפורטים אודות המתרחש במכה, כשהסריף מוסיף, כביכול, בשם הנביא, השמצות רבות על היהודים, שבמהלך השנים גרמו למלך להחליט על הטלת מיסים וארנונות, ענשים כבדים על כל מעשה קל, ולבסוף גם על גירוש של כל היהודים מעל פני הממלכה.

הצעיר הצורף, ששמו היה 'יצחק אבן לחסן', שמע על הגזירה הנוראה מיד עם בואו ועד מהרה נצנץ רעיון במוחו.

הוא הסתגר בחדרו ויצר שני עגילים מזהב טהור. שני העגילים היו עשויים מלאכת מחשבת ומשובצים באבני חן לתפארת, עין לא ראתה כיפיים.

לאחר מכן נטל יצחק עגיל אחד ועלה אל המלך להגישו כתשורה. המלך התפעל מאוד מן המתנה היפה והעניק את העגיל מתנה לאשתו המלכה. המלכה שהתלהבה גם היא מן המלאכה המיוחדת, העוותה לבסוף את פניה ואמרה: "מה אוכל לעשות בעגיל אחד? יש לי שתי אונניים, ועליך לרכוש עבורי גם את העגיל השני".

המלך שלח לקרא לצורף, וכשהלה הגיע אמר לו: "כעת אני מאמין לכל מה שאמר לי הסריף שלי אודותיכם... אתה סוחר מפולפל וערמומי, נתת לי עגיל אחד במתנה, כדי שאהיה חייב לקנות ממך בכסף מלא את העגיל השני".

התנצל הצורף: "אל נא יפיל עלי המלך אשמה. עגיל זה הוא עתיק יומין, ואין בעולם אמן שיעשה כדוגמתו. פעם כשהייתי ב'מכה' עם ידיד קרוב, הגיע צמד העגילים הלז אל ידינו ואנו שילמנו עליו מחיר עצום, חברי נטל עגיל אחד, ואני נטלתי את זה. אם ירצה המלך, אכתוב לשותפי השני שבמכה מכתב, והסריף, אשר פורח לשם בקפיצת הדרך מידי שבוע, יוכל למסור לו את המכתב ולקבל את העגיל השני. ביום שישי בערב, לבטח כבר יהיה העגיל השני בידי המלכה..."

המלך שמח על הצעה, ובו במקום הורה לו לכתוב את המכתב, קרא לסריף ופקד עליו למסור את המכתב במכה ליהודי המיועד.

הסריף הבין כי הוא נפל בפח שטמן לו הצורף היהודי, אך כבר לא היה יכול לסגת... בלית ברירה נטל את המכתב, טמן אותו בין קפלי גלימתו, והבטיח למלך למלאות את השליחות.

הוא התחקה אחר עקבותיו של הצורף, ומיד כשנכנס הלה לביתו, מיהר לנקוש על דלת הבית, נפל לרגליו ושאל: "מה עוללת לי?".

"עמוד על רגליך" – השיב לו היהודי – "עשיתי לך בדיוק כפי שמגיע לך על מה שעוללת ליהודי המדינה, הלעטת את המלך בכזבים, ואני אוכיח לך ולעולם כולו כי רק שקר דיברת!".

הסריף יבב וביקש את רחמיו. "המלך ירהגני, וההמון יסקלני", מלמל בין בכי לבכי.

"ולך היו רחמים על כל ההמון שאתה התכוונת בזדון להשליכו מן הבית? וכי הרהרת אודות הסבל שיהיה על הזקנים והטף לעבור בגללך?" הטיח בו היהודי.

הסריף הבוכה הכה על ליבו, הביע את חרטתו והבטיח לתקן אשר עיוות. הצורף ביקש ממנו לרשום כתב הודאה בו הוא מצהיר כי כל דבריו שקר וכזב הם, וכי מעולם לא דאה למכה ולא פגש מלאך.

תחילה ניסה הסריף להתחמק מן העניין, אולם הצורף הודיע לו כי לא יעשה שימוש בכתב הודאה זה, אם יצליח לשכנע את המלך, לבטל את רוע הגזירה, ולשמע הדברים נעתר הסריף ורשם את המכתב.

הצורף נתן בידו את העגיל, ולאחר שהסריף הודה לו בשם כל הקדוש והיקר לו, כתב את כתב ההודאה וחתם עליו בחותמו האישי, פנה הלה והלך לדרכו.

באותו יום שיש אחר הסריף לשוב ממכה... כששב לבסוף, הודיע כי היה לו עניין דחוף להסדיר בשם המלך, ועד מהרה כבר הגיע לארמון המלוכה, כשהעגיל השני בידו, לשמחת המלך והמלכה.

"ומה אמר הנביא הפעם?" התעניין המלך, כשנרגע מעט.

"הפעם אמר לי כי לפני יומיים פגש בו אברהם העברי והפציר בו שייטיב עם בני העם היהודי, צאצאי יצחק בנו, ולכן הורה לי להורות לך, לבטל מיד את רוע הגזירה ולהיטיב להם ככל יכולתך".

המלך עשה זאת מיד – ויהודי מקנס נשמו לרווחה.

(ומתוק האור)

והיו בך לאות ולמופת (כח, מו)

בתוך הקללות מופיע פסוק זה, כדי לומר שגם באמצע המצבים הכי קשים רואים את יד ד' באותות ובמופתים.

מעשה כזה מובא בספר "בנאות דשא" (פרשת שמות) שכתב ששמעו בעצמו מבעל המעשה:

"את הסיפור הבא שמעתי מבעל המעשה עצמו, כאשר נקלעתי לסעודת הודי' שערך בעיר פריז שבצרפת, בעבור נס פרטי שהיה לו בגיא ההריגה שבטרבלינקה.

היה זה בשלהי מלחמת עולם השנייה, כשכוחות הברית פלשו לשטחה של גרמניה, וימים ספורים נותרו לקץ המלחמה, שמשמעותה: שחרור מעט אסירי מחנות המוות שנתרו לפליטה.

מאן דהו, שזוהו אינה ידועה, פנה אל רב המרצחים שהיה אחראי על מחנה ההשמדה טרבלינקה, בהצעה, שיקבל ממנו הון עתק אם יענה לבקשתו, והיא: שבימים האחרונים שנתרו לפני שחרורם של האסירים היהודים, שייכלל אותם במזון משובח ועשיר כמות למזי רעב. כמוכן שהרוצח הנ"ל לא סירב להצעה מפתה זו, ונטל ממנו את כספו הרב.

והנה כבר באותו יום, לאחר הצהריים, הגיע משלוח של לחמניות טריות אל המחנה.

בעל המעשה שהיה אסיר באותו המחנה מספר, שניחוח הלחמניות הוציא אותם מאדישותם העמוקה שהיתה נחלתם. ובפרט כאשר נקראו כל האסירים להתייצב בתור ארוך לקבלת הלחמניה, שהיה נראה בעיניהם כחלום תעושים.

כך לא נותר זמן רב למחשבה, והחלוקה התחילה. ומתוך שק גדול נשלפו הלחמניות בזה אחר זה, כשקצין נאצי מפקח על החלוקה.

אני, כשעמדתי כמעט בסוף התור, מספר בעל המעשה: הייתי מאוד פסימי. ולא האמנתי שאכן אזכה ללחמניה, מקוצר רוח. וה"אמונה" כבר הייתה ממני והלאה, ולא נותר בי אפי' שביב של תקווה, ובכל רגע שהתקרבת קמעה בתורי, חלפה בי המחשבה שוודאי, עד שאגיע אל השק, הוא יתרוקן סופית מהלחמניות הגואלות.

והנה קרה הנס! קיבלתי גם אני לחמניה טרית וריחנית.

החלטתי שאשמור אותה לשעות הערב, כדי שסוף סוף אלך לישון עם קיבה מליאה, ולא מתוך רעב מציק. בשביל התענוג הזה כדאי לסבול עוד קצת.

המצואות החדשה נטעה בי מעט בטחון, ואחרי שקלול קצר, אמרתי בליבי: מה יקרה אם אעמוד בתור פעם נוספת ואתנגב ליטול עוד לחמניה? והרי אחד מן השניים! או שאתפס כגנב ואחטוף כדור בראשי, וממילא אין לי מה להפסיד. כי טוב מותי מהי!

ואם אצליח, הרווחתי עוד לחמניה. ובלא מחשבה נוספת עשיתי מעשה זוכיתי בלחמניה נוספת.

הפעם חשתי שזו משהו במוחי, ושככל זאת יש במי להאמין. אולי בכל זאת הקב"ה אוהב אותי. נטלתי את זוג הלחמניות והסתרתי בתוך חולצת הפיג'מה שהייתי לבוש בה. הפעם באופטימיות זהירה, נפנית אל אחת הפינות כדי לאכול לחמניה אחת. בטרם התיישבתי על רצפת המחנה

חשתי חבטה קשה על כתפי. ראיתי אותך! גנב! שתי לחמניות, הא?! מיד תביא אותם בטרם אפרק את גורך.

כמוכן שמסרתי אותן מיד לאכזרי זה. בתחילה חשבתי שזהו חייל נאצי, אך התברר לי שהנ"ל היה חייל רוסי שנפל בשבי הגרמני, ופשוט שדד אותי.

מאותו רגע שקעתי ביאוש ודכאון עמוק, ואמרתי בליבי: כי אנני מאמין יותר ואפסה כל תקותי. וכל מאווי היה למות! פשוט למות.

שבתי אל הדרגש הקשיח, כדי לנום את שנת הלילה, אך הפעם עצוב יותר ומיואש יותר.

השחר הפציע, ומעט אור חדר אל הבלוק בו ישנתי. אם אפשר לקרוא לזה שינה, והעירני משנתי. אך הפעם הזו היה שונה מתמיד. שקט תעשייתי אפף את הבלוק כולו. לא שאגות של חיות הטרף הנאציות, ולא אוושת השותפים שלי לבלוק.

קמתי לראות מקרוב יותר, והנה כולם עדיין לא מגלים סימני קימה, למרות השעה המאוחרת.

ניסיתי להעיר את שכני אך לשווא. אין קול ואין עונה. ניסיתי לנענע מעט בידיו, אך חשתי שהן קרות ואינן מגיבות.

בדקתי אצל שאר השכנים, אך לפתע נגלה לפני מחזה נוראי. כל אנשי הבלוק שבקו חיים לכל חי.

מיד רצתי כאחוז אמוק אל עבר הבלוק השני, והנה גם שם כולם מתים. נפש חיה לא מתהלכת במחנה. לא אסיר ולא קצין נאצי.

מה קרה? שאלתי. האמריקאים כבר התקרבו למחנה וכל הנאצים ברחו. אבל למה מתו כולם? התברר לי לאחר מכן ע"י הצבא האמריקאי, כי כל הלחמניות היו מורעלות בידי השטן הגרמני הימלר ימ"ש.

למרות שקיבל תבין ותקילין, הוא לא היה מסוגל להשאיר יהודי חי. אז בעצם, רק אנוכי נותרתי לבדי חי. ובאורח ספונטני נפלטו ממני המילים בצעקה אדירה שפילחה את דממת המוות.

"אני מאמין באמונה שלימה בהקב"ה".

ומני אז, בכל שנה עורך אני סעודת הודי' על הנס הגדול שעשה לי ה'.

(ציוני תורה)

התוכחה ותוצאתה

נהגו שלא לעלות לתורה לקריאת התוכחה ("מגן אברהם" קכח, ח בשם מהרי"ל) אלא בעל הקורא הוא המברך תחילה וסוף ("משנה ברורה" שם, יז וב"באור הלכה" ד"ה בפסוקים), לפי ש"ברית כרותה לשפתים" (מועד קטן יח ע"א).

ויצוינו בענין זה דברי הגמרא (שבועות לו ע"א), שרב כהנא הקריא לפני רב יהודה דברי המשנה, שהאומר: "יכנה ה'" (דברים כח, כב) זו היא אלא האמורה בתורה. אמר לו רב יהודה: "כנה". כלומר, אמור: יכה ה', שלא יתפרש שאתה אומר עלי, חלילה.

ובענין זה, נספר –

אברך פנה אל הגבאי בבית הכנסת "לדרמן" בבני ברק, וביקש עליה בשבת פרשת כי תבוא. יש לו יאהרציט, יום זכרון לאביו.

השיבו הגבאי שנזכר מאוחר, יש כמה בר מצוות וכמה חיובים, ואין עליה פנויה.

אמר שמצדו מוכן הוא לעלות לקריאת התוכחה, אינו חושש. מקיים הוא בעליתו מצות כבוד אב, שבפרוש שנינו: מכבדו בחייו ומכבדו במותו (קדושין לא ע"ב), ו"שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה). [וידועים דברי ה"נודע ביהודה" (קמא, אבן העזר י) שמותר ליבם אשה שמתו כל בעליה, "קטלנית", כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע"].

אמר הגבאי: "נשאל את הרב".

שאל את הגאון רבי חיים קנייבסקי (שליט"א) [זצוק"ל], שאמר: "בשום פנים ואופן", ולא העלוהו.

לאחר התפילה, נשאל: מדוע היה כה נחרץ? הרי זו באמת מצות כבוד אב. ואם הלה אינו חושש, מדוע נחשוש עבורו!

ענה: משום מעשה שהיה. וסיפר –

אברך בן תורה נזכר בשעתו שיש לו יאהרציט אחר אביו, וכבר נקבעו כל העליות, והסכים לעלות לתוכחה. אמר שאינו מקפיד, ולא יקפידו עמו. שאלו את אביו, [הסטייפלר] זצ"ל. והסכים.

כעבור זמן, הודיעוהו שדודו נפטר בארצות הברית, ובהיותו עירי הוריש לו את כל הונו.

טס לארצות הברית, והתברר שמדובר בנכסים רבים והשקעות מסועפות. זכה ליועצים מהימנים שהדריכוהו ועזרוהו להתמצא בסבך ולהשתלט על המבוכים העסקיים. נשאב לעולם העסקים ועשה בו חיל. העביר את

משפחתו לבורו פארק והיה לנגיד תומך תורה ביד רחבה, השיא צאצאיו בהרחבה והמשיכו לשקוד על שערי תורה בלא טרדה.

לימים ביקר בארץ הקודש, ונכנס אל אבי. מסר לו סכום גדול לתמיכה בלומדי תורה, והעיר שברוך השם, לא ארע לו דבר מעליתו לתוכחה. אדרבה, מצות כבוד אב עמדה לו, והתעשר עושר רב.

שמע אבי, וכל גופו הזדעזע: "ואז רעדט איהר, מה אתם מדברים! התוכחה לא השפיעה!?"

הרי לפניך הייתם בן תורה, ועכשיו אתם בעל הבית, סוחר פשוט! לכן, סיכם רבי חיים, לא הסכמת... (והגדת)

החלב והפרה

עלי לדאוג לשבעה כוללי אברכים, ובהם מאות בני תורה הממיתים עצמם באהלה. שוחחתי עם גביר בארצות הברית, והתחמק באמרו שעליו לתמוך בישיבות שבארצות הברית, בגדר "עניי עירך קודמין" (יורה דעה רנא, ג). כלומר, שהלא דברים קל וחומר: אם להם אינו נותן, לי על אחת כמה וכמה!

אמרתי, שהפוסקים דנים, שיתכן ועניי ארץ ישראל קודמים לעניי עירו (יעוין חתם סופר חושן משפט יב, ולקוטי חת"ס ט), כי "לציון יאמר איש ואיש יולד בה" (תהלים פז, ה), כל ישראל נחשבים בני הארץ הקדושה. אבל לתורת ארץ ישראל ודאי יש קדימה, שהיר אין תורה כתורתה ולא חכמה כחכמתה (בראשית רבה טז, ד) ואוירה מחכים (בבא בתרא קנח ע"ב), ולכן בני ארץ ישראל עדיפים (תוספות פסחים נא ע"א). ואמרו (במדרש שם) שזהו שנאמר שהיא "ארץ זבת חלב ודבש" (ויקרא כ, כד), שנובעת היא חדושי תורה מתוקים מחלב ומדבש, כמו שנאמר: "דבש וחלב תחת לשונך" (שיר השירים ד, יא).

והיודעים אתם מה ענה לי!?

חוצפה שכזו!

אמר: "אמת שתורת ארץ ישראל משולה לחלב –

אבל הפרות הן כאן, באמריקה!..."

עניתי: "אשרי מי שידוע מה תפקידו לכן אני כאן, כדי לחלוב אותן!

וכבר אמרו (פסחים קיב ע"א), שיותר משהעגל רוצה לינוק הפרה רוצה להניק –

התברר, שלא הפרה הזו...

"מה אומר לכם", השמייע את הפתגם השגור, "העסקים אינם מלבבלים בזמן האחרון!"

מצא את הכתובת. באמת, איני צוחק. אני מומחה בשיקום עסקים צולעים. בידי אמצעים בדוקים ומנוסים. והעצות, חינם. לקיים מצות: "כי ימוך אחיך ומטה ידו עמר, והחזקת בו" (ויקרא כה, לה).

אמרתי לו: "תביא גמרא, מסכת עבודה זרה".

לבני ארץ ישראל יש מה ללמוד מיהודי ארצות הברית. בארץ ישראל ארון הספרים נמצא בטרקלין, פרוץ לרוחה. לא כך שומרים אוצר. שם, באמריקה, אין בטרקלין אלא מזנון ותצוגת כלי כסף. הספרים שמורים בחדר פנימי, שלא תשלוט בהם עין הרע. יש לי חשד שגם עין סתם לא שולטת בהם.

הגמרא הובאה, ופתחתי בדף יט עמוד ב', הצבעתי, וקראתי: "אמר רבי יהושע בן לוי, דבר זה כתוב בתורה ושנוי בנביאים משולש בכתובים, כל העוסק בתורה נכסיו מצליחים.

כתוב בתורה, שנאמר: "ושמרתם את דברי הברית הזאת ועשיתם אתם, למען תשכילו את כל אשר תעשון" (דברים כט, ח).

שנוי בנביאים, שנאמר: "לא ימוש ספר התורה הזה מפיק והגית בו יומם ולילה למען תשמר לעשות ככל הכתוב בו, כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל" (יהושע א, ח).

משולש בכתובים, ככתוב: "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה, וכל אשר יעשה יצליח" (תהלים א, ב-ג)!

ראיתי שהתאכזב. הוא מחפש עצות מעשיות.

אמרתי: "אז תביא מסכת ברכות".

אסף את המסכת האחת והביא את השנייה. אח, תענוג לפתוח מסכת חדשה. פתחתי בדף לה עמוד ב'. הצבעתי ואמרתי: בוא נלמד שתי מימרות סמוכות, ונעיין בשייכותן אהדדי.

המימרה הראשונה: "בוא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים. דורות הראשונים עשו תורתם קבע ומלאכתם עראי, זו וזו נתקימה בידם. דורות האחרונים שעשו מלאכתם קבע ותורתם עראי, זו וזו לא נתקימה בידם."

ומיד לאחר מכן, המימרה השנייה: "בוא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים. דורות הראשונים היו מכניסים פרותיהם דרך שער הבית כדי לחיבם במעשר, דורות אחרונים מכניסים תבואתם דרך גגות כדי לפטרם מן המעשר" [באכילת עראי]

מה הקשר בין שתי המימרות!?

אומר לך –

הדורות הראשונים עשו תורתם קבע, לכן התקימה בידם, ואף מלאכתם התברכה. שכך פרש הרע"ב במשנת "כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ" (אבות פ"ג מ"ה). אבל דורות האחרונים שעשו מלאכתם קבע, לא שרתה בה הברכה.

אבל מדוע לא תשרה הברכה במלאכתם, אולי עושים הם מלאכתם קבע כי הם תומכי תורה, ונאמר: "שמח זבולן בצאתך" (דברים לג, יח), הצלח בצאתך לסחורה (רש"י) אם כונתך להחזקת יששכר באהליו! אבל, הן עיינו הרואות שמכניסים הם תבואתם דרך גגות, כדי שלא יצטרכו לעשרה ולהתחלק בה עם הכהנים והעניים. ואיך ירצו שבגינם תשרה הברכה ביבולם!

"פרוש נאה", החמיא, והחזיר את הגמרא לכלאה...

ונתן?

איפה!

אם לא זיכיתיו בתמיכה בתורה, זיכיתיו בדברי תורה. והלואי ובגינם יצליחו נכסיו!

(והגדת)

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה (כח, מז)

בסוף הפרשה, מסבירה התורה על מה מגיעות אותם מאה קללות חסר שתיים, שמנויות בפרשה: **תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל.**

נשאלת השאלה – איפה כתוב בתורה, שצריכים לקיים מצוות בשמחה???

אומרת הגמרא (מסכת מגילה לא, ב) – תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבתורה קודם ר"ה מאי טעמא אמר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה השנה וקללותיה.

תיפתחו ספר נחמיה {פרק ח}, שם מסופר שעזרא הסופר – בעצמו – הוציא את כל עם ישראל לרחוב, הוציא ספר תורה וקרא לפניהם קללות בראש השנה!

אנשים מפחדים מכל זיו של מנהג בראש השנה – תפוח בדבש ... וגזר גמדי ... ורוביא ... וסילקא ... וכרתי – לסימנה טבא!!! אם לא מצליחים להשיג ראש של כבש – "זהו, הלכה השנה!!!"

שמעתי היום אחד אומר לחבר שלו: "תשמע, לא היה ריאות באטלז היום – אולי אתה יודע מאיפה משיגים?" – חשבתי שהוא צריך לעבור השתלה

"בשביל מה אתה צריך ריאות?", שאל אותו השני.

"ראש השנה בלי ריאות, השתגעת???" – מכאן למדתי מנהג חדש בס"ד.

לפני שנתיים, הביא לי אחד התלמידים קופסת סרדיניים – "כבוד הרב, קח שיהיה לך לראש השנה!"

"למה זה?!", שאלתי אותו.

"לפני שתאכל תגיד: יהי רצון שיסור הדין = סר-דין" – כל אחד והמנהגים שלו ...

תשמעו סיפור אחרון – מהו כוחו של מנהג:

לפני כמה שנים, ערב ראש השנה, נכנסתי לחנות ירקות כדי לקנות משהו – פתאום אני רואה אברך שנכנס בריצה לחנות, כולו מתנשף – "מה קרה, ערב ראש השנה יש לך זמן לעשות ג'וגינג?!", שאלתי אותו.

"לא ג'וגינג, אני חייב אננס!"

"בשביל מה אננס?!", שאלתי.

"אצלנו במשפחה זה מנהג לאכל אננס בראש השנה, ושכחתי לקנות!" הוא ניגש למוכר – "תגיד, יש לך אננס???"

"כן"

"כמה עולה?"

50 ₪! "50 ₪ לפני עשר שנים, היה המון כסף!"

שאלתי אותו: "מה המנהג באננס?"

אמר לי: "אומרת הגמרא {מסכת ברכות נו, א} - הרואה הונא בחלום [דהיינו נ' אחת] נס נעשה לו חנינא חנניא יוחנן [דהיינו שתי נו"נים] נסי נסים נעשו לו, לכן אנחנו אוכלים אננס - שיהי רצון שניסי נסים יעשו לנו!"

כמעט שכנע אותי לקנות אננס ... בזמן שהוא שקל את הדברים, חשבתי עם עצמי ... ואז אמרתי לו: "תשמע חביבי, יש לי בשבילך פתרון - צלצל עכשיו לקופת העיר, ותתרום ₪47!"

"למה?!"

"מצאתי לך פתרון שעולה 2 ₪ ולא 50 ₪!"

"מה עולה 2 ₪???"

"ב' - 2 ₪ אתה קונה בננה - גם בזה יש לך שתי נו"נים!"

נחזור לעזרא הסופר:

לאחר שעזרא קורא להם את הקללות בראש השנה, אומר הנביא {נחמיה ח, ט} ויאמר נחמיה הוא התרשטא ועזרא הכהן הספר והלויים המבינים את העם לכל העם היום קדש הוא לה' אלהיכם אל תתאבלו ואל תבכו כי בוכים כל העם כשמעם את דברי התורה: {י} ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי חדות ה' היא מעצכם.

שאלת השאלה - מה רצה עזרא הסופר להשיג, בקריאת הקללות בראש השנה?

אם הוא רצה להשיג יראת ה' - הוא השיג, שהרי כולם בכו. אבל פתאום בא נחמיה ואומר: "חבר'ה לא לבכות, היום זה יום של שמחה!"

אם זה יום של שמחה, בשביל מה הוא הפחיד אותם?!

אומרת המשנה {מסכת אבות פ"ה, כ"ג} - בן הא אומר, לפום צערא אגרא.

שאלת השאלה - מה פירושו הדבר "לפום צערא אגרא"? כמוכן שאדם שעמל קשה על עשיית מצוה, מקבל שכר:

יש אדם שעושה סוכה בחמש דק' - יש לו פרגולה ומעליה יש לו סוכך - הוא בסכ"ה לוחץ לחיצה בשלט, והסוכך מתקפל. הוא שם רק מחצלות - ויש לו סוכה!

מצד שני, יש לו שכן 'תפרן' - לוקח לו חמש שעות להכין את הסוכה - יש לו קרשים על הגג ... מסמרים ... חבלים... על הקרשים יש לו מספרים - אחד נכנס עם שתיים ושלוש נכנס בארבע - דופק עד שתיים וחצי בלילה - השכן שלו כבר קם לשחרית והוא עוד דופק

אם ככה, אחד עבד על הסוכה חמש דק', ואחד עבד על הסוכה חמש שעות. באים חז"ל ואומרים: "לפום צערא אגרא" - לפי גודל הצער שהיה לו בעשיית המצוה, הוא יקבל שכר.

שאלת השאלה - מדוע מתן השכר, נקבע לפי הצער שבמצוה?

הזמנת ארון אצל נגר. קבעתם מחיר של 4,000 ₪ - חתמתם חוזה. לאחר שבוע הוא מביא את הארון: "סליחה, אבל 4,000 ₪ לא בא בחשבון - תן לי 4,500 ₪!"

"למה 4,500 ₪?!"

"כשדפקתי את המסמרים, נדפקו לי גם האצבעות!"

"עסק שלי?! מצידי תיקח ערבי שידפוק את האצבעות - מזה מענין אותי?!"

אדם הזמין חליפה - "1,000 ₪", מגיע לקחת אותה, אומר לו החייט: "1,050 ₪!"

"למה 1,050 ₪, סגרנו על 1,000 ₪?!"

"כשתפרתי לך את החליפה, נדקרתי מהמחט!"

שאלת השאלה - איזה מין דבר זה - ממתי התעריף נקבע, לפי המכות והדקירות שכן אדם מקבל?! איפה מצאנו מושג כזה, שהשכר משולם לפי "לפום צערא אגרא"?!
אומר לנו ר' יצחק הוטנר - לקב"ה יש פרמטר של בדיקה, עד כמה האדם מחבב את המצוות. "לפום צערא אגרא" זה לא רק השכר על קיומה של מצוה, אלא זהו גם הפרמטר של הקב"ה לבדוק, עד כמה האדם אוהב את המצוות!

אומר הקב"ה: "איך אני אדע עד כמה אתה אוהב את המצוות? ככל שתתאמץ יותר בעשייתן, ככה אני אדע שאתה אוהב יותר את המצוות!"

אדם חוזר מהעבודה - נכנס להתקלח. הוא יורד לבית הכנסת, להתפלל תפילת מנחה - אין מנין! הבית כנסת הקרוב ביותר שיש בו מנחה עכשיו, נמצא במרחק של חצי שעה הליכה - "איך אני אלך עכשיו חצי שעה בחום הזה - עכשיו התקלחתי?! אני יודע מה לעשות - יש לי בבית תמונה של הכותל המערבי - יש שם בדיוק תשעה אנשים - אני אשלים להם מנין!" - ברוך ה', יש לו פתרון

אומר הקב"ה: "זאת נק' המבחון!"

אדם אחר, באותה סיטואציה, הולך חצי שעה ברגל - מגיע במצב נוזלי - מתפלל מנחה וערבית וחוזר הביתה!

לקב"ה יש עכשיו פרמטר חדש, למדוד באיזה מצב נמצא האדם בעשיית המצוות:

אם אתה מתאמץ בקיום המצוות - הלכת חצי שעה ברגל והגעת במצב נוזלי - לא רק שתקבל על זה שכר - אלא גם אם תתפלל מעכשיו ליד הבית, תקבל שכר 'חדש' כאילו הלכת חצי שעה בחום - כי הוכחת שאתה מוכן להצטער בעשיית המצוות!

אומר לנו ר' יצחק הוטנר - כמו שמצינו "לפום צערא אגרא", מצינו את אותו הדבר במצות השמחה:

אומר הקב"ה: "אני רוצה לבדוק: כשאתה עושה מצוות - אתה עושה אותם בשמחה או בכפייה?"

יש אדם שמגיע לבית הכנסת, כי לא נעים לו מהילדים שלו - הוא עושה מצוות, כי כך צריך - לא תראה עליו את השמחה בעשיית המצוה: "ברוך ה' זכיתי לקיים מצוה!"

אם ככה, אין מצוה לשמוח בעשיית המצוות, אלא אומר הקב"ה: "אני רוצה לראות עד כמה אתה נהנה מקיום המצוות שלי! כמה טוב לך שאתה עובד אותי!" - זהו פרמטר של הקב"ה, לבדוק עד כמה האדם אוהב אותו.

בא הספר דעת חיים [לגאון ר' חיים וואלקין - מאמר 'בנים' ו'עבדים'] ואומר רעיון נפלא:

בתפילת ר"ה מצלינן, "היום הרת עולם וכו', אם כבנים אם כעבדים". ויש להתבונן בשתי בחינות אלו דבנים ועבדים, מהו המכוון בכל אחת מהם, ומהו שורש ההבדל אשר ביניהם. ועוד צ"ב, דהנה בהמשך בעינינו, "אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים. ואם כעבדים, עינינו לך תלויות עד שתחננו ותוציא לאור משפטנו". והמתבונן ימצא שוני מהותי בדרך הבקשה, דהנה בחינת ה'בנים' גוררת בעקבותיה בקשה גמורה - כמעט דרישה, של רחמים - "אם כבנים רחמנו כרחם אב על בנים", ואילו בחינת ה'עבדים' לעומתה מביאה בעקבותיה רק בקשה נסתרת, הנראית יותר כתחינה ובכיה - "ואם כעבדים עינינו לך תלויות". וצ"ב מה הסיבה לכך.

אכן מעיון בדברי חז"ל עולה, כי שתי בחינות אלו מופיעות כבר בדבריהם. בגמ' מס' בבא בתרא [י, א] איתא: "וזה שאלה ששאל טורנוסרופוס הרשע את ר"ע, אם אלוקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם. א"ל כדי שניצולו אנו בהן מדינה של גיהנם. א"ל אדרבה זו שמחייבתן גיהנם, אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים וצוה שלא להאכילו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו. ואתם קרויים עבדים, שנאמר [ויקרא כה, ה] {כי לי בני ישראל עבדים}. א"ל ר"ע: אמשול לך משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים וצוה עליו שלא להאכילו ולא להשקותו והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנן קרויים בנים, שנאמר [דברים יד, א] {בנים אתם לה' אלוקיכם}. ומסיקה הגמ': "א"ל (טורנוסרופוס) אתם קרויים בנים, וקרויים עבדים. בזמן שאתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים בנים, ובזמן שאין אתם עושים רצונו של מקום אתם קרויים עבדים".

אבחנה זו - של בן לעומת עבד, מופיעה גם - אם כי בהקשר שונה מעט - בברכות [לד, ב]: [מעשה בר' חנינא בן דוסא שהלך ללמוד תורה אצל ר' יוחנן בן זכאי וחלה בנו של ריב"ז. א"ל חנינא בני בקש עליו רחמים ויחיה, הניח ראשו בין ברכיו ובקש עליו רחמים וחיה. אמר ריב"ז אלמלי הטיח בן זכאי את ראשו בין ברכיו כל היום כולו לא היו משגיחים עליו, אמרה לו אשתו: וכי חנינא גדול ממך. אמר לה: לאו, אלא הוא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כשר לפני המלך]. וברש"י על אתר פי' מהו עבד: "בן בית נכנס ויוצא שלא ברשות". חזינן א"כ, בחינת 'עבד' (לעומת 'שר') מהי, רגיל הוא בבית המלך ובא בפניו בכל עת ובכל שעה, ולכך אף בשעת חרון אף יכול הוא להיכנס ולבוא אצלו.

הולך עזרא הסופר ומוציא ספר תורה בראש השנה וקורא בו את הקללות - כולם רועדים מפחד ומתחילים לבכות!

אומר להם עזרא: "לכו אכלו משמנים ושתו ממתקים ושלחו מנות לאין נכון לו כי קדוש היום לאדנינו ואל תעצבו כי בהיא מעזכם - אתם רוצים להינצל מן - 98 קללות? תבטחו ב- חדות ה' - תעשו מצוות בשמחה, ואז תינצלו!"

(ברוך שאמר)

השקיפה ממעון קדשך

הארכנו אתמול בהא דנתחדש בדברי הרמב"ם והחינוך שלאחר שמודה ומשבח ומהלל במקרא ביכורים, צריך להתפלל על התמדת הטובה. וביאר הכלי חמדה שמקור הדברים במדרש תנחומא שלאחר שהאדם מקיים מצוה יש לו כח לבקש רחמים על עצמו ועל כל ישראל ולבקש 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים', אע"פ שזה הפסוק מדבר במצות בידוי מעשרות, כך הוא בכל מצוה, וזה שכתוב במקרא ביכורים 'והשתחוית' שהוא לשון תפילה, שלאחר ההודאה יש להתפלל. ויסמכו ענין לו' שנוסח התפילה הוא כתפילת וידוי מעשרות 'השקיפה'. ומסיק דיוכל להתפלל מעומקא דלבא כלשונו ולא דוקא בזה הלשון

ונתבאר בארוכה ע"פ דברי הטור והאב"ע ובמאור ושמש שכשאדם מודה ואינו ממשיך לבקש נפסק השפע, כמו שנאמר בלאה 'ותעמוד מלדת'. וכן אמרו רבוה"ק [הרבי החוזה מלובלין וכן אי' ברמתיים צופים בשם הרבי רבי בונים] שיהא אדם רגיל לבקש על המשכת הישועה לאחר ההודאה. ונתבאר שלא כהודאה לבשר ודם שאין ממשיכים לבקש, כהודאה להקב"ה שצריכים דווקא להמשיך לבקש. כי ההודאה לבשר ודם הוא רק הכרת הטוב על מה שכבר נתן, ואין זו הכרה על מה שהוא עתיד לקבל ממנו, שהרי הוא מוגבל, הן הנותן והן המקבל. משא"כ אצלו יתברך עבודת ההודאה היא הכרה שהוא הכל, ולא רק על ההטבה העכשוית שהרי א"כ היה צריך להודות רבבות פעמים על כל נשימה, אלא שהיא הכרה שהכל בידו, וממילא תיכף ומיד שהוא מודה ומהלל, אם אינו ממשיך לבקש, הרי הוא כמחשב להסתדר מכאן והלאה לבדו, לאחר שיצא מחליו הוא מסתדר לבד ח"ו, לכן יש לבקש מהקב"ה שיתמיד השפע, ואין זה חסרון בהודאה במה שמבקש, כבבשר ודם, אדרבה זהו שלימות ההכרה שאין אנו יכולים כלום לבד, כי צריכים את השי"ת הן כשלא הולך כסדר והן כשהולך כסדר.

ותחילה נוסף דוגמא נאה לענין שלימות ההודאה ע"י המשך הבקשה, כפי מה ששמעתי מאחותי תחי' בשם המורה תליט"א, דאי' בגמ' יבמות שרבי עקיבא היה בתחילת מ' שנה עם הארץ ואשתו רחל נישאה אליו אדעתא דילך לשיבה ללמוד תורה, ובתחילה היה לבו סגור מלהבין בתורה"ק, והלך לשיבה ללמוד א' ב', כמבואר באדר"נ, והיה צריך הרבה חיזוק והתחזק ממים ששחקו האבנים, וכך גדל והצליח וגם עשה פרי, וכמסופר בגמ' נדרים שרבי עקיבא עלה ללמוד וללמד עד שזכה שהיו לו י"ב אלף תלמידים והחליט לשוב לביתו, לאחר שלא היה בבית י"ב שנה, וכשבא סמוך לביתו שמע איש אחד שואל את אשתו היתכן שבעלך אינו בא לבקר בבית זה י"ב שנה, וענתה אותה הצדקת 'אם היה שומע בקולי היה נשאר בישיבה ללמוד תורה עוד י"ב שנה' וכך יהיה גדול בתורה [כמבואר בתוס' ובר"ן בנדרים שאין זה בגדר 'פותחין בנולד' אם יהיה ת"ח, כי רגילות הוא שהמתמיד בתורה נעשה אדם גודל] וחזר רע"ק לשיבה ולמד עוד י"ב שנה. ונדע שאלת העולם מה לו לרע"ק לשוב לשיבה, אם כבר הגיע סמוך לביתו, היה לו להכנס לכמה דקות לומר שלום בביתו ולחזור לשיבה. ואומרים בשם רבי חיים שמואלביץ או בשם קודמים לו, שיי"ב וי"ב אינו כ"ד. כי צריכים כ"ד שנה רצופים.

וזאת המורה הנ"ל אמרה תשובה אחרת מאד אמיתית, לב יודע מרת נפשו כמה אמת יש בזה. כי רבי עקיבא עזב את הבית לפני י"ב שנה בלב אטום סתום וחתום, אין לשער ולתאר כמה תפילות שפכה אותה צדקת שיפתח השי"ת את לב בעלה בהבנת התורה"ק, והיא ידעה היטב כמה ישועה בעלה צריך, שהוא ממש אטום במח ובלב, ולכן שפכה דמעוות מעומק הלב שיוושע בעלה, עד כדי כך שאמר עליה רע"ק לתלמידיו 'שלי ושלכם שלה הוא'.

והנה לאחר ג' או ד' שנים שכשרע"ק זכה לפתיחת לב ומח בתורה"ק, עדיין אין אותה צדקת יודעת ממה שנושעה כבר, והיא ממשכת להתפלל ברחמים ותחנונים על סתימות לבו של בעלה, אם היתה

אכן לעומת זאת איתא בחז"ל [תענית י"ט, א]: מעשה שאמרו לו לחוני המעגל בזמן שנעצרו הגשמים: "התפלל שירדו גשמים", אמר להם: "צאו והכניסו את התנורי פסחים [שהוכנו לצלות בהם את קרבנות הפסח] בשביל שלא ימוקו בשביל שלא יתמוססו בגשמים. התפלל חוני ולא ירדו גשמים. מה עשה? עג עוגה צר על גבי האדמה צורת עיגול ועמד בתוכה ואמר לפניו: "רבש"ע, בניך שמו פניהם עלי כלומר, ביקשו ממני להתפלל על הגשם, מפני שאני כבן בית לפניך. נשבע אני בשמך הגדול שאיני זז מכאן עד שתרחם על בניך ותוריד להם גשם". התחילו גשמים מנטפין, אמר חוני: לא כך (גשמים כאלו) שאלתי, אלא גשמי בורות שיחין ומערות גשמים בשפע, שימלאו את כל סוגי החפירות שאוגרים בהן מי גשמים. התחילו הגשמים לירד בזעף ככעס ובכות, אמר חוני: לא כך שאלתי אלא גשמי רצון, ברכה ונדבה (כלומר בעין יפה ובנחת). לאחר דברם אלו ירדו גשמים כתיקנן באופן רגיל עד שיצאו ישראל מירושלים שהוצפה במים להר הבית הגבוה יותר מפני הגשמים המרובים. באו העם ואמרו לו: כשם שהתפללת עליהם על הגשמים שירדו, כך התפלל שילכו להן וכו' שלח לו שמעון בן שטח לחוני דברים אלו: אלמלא חוני אתה גוזרני עליך נידוי מפני שהטרחת דברים כלפי מעלה ואמרת לפני ה' פעמיים: "לא כך שאלתי", והרי זה זלזול בכבוד שמים, והמזלזל בכבוד שמים יש לנדונו, אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא חוטא ומתנהג שלא כהוגן לפני המקום במה שאתה תובע גשמים בתקיפות ועושה לך רצונך כבן שהוא מתחטא על אביו תובע צרכיו בתוקף ועושה לו רצונו", ושם {כג, א} הוסיף: "אבל מה אעשה לך שאתה מתחטא לפני המקום במה שאתה תובע גשמים בתקיפות ועושה לך הקב"ה רצונך כבן שמתחטא על אביו ועושה לו רצונו ואומר לו: אבא הוליכני למרחץ לרחצני בחמין; שטפני בצונן; תן לי אגוזים, שקדים ואפרסקים ורימונים ונותן לו אביו את כל בקשותיו, ועליך הכתוב אומר {משלי כג כה} "ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך"...

אם ככה, מה ההבדל בין 'בן' ל'עבד'?

האבא אומר לבנו: "מויש'לה, תעשה טובה תכין לי כוס תה" - מויש'לה הולך ומכין לאבא שלו כוס תה. אבל הוא מוסיף לכוס תה גם שתי עוגיות.

"מויש'לה, אבא ביקש רק תה - בלי עוגיות!"

"כן, אבל כשאבא מבקש תה - הוא מתכוון גם לעוגיות!" - לבן יש רגישות כלפי האבא. כשהוא ממלא את בקשתו, הוא עושה את זה מכל הלב!

לא כך אצל העבד - כשהאדון מבקש ממנו להביא לו כוס תה - הוא מביא לו כוס תה בלבד! הוא לא מוסיף שום דבר מעצמו! - "מה שאדון אמר, כך אני עושה".

אם ככה, מה ההבדל בין 'בן' ל'עבד'?

הבן חושב איך להיטיב עם האבא. לעומתו העבד, חושב איך לעשות את ציווי אדונו - וכלום לא יותר!

אם ככה, בא הקב"ה בהנהגה של 'מידה כנגד מידה' ואומר: "רבותי, יש בשמים הנהגה של 'בן' ויש הנהגה של 'עבד'"

יש בן אדם שעושה בדיוק מה שאומרים לו - לא מוסיף שום דבר! - זו הנהגה של 'עבד'. לעומתו, יש בן אדם שתמיד מחפש כיצד להיטיב עם הקב"ה - כל הזמן מחפש איך לתת עוד - "אני אוהב אותך אבא!" - לזה יש בשמים הנהגה של בן!

אם אלה הדברים בס"ד, נוכל עכשיו להבין מה מונח כאן בדברי רבותינו:

אומר לנו הרמב"ם - להיות בשמחה, זו מצוה ואף דבר גדול מאוד. ומי שלא מקיים את המצוות בשמחה, ראוי להיפרע ממנו.

אין ציווי לעשות את המצוות בשמחה. אבל השמחה מהווה פרמטר, עד כמה אתה אוהב את הקב"ה!

ישאל השואל - על מה יש לנו 98 קללות בתורה - מה כבר עשינו???

אומר לנו הרמב"ם - אני אומר לך מה עשית - {דברים כח-מז} תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב. ואז מה?

ואז אתה מקבל דין של 'עבד' - בדיוק כמו שמגיע לך!!!

אומר לנו הקב"ה - אתם יודעים איך תחסכו מעצמכם את כל 98 הקללות?! אם תעבדו אותי בשמחה, ואז תקבלו הנהגה של בנים - "אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים!" - אין 98 קללות - לא בגלל שלא מגיע - מגיע, אבל האבא מרחם על הילדים!

הראשון שהיינו צריכים לומר כאן, בוודאי היינו מתפללים באמת מעומק הלב שיצליח ה' דרכינו, ושלא ישתקל מילולי, ולא יאמר פי דבר שלא כרצונו, אך לאחר שנעשה רגילות, הוא כבר מרשה לעצמו לומר שיעור מבלי להתפלל על כך מקודם, הרי כתב הרמב"ם שהקב"ה 'מסיר שפה לנאמנים וטעם זקנים יקח', ברגע אחד יכול בעל כשרון לאבד כשרונותיו, נדמה לאדם שיש לו כשרונות לדבר ולחשוב ולעשות, א"כ שיעור מספר אלפיים הוא בדיוק כמו שיעור מספר אחד, כי בכל רגע צריכים ישועה שלא יסיר ה' שפה לנאמנים. ונמצא שבתוך ההרגשה ששיעור מספר אלף הוא יותר קל ופשוט ובטוח משיעור מספר אחד, גנוז בתוכו כפירה טמונה של 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה'. איך יהיה ניכר שהוא יצא מכפירה זאת, כשיוכל להתפלל באמת בשיעור מספר אלפיים כבשיעור מספר אחד. ולכן צריך האדם להתעלות.

וזה שאמרו הראשונים שכשמודה ומהלל את ה' ימשיך תיכף להתפלל, ולא יטעה לחשוב שזה הכשרון הוא כבר רכוש נצחי שלו. שהרי אנו רואים מכל צד שהקב"ה אכן מסיר שפה לנאמנים, וכן בכל ענין ידע האדם שאין לו שום רכוש נצחי, הידיים והרגליים הם נס בכל רגע, דגדוג אחד ואין רגליים רח"ל, וכן החכמה בינה דעת אינו שייך לאדם, האדם בפני עצמו הוא גולם, וצריך לבקש מהקב"ה בכל יום חכמה בינה ודעת, אע"פ שאומרים עליו שיש לו IQ מספר כך וכך, טעות הוא, כי בכל יום צריך לבקש חכמה בינה ודעת, וכן כל שאר כחות הגוף והנפש, אין שום דבר מובן מאליו מכיון שכבר יש לו את זה, הכל נס וחסד.

וזש"כ הרמב"ם שלאחר שמודה ומשבח להשי"ת 'על האדמה אשר נתת לי השם' תיכף יבקש תפילה ובקשת צרכיו, לדעת שאע"פ שהוא מודה ומשבח על מה שיש לו, באמת אין לו כלום. וכן מצאנו בברכת השחר שלאחר שמברכים 'שעשה לי כל צרכי' שוב מברכים המכין מצעדי גבר, אע"פ שכבר בירך שיש לו כל צרכו, שוב עומד ומברך ומתפעל היתכן שהקב"ה נותן שאני יכול ללכת על הרגליים, פלא והפלא, וכן רוקע הארץ על המים, כובע על הראש עוטר ישראל בתפארה. כי לרגע קודם יש לי כל טוב ואני מודה ומהלל, ולרגע אח"כ כבר אין לי כלום, ואני עומד ומתפלל ומבקש.

לזאת אם רק עוסק בהודאה ולא בתפילה, משמע שהוא בטוח בטובה שהקב"ה משפיע עליו, כאילו היא שלו. וזש"כ המ"ב 'לעולם תהיה תפילת הצאצאים רגיל על לשוננו' שיתפלל תמיד ונהיה אנחנו וצאצאנו וצאצאי צאצאנו וצאצאי כל עמך בית ישראל, כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה. כי אין בנו בטוחים בכלל, רק עומדים ותלויים ועיינינו צופיות לרחמי וחסדיו תמיד בכל יום בכל עת ובכל שעה. כי מה שהיצר הרע מדמה אותנו שהכשרונות של אתמוול יהיה לי גם מחו, זהו כפירה ממש, כחי ועוצם לי את החיל הזה, שהרי כל חכמה וכל כשרון הוא גזרת הבורא בכל רגע ורגע, ולזאת אנו מבקשים שוב על כל הטובה שיש לנו, אין לנו מעצמנו לא חכמה לא בינה לא דעת, רק מבקשים וצועקים תמיד על לעתיד. (הגרמ"י רייזמן)

מקבלת מכתב של הראש ישיבה שרע"ק כבר זכה להבין דף גמרא, היתה מודה ומהללת להשי"ת אך התפילות כבר לא היו מעומקא דלכא כמו אתמוול, שחשבה שצריכים ניסים שהוא יהפך מעם הארץ לתלמיד חכם. וכך משמע בגמ' להדיא שלא קיבלה שום פריסת שלום כל אותם השנים.

ועתה מובן היטב שאם היה רע"ק נכנס לביתו, והיתה הצדקת רואה י"ב אלף תלמידים של בעלה, בוודאי היתה אומרת הלל מעומק הלב, אך אותם התפילות מעומקא דלכא היו חסרות לו... כי ב"ה הוא כבר הצליח יפה להעמיד י"ב אלף תלמידים. ורבי עקיבא ידע גם ידע שכל הצלחתו הוא בזכות תפילותיה. לכן הלך לבדוק אם יש בכחה להמתין עוד י"ב שנה, אם לא היתה יכולה להמתין, היה נכנס לביתו לשמח בת ישראל, אך אם שמע מפה קדשה שהיא מוכנה להתפלל עליו עוד י"ב שנה, הרי שבכח מסירות נפשה יושפע עליו עוד י"ב שנות תפילה, לזאת לא נכנס לביתו והיא המשיכה להתפלל כשעה הראשונה, שיבין לא רק אות מ' נ' אלא גם אות ס' ע'...

וזהו 'שלי ושלכם שלה הוא', לא רק ששלחה אותו לישיבה ללמוד תורה, אלא מה שהתלמיד מספר ארבע עשרה אלף שבע מאות שמונים ואחד הצליח בתלמודו, היה ע"י תפילותיה של רחל אשת רבי עקיבא. הרי שהיא בעצם התפללה על כ"ד אלף תלמידים, כי כל תפילה צריכה לחול על אחד, ובעלה כבר נכנס בשלום ויצא בשלום, ולכן חלו כל תפילותיה על כ"ד אלף תלמידים.

ונחזור לענינו, ב"ה אנו מתפללים על בנינו ובנותינו, כשהילד מביא הביתה בחינות של מאה אחוז, פעם פעמיים ושלושה, יתכן שנחלשין התפילות שהיינו מתפללים בתחילה על הילד הזה, ב"ה שמודים ומהללים, אך יש להתפלל 'יהי רצון שבשבת הבאה יהיה כן', אינו כ"כ מעומקא דלכא. כי בתחילת השנה הרגשתי שאני 'נצרך' מהקב"ה שיצליח הילד בחידו, אך לאחר שזה כמה שבועות שהוא מקבל מאה אחוז, חושבים שזה נוסע אוטומטית, וזהו טעות נורא, כי גם לאחר עשרים בחינות שהוא מביא מאה אחוז, צריך להתפלל כשעה הראשונה. כל ההצלחות הקודמים אין בהם שום הוכחה להתמדת הישועה.

אם היינו שולחים את הילדים שלנו לשנה או שנתיים לחידו או לישיבה, כמו שהיה לפני מאה חמישים שנה, ולא היינו מקבלים שום מכתב ושום ידיעה מה שלומם, הרי היינו עומדים ומתפללים בכל לב מדי יום ביומו, שיצליח ה' דרכם בתורה ויראת שמים, בבריות גופא ונהורא מעליא. לאחר שאנו מקבלים ידיעות שב"ה הוא מצליח, צריכים עבודה מיוחדת וכחות לתפילה, כך רצה השי"ת בדורינו שאנו מקושרים תמיד עם הילדים. וב"ה יש הורים שעדיין הם מתפללים כי עדיין לא שמעו מהמורים על הצלחת הבנים, ובינתיים עם ממתנים שיזכו כבר להודות... אין לבטל את הרגשי התפילה מלפני רגשי ההודאה, וכן אין לבטל רגשי ההודאה לפני עבודת התפילה.

אך לב יודע מרת נפשו שדרך האדם להתקרב מההכרה שהוא תלוי ועומד ברחמי ה' לאחר שהוא רואה הצלחה במעשיו, הרי לפני השיעור

בדרך הדורש

הוכיחו בפשיטות דעל כרחך אלישע לאו כהן הוי, דהא עיקר הלימוד התלמידי צריך לשמש את רבו ילפינן מהא דאמרינן "גדולה שמושה יותר מלמוודה", מדכותיב באלישע אשר יצק מים ע"י אליהו, למד לא נאמר אלא 'יצק וכו',

וקשה איך היה אליהו רשאי לשמש באלישע אם היה כהן רק דאין מזה הוכחה משום דגם אליהו כהן היה לדעת האומר דפנחס זה אליהו. ועכ"פ מוכח דדעת רש"י ותוס' ראם הרב כהן שרי לשמש בתלמידי כהן והנה כל המפרשים נדחקו במדרש הנ"ל שאמר ר' מאיר ביכורים אינו נוהג אלא בארץ ישראל אם כן מקודם שנכנסו לשם איך יוכלו לקיים מצוות בכורים בחוץ לארץ שייזכו ע"י מצוה זו לכנס לארץ ישראל. אכן הכוונה ע"פ גמרא דכתובות הנ"ל דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים, שנאמר ואיש בא מבעל שלישיים ויבא לחם בכורים לאלישע וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים, ועיי"ש שנדחקו רש"י ותוס' דלמא באמת אלישע כהן היה, ואם כן מזה יש ראייה גמורה, דעל כרחך סבירא לתו להתוס' ורש"י דאם גם הרב כהן שרי להשתמש בתלמיד כהן, דאם לא כן אמאי לא

והיה כי תבוא אל הארץ (כו, א) במדרש רבה, אומר היה ר"מ בזכות מצות בכורים תזכו לכנס לארץ ישראל. ודרכי תמיד לפרש כל מקום שאמר 'היה פלוני אומר' שדייק בזה הלשון לומר שמאן דאמר זה לשיטתו אויל במאי שאמר כבר במקום אחר, לכן נראה לי לפרש גם הכא בסגנון הזה.

ולפי זה מדויק היטב מה שאמרו היה ר' מאיר אומר, דר' מאיר לשיטתו אויל דסבירא ליה ב"ק לח א אפילו גוי שלמד תורה הרי הוא ככהן גדול ופליג ארשב"י דסבירא ליה אתם קרוים אדם וכו', דר' מאיר סבירא ליה דקברי כותים מטמאין, ועל כרחך אליהו לאו כהן הוי, ולפי זה שפיר מוכח דאלישע לאו כהן הוי מדשימש את אליהו,

והנה איתא בגמרא דכתובות צו א' כל מה שהעבד עושה לאדונו גם התלמיד חייב לעשות לרבו", ואמרינן עלה בירושלמי "אבל אסור לשמש בתלמיד כהן וראיתי בכמה שו"ת שנסתפקו בזה באם גם הרב כהן אי שרי לשמש בתלמיד כהן, ואני הבאתי ראייה להיתר מהא דגרסינן סוף כתובות (קה ב) דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב בכורים, שנאמר ואיש בא מבעל שלישיים ויבא לחם בכורים לאלישע וכי אלישע אוכל בכורים היה אלא כל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים, ועיי"ש שנדחקו רש"י ותוס' דלמא באמת אלישע כהן היה, ואם כן מזה יש ראייה גמורה, דעל כרחך סבירא לתו להתוס' ורש"י דאם גם הרב כהן שרי להשתמש בתלמיד כהן, דאם לא כן אמאי לא

ואם כן שפיר מוכח מהאי ילפותא דאליהו דאיש מבעל השלישיים הביא בכורים לאלישע וכי אלישע כהן הוי אלא דכל המביא דורון לתלמיד חכם כאלו מקריב ביכורים ולהכי אתי שפיר מה שאמר ר' מאיר בזכות מצות בכורים תזכו לכנס לארץ ישראל דמשכחת לה מצות בכורים גם בחוץ לארץ ע"י שמביא דורון לתלמיד חכם כנ"ל ודו"ק.

(חוט המשולש)

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת פי תבוא תשפ"ד שנה י | גליון מס' 551

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסד וגשיא 'בני אמונים'

העם כלו מכריז: אמן!

בפרשתנו אנו קוראים על המעמד המיוחד שנגצטוו ישראל לערף עם כניסתם לארץ - "ונתתה את הברכה על הר גרזים ואת הקללה על הר עיבל" (דברים יא ט).

במעמד זה נאספו כל העם הנכנסים לארץ כדי לכות ברית על קיום מצוות התורה. הלויים עמדו בעמק שבין הר גרזים להר עיבל והשמיעו ברכות שיחולו על ראש המקימים את מצוות התורה וקללות שיחולו על ראש העוברים על מצוותיה.

שנים עשרה ברכות ונגדן שנים עשרה קללות נאמרו במעמד, כשאלו התלויה קריאה אחת שהדהדה לא פחות מעשרים וארבע פעמים, מפי כל העם המשתתפים במעמד: "ואמר כל העם אמן". בעגית אמן הכריזו שבטי ישראל על אמונתם בה' ובתורתו, ובאמצעותה קבלו על עצמם לקיים את דברי התורה ככתבם וכלשונם.

אם עד כה ידענו על עצם קדשתה ורום מעלתה של עגית אמן, אם עד כה שמענו על סגולתה העצומה והסודות הרבים הטמונים בה; בפרשתנו אנו מגלים כי דוקא על ידי אמירתה קבלו על עצמם באי הארץ לשמר אמונים לה' ולתורתו, ורק לאחר שקבלו עליהם על מצוות ה' בעגית אמן נפתחו בפניהם שערי הארץ הקדושה, והם זכו לכל הטוב הטמון בה.

מצות "ואמר כל העם אמן" שנאמרה בפרשתנו היתה אמן מצוה לשעה, וחיבה לענות אמן רק אחר הברכות והקללות שנאמרו באותו מעמד, אולם מאות שנים לאחר מכן חזר דוד המלך על הוראה זו (תהלים קו מח), והפעם כהוראה הנאמרת לכל השומע ברכה: "ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם - ואמר כל העם אמן".

חשבת לומר כי מלשון הכתוב: "ואמר כל העם אמן" יכולים אנו ללמד על דגש מיוחד במצוה זו: בעגית אמן נצטוו כל העם, למגדול ועד קטן, ללא יוצא מן הכלל. העבדה שהאמן שיכת לכל העם כולו היא באמת אחד המאפיינים הבולטים של עגית אמן; מאז היותנו לעם ועד עתה, שגורה זעקת אמונה וקבלת על מלכות שמים זו בפי כלם - אנשים, נשים וטף, תלמידי חכמים ופשוטי עם, שומרי מצוות ואף מי שלדאבון לב טרם זכו.

נתחזק כלנו, למגדול ועד קטן, בעגית אמן אחר כל ברכה וברכה, ובדאי תעמד לנו זכות זו שתתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה.

בקריאת "ואמר כל העם אמן!"
ובברכת שבת שלום,
י"א תמוז תשפ"ד

דרך אמונים

פניני הלכה בפרשה

בכורים - אף מ"פרי האדמה"

"ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצה אשר ה' אלקיך נתן לך" (כו ב)

יש להבין: הרי אין מביאים בכורים אלא מפרות שבעת המינים, ואלו ברבם גדלים על עץ; מדוע אפוא נאמר כאן "פרי האדמה" ולא "פרי העץ"?

באר הראשון לציון, רבי משה בן חביב:

אמרו חכמים (ירושלמי בכורים ג א) כי נתן להפריש בכורים אפלו מפרות בסור. כיון שבעודם בסור אין הפרות עדין במעלת "פרי העץ", כפי שנתן ללמד מפי שמברכים על אכילתן "בורא פרי האדמה" ולא "בורא פרי העץ" (ראה שו"ע או"ח רב ב), לכן כתב הפוסק: "ולקחת מראשית" - יכול אמה להפריש את פרותיה אפלו בעודם בראשית גדולם, בזמן שהם נחשבים עדין רק "פרי האדמה" (דרשות מהר"ם חביב).

הזכרת הקללות - למעלתם של ישראל

"ארו מכה רעהו בסתר ואמר כל העם אמן" (כז כ)

רש"י מביא את דברי חכמים (סוטה לו א) שתחלה פתחו הלויים בברכה כלפי הר גרזים, והכל ענו אחריהם אמן, ואחר כך הפנו את פניהם כלפי הר עיבל ופתחו בקללה, והכל ענו אחריהם אמן. מדוע אם כן הזכרו בתורה הקללות ולא הברכות?

כ"ק אדמו"ר מגור שליט"א באר זאת בשתי דרכים:

א. הזכירה התורה דוקא את הקללות, לפי שעגית כל העם אמן עליהן היא שמלמדת על מעלתם של ישראל.

כי בעוד שאחר הברכות לא היתה להם כל מניעה לענות אמן, העגיה אחר הקללות מלמדת שהיו כל העם צדיקים גמורים ולא חטאו אף בעברות מצויות, דגמת "מכה רעהו בסתר" שהוא עוון לשון הרע, שאם

לא כן כיצד יקבלו על עצמם קללה, בעגית אמן?

ב. אמרו חכמים (תוספתא סוטה ה א) שמדת הטוב מרבה על מדת פרענות פי חמש מאות. נמצא שדוקא מהזכרת הקללות לעוברים על המצוות, למדנו על רבוי הברכה לשומריהן (אמרים תשנ"ט, תשס"ו).

הברכות מגנות מתולעים

"כרמים תטע ועבדת ויין לא תשתה ולא תאגר כי תאכלנו התלעת" (כח לט)

כתב המקביל רבי מרדכי הכהן מצפת בעל "שפתי כהן" על התורה: "שמעתי, שכל המברך על כל מה שאוכל ואינו מכניס לגופו שום דבר בלא ברכה ראשונה ואחרונה, כשמת אין התולעים שולטים בגופו". את הסבה לכך מבאר רבי מרדכי הכהן כך: התולעים שבעולם מן הקללות שפרטה התורה שיבואו על עוזביה, ככתוב בפסוק שלפנינו "כי תאכלנו התלעת", ואולם מי שבשר גופו נזון אך ורק ממזון שברכו עליו פהלכה, "אין הקללה שולטת במקום ברכה" (שפתי כהן עקב).

רבי אברהם חלמי, מחכמי אלג'יה, מוסיף ומבאר יסוד זה על פי דברי חכמים (בראשית רבה כ כו) כי הסבה שנגזרה מיתה על האדם היא כדי שישב לאדמה את שנגזל ממנה ביצירתו עפר מן האדמה. אמנם כל זה נכון למי שאינו מברך על מזונו, שהאדמה שממנה גוצר גזולה היא בידו ועליו להשיבה, אולם המקפיד לברך הלא אמרו חכמים (ברכות לה א) שעליו אמר הכתוב (תהלים קטז טז): "והארץ נתן לבני אדם", ולפי שנתנה לו האדמה במתנה והוא אינו צריך להשיבה, אין הרמה שולטת בו ונשאר גופו שלם.

לזאת אף כן דוד המלך באמרו (תהלים קמט ה): "יעלו חסידים בכבוד וירגו על משכבותם". החסידים הגוהרים בעגית ברכות (ראה ב"ק א ל) "ירגו על משכבותם", שהרי אין להם הרמה שולטת (והוכח אברהם שמיני).

שתי נקישות משמים

"רבוננו של עולם, אב רחום וחנון, יודע אני ומכיר בעבדה כי אין שום כח בעולם מבליעדיך. לך העז והממשלה, אתה הוא השליט היחיד על הפרנסה והכלכלה, ורק בידך להחליט אם צרכי השבת יהיו מזמנים בידי אם לאו. אנא ממה, עזרני וסעדני בעת הזאת."

כך, במשך כמחצית השעה התיחד רבי משה עם קונו, כשמלות התפלה פורצות מעמק לבו בזו אחר זו.

לאחר כמחצית השעה יצא ר' משה מהחדר בעינים לחות ובלב הומה. הילדים שלא ידעו מאומה על הסבה שגרמה לאביהם להסתגר בעצומו של יום בחדרו, כבר צפו לו בחוץ בעינים נוצצות מהתרגשות; "אבא! אתה לא תאמין למה שקרה", קרא לעברו הקטן מהם, "לפני כמה דקות נקש כאן על הדלת יוני, העובד בסופר השכונתי, כשהוא דוחף לפניו שתי עגלות גדולות, שכל אחת מהן עמוסה בכל צרכי השבת המספיקים בשפע לשבת שלמה: בשר, עופות ודגים, שמורים, עוגות וממתקים, ירקות, פרות, חלות, שתיה ומיטב מטעמי השבת, הכל ארוז בסדר מופתי".

שבועים קדם לכן, נזכר ר' משה, התקים מבצע בצרכניה, ובמסגרתו נערכה הגרלה בין כל העורכים את קנייתיהם לכבוד שבת בסכום של מעל מאה שקלים. הפרס הגדול היה זכיה בכל צרכי השבת למשך שבועים על חשבון החנות.

זו הייתה הפעם הראשונה בחייהם שבה זכו במבצע כלשהו...

ר' משה טרם הספיק להרגע מההפתעה, ושעה קלה לאחר מכן נשמעו נקישות נוספות על הדלת. הפעם ההפתעה עלתה על כל דמיון: היו אלו השכנים מהקומה העליונה, משפחה מסדרת במיחד, שהקפידו תמיד להכין את כל מאכלי השבת כבר מיום חמישי. זה עתה סימו את כל הבשולים כשולפתע קבלו הודעה על שמחה בלתי צפויה שהצריכה אותם לצאת ולשבות מחוץ לעיר.

"קחו את האכל בעבורכם, חבל שהכל יתקלקל ויזרק", התחננו השכנים, ור' משה ומשפחתו לא חשבו לרגע לסרב להצעה המפתיעה...

אכן כן, זה כחה של תפלה היוצאת מעמק הלב בשעה שכלו כל הקצין ועיני המתפלל נשואות לבוורא לבדו. ר' משה הקיש על שערי שמים מתוך אמונה תמימה בכח התפלה, ומשמים שלחו שליחים נאמנים להקיש על דלת ביתו. בקשתו נענתה במהירות ובכפף כלפלים.

לו דבר שפנה, שכן הסדר היה אחת מתכונותיו הבולטות. מאז יום חתנתו הקפיד לנהל פנקס הוצאות והכנסות מפרט ומסדר. בכל חדש היה אף מקצה מראש במעטפות מסדרות את סכומי הפסף הדרושים להוצאות המתכננות לחדש הקרוב. בדיוק בגלל זה פריטי אשראי לא היה אופציה בעבורו. הוא חשש מפריצת מסגרת התקציב, המביא בכפיו שמוש באמצעי תשלום זה.

גם החדש עשה כן, ועל פן הפתע ביותר כשגלה מול עיניו ארנק ריק. ארכה לו דקה להזכר בנסבות שהביאו למצב זה. מסתבר שגם על האדם המסדר ביותר יכולות לפל פתאום הוצאות בלתי צפויות... רצתה ההשגחה העליונה, ובשבוע אחד התקבצו להן כמה הוצאות חריגות שכאלו: טפול שנים דחוף ומרכב לאחד הילדים, נעלים שנקרעו בפתע פתאום, מכונת הכביסה שהתקלקלה בהפתעה, כל אלו ועוד חסלו את מאגר המזמנים שבכיסו. ארנקו התרוקן בטרם עת, והוא נותר לעמד מולו תוהה וחסר אונים.

ר' משה התעשת בזריזות. היה עליו לדאג במהרה לכסף בעבור הוצאות השבת. בסופר הסמוך לביתם, שבו רכשו בקביעות את צרכי השבת, לא נהגו למכר בהקפה, ולכן הוא נסה לחיג לכמה מידידיו שהחזיקו בגמ"חים קטנים שנועדו בדיוק למטרות אלו. ואולם למגנת לבו, אלו מהם שהרימו את השפופרת נאלצו להשיב פניו ריקם. דוקא היום היו קפוחיהם ריקות, ואיש מהם לא יכול היה להלוות לו את הסכום הדרוש.

בצר לו נסה להתקשר לשנים מידידיו שלפי השערתו יכלו להלוות לו את הסכום הדרוש, אלא שגם מהם לא צמחה ישועתו. "נראה שסוף חדש הוא זמן לחוץ אצל כלם", חלף הרהור במוחו.

עתה חש ר' משה כי כלו כל הקצין. בדרך הטבע אפסה תקותו להשיג את צרכי השבת. נותרה לו רק דרך אחת: לפנות אל היושב במרומים אשר לו הפסף ולו הזזה ובידו לכלכל את בריותיו אף במצבים הקשים ביותר.

ממחשבה למעשה: ר' משה נכנס לחדרו ונעל את הדלת אחריו. בחשכה ששררה בחדר החל לדבר עם אביו שבשמים כבן המתחטא לפני אביו:

את הספור המחזק שלפניכם שמע מגיד המישרים ואיש החנוף הנודע רבי מנחם שטין שליט"א מפי בעל המעשה, אברך יקר וירא שמים, אשר בעצומה של דרשה נלהבת שעסקה בפח הסמון בתפלה הנשאת מעמק הלב, דוקא כשנראה כי אין מוצא... לא יכול היה להתאפק מלשתף את

לאחר כמחצית השעה יצא ר' משה מהחדר בעינים לחות ובלב הומה. הילדים שלא ידעו מאומה על הסבה שגרמה לאביהם להסתגר בעצומו של יום בחדרו, כבר צפו לו בחוץ בעינים נוצצות מהתרגשות; "אבא! אתה לא תאמין למה שקרה",

צבור השומעים בספורו המרתק והבלתי נתפס.

אחר הצהרים של יום חמישי. כמדי שבוע בשבוע, עם שובו מעמל יומו בעבודת הקדש, בקש ר' משה, מלמד דרדמי ותיק ומנסה באחד מתלמודי התורה הנודעים, לשלף כמה שטרות מארנקו כדי לרכש את צרכי השבת הממשמשת ובאה. הוא פשפש בארנקו, בדק היטב בכיסיו, אף העלה חרס בידו. מלבד כמה מטבעות קטנים לא הכיל הארנק ולו שטר אחד לרפואה.

ר' משה לא הבין איך יכול היה לקרות

מקור החיוב לברך על הפרשת תרומות ומעשרות

"בערתי הקדש מן הבית וגם נתתיו ללוי ולגר וליתום ולא למנה ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו יג)

את הפתוב "ולא שכחתי" דורשת המשנה (מעשר שני ה יא, הובא בר"ש): "לא שכחתי מלברכה ומלהזכיר שמך עלי". ותמהו המפרשים: אף אם אמנם מברכים "ברכת המצוות" לפני קיום מצוות הפרשת תרומות ומעשרות, כדרך שמברכים על כל המצוות, מפל מקום מקור חיוב אמירת ברכה זו אינו אלא מדרבנן, ככל ברכה על שאר מצוות, וכיצד יתכן שיחייב הפתוב את המפריש להתנדות שברך ברכה זו?

ה'תוספות יום טוב' (שם) פרש שאכן חכמים הם שצוו לברך על ההפרשה, ואף הם שחייבו את המפריש להתנדות שלא שכח מלברכה, ודברי המשנה כאן אינם דרשה גמורה אלא "אסמכתא בעלמא". ה'דרך אמונה' מבאר (מע"ש יא טו בבאור ההלכה) שלדברי פשט הפתוב "ולא שכחתי" הוא שיאמר המתנדד שלא שכח אפילו בשוגג מלקיים את המצוות התלויות בהפרשה; שאחר שאמר "לא עברתי ממצותיך" - במזיד, מוסיף ומפרט את השוגג.

ואולם רבי אליהו מזרחי (דברים כו יג) מבאר שדרשת המשנה דרשה גמורה היא, ואכן יש חיוב מן התורה לברך ולהודות לה' לפני קיום מצוות הפרשת תרומות ומעשרות, אלא שהתורה לא קבעה לכה נסח, וחכמים הם שקבעו לברך בנסח קבוע לפני ההפרשה.

רבי מאיר אריק מוסיף ומבאר כי חובת ההודאה מן התורה המיוחדת רק לקיום מצוות הפרשת תרומות ומעשרות, גלמדת מצוות ודוי מעשר. שכן אם לאחר ההפרשה והבעור צותה התורה על האדם לומר דברי ודוי הכוללים דברי שבח והודאה, קל וחמר שעליו להודות לפני קיום מצוות ההפרשה, כדברי הגמרא (ברכות לה ב) שנתן ללמד את החובה לברך ברכת הנהנין לפני האכילה מקל וחמר מן שחיבה התורה את האדם לברך ברכת המזון לאחר שאכל ושבע, שאם "כשהוא שבע מברך, כשהוא רעב לא כל שכן?" (על תורה ברכות לט ב).

באור מחדש בענין זה אמר רבי אריה צבי פרומר, רבה של קוז'נילוב: אכן מן התורה יש חיוב לברך על כל המצוות כולן, שכשם שחיבה התורה לברך לפני שעוסקים בה (ראה ברכות כא א), כך חיבה התורה לברך לפני קיום המצוות. אלא שמדין תורה יוצאים ידי חובת ברכות אלו באמירת ברכת התורה בבקור, שכן כל תכלית הלמוד היא כדי להביא לידי קיום המצוות, ואלו חכמים הוסיפו ותקנו לברך ברכה מיוחדת לפני קיום כל מצוה ומצוה. ואולם המבקש לקיים מצוה לפני שברך ברכת התורה, איז מחייב הוא מן התורה לברך ברכת המצוות לפני קיומה.

לאור זאת יש לפרש שדרשת המשנה "ולא שכחתי לברכה" נאמרה - או ביחס לברכת התורה, שבכללה אנו מודים אף על מצוות הפרשת תרומות ומעשרות, או ביחס לברכת הפרשת תרומות ומעשרות, במקרה שהפריש תרומות ומעשרות לפני שברך ברכות התורה (שו"ת 'ארץ צבי' סי' כז).

עניית אמן - הגדולה שבזכיות

"אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים"

מאמרי חכמים רבים המלמדים ומצביעים על יקרתה, גדלותה ושגב מעלתה של מצוות עניית אמן פזורים בשני התלמודים ובמדרשים השונים. אולם יותר מכל מבטא זאת המדרש בפרשת כי תבוא (דברים רפה ז א) באמרו: "אין גדול לפני הקדוש ברוך הוא יותר מאמן שישראל עונים!"

כה מרעישים הם דברי המדרש עד שבעל ה'שומר אמונים' מצא לנכון להבהיר בנוגע עליהם (מאמר 'פתחו שערים' פרק ג): "ותראה דברי המדרש הזה שלא דברו גזמאות ח"ו, שאין דבר חשוב לפני ה' כעניית אמונים".

מצטרפים למתפכה

זה הזמן לנקט יזמה! המנה גם אתה עם מזפי הרבים, הקדם לבוא לבית הפנסת כדי לשמע את ברכות השחר מפיי המתפללים, וכך תעמד לה ביום הדין זכות עניית אמן שהיא הגדולה שבזכיות.

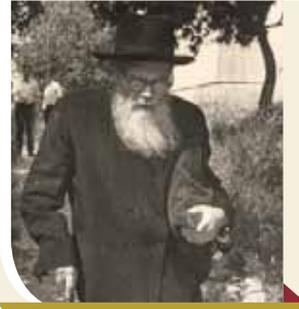
להצטרפות נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס', ואנו נצר עמך אי"ה קשר לשליחת חמרים.

בין ממלאי הטפסים תתקיים אי"ה הגרלה על שני פרטיסי ספר בשוי 1000 ש"ח כל אחד.

ברכות השחר בהלכה

בקור בכונה בתברותא

רבי אליהו לופיאן כ' באולול תש"ל

רבי אליהו לופיאן נולד לאביו רבי יעקב בעירה גריבו שבפולין בשנת תרל"ו. בילדותו למד תורה מפי רבי חיים ליב מיישקובסקי. בהיותו כבן תשע עברה משפחתו להשתקע בארצות הברית, ואולם רבי אליהו שנפשו חשקה בתורה, מאן להצטרף אליהם ונותר לבדו בעיר לומז'א, שם למד מפי רבי אליעזר שולביץ. בהמשך עבר ללמד בישיבת קלם ובה קבל תורה מפי הסבא מקלם ומפי רבי יצחק בלאזר.

לאחר נשואיו הרביץ תורה ויראה בבית המדרש בקלם, ואף כאשר התפזרה הישיבה בעקבות מלחמת העולם הראשונה יצא למסע ברחבי ליטא ומסר שיחות ברבים. לאחר מכן הגר ללונדון, כדי לשמש כראש ישיבת 'עץ חיים'.

כשעבר את גיל שבעים עלה לארץ ישראל והחל למסר שיחות בבית הכנסת 'זכרון משה' בירושלים, בישיבת קמניץ ובמקומות נוספים. כשהצע לו לכהן כמנהלה הרוחני של ישיבת 'כנסת חזקיהו' שבאותם ימים הייתה בזכרון יעקב, חרף גילו המבוגר נטל על עצמו את התפקיד ודאג לכל בחור ובחור הן ברוחניות והן בגשמיות.

כל חייו היה רבי אליהו סמל ודגמה לדמותם של חניכי ישיבת קלם. הוא הצניע לכת עם אלקיו והסתיר את מעשיו. שתיקתו הייתה מן המפורסמות. אף שהיה גדול בתורה ואף בתורת הקבלה, אותה למד מפי בעל ה'לשם שבו ואחלקה', הוא בחר להצניע את גדלותו התורנית. כל מעשיו היו שקולים, גם הזזת ראש או יד. כל תנועה במחשבה תחלה.

רבי אליהו האריך ימים, נפטר בגיל תשעים וארבע בירושלים ונטמן בהר הזיתים. שיחותיו יצאו לאור בספר 'לב אליהו, בעריכת תלמידו רבי שלום שברון.

עצה קלה לקריעת גזר דין

במסכת שבת (מ"ט ב) מובא: "אמר רבי הושע בן לוי: כל העונה 'אמן' יהא שמיה רבא מברך' בכל כחו - קורעין לו גזר דינו". ואולם בזהר הקדוש מבטחת קריעת גזר דין לכל העונה אמן, ולא דוקא לעונה "אמן" היא שמיה רבא, שכן מובא שם (תיקון"ו מ א): "העונה אמן בכל כחו - קורעין לו גזר דין של שבעים שנה" (שומר אמונים' מאמר פתחו שערים פ"א).

במכתב מיוחד משנת תשי"ב כתב המשגיח רבי אליהו לופיאן דברים מיסרי לב על חובת ההשתדלות לענות אמן כהלכה, והדברים נראים כאלו נכתבו לזמננו:

"יש לו עצה שהתורה בעל פה נותן לו, ואם הוא מאמין בתורה שבעל פה מדוע לא יעשה?! ובפרט בעת כזו אשר אנו חיים, שהדין מתוחה על כל העולם, ענינים שחרים תלויים חס ושלום בעתיד, יפחד האדם אם לא יעשה עצה קלה כזו בלא בטול זמן ולא חסרון כסף ולא טרחה קשה, אלא להטות אזנו לשמע היטב ולענות כראוי..." (קנטרס 'שומר אמונים' [ניו יורק תשי"ג] עמ' 42).

מבחן לטיב האמונה

באותו מכתב מוסיף המשגיח ומבאר כי ההקפדה על ענינת אמן היא בחינה לאמונתו של האדם. ענינת אמן אינה דורשת הקרבה או מאמץ מיוחד. על האדם מטל רק להקשיב לברכה או לקדיש ולענות אמן כהלכתה, ולפיכך כל אדם ששוכנת בלבו אמונה, יקפיד על ענינת אמן.

הכתוב (דברים לב כ): "בנים לא אמן בם" נדרש בספרי (פסקא שכ) בשני אפנים: א. "בנים אתם שאין בכם אמונה"; ב. "אל תקרי

לא אמן בם' אלא 'לא אמן בם' - שלא היו רוצים לענות אמן אחר הנביאים בשעה שהיו מברכים אותם". לפי האמור יש לפרש ששתי דרשות אלו קשורות אחת לרעותה; המנועות מענינת אמן, על אף שמדבר במצוה שאין בה טרח, מלמדת על האדם שאין בו אמונה ('שומר אמונים' [ניו יורק תשי"ג] עמ' 42).

ענינת אמן שהצילה מפגוע

ספר אחד מתלמידיו של המשגיח רבי אליהו לופיאן:

פעם נסעתי עם המשגיח ברכבת מירושלים לחיפה. במהלך הנסיעה, כאשר עמד המשגיח לברך "אשר יצר", רמז בידו לשוטט שעמד בסמוך שיאסף את חבריו שנסעו עמו בקרון. כאשר התקבצו סביבו פנה אליהם ואמר: אני אברך ברכת "אשר יצר", ואתם כלכם תענו אמן!

היה זה לפלא, כי כלם הסכימו ברכינות גמורה. המשגיח אמר את הברכה כדרכו בקדש, מלה במלה ובקול גדול, וכשסיים ענו השוטרים ביחד בקול אמן. אחד מהם אף הפטיר בהתפעלות: שמיעת ברכת "אשר יצר" של הרב יכולה לעורר לתשובה!

כמה רגעים לאחר מכן נעצרה הרכבת במפתיע ועמדה כך במשך כמחצית השעה. לבסוף נודע כי מצאו מוקש מתחת לפסי הרכבת, ובדרך גס הוא לא התפוצץ (לב אליהו ח"א עמ' 51).

אמן בכל כחו

שח רבי יצחק אזרחי, מראשי ישיבת מיר: מי אשר שמע את המשגיח רבי אליהו לופיאן עונה אמן בקולו הרועם - היה שב

מיד בתשובה שלמה!

ולא רק ענינת אמן, אלא כשהיה רבי אליהו מברך ברכה בקול, ברהיטות ובהגשט כל תבה מתבות הברכה, היה כל גופו רוטט. ולא גופו בלבד של רבי אליהו בלבד היה רוטט אלא לבות השומעים כלם היו רוטטים לשמע הזכרת שם השם בקולו הרועם. והיה המראה כמראה הכהן הגדול הקורא "אנא השם" שהכהנים והעם העומדים בעזרה היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם ואומרים "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" (פנתר מלוכה עמ' טד).

מנהג ותיקין בחרבת

רבי יהודה החסיד

כך כתב המשגיח רבי אליהו לופיאן באחת מאגרותיו:

"זקני ירושלים מספרים שבחרבת ר' יהודה החסיד, בבית הכנסת הגדול בית יעקב שנחרב על ידי חילי הלגיון ימח שמם, היה מנהג ותיקין שהנהיג הרה"ח ר' יעקב פרימן זצ"ל. בעת התפלה היה אוסף את הילדים והנערים במקום אחד והיה מפסח עליהם לענות אמן, יהא שמיה רבא בקול רם, כי העניה התפלה של תינוקות של בית רבן מרפכת את הלב ומעוררת יראת שמים. מי יתן והיו בזמן הזה מתעוררים יראים ושלמים לחדש מנהג ותיקין זה בכל בתי הכנסיות, כי כמעט שאין בית הכנסת שלא יהיה שם מספר נפר של ילדי ישראל בשעת התפלה" (פנתר מלוכה עמ' שעו).

{ אז נדברו }

פרשת כי תבא תשפ"ד | גליון מס': 663 | לסדר: " השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך "

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

למעוניינים:

הודפסה כמות מצומצמת של החוברת הישנה 'בשובי לירושלים' ירח האיתנים, המלוקט מתוך המדור 'הלכה בקרוב ממש למעשה' מהמתרחש בבית חיינו בראש השנה, יום כיפור וחג הסוכות. ניתן להשיג בבני ברק בלבד: משפ' דרייפוס, חז"א 34 פינת דסלר

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא

(ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת

להחזר מס (סעיף 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

האם ה' הוא תמיד תמיד טאטע זיסער...??

אנחנו נמצאים בפרשת כי תבא... שניתן לומר שהיא הפרשה המפחידה ביותר בתורה!! יש 98 קללות... עוד ועוד ועוד... וזה לא נגמר... וכאן כמובן יש את אלו שטורחים לטאטא את כל הקללות האלו מתחת השלחן... כי הרי הקב"ה הוא טוב והוא רחום וחנון... והם קצת מפחדים שהפרשה הזו תתן לנו תחושה שהקב"ה פחות טוב ממה שאנחנו מכירים, אז דבר ראשון: אין כזה דבר!! מה שכתוב בתורה, זה מה שאנחנו צריכים לדעת!! ואם יש תשעים ושמונה קללות... זה אומר שהקב"ה יודע להעניש ומאוד מאוד כואב!!

אה... אבל הקב"ה הוא אבא!!! ואבא לא מכה את הבן שלו כ"כ הרבה מכות אכזריות??? נכון!!! אבל אבא גם לא מוותר על הילד שלו!!! גם כשכולם יוותרו עליך... גם כשכולם יותירו אותך מאחור... ויגידו לך... נו... אתה כ"כ מתעקש להישאר מאחור... אז תשאר... אבל אבא לא יוותר!!! האבא הכי טוב, הוא גם האבא הכי עקשן!! זה האבא שבשום מחיר לא יסכים לוותר עליך!!! ואם אתה תתעקש לא לזוז... הוא עוד יותר יתעקש להזיז אותך והוא ינצח... ---

מישהו פעם שאל אותי שאלה עצומה: זה שה' הוא טוב!!! למה זה לא אחד מ"ג עיקרי אמונה?? הרי זה שה' טוב!! זו הנחת יסוד הכי בסיסית בפינת אמונתנו, הרי כל בריאת העולם מתבססת על זה שדרך הטוב להיטיב והטבה שלימה וכו'... אם ככה... למה הנתון הכ"כ בסיסי הזה שה' טוב!!! למה זה לא רשום כאחד מ"ג עיקרים?? אה... שאלה טובה...

עניתי לו: מסיבה פשוטה!!! י"ג עיקרי אמונה זה י"ג דברים מיוחדים שמאפיינים רק את בורא עולם!! רק ה' יחיד!! רק ה' הוא הבורא!! רק לה' ראוי להתפלל!! רק ה' נתן את התורה... אבל זה שה' טוב ? ? ? בשביל להיות טוב לא צריך להיות רבנו של עולם... מספיק להיות אבא לילדים... כל אבא טוב לילדים שלו... ואני אגלה לך סוד: בשביל להיות טוב... גם לא צריך להיות אבא... אפשר להיות גם דוד טוב... אפשר להגיע לבית הכנסת עם סוכריות ולחלק לילדים... ואתה כבר נקרא דוד טוב!!! ממילא זה שה' טוב זה לא אחד מ"ג עיקרים...

אז מה כן אחד מ"ג עיקרים?? שה' חזק!!! ה' בורא ומנהיג!! ה' יחיד!! ה' כל יכול! שכר ועונש!!! הנה!! זה אחד מ"ג עיקרים!!! ולמה?? כי הדוד הטוב שמחלק סוכריות... הוא בהחלט טוב... אבל הוא לא טוב חזק!!! הדוד הטוב מוכן להיות רק טוב מסוג של נחמד... אבל לדעת להציב גבולות לילד כי זה לא טוב לזוז? את זה הוא לא יודע לעשות!! הנה לך טוב חלש!!! אבא זה כבר טוב הרבה יותר חזק... ההורים כן מוכנים להציב גבולות ולא נרתעים מלהיגרר לעימותים עם הילד כי זה לא טוב לו... אבא דואג לטוב הרבה יותר מושלם... אבל עדיין... עדיין אנחנו בני אדם... גם ההורים יום אחד נכנעים לגחמות של הילדים...

ואבא שבשמים זה טוב הכי חזק ולא מנוצח!!! אבא שבשמים נחוש להיטיב!!! והוא ינצח!!! ממילא הטוב הכי גדול של ה'... לא נקרא טוב... אלא איך?? קל רחום!! קל זה חזק!!! אבא טוב זה אבא חזק!!! אבא שיודע להציב גבולות!! אבא שיודע להוביל את הילד שלו למקום הנכון והילד שלו מבין שאבא לא הולך לוותר עליי!! ילד כזה מרגיש גב!! חוזק!!!

וזה אבא שבשמים... משה רבינו מבטיח לנו: כי קל רחום ה' אלוסיך לא ירפך!!! לא יתן לך ריפיון... הוא לא יתן לך ליפול!!! ואם תנסה לברוח הוא ילפות אותך חזק והוא ינצח... כי הוא נחוש שלא תאבד לו... רק בגיל מסוים אתה מתחיל להבין עד כמה ילד צריך הורים חזקים... עד כמה זה הפוך בדיוק ממה שהבנתי כשהייתי ילד... (כשהייתי ילד... אבא של השכנים היה כזה זורם... מוותר... נכנע לילדים... כ"כ קנאתי... כ"כ רציתי שיהיה לי טאטע זיסער כמו אבא שלהם שמה שאתה מבקש אתה מקבל... ארץ לי 20 שנה לקלוט שהחרדות של הילדים בבית הזה נבעו מזה שהם היו אבדים ומבוהלים כי הם לא הרגישו גב חזק של הורים!! הילד זיהה שהוא יותר חזק מההורים... והראיה שהוא מנצח בכל ויכוח...)

יש יהודים שיודעים לקרא לה' רק בכינוי 'טאטע זיסער' - אבא מתוק... הם מוכנים להכיר את ה' רק מהזוית הזו... אבא מתוק שמחלק ממתקים!! נו... למה לא?? מה יכול להיות יותר טוב מאבא מתוק שמחלק ממתקים?? מה התשובה??? בשביל ממתקים אני לא צריך את הרבש"ע... יש לי מספיק אנשים זרים ומסוכנים ברחוב שמחלקים סוכריות למי שרק מוכן לבא אחריהם... אבל מי ישמור עלי מהם?? מי ידאג לי באמת? מי ידאג שלא יהיה לי חורים בשיניים?? ואם יהיו חורים בשיניים... האם טאטע זיסער ילך איתי לרופא שיניים?? מה פתאום!!! טאטע זיסער שיקח את הילד שלו בכח לרופא שיניים... זה היום האחרון שהילד שלו יקרא לו טאטע זיסער... עד היום אני זוכר כמה כעסתי על אבא שלי שהתיישב על כסא העינויים!!! והושיב אותי עליו בכח!! וכפת אותי כעקידת יצחק בן אברהם, ופתח את הפה שלי וקדימה... טיפול שיניים... כזה אבא לא נקרא טאטע זיסער!!! זה אבא חזק!!! אבא שהטוב שלו נחוש לטובת הילד שלו... וממילא הוא לא יכול תמיד להיות מתוק!! כי הוא טוב חזק!! טוב עד הסוף!!!

יש לנו כעת את פרשת כי תבא... יש לנו אח"כ את יום הדין... וזה מפחיד... ויש כאלו שחוששים על ה'תדמית' של הרבש"ע... שח"ו לא יחשבו שה' לא טוב... אבל לא!! הקב"ה לא חושש מזה!! לקב"ה לא כ"כ בוער שאנחנו נדע שהוא טוב!! לא דחוף לו להכניס את זה בתור אחד מ"ג עיקרים... מה כן חשוב לה?? שנדע שהוא חזק!!! שהילד המבוהל של ה' ידע שהעסק בשליטה... אל דאגה... יש פה אבא שדואג לך... והיות ואבא החליט משהו... אז קודם עושים מה שאבא אומר... ורק אז אבא מוכן להיות זיסער... רק מי שחוזר בתשובה ה' נותן לו תפוח בדבש ושיהיה לך שנה טובה ומתוקה.

תשובה ותפילה וצדקה...

ותשובה! הספר 'וימאן'

העוסק בנתינת כח בהדרכה מעשית ופרקטית ברצוא ושוב' אינטנסיבי, לעומד הסדיר בחזית בלתי פוסקת מול התמודדויות קבועות שלא 'מתכוונות' לעזוב גם ביום שאחרי י"כ, ואף לא שוקטות על שמריהם, גם בימים הקדושים ביותר.

שימו לב: בארץ ישראל ניתן להשיג במוקדי ההפצה של גיליון זה, ובאר"ב ניתן להשיג במוקדים כדלהלן: מונסי: 'מרכז הספרים'. ובביהכ"נ הגדול ויזניץ ויליאמסבורג: בית הספר. בורו פארק: אייכלרס, ברמן. ליקווד: יודאיקה סקווירא להזמנות מרוכזות ולהפצה באר"ב: 7188718652

חשיפה: בקרוב ממש ממש!!! ניתן יהיה לרכוש את הספר 'וימאן' מתורגם לאנגלית!!!

הושקעו בו המון לב נשמה וממון, רעיונות לעצוב כריכה (בראש אמריקאי) יתקבלו בברכה

ותפילה! הספר 'אהבתי'

יצא כעת שוב הדפסה חדשה של הספר 'אהבתי', העוסק בפתיחות רגשית ותקשורת בין אישית מול אבינו שבשמים שתמיד מבין ומאזין מביט ומקשיב, וביחוד בימי הרחמים והסליחות.

וצדקה: החוברת 'והיא תהלתך'

זריקת כח וחיוק במעלת תפקידה של אם יהודיה בימים הנוראים ובכל השנה, החוברת מיועדת עבור אמהות המצויות עם ילדיהן בבית בר"ה כבכל השנה ועליהם התבטא דוד 'עושי צדקה בכל עת' - זה הזן את בניו ובנותיו כשהם קטנים) ותפילותיהן בכל מקום שהן עולות ומותחות שערי שמים.

הזכויות אינן שמורות... צאו והפיצו... (לקבוצות, ערבי נשים, אסיפות צוות, ניתן להשיג כמות במחיר מוזל)

ניתן להשיג את החוברת בעברית, אידיש, ואנגלית.

כעת שימו לב: עברית - בכל מוקדי ההפצה.

אידיש - במוקדי המכירה המפורטים כדלהלן. **ירושלים**: נחמיה 40 קומה ג'. חנות ספרים 'עין יעקב' רחוב עין יעקב 31. מקוה געשעפט תולדות אהרן. מקוה געשעפט סאטמאר עזרת תורה. מקוה געשעפט סאטמאר יונה. מקוה געשעפט סאטמאר יואל. מקוה געשעפט דושינסקי. **בית שמש**: רחוב נהר הירדן 9 ר"ב 0583294147. ביהמ"ד תולדות אהרן רמה ב' ר' יהושע 7 **בני ברק**: קיבוץ גלוית 59, 0556728458. חזו"א 34, 0527117271. ויזניץ ספרים געשעפט גבעת פנחס 12. סאטמאר ספרים סטאר קדושת יו"ט 7.

לפתיחת מוקד חדש באידיש - נא להתקשר ל0504139342

אנגלית - ניתן להשיג בדוא"ל בלבד (לעת עתה).

מוקדי ההפצה של הספרים והחוברות (בעברית) מפורטים בעמוד 5.

החוברת המבוקשת משנה שעברה:

ניתן שוב לרכוש את החוברת העוסקת

ב'תכנית לשיקום חודש אלול'

מה בחוברת:

- מה עושים מול ההתאבנות המשתקת של הפלצות של אלול? בא שאל ככה: למה בכל נושא אחר לא הצליחו להשפיע עליי. מאז ומתמיד הייתי אגוז קשה, אבל בייחס לאלול הצליחו עלי, הבעיה היא שיותר מידי! זה יושב כ"כ עמוק שאני מרגיש תעוקה ולא מצליח להשתחרר מזה... **מה מתחבא פה?? מה עובר עלי?**
- די... עוד פעם האשמות?? עוד פעם אני הרשע הגדול ביותר? די... את זה אני כבר יודע משנה שעברה... מה העניין להכריז כל שנה מחדש על פשיטת רגל??
- והסליחות!!! למה זה תמיד בשעה לא נוחה, מידי מאוחר או מידי מוקדם... האם זה עקרוני שלא יהיה נוח??
- תמיד!!! כל שנה מחדש!! מגיע אלול ואני מקבל ע"ע חיזוק בעבודת ה'... ותמיד יש מקלות בגלגלים... תמיד אני מגיע לר"ה מתוך הסלמה ותחושת חמצה... למה יש כ"כ הרבה מפריעים דווקא באלול?? ומי המפריע??
- ההישג המרשים ביותר: הפנמתי!!! הפנמתי שככה אי אפשר להמשיך!!! ברגע שזה קרה... מכאן ואילך הרפורמה יוצאת לדרך... משהו טוב הולך לקרות...
- מהו הספר המומלץ ביותר להתכונן לראש השנה??
- ותפילה!!! מה זה נקרא להתפלל?? מה... אני כבר שנים מתפלל... כל השנה אני מתפלל... מה בדיוק עכשיו?
- עזוב... כבר איבדתי את המומנטום!!! חצי אלול מאחורינו ואני עדיין לא התחלתי להתאפס... האם לא איחרתי כבר את מועד הגשת הרישומות?

בשבוע הבא אי"ה תצא חוברת חדשה

המתמקדת ועוסקת ב- **מה זה ראש השנה?**

מה זה המלכת ה'?? מה זה אומר ליי? ואיפה זה בא לידי ביטוי אצלי?

מה אני אמור לכוין כשאני ממליך את ה'?? חוברת זו מתאימה גם לבחורים, 'ותר' לאברכים.

עדיין זקוקים לתרומות עבור הוצאות ההדפסה וההפצה...

יהי רצון שכל מי שיתרום יזכה לשנה טובה ומתוקה, ומי שלא יתרום, יהי רצון שגם תהיה לו שנה טובה וגם מתוקה... אבל מה שכן!! כל מי שיתרום להוצאת חוברת זו מובטח לו שהוא יהיה זה שתרום ואת הזכות הזו אף אחד לא יוכל לקחת לו בזה ובבא...

התעוררת לפני השעון מעורר??

תכבה אותו!

מידי שנה, בעשׂי"ת אני מתפלל כמו כל יהודי להיכתב ולהיחתם בספר חיים ברכה ושלוש ופרנסה... גזירות טובות וכו'...

ואז מגיע ערב יום כיפור!! ואז- בעיו"כ, מידי שנה אני נוסע לקבר של אמא שלי ע"ה, ואני מעדיף להגיע שם לבד... (אני פוגש שם הרבה חילונים אחרים שמנקים במרץ את המצבות של יקיריהם עם מים וסבון ומחליפים את הזיזי פרחים... רק המחזה החדלוני הזה לבד מרעיד אותי עד דמעות) וכשאני עומד שם לבד מול המצבה של הנפש שהייתה הכי קרובה אלי... זה מעמד מאוד נוקב ואמיתי!! אני פוגש שם במרחק אפס את האמת!! את העובדה המוגמרת שאמא שלי כבר לא כאן, ואילו אני עדיין כאן (עד 120)!!

ואז בבת אחת אני שוכח הכל... אני שוכח להתפלל להיכתב בספר חיים טובים... אני בבת אחת שוכח את כל משאלות הלב הספיציפיות שלי עם השיפוץ בבית... ועל כל מיני קשיים נקודתיים... כי תחשוב: אני עומד פה בבית קברות, ופתאום אני מפנים שבסוף כולם מגיעים לכאן... (כל זמן שההורים שלך חיים, אתה עוד יכול להמשיך לחשוב שהמוות הוא סתם עוד איזה עלילת דם ששייכת למגזר הזה של הנפטרים... אבל מי שאמא שלו כבר שם, הוא כבר לא יכול להתחפש לעובדה הזו. יש לו שם כבר דש"ם מקרובי משפחה) ואז!!!! אני מוצא את עצמי מתפלל על דבר אחד ויחיד: אבא שבשמים: אבא, בקשה צנועה:

שאני לא אשכח שאני אורח פה!!!

הרי אמא כבר בעולם האמת, ואילו אני שאבדחט"א עדיין כאן!!! אז אמנם 'בטוחים שיעשה להם נס', ובעז"ה שאתה תקבל את תפילתי ותתן לי שנה של חיים טובים וארוכים ולשלוש... **אבל הלאה... מה אני אעשה עם זה?** אז נכון... תהיה לי שנה של חיים... ואני אמשיך לערוב פה... אמשיך להרגיש שאני מזיז עניינים ובונה בניינים ותהיה לי שנה חחחח על הזמן... נו... ו... מה הלאה? לאן זה חותר?? כדי להסתובב עוד שנה ולהתמקם יותר ולשלוח עוד ועוד זרועות וכל זה בשביל מה??

כדי לקבל את ה ב ו מ ב ה בבת אחת בתוך הפרצוף!!!!!! שבוסם!!!!

שבבת אחת הכל נשאר פה ואתה נשלח אחר כבוד לבית הקברות... ומתברר שסתם עבדת על ריק... סתם בניית ארמונות מחול... בקיצור: בשביל מה אני מתפלל על עוד שנה של הצלחה ושגשוג ובניינים פורחים באוויר...??? בשביל שיהיה לי עוד קצת יותר קשה להיפרד להיפרד מהעולם? **בשביל מה אני מתפלל על עוד שנה של חיים טובים??...**

כן... פעם שאלתי איש חברה קדישא איך נראה פרצוף של מת?

והוא ענה לי בהומור: **שהמת נראה המום!!! הוא נראה בההלם!!!** הההלו... איך הגעתי לבית קברות... אני הרי באמצע... באמצע לבנות בניינים באוויר... הוא התכוין בבדיחותא... אבל אני לקחתי

את זה מאוד ברצינות... בינינו... כשמגדלי התאומים קרסו... איך הגבתי? **הייתי המום!!!**

ואם יום בהיר תשמע שכל האנשי קשר שלך נמחקו... אבל לא מהפלאפון, אלא מהחיים!!! מה תהיה התגובה שלך? **אתה תהיה המום!!!**

רגע... ואם יום בהיר תשמע שהבית שקנית, והיחידת דיור שהשקעת, וההכנסה חמש ספרות של האישה... כל זה ברגע אחד נמוג ונעלם מה תהיה? **תהיה המום!!!** זאת אומרת: במילים אחרות: אם יום אחד תמות. איך תראה? **המום!!! אז זה!!! שאני לא אוהב להיות המום!!!** יש לי כזה מין פרנצפ שאני תמיד אוהב לצפות את התרחישים מראש... כשכולם יהיו המומים!! אני אוכל להגיד: הנה. אני ידעתי ונערכת מראש!

תכל'ס: נחזור לעניינינו... אני כעת עומד בעיו"כ מול הקבר של אמא שלי... ואני אמור להתפלל על בני חיי ומזוני... ושאני אצליח ושהכל ידפוק... ותהיה שנה נחמדה... והכל יהיה מתוקתק ושהכל יזרום... וילך חלק...

ושם אני נתקע!!! אני לא מצליח להוציא את משאלת הלב הזו מהפה... כי מה לעשות שאני כעת בבית קברות מול הקבר של אמא שלי, ו... ובסיטואציה הזו אני לא מבין בשביל מה... בשביל מה עוד שנה לערוב פה בחיים... בשביל להיות עוד יותר המום כשאצטרך להגיע לכאן??

ושלא תבין: אני לא כזה בעל מדרגה... ביום יום אני לא מגיע לתובנות שכאלו... אבל בעיו"כ!! ועוד בבית הקברות! ועוד מול הקבר של אמא שלי! אני מוצא את עצמי כנה, וחושב על החיים במבט היתר מקיף שלהם!! ולכן!! הבקשה היחידה שיוצאת לי מהפה במעמד ה'... אנה ה'... שאני לא אשכח שאני אורח פה!! שאחרי 120 **אני לא אשכח כאן המום!!!** שאני לא אצטרך לדפוק את הראש במצבה מלמטה ולהגיד איזה מפגר הייתי מה חשבתי כשבאתי לקבר של אמא שלי וביקשתי להמשיך לערוב פה...

זו הרגשה נוקבת ויורדת עד התהום!!! הבנה הכי פשוטה ובסיסית, אלא שבמשך השנה אני איכשהו בורח ממנה, אבל נס שיש ימים הנוראים!! שלפחות אז אני קצת נשאב למשאלות לב היותר משמעותיות בחיים...

ואז אני מבקש מה': אנה ממך ה', תן לי עוד שנה של חיים!! אבל לא רק זה!! אנה ממך שזו תהיה שנה של 'חיי עולם הבא'!! שנה שאני אקח את ה'הווה' שלה ואתרגם אותו לנצח! שנה של ניצול חיים!! שאזכה לגאול מהשנה הזו כמה שיותר עסק התורה ומצוות ומעשים טובים שיהיו משוגרים לחיי העולם הבא, וכמה שפחות לבזבז אותם על בלון שממשיך להתנפח ודוהר לקראת ההתנפצות מול הנרות המרצדים בבית הקברות... אנה ממך, תן לי חיים טובים ומאושרים, אבל בד בבד שאני לא אשכח לרגע שאני אורח כאן!!! שלא אתמקם פה יותר מידי...

שאני לא אעוף על עצמי כמו איזה אז נדברו שלפעמים נדמה לו שהוא מעצב דעת קהל... אנה ה', אני לא רוצה להיות פרצוף ההההההה... תן לי שנה

שאני כל הזמן אזכור **את האמת של המת!!!** את האמת הרועמת שרק המתים פה בבית הקברות יודעים להגיד אותה בשקט רועם!!! שאנחנו אורחים כאן ואם להשקיע זה רק בחיי עולם שנטע בתוכנו... **זהו... זה פחות או יותר התפילה שאני מתפלל על הקבר של אמא שלי בעיו"כ...** וככה זה כל שנה מחדש!!! התסריט הזה חוזר על עצמי, אני מצידי מגיע עם רשימה ארוכה של משאלות לב... אבל בסוף, בבית קברות עצמו, זו הבקשה היחידה שבוקעת ממני...

ואז אני מסיים... יוצא מבית הקברות... מנגב את הדמעות... נוטל ידיים... וחוזר הביתה... אורך לי חצי שעה או שעה עד שאני אט אט מתאושש... לאט לאט אני נרגע ואיכשהו חוזר לארצות החיים... לבנתיים אשתי ביקשה ממני ללכת למכולת... ואז בדרך אני פוגש חברים... ואז יש קצת צחוקים ומה קורה... **ואז אני מתאפס לגמרי!! ואז---**

כשאני מתאפס לגמרי וחוזר לעצמי לגמרי... **אני לפתע נתקף בפיך ברכיים!!!** רגע רגע רגע... מה היה לי פה לפני שעה וחצי?? הייתי בקבר של אמא שלי... ועל מה התפללתי?? שאני לא אשכח לרגע שאני אורח כאן בעולם הזה?? מה... אני משוגע?? נפלתי על הראש???

אבאלע... יריתי לעצמי ברגלים!!!

הרי אם התפללתי שה' יעזור לי שאני לא אשכח שאני אורח פה!!! אתה יודע מה זה אומר...?? לך תדע... ה' ירחם... אני מעדיף לא לחשוב... אני הרי לא צריך להסביר לך מי הם האנשים שלא שוכחים לרגע שהם אורחים כאן?? זה... זה כל אלו שלא טוב להם... שלא מסודרים בחיים!!

מה... אני משוגע? אתה רוצה להגיד לי שבמילים אחרות: התפללתי לה' ש... שח"ו לא יהיה לי קל בשנה הקרובה? מה קרה לי. נפלתי על הראש?

הקונפליקט הזה קורה לי כל שנה מחדש!!! כמובן שזה שיח פנימי שמתנהל בתוך תוכי... שמצד אחד בבית קברות שכחתי את כל הקוויטעל ורק ביקשתח שאני לא אשכח שאני אורח כאן... ואז כשאני נוחת חזרה לעולם, מגיע השלב של הפאניקה, רגע... אוי ואבוי לי אם הקב"ה יקבל את התפילה הזו... לך תדע איך הוא יבחר להזכיר לי שאני אורח כאן...

ואז!!! מרוב בהלה אני כביכול מנסה לקחת את המילים בחזרה...

לא רבש"ע... הקש ביטול!!!! התבלבלתי... לא התכוונתי ברצינות... אל תזכיר לי שאני אורח כאן... לא... אין צורך... אני מסרב באדיבות...

ואז מגיעה מחשבה... אוי... אין סיכוי שהקב"ה יכבד' את 'ביטול העסקה' כי סו"ס עד שבקשתי בקשה אחת לעניין... לזכור שאני אורח כאן... אז בדיוק את זה אני מבקש ממנו לבטל... מה... נראה לך שה' יסיכים??

למיייעשה זה הביאור הפשוט של עניינו של תקיעת שופר!!

כי לכאורה תקיעת שופר היא הכרזה של דין!! כי שופר הוא כרוז שמכריז על מועד תחילת המשפט!! בתקיעת שופר אנחנו קוראים לקב"ה לשבת על כס המשפט... (וזה הסיבה שאסור לתקוע בלילה... כי שופר מעורר דברים) נ... אם ככה... אם תקיעת השופר הוא בעצמו הכרזה של דין!! אז איך בדיוק השופר הוא זה שמעורר רחמים ומעלה זכרוננו לטובה?? והתשובה היא: שזה כל הרעיון!!! בראש השנה יש דין!!! הקב"ה מגיע ואומר: אין לי ברירה!!! אני רואה שהילדים שלי ישנים יותר מידי חזק... ואני מוכרח לתפוס את העסק לידיים ולהתחיל לנער אותם מהמיטות... זה בהחלט מפתח!!! כי כשהקב"ה נאלץ לנער בכח הזרוע זה... זה דין זה עלול להיות כואב... ואז מה היהודי עושה??? מקדים את הקב"ה בכמה דקות ואומר: לא... לא רבש"ע!!! אני לוקח את זה על עצמי!! אני מזמין את הדין! אני לא מחכה שאתה תזמין את הדין... אלא אני יוזם... אני מציע עיסקה לקחת את האחריות על עצמי... וזה! זה מה שמעורר הכי הרבה רחמים... אוהו... הקב"ה מאוד שמח שאנחנו ניקח על עצמנו לעורר את עצמנו מאשר שהוא יצטרך לעשות את זה... טובה מרדות אחת בלבד של אדם יותר ממאה מלקויות!!!

בקיפור: מותר לנו בתור בני תורה מרוממים להבין את הדבר הפשוט שהרבש"ע פה לא נגדנו... הוא בסה"כ בצד שלנו, ואני והוא רוצים את אותו דבר... אלא יש פה מוקש של 'ישנים משינתכם'!! שצריך ביחד לחשוב איך אנחנו מתגברים עליו... זה אינטרס שלי ושל הקב"ה ביחד... אז הנה!!! אם בקשתי מהקב"ה שאני לא אשכח שאני אורח כאן... ואז לפתע נבהלתי... אבאלע... שהקב"ה לא יזכיר לי... אז הנה!! תוך כדי שאני כותב שורות אלו אני מגיע שזכיתי לכתוב את המאמר הזה בעצמו... שמה כתוב כאן?? שאני אורח כאן!!! איך הגעתי לזה?? קרה משהו שהגעתי לזה? לא!! חייבים שיקרה משהו? לא!! זה מסר כ"כ גאוני שצריך שיקרה משהו בשביל זה? לא!! אז הנה... יופי...

כל מה שנותר לי אחרי שכתבתי את זה... זה פשוט להתחיל לחיות ככה ולא רק שזה יהיה כתוב!!! להפסיק לפחד לדבר על זה... להפסיק לברוח מזה... כי אדרבה... הבריחה מלדבר על משמעות החיים... מצריכה שעונים מעוררים ומיותרים... בשנה האחרונה הקב"ה הפעיל שעון מעורר ומחריש אוזניים בשביעי באוקטובר... מי יציל את המצב?? אותו ת"ח שיעמוד ויתרע ויזהיר: רבותי!!! אם לא נתחיל לתפוס את עצמנו לידיים יהיה פה שוב שביעי באוקטובר... והיה!!! אם תנשק כפות רגליו מתוך הכרה שהוא פשוט מכבה כעת את השעונים מעוררים ותחליט שאתה נכנס לזה ולוקח אחריות על עצמך מה טוב... אבל אם תכעס עליו... ותסתום לו את הפה ותנוזף בו שדודו שלנו צריך רק חיובי, ונעים וחביבים... אז במקום לעזור לו לכבות את השעונים המעוררים היית עסוק בלכות אותה!! נו... זה כדאי? אין לנו ברירה... אנחנו חייבים להתעורר ולקחת את ההתעוררות על אחריותנו ורק ככה- בתשובה ותפילה וצדקה נעביר את רוע הגזירה...

ואי לכך ובהתאם לזאת: הדרך הכי הכי אידיאלית והפתרון הכי מוצלח איך להתגבר על הקונפליקט הזה, זה לא פחות ולא יותר שאני בכבדי ועצמי אקח את העניינים לידיים... אקרא את המפה ואבין את המורכבות... ואני!!! אני בעצמי אקח על עצמי להסדיר את עניין המיקוד!!! כלומר: בורא עולם... הבנתי את הבעייתיות... אני מוכרח להבין שאני אורח כאן... ומה לעשות שכדי להביא אותי לזה צריך לעשות דברים לא נעימים... אז הנה!!! אני לוקח את האחריות עלי!!!

אני מקבל על עצמי בורא עולם... לבנות תכנית יסודית ואחרתית איך לעורר את עצמי, ולהזכיר לעצמי שאני אורח פה בלי צורך במהלומות,

אני כעת בימים הנוראים, מקבל על עצמי לעשות שיעורי בית מעמיקים ולשקוד על נוסחה שאני בעצמי אעצב אותה במשמעות עצמית, להגיש תכנית עבודה מסודרת איך אני מעביר הילוך ומתחיל לקחת את עצמי לידיים ולנצל את חיי השעה לצורך חיי העולם... זה בסדר רבש"ע... אתה יכול לתת לי חיים ושבע וישועה ונחמה ושיבא רפואה סליחה וכפרה... זה לא יפריע לי!! זה לא יגרם לי להירדם בשמירה!! כי אני לוקח על עצמי את האחריות ליצור רצינות בלי צורך בתזכירים!!!!

כן... זה בדיוק כמו שלפעמים מאוד חשוב לי לקום נניח ב-6.00 בבוקר, ועשיתי לעצמי עשרה שעונים מעוררים... שלל מנגינות... עם נודניק... תזמורת שלימה... והייתה סייעתא דשמיא ופתאום אני פוקח עיניים ואני רואה -5.52... אוהו... עוד 8 דקות מתחילה התזמורת... אני מהר קם ומבטל את כל השעונים מעוררים... למה אני מבטל?? כי זה בסדר... התעוררתי לבד!!! בדיוק על אותו משקל... בכל ראש השנה הקב"ה נאלץ כביכול להפעיל כך וכך שעונים מעוררים... מה אפשר לעשות... זה נטו לטובתך!! הקב"ה יודע שיש גם יום שאחרי... והוא לא מוכן שתפסיד... אבל!!! אתה היית חברמן... והחלטת שאתה מעורר את עצמך!!! החלטת שאתה לוקח אחריות על עצמך ודואג להתניע את עצמך ללא צורך בשעונים מעוררים וצורמניים... וברגע שאתה מגיע עם כזו תכנית מסודרת... הקב"ה שש ושמח!!! ופשוט מבטל את כל השעונים מעוררים... ובדיוק על זה נאמר: כל המקבל על עצמו עול תורה מעבירים ממנו א. הרהורי חרב. ב. הרהורי רעב. ג. הרהורי שטות. ד. הרהורי זנות. ה. הרהורי יצה"ר. ו. הרהורי דברים בטלים. ז. הרהורי עול בשר ודם... מה זה כל הרשימה הזו?? זה בסה"כ רשימה של שעונים מעוררים פעילים שברגע שאדם לוקח את עצמו את האחריות להעיר את עצמו, אז אפשר לכבות את השעונים המעוררים!!! (עיון באבות דרבי נתן פ"כ, שאומר להדיא שהרשימה הזו לקוחה מצ"ח קללות שבכי תבא... תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך... ועבדת את אויבך אשר ישלחנו ה' בך...) ובשביל הקב"ה לא רק אתה יצאת בדיוק... אלא בעיקר הוא יתברך!!! איזה הכרת הטוב יש לאבא שיש לו בן חכם, שמבין עניין... ומתניע את עצמו לכיוון הנכון... בלי צורך בהפעלת סנקציות ואיומים... (אוי... הילד שלי כבר מסביר לי את זה... קשה לי להסתיי את ההכרת הטוב שיש לי אליו שהוא עושה מה שהוא חייב לעשות בלי סדרת חינוך... נו... יש כנראה כמה 'בודדים' שמבינים על מה אני מדבר... וה' גם אני אעשה לך את ההפתעה הזו... אם... אם יוצא ה'... בעצם לא!!! אם אני ארצה...)

ותכל'ס לא!! אבאלע לא!!! טעיתי... אני לא רוצה שתזכיר לי שאני אורח פה... אני מפקח מתזכירים שכאלו... אני לא רוצה דרכים אגרסיביות שיזכירו לי את האמת הזו... ועד כאן ההקדמה!!! כיי--

כי כאן מגיע החשבון נפש הנוקב ויורד עד תהום!!!! שאם אתה שואל אותי... ניתן לומר שזה אחד מאבני היסוד שאמור להיות נר לרגלנו בחשבון נפש בכלל ולקראת הימים הנוראים בפרט...

הקונפליקט שהצגתי עכשיו!!! הצגתי אותו רגע אחד כאילו זה בעיה שלי... ואח"כ זה היה הבעיה של הרבש"ע... כלומר: כשהייתי בבית קברות, אני בעצמי הבנתי שחשוב לי לזכור שאני אורח כאן בעולם הזה... וכשחזרתי לעצמי ונרגעתי, פתאום זה כבר נהיה לא חשוב לי... זה נשאר חשוב רק לבורא עולם... ועכשיו אני יורד מהעץ הזה???

אז זהו!!! שאולי הגיע להבין שאין פה ניגוד אינטרסים ביני לבין הרבש"ע... אדרבה... יש פה אתגר משותף!! זה חשוב לי ולרבש"ע כאחד!! ה' נמצא בצד שלנו!!! זה קונפליקט שמשותף לי ולרבש"ע ביחד...

ולמה?? כי מה לעשות שזו האמת!!! ומה שנוכן נכון...

היות והאמת היא שאני אורח כאן בעולם הזה... ואם אני לא אתפוס את עצמי לידיים אז אני בעצמי, בעוד תשעים שנה, כשאיהיה שם בעולם האמת אני לא אסלח לעצמי על 'חצי שנה' יקרה שבזבזתי על קווי נייעס וגלישה ברשת... או על קרמיקות ויחידות ושיפוצים ושאר ירקות...

אז נכון שביום יום אני שוכח את זה וכעת רק לרבש"ע חשוב... אבל בסופו של דבר זה אינטרס שלי לא פחות!! כי זו הרי האמת!!!

בינינו... אני כבר היום מוצא את עצמי כועס על עצמי על כל מיני פיציפקס שבגיל יותר צעיר שרפתי את התקופות הכי יפות על כלום ולמה לא שמעתי בקול המבוגרים שהתחננו לפני... עזוב, אל תקח ללב ואל תשרוף את החיים שלך על דקדוקי עניות שבעוד כמה שנים לא תראה אותם בעיניים ולא תסתכל לכיוון של זה... אני ואתה כבר היום יודעים לאכול את הלב על טעויות שלפני כמה שנים בודדות!! כן... כמעט כל בן אדם בגיל שלושים ומעלה, כבר יכול לפגוש חרטה על טעויות שעשיתי בגיל צעיר, וחבל שלא היה שם המבוגר החזק שהיה מעמיד אותי במקום... ונכון שאולי הייתי מקלל אותו נקודתית, אבל כיום הייתי מנשק לו את הרגלים... נכון?? אז תחשוב צעד אחד קדימה!!!! הרי אני ואתה, שנינו נגיע יום אחד לבית קברות, שנינו נסתכל אחד על השני בעיניים ונדפוק את הראש בקיר, כמה חודשים בזבזתי על פוליטיקות... ועל נייעס... ועל המדיה... ועל מה יגידו ועל דאגת המחר... אנחנו נאכל את הלב על כל דקה שהיינו יכולים לתרגם אותה לנצח נצחים ובזבזנו אותה על כאן ועכשיו... ואבא שבשמים שידוע את השלב הזה!!! לכן מידי פעם הוא מנער אותנו- במקומנו!! בשבילנו!! לטובתנו!! הוא יודע שאנחנו בעצמנו נודה לו על זה מעומק לב...

סקירה על שני הימים הראשונים בעשי"ת בבית הבחירה...

ההיערכות בירושלים בעיצומה גם לקראת הרגל וגם לקראת סדרת המעמדות שמראש השנה ואילך...
 כעת סקירה קצרה של הוועדה המכינה שמתעם הלשכה... היום נספיק רק את היומיים הראשונים!!!
 ובכן: ראש השנה חל השנה או ביום חמישי או!!! או ביום ששי... ימים יגידו... יותר נכון לילות יגידו... בליל חמישי אנחנו נהיה כאן
 בעמדת זינוק... ואיכשהו לאורך הערב אנחנו כבר נדע האם מחר ה' יושב בדיון או רק מחרתיים ביום ששי... וההשלכות הם מרחיקות
 לכת!!!! כי... כי אם חלילה לא נצליח לקדש את ראש השנה בזמנו... כלומר: אם לא יהיו עדים שיבואו ויעידו שראו את הלבנה... אז
 ר"ה יחול ביום ששי!!! זה לא הבעיה!!!! הבעיה הגדולה היא שיום כיפור יחול לא פחות ולא יותר במוצאי שבת (ולא בשבת)!!!! והאמת
 היא שגם כשי"כ חל במוצ"ש זה עדיין לא סוף העולם... כי אם יש כבר בעיה... הבעיה העיקרית היא כזשה הפוך... כשר"ה חל ביום
 רביעי שאז יו"כ יוצא ביום ששי וזה יותר בעייתי (שאו השעיר חטאת של מוסף יו"כ שנאלץ לערב אי אפשר לבשל אותו כי מיד אח"כ זה שבת, ואז צריך
 לחפש כהן מיוחד שהוא ממושם במיוחד!!!! שהוא מסוגל לאכול בשר חי לא מבושל בכלל זה אצלו בגדר אכילה... הייתה שנה אחת כזו והביאו אותה!!! הוא היה נראה
 כמו איזה מוצג ראווה מהג'ונגל!! הוא אפילו קיבל עליה לתורה... שלא תבין: כולם יכולים לאכול, ומי לא רוצה לזכות לאכול, אבל בשביל שזה יחשב אכילה לא אתה
 מחליט אלא הטעם מחליט!! החיך!!) אבל בכל זאת רבן גמליאל מאוד לא רוצה שזה יקרה... תן ניוחש למה?? משום ירקי ומשום מתיא...
 שאם מישהו ימות בלילה הראשון יצטרכו להלין אותו יומיים... וכמו כן הירקות, יש ירקות שמחזיקים מעמד רק יום אחד... וכאן שיש
 יומיים אז ביום השני כבר לא יהיו ירקות...

עכ"פ ימים יגידו... לבנתיים ההשערה אומרת שאם הכל ילך כשורה בעז"ש ביום חמישי יהיה כאן ר"ה...
 ועכ"פ באופן כללי ראש השנה זה יום שבת המקדש פחות תופס כותרות!!! עיקר הזרורים מופנים לחצר בית יעזק ששם יושב
 הנשיא ומקבל עדות החדש... כן... כל הרעיון של ר"ה זה שאנחנו מקדשים את החדש!! וזה קורה מתוך העיר... ואתה בטח מבין לבד
 למה רבן גמליאל יושב ומקבל עדות החדש דווקא באיזה חצר צדדית בירושלים ולא יושב במקומו הקבוע בעזרה בלשכת הגזית...
 נו... למה??? כי היות וכל עמך בית ישראל מגיעים... אז מטבע הדברים לא כולם טהורים... (אוי ואבוי אם כל אחד שראה את הלבנה יעשה
 חושבים... רגע... אני לא טהור... אז אין לי בשביל מה לעלות...) אז רבן גמליאל יושב שם בתוכי ירושלים!! השוכן איתם בתוך סומאותם!! ושם
 ומשם!!! תתקבל ההכרעה האם הקב"ה היום ישב על כסא המשפט... והאם היום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים... עיני כל היקום
 נשואות לחצר הירושלמית הפשוטה ולעלית גג ששם יושב לו הנשיא!!! שרגליו מוצבות ארצה... אבל יש לו מהלכים ומושך בחוטים
 של כסא הכבוד...

כולם מקווים שהעדות תגיע בזמן, ואז כבר בשעה שש בבוקר, יהיה אפשר לכנס את העוילים ואז יגידו מקודש מקודש... כדי שתהיה
 התרת ספקות ואנחנו והמלאכים נדע שהנהגה!!! יום הדין! לפקוד על כל צבא מרום בדיון... ואז יתארגו בזריזות ויקריבו שני פרים ואיל
 אחד ושבעת כבשים ושעיר דמוסף ר"ח!!! ואח"כ שוב יקריבו את אותו סדרא: שני פרים איל אחד שבעת כבשים ושעיר דמוסף ר"ה...
 ומה יהיה שיר של יום??? תן ניוחש מה השיר של יום דר"ה??? למנצח על הגיתות!!! כך שהשנה זה לא נפ"מ כי השיר של יום של ר"ה
 יוצא בדיוק השיר של יום חמישי... (אז אם בכל שנה יש חשש שיתקלקלו הליוויים בשיר, השנה אין כזה חשש)
 ואז!!! לקראת מוצאי יום טוב כולם יוצאים להגיד תשליך במעין השילוח... (הוי הוי... השילוח מצדף לנו גרשות הומים געגועים וכיסופים לשאיבת
 ניסוך המים שעוד שבועיים אנחנו שוב שם א"י) אבל על הדרך... כעת זו הזדמנות לסקרנים שבינינו ללכת בשעת דמדומי חמה לשערי העיר...
 ושם ניתן לראות מחזה מפעים ומרתק ביותר!!!

אתה רואה בשעת בין הערביים עשרות יהודים עובדי ה' עומדים... ונפרדים מבני משפחתם... אתה יכול לראות בצד שיירה של סוסים
 ערוכים ומוכנים עם כל הציוד... והשמש שוקעת אט אט והדריכות גוברת... בעוד דקות ספורות יראו ג' כוכבים בינוניים... ואז יעשו
 פה הבדלה זריזה... ותוך רגעים יעלו השלוחים על גבי הסוסים ויתחילו לדהור במהירות... ותוך דקות ספורות הם יעלמו... מה יש??
 זה השלוחים!!! השלוחים שיוצאים לבשר למקומות הנדחים והרחוקים מתי התקדש החדש... ובחודש תשרי יש לזה הכי הרבה
 השלכות... מתי יוצא יו"כ ומתי יוצא יו"ט ראשון של סוכות, ומתי הושענא רבה, ומתי שמחת תורה... ולמרבית האבסורד!!! דווקא
 בחודש תשרי שזה הכי קריטי, דווקא בחודש הזה יותר קשה להגיע מכל חודש... כי בכל חודש השלוחים יוצאים מיד בר"ח בבוקר,
 ואילו כאן כל היום הראשון היה ר"ה... ויש לך יום כיפור, ואז אנחנו מפסידים שני ימים של מהלך!!! לשני ימים האלו יש השלכה של
 מחוץ שלם שהשלוחים לא יספיקו להגיע אליו... (כלומר: יש אזור שלם ששלוחי ניסן מגיעים אליו ושלוחי תשרי לא מגיעים אליו, וחז"ל תקנו שהם ניהגו
 תמיד שני ימים, גם כשכן מגיעים אליהם) אבל בכל זאת נושים שמיניות באויר, ונושים מאמץ מיוחד כדי לצמצם פערים... ולכן יוצאים מכאן
 בלחץ!!! בשניה שרק אפשר... נוסעים על חשבון הלילות...

אשריהם השלוחים שמוכנים ככה במסירות נפש להקריב את הימים הכי קדושים בשנה... ללכת הכי רחוק שיש מהמקדש... תחשוב
 שבימים שכולם מתקרבם... ככל שכולם מתקרבים ככה הם הולכים ומתרחקים... חלק מהשלוחים אנחנו עוד נספיק לראות אותם
 לקראת סוף חג הסוכות... יש פה שליח מוכר!!! שכולם מכירים אותו שהוא מגיע בליל הושענא רבה ומברך בהתרגשות עצומה לישב
 בסוכה ושהחיינו זה היום הראשון והאחרון שלו בסוכה... אשרי העם שככה לו... אשרי היהודים הקדושים שעושים מה שצריך ברצון
 ה'!!!

(ושבו כל זה יציב ונכון רק אם ר"ה אכן יתקדש ביום חמישי, כי אם ביום ששי... אז יש לשלוחים עוד יומיים להישאר במחיצת המשפחה)
 עכ"פ במוצאי ראש השנה יש כאלו ששרוים בדריכות... כי בדקות הקרובות יצא עדכון המחירים החדשי הרשמי מטעם הלשכה על
 מחירי הקניין והסולת והיין והאילים והכבשים לחדש הקרוב!!! העדכון הזה אמנם יוצא לאור בכל ראש חודש... אבל שוב: כשמדובר
 בחודש תשרי יש לזה הרבה יותר השלכות... וגם שינויי המחירים עשויים להיות מאוד מפתיעים ולכל כיוון... כי הכל תלוי בהיצע
 וביקוש... ויש ביקש עצום של קניין, ומאידך יש היצע נרחב של כבשים... ויש סיכון שהמחיר של האילים לפתע יורד מתחת השני
 סלעים!! זה תוקע את חייבי האשמות... שרוצים להקריב אשם, אבל מה לעשות שאשם צריך להיות בערך כסף שקלים!!! ובדיוק
 עכשיו עשרת ימי תשובה והביקוש לאילים מאוד גדול... כי זו הזדמנות האחרונה לכפר על ספק חטאת כי יום כיפור מכפר על חייבי
 אשמות תלויים... אבל בסוף... העדכון יצא לציבור והשנה ב"ה אין הפתעות מיוחדות... חוץ מקיינים שהשער שלהם יחסית יקר, יהיו
 יולדות שכבר ישתלם להם להקריב כבש.

עד כאן מוצאי ראש השנה... ליל ששי... ואז!!!!!! ביום ששי אחרי צהריים!!! לקראת שבת... אמור להיות המעמד הנשגב והשנתי של
 ליווי הכהן גדול מביתו ללשכת פרהרדן, כן... שבעת ימים קודם יו"כ מפרישין כ"ה מביתו... והוא פורש מבעוד יום כך שהשנה
 המעמד הזה יעשה מתוך צלילי השבע תקיעות שתוקעין במקדש... מדובר במעמד מאוד מיוחד ומרגש... כככולם יוצאים ללוות את
 הכה"ג למקדש... בתוך ביטוי ומסירת שליחות... שהוא השליח שלנו לכפר על ישראל ואנחנו מגישים אותו לה' באהבה ובתחינה
 שתתקבל תפילתו ברחמים וברצון ומרגע זה ואילך שוב כל העיניים נשואות ולכהן קדוש ה' בלשכתו לשכת פרהרדן...

**מוקדי המכירה של ספרים
והזכרות מבית "אז נדברו"**

- ירושלים:** רח' נחמיה 10 קומה ג'
גבעת שאול, רח' בן עזיאל- 054-8491554
בית וגן- משפחת נוישטט רח' הרב פראנק 29
רוממה- המ"ג 29- 052-7682281
רמות ד'- רובין 47- 054-8419684
גילה- 0533148861
- אופקים- משפחת שפירא: 053-4112035**
- אחיסמך- שרגל 052-7171721 שכט אשר 9**
- אלעד- רחוב ר' יהודה הנשיא 81- 03-9073067**
- אשדוד- הרב צור- 050-4120311**
- ביתר עילית- אזור רמי לוי- 054-8450998**
- בית שמש- נהר הירדן 9 ר"ב 058-3294147**
- בני ברק- קיבוץ גלויית 9- 055-6728458**
הזו"א 34 052-7117271
רח' הרב קוק/ הרצוג- 0527603814
חדש: אזור גן ורשא- 0534166085
חדש: פרדס כין אבוהצירא- 0548494663
פרדס כין החלוצים- 0548578226
- חיפה: פולק, גאולה 15, 052-7683095**
- טבריה- 054-8441354**
- טלז סטון- קפלן, הר"ף 6 ק"ג 052-7688584**
- כרמיאל- 0527136165**
- מודיעין עילית: קצות החושן 14, 052-7174781**
חפץ חיים 14- דרבקין- 089742750
גריין פארק 0527644795
ברכפלד, ר' יהודה הנשיא 30- 0527126897
- נתיבות- הר' גרשונוביץ 42 0527644737/8**
- עפולה- 052-7686876**
- פתח תקוה- (מרכז העיר) 0504124235**
- צפת- 052-7181828**
- רהובות- 0548580831**
- רכסים- 054-8415410**
- תל ציון- 052-7150166**
- תפרה- לימן- 055-6705003**

**לכל שאלה, לרכישת כמיות
וכו' ניתן להתקשר:**

0527683095
0548446691

גיליון מס' 575 פרשת כי תבא
תשפ"ד שנה שתיים עשרה

לזכות ידידינו
שמעון יאיר בן נעמי להצלחה,
לשלות הנפש, ולבנים זכרים
לעבודתו יתברך

דברי שי"ה

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - בעניני קריאת פרשת התוכחה

תחל שנה וברכותיה

בסוף מגילה (ל"א ב') אמרי' שעזרא תיקן לישראל שיקראו את הקללות שבמשנה תורה לפני ראש השנה כדי שתכלה שנה וקללותיה, ובס"ד תחל שנה חדשה וברכותיה, במערכת דברי שיח הובא יומן מיוחד שכתב אחד מנכדי בת רבינו הרבנית שטינמן ע"ה, אודות תקופת חוליה האחרון, בין השאר מובא שם, כי שבועים לפני ראש השנה תשע"ג, ימים ספורים אחרי שנתגלה חוליה הגיע אל ביתה אביה מרן רבינו זצ"ל לקיים מצות ביקור חולים, בסוף דבריו הוא אמר כי א"ה תכלה שנה וקללותיה, והוסיף רבינו, נזכרתי בסיפור, וכך הוא סיפר, שבמשך שנים רבות היה הולך רבינו זצ"ל לומר תשליך בראש השנה על יד נהר הירקון שחוף לבני ברק, ובשנה אחת כשהגיע, הוא פגש שם את המוהל הוותיק ר"י שקול מפ"ת שהכירו, בירך אותו בברכת השנים, והוסיף לו תכלה שנה וקללותיה, מיד תמה הרב שקול והעיר מדוע הרב מברך אותי רק ב'תכלה שנה וקללותיה', ולא ב'תחל שנה וברכותיה', בעלה חתן רבינו, הגאון רבי שרגא שיבלחט"א, שהקשיב לדברים, העיר מיד כי בגמרא מגילה (שם) אכן מובא רק הנוסח תכלה שנה וקללותיה, וההוספה תחל שנה וברכותיה הוא מפיט אמות קטנה שבמחזור בערב ר"ה, לאחר מכן בירך את ברכת השנים ופנה לדרכו, תנצב"ה. (דברי שיח גיליון ת"ט).

כתיבת תכלה שנה וקללותיה בלוח שנה

נשאל רבינו זצ"ל במה שנהגו הרבה מדפיסי הלוחות שנה לכתוב בסוף הלוח 'תכלה שנה וקללותיה', צ"ע מה הטעם יש בכתיבת דבר זה שנה שלימה קודם לכן בזמן הדפסת הלוח שנה, האם אין בזה כפתיחת פה לטשן חלילה וחס, והשיב רבינו שאין בזה שום חשש שאינו רק העתק מאמר חז"ל, וכמו שנכתב בגמרא, ובפיט אמות קטנה שנדפס במחזורים ורבינו זצ"ל היה אומר בערב ר"ה, (אשיחה עמוד של"א ובקונטרס עזרת אליעזר ימים נוראים עמוד כ"ד שאל מרבינו זצ"ל, מדפיסי לוחות שנה של השנה החדשה האם יכולים להדפיס ולכתוב תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה בדפים של סוף השנה החדשה או מכיון שהשנה לא התחילה עדיין אין לכתוב כן שזה כפומת פה לטשן כי מי יודע מה יאה בשנה הבאה, והשיב רבינו, פוק חזי מאי עמא דבר).

בעל קורא שמקבל בקביעות עלייה בפרשת התוכחה

נשאל רבינו זצ"ל, בעל קורא שכל שנה מקבל עלייה בפרשת התוכחה פ' בחקותי ופ' כי תבא השנה הבעל קורא לא הרגיש טוב וביקש מאחר לקרוא פ' כי תבוא, האם יכול לתבוע את העלייה של פרשת התוכחה כיון שיש לו חזקה, השיב רבינו זצ"ל, מה שמקבל את העלייה בפרשת התוכחה זה משום שתמיד נותנים זאת לבעל קורא אדם אחר מפחד שמה הבעל קורא יכוון עליו ואין לו שום זכות עצמי ולכן אם הוא לא בעל קורא אין לו שום זכות על העלייה, וכעין זה בעל מוסף של ימים נוראים שהיה מקבל עלייה כל שנה ושנה כמבואר במשנ"ב (סי' תקפ"ד סק"ט) ומשהפסיק להיות בעל מוסף אין לו שום זכות חזקה על העלייה, (קובץ מים חיים שבת עמוד ל"ט).

אין להקל במנהג ישראל ולעלות לתוכחה

ספרתי לרבינו זצ"ל על גאון א' שהיה בביהכ"ס בפ' התוכחה והבעל קורא לא יכל לעלות לתוכחה כי היה כהן, ואמר אותו גאון שהוא יעלה ואינו חושש, ואח"כ נפל לחולי גדול, ורבינו זצ"ל כאב מאד על הדבר, ואמר בצער, למה עשה את זה, אם כתוב שמנהג ישראל שלא לעלות לא עולים, [ומש"כ המשנ"ב

סימן תכ"ח ס"ק י"ז ומ"מ אם קראוהו בודאי צריך לעלות דמי שקראוהו לעלות לס"ת ואינו עולה גורם שיתקצרו ימיו ולא יארע לו שום דבר רע דכיון שעולה משום כבוד התורה שומר מצוה לא ידע דבר רע, כ"ז אחר שכבר קראוהו לעלות אבל אין ליתן עלייה מעיקרא, ומה שטענו שהבעל קורא כהן יש תקנה לדבר בפ' כי תבא שיעלו ז' אנשים עד התוכחה, ויעשו התוכחה לעליית אחרון ויעלו את הבעל קורא, וכן בפ' בחקותי אם הוא כהן יכול לקרוא מתחילת הקריאה עד אחר התוכחה ומנין הקריאות ישלים משם והלאה כמבואר במשנ"ב (סי' תכ"ח ס"ק י"ז).

הקללה הכי גדולה שעזב את הלימוד

בעש"ק פרשת בחוקותי סיפר רבינו זצ"ל המעשה הבא בהתרגשות עם דמעות בעיניו, דהנה בשו"ע (א"ח סי' תכ"ח סעיף ו') כתב, וז"ל קללות שבתורת כהנים אין מפסיקין בהם אלא ש"צ קורא כולם ומתחילין בפסוקים שלפניהם ומסיים בפסוקים שלאחריהם וכו', וכן נוהגין שלא לקרות אחד בשמו לעלות אלא קורין מי שירצה, ובמשנ"ב (סק"ז) הביא דמהר"ל הקפיד על מי שעלה לתוכחה דדוקא השמש ששוכרין אותו לזה אין קפידא ע"ש, ויש הנוהגין שהבעל קורא עולה בעליה זו, וכן המנהג, וסיפר רבינו זצ"ל על אברך אחד שבשבת שקורין התוכחה אמר שאינו חושש מלעלות לעליה זו, ודלא כמנהג ישראל שהבעל קורא עולה וכן הוה שעלה לעליה של הקללות ולבסוף באותו שבוע קיבל אותו אברך טלפון מחו"ל ובישרוהו שאחד מקרובי משפחתו שם שהיה עשיר גדול נפטר והשאיר ירושה גדולה לאותו אברך ונסע אותו אברך לחו"ל לסדר הענין לקבל הממון והתעסק בזה הרבה דהרי מי שיש לו מנה רוצה מאתיים ועי"ז עזב את לימודו ואמר רבינו זצ"ל שנתקיימה באותו אברך הקללה הכי גדולה שיכולה להיות דהיינו שעזב הלימוד, (שערי ציון ח"א עמוד ט"ז קניני חיים עמוד נ"ז).

עמידה בשמ"ת בקריאת הקללות

אמר רבינו זצ"ל, דבעת קריאת התורה בכמה מקומות בחומש המנהג לעמוד, ולכן גם בלימוד וקריאת שמ"ת בקריאת מקרא ולא בתרגום נעמד כשקוראם, ואלו הם ויכולו עד סוף הענין אז ישיר וזוה עומד גם בתרגום פרשת הקללות פרשת קריאת שמע כולל שמע ואהבת והיה אם שמוע עשרת הדברות בפרשת יתרו ובואתחנן. (אלא ד"א של הלכה פ"ל ס"א).

קריאת פ' התוכחה שלא כנגד אדם

בשו"ע א"ח (סי' נ"ג ס"ט) הביא מאו"ז (ח"א סי' ק"ד) שלא יעלו מי ששונא לבעל קורא לפרשת התוכחה וביאר המשנ"ב (סק"ח) שלא יכוין נגדו וחשש סכנה הוא לו, ועי' בשו"ע (סי' תכ"ח ס"ה) שיאמרו בפ' התוכחה יעלה מי שירצה כמש"כ מהר"ל הל' קריה"ת וראיתי לרבינו זצ"ל שבעת שקורא שמ"ת של פ' התוכחה מיסב פניו אצל הקיר שלא יקראנה כנגד אדם ומקורו מהגמ' שבועות (ל"ו א') שרב כהנא ישב לפני רבי יהודה ואמר לשון המשנה יכך ה' ואמר לו ר"י כנה שיאמרנו שלא בלשון יכך שנראה כמקללו, ובש"ת תורה לשמה (סי' תצ"ז) כ' שמלמדי תינוקות שקוראים פ' התוכחה ומלמדים אותם לתלמידים יאמרו הפסוקים בלשון נסתר שלא יראה כמקללם אמנם למעשה כתב שאין נזהרים בזה כי באופן זה יתבלבלו התינוקות ושומר פתאים ה' וגדולה היא זכות התורה להגן בזה וכל זה בקטנים אבל בגדולים יש להזהר בזה, (תורת אמן עמוד י"ט). והקפיד על זה רבינו זצ"ל רק בעת קריאת המקרא בשמ"ת בפרשת הקללות כדי שלא יהיה נראה שמקלל העומדים שם אבל בתרגום לא נהג קפידא זו, (אלא ד"א של הלכה פ"ל ס"ד).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

הג"ר שבתאי פרנקל זצ"ל - הגאון רבי שלמה נח קרוזל (ג' תשרי תשנ"ט)

גיס רבנו הגאון רבי שלמה אלישיב זצ"ל (כ"ז תשרי תשע"ט) | הגה"צ רבי בן ציון ברוך זצ"ל

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הרה"ג רבי שבתאי פרנקל זצ"ל - מו"ל 'רמב"ם פרנקל' (א' תשרי תשס"ה)

מרבנים להשתמש בספרו של רבינו 'קרית מלך' אשר מובא כמעט בשלימות לאורך הרמב"ם.

אך החלק הפחות ידוע, כי לעיתים קרובות רבי שבתאי היה בא אל רבינו לבקש הכרעה כיצד לנהוג בסתירות שונות בין כתבי היד שהודפסו בדפוסים שונים. וסיפר חתן רבינו, הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א, שלא אחת כאשר למדו שניהם בחברותא, ונכנס אל החדר רבי שבתאי, היה רבינו מפסיק מהלימוד, ומקבל אותו בחביבות רבה, ועונה לו לשאלותיו.

בספרי רבינו ניכר שהוא נותן משקל רב לגירסאות שהובאו ברמב"ם 'מהדורת שבתאי פרנקל', והוא מייחס לזה חשיבות רבה. ראה לדוגמא בספר דרך אמונה (פ"ד משמיטה הכ"ח) "... אבל ראיתי בשינוי נוסחאות שנדפס ברמב"ם של ר"ש פרנקל נ"י דבכתבי יד ובדפוסים ישנים ליתא כלל תיבת 'ובקוטב' ובוזה אתי שפיר..."

רבי שבתאי פרנקל (מימין) עם רבינו

"נודע ופקיע שמיא"

מבין כל שרשרת הזכויות - נצח שקנה לו רבי שבתאי פרנקל, הן במעשי חסד וצדקה רבים שעשה בגולה ובארץ ישראל, והן בתורתו שגיע בה בהתמדה רבה, והן בעיצה ותבונה אשר סייע לאחרים, בולט כיהלום נוצץ המפעל הענק של רבי שבתאי פרנקל, בו ההדיר והוציא לאור עולם את כל הי"ד החזקה להרמב"ם, מוגה ומתוקן בתוספות רבות ומאירות עיניים. רבינו עודד רבות להמשיך בפעולתו.

כצעד ראשון בהקמת המפעל פתח רבי שבתאי כולל לאברכים תלמידי חכמים מופלגים הבקאים בש"ס וראשונים וידיו רב להם בעיון התורה, הוא גם פנה בתחנונים לרבינו שיאבה לטול חלק במפעל, אך רבינו סירב.

"לא היה לי פנאי לזה" - נימק לאחר שנים את הסיבה לסירובו (בן רבינו, הג"ר יצחק שאול קניבסקי)

לאחר מכן קנה רבי שבתאי כתבי יד יקרים מאוד של הוצאות הרמב"ם מדפוסים שונים ומכתבי יד, והתלמיד חכמים עמלו להשוות ולתקן את הגירסאות שהשתבשו במהלך הדורות בהדפסות השונות, בכדי להוציא מחדש את הרמב"ם כשהוא מוגה ומאיר עיניים, עם כל נושאי כליו.

בשנים הראשונות כאשר החל רבי שבתאי להוציא את כרכי הרמב"ם, היו שביקרו את מפעלו והעירו על שהוא מסתמך על כתבי יד וכדומה, ועל הוספות שונות שהכניס

ברמב"ם, מאותם שהושמטו על ידי הצנוזר במהלך הדורות, אך רבינו תמך בו ודחה את הטענות שהיו נגדו. במכתב נלהב המתנוסס בראש כרכי הרמב"ם, כותב רבינו "כבר נודע ופקיע שמיא בהוצאת הרמב"ם שעשה... עם כל ההוספות כידוע ומפורסם, וכבר קיבל הסכמה על זה מאאמו"ר זללה"ה, וזכה וזיכה את הרבים בזה".

רבינו מקבל את הכרך האחרון של הרמב"ם מרבי נפתלי קפלן - חתנו של רבי שבתאי פרנקל

"סמכתי על ספר המפתח"

בנוסף האדיר רבי שבתאי את מפעלו, כשהוא מוסיף בחלקו השני של הכרך "ספר המפתח", בו הובא בתמצית ובקצרה שאלות או השגות בדברי הרמב"ם ונושאי כליו, כאשר בסיום כל שאלה מצוין בקצרה מי מגדולי הדורות הראשונים והאחרונים דנים בנושא.

יצירה זו כשלעצמה, הביאה תועלת עצומה ללומדי הרמב"ם, אשר יכלו להרחיב את השמועה ולמצוא בקלות, מי ומי כבר קדם והרחיב לדון בעומק דבריו של הרמב"ם.

רבינו עצמו עזר רבות ביצירה זו, ויעידו על כך מילים קצרות שכתב בענווה גדולה, בראש ספרו דרך חכמה שעל הרמב"ם, וזה לשונו: והשתמשתי הרבה בספר המפתח שהדפיס הר"ר שבתאי פרנקל ז"ל על הרמב"ם על ידי צוות תלמידי חכמים

שאספו רוב דברי האחרונים על הרמב"ם בקצרה, ובמקומות שהבאתי ספר ולא ציינתי איפה זה, סמכתי על ספר המפתח שהביאו...

פעם אף העיר רבינו לרבי שבתאי ואמר כי מן הראוי היה לציין בקצרה גם את התירוצים שמובאים בספרים, ולא רק את הקושיות, אך הדבר כמונבן בלתי אפשרי מחמת קוצר המקום.... (הג"ר יצחק שאול קניבסקי)

רבינו הוגה ברמב"ם 'מהדורת שבתאי פרנקל'

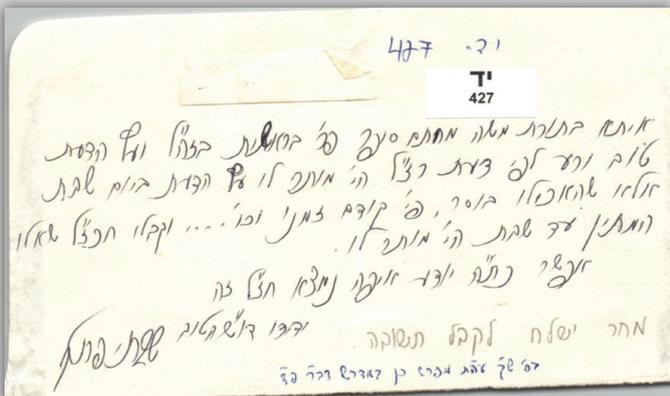
מפסיק מהלימוד

רבים מלומדי הרמב"ם יודעים לציין כי במדור 'מקורות וצינונים' שבשולי הדף, בו הפליאו עורכיו בראשות רבי שבתאי למצוא מקור לכל דין ודין שברמב"ם,

מרא דכולא תלמודא

מה עושים כאשר רבי שבתאי פרנקל, ועשרות עובדי 'מכון שבתאי פרנקל' הבקאים בכל מרחבי התלמוד, נתקלים באיזכור של מדרש המופיע באחד מספרי רבותינו האחרונים, ולא מוצאים את מקורו?

במכתב הבא, המובא כאן בפרסום ראשון, מכתב ידו של רבי שבתאי פרנקל, מופיעה השאלה הבאה:

באדיבות: מכון דעת נוטה

שאלה: איתא בתורת משה מחתם סופר פר' בראשית בזה"ל: ועץ הדעת טוב ורע לפי דעת רז"ל היה מותר לו עץ הדעת ביום שבת אלא שהאכילו בוסר, פי' קודם זמנו וכו'... וקבלו חכז"ל שאלו המתין עד שבת היה מותר לו.

אפשר כת"ה יודע איפה נמצא חז"ל זה

ידידו דו"ש הטוב
שבתאי פרנקל

תשובה: בס' שך על התורה מפרש כן במדרש דב"ר פ"ד

לרפואת הילד לייב יצחק בן רחל מחלה לרפו"ש במהרה

ויזכו אביו ואמו והזקנים והזקנות לראות רב נחת דקדושה

ממנו ומכל יוצ"ח ויזכו לכוח"ט בספרן של צדיקים גמורים אביה"ר